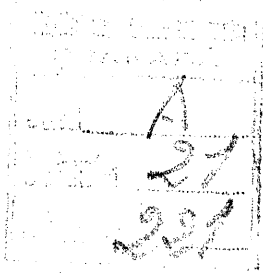
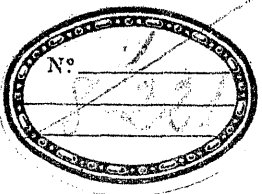

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23

()

✓

✓

✓

Del collegio de la comp. de jesus de granada.

MARTINI

R. 9984

ANTONII DELRII

EX SOCIETATE IESU

SYNTAGMA

TRAGOEDIAE LATINAE

In tres partes distinctum.

*Quid in iisdem continentur & sequens pagina
indicabit.*

ANTVERPIÆ,

EX OFFICINA PLANTINIANA,

Apud Viduam, & Ioannem Moretum.

M. D. XCIII.

Cum gratia & privilegio.

PARTE PRIMA CONTINENTVR

ΠΡΟΑΓΕΓΟΜΕΝΩΝ LIBRI III.
scilicet:

De Tragœdia Lib. 1.

De L. Annaei Senecae vitâ & scriptis Lib. 1.

De Versibus tragicis, maxime Seneca, Lib. 1.

FRAGMENTA VETERVM TRAGICORVM.

OPINATIONES IN EADEM.

PARTE SECVNDA

L. ANNAEI SENECÆ TRAGOEDIÆ NOVM.

INCERTI AVCTORIS, OCTAVIA.

ADVERSARIA IN HAS TRAGOEDIAS, *olim excusa,
sed nunc emendata.*

PARTE TERTIA

COMMENTARIVS NOVVS IN EASDEM, &
INDICES TOTIVS SYNTAGMATIS.

AD ILLVSTREM
LÆVINVM TORRENTIVM,
ANTVERPIÆ EPISCOPVM,

MARTINI ANT. DELRII

PRÆFATIO.

VI fit, PRAESTANTISSIME TORRENTI, vt, cum mortales ferè cuncti scire & sapere desiderent, interno quodam & æterno doctore mentibus illud vetus occinente;

Οὐκ ἐστὶ σοφίας κτήμα τι μείζον; &c,

Ἀναφαίρετον κτήμα ἐστὶ παιδεία βροτοῖς:

vel nullos tamen, vel vnũ de mille,

scientiæ & sapientiæ possessiunculam aliquam tenere videamus? An, quia finem in discendo nullum certum & indubitatum sibi præfigunt, & si quem, non rectum; sin etiam rectum, non eâ, quæ ad illum fert, viâ gradiuntur? Vt enim nihil prodest cuiquam diligens conatus aliquò perueniendi, nisi simul tenuerit, quod eò perducit, quò cogitat: ita cum eò venerit, si non antè ratum aliquem σκοπὸν sibi præstituerit, in quem actiones & meditationes suas collimet vniuersas; euenit necessariò, vt nullum ad exitum curæ, vigiliæ, cogitationesque perueniant: veluti nautæ, quibus nullus portus propositus fuit, in vasto mari, incerto cursu, certo ferè discrimine, dubij ac vagi fluctuant, & tandem in minùs commodum portum feruntur, vel naufragi in litus eiiciuntur. Qui verò non rectum finem eligunt, iis similes, qui sponte in Syrtes, aut præruptos scopulos nauigium adigunt; quos Æolo & Neptuno ludibrium, amicis mœrorem, gaudium hostibus, exitium sibi debere, nemo sanus vnquam dubitauit. Syrtes & scopuli in scientiæ Oceano tres, portus tuti duo. Hos nullæ Rhetorum scholæ, nullæ Philosophorum academiæ, sed na-

Non est sapientia possessio præstior.
Que aufertur nequit possessio est doctrina mortalibus.

uarchi Ecclesiæ, ostendunt. In his D. Bernardus, qui Symplegades istas, non Dodoneâ columbâ, sed SANCTO SPIRITV duce, superavit, cuius grauiissimis & disertissimis verbis nihil certius, verius, salutarius. *Quo(ait) sine? [s. studendum]*
Vt non ad inanem gloriam, aut curiositatem, aut aliquid simile; sed tantum ad edificationem tuam, vel proximi. Sunt namque, qui scire tantum volunt, vt sciant, & turpis curiositas est: & sunt qui scire volunt, vt sciatur ipsi, & turpis vanitas est; qui profectò non euadent subsannantem Satyricum, & ei, qui huiusmodi est, decantantem, Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter: & sunt item qui scire volunt, vt scientiam suam vendant, verbi causâ pro pecuniâ, pro honoribus, & turpis quæstus est. sed sunt quoque qui scire volunt, vt edificent, & caritas est: & item qui scire volunt vt edificentur, & prudentia est. Horum omnium soli ultimi duo; non inueniuntur in abusione scientiæ: quippe, qui ad hoc volunt intelligere, vt beneficiant. Denique intellectus bonus omnibus facientibus eum. reliqui omnes audiant, Scienti bonum, & non facienti, peccatum est ei. Infames ergo naufragiis scopuli, Blanda pericla maris, terror quoque gratus in vndis, & in quibus delectat naufragiû, Nec dolor vllus erat, mortem dabat ipsa voluptas; Vana gloria, curiositas, & cupiditas, quâ diuitiarum, quâ honorum. Quot verò, qui hoc mundi senio, cui litterarum cura maxima, virtutum minima; ad hoc enituntur, vt tam aliis, quàm sibi prosint? prætexunt omnes malo panno purpureum clauum, bonum reipub.; sed iidem vanitate diffluentes, inanem & falsam famæ immortalitatem dictis, factis, scriptis aucupantur; & misera gloriæ animantia, vilia mancipia ambitionis, per mentis elationem, nescio quem doctrinæ principatum mutuò deferunt, & leuem atque futilem prorsus gloriolæ γαργαλισμὸν mutuis laudibus excitant: hinc illi vanæ adulationis tituli, maximi, termaximi, diuini; quos qui legunt, vel rident, vel miserantur. quorum, quia seipfos glorificant, gloria nihil est, & nouissima plena pudoris & confusionis. Mentis homines vanæ, vel nullius. si qua foret, vel recta foret, frenaret illa tam insolentes animos.

Serm. 36 in Cantico.

2 Pet. 1. 10.

2 Tim. 3.

ψυχῆς

ψυχῆς μέγας χαλινὸς ἀνθρώποις ὁ νοῦς.
 nunc digni audire;

ὡς οὐδὲν ἢ μαθηταίς, ἢν μὴ νοῦς παρῆ.

verè nihil, nisi flabellum insolentiæ, & tympanites lethalis eius quæ inflat scientiæ, quam qui apponit, apponit ad dolorem. Tales, quia existimant se scire aliquid; nondum cognouère, quemadmodum oporteat eos scire. proinde nil mirum si operam & oleum perdunt, si ad cæca hæc & breuia naufragium faciunt. Ex illis ipsis, qui prudentiæ & charitatis portus sibi proponunt, plerique, quod optant, nunquam cõsequuntur; quia rectum nauigationis cursum non tenent, interdum etiam ad Syrenum scopulos adhærescunt, aut falsa pro veris, cassa pro solidis amplectuntur. Quibus accidit, quod imperitis vindemiatoribus; qui sufficere credunt, vineti emtionem, & stercorationem, & pastinationem: sed iugationis & palmitum deinde curam abijciunt. Lubenter hac vtor comparatione, quia PATRIS æterni æternam SAPIENTIAM vitibus persimilè esse sacræ litteræ testantur; & ab illâ SAPIENTIA euncta mortalium sapientia profluxit, vt appareat hanc illi multis in rebus non dissimilè. Sapientiæ igitur studium tale in eius amatoribus sit oportet, quale in vitiû culturâ prudentes vindemiatores adhibent. Si viti, siue iugatam, siue pedatam, siue compluiatam, siue arboream malis, defuerint adminicula, quæ clauiculis tanquam manibus apprehendat, flexuoso & multiplici lapsu per terram repens; domini spem, putrescentibus racemis, plerunque frustrabitur. Sapientia, nisi Dei timor adminiculetur, nisi pietas doctrinam erigat, nisi scientiam caritas sufflaminet, non inutilis tantum & infructuosa ceteris; sed noxia quoque, & perniciosa cultoribus, & possessoribus suis existit, quos verticosus tandem typhon, vel ecnephas dementatos, in miseriarum barathrum præcipitat, hæreses dico, vel quam aliam impietatem. Illis ergo vitis adminiculis fulcienda. cum fulcieris, & capita iugaueris, proximus labor, frondibus & ramusculis impendendus. præstantior illis racemus, sed ipsa quoque folia necessaria.

Animi magni
 flentis est ho-
 minibus, mens.
 Quam nil est
 erudito, nisi
 mens ad se.

1. Cor. 3.

*Siluester seu
Sarmeniviro.*

rei pampini sine gemmis, quæ succum lætificum promittant: aspectu pulchri, sed sine fructu parum vtilis. imò inutiles, si luxuriari sinas, & *ὀλομανεῖν*: vastent vineam & defrugent. ideo sæpe putatione, sæpe pampinatione nimia hubertas sarmenorum & foliorum compescenda, multæ quotidie frondariæ fifficinæ implendæ. Verumtamen si teneriusculis adhuc acinis, intempestiuè nimis largâ manu palmites defringas, aut ferro putes, aut frondes auellas; contra æstum, & algum, & aliam cæli intemperiem, indefensi & inuestes botri, hinc humore ruptis folliculis defluent, illinc retorridi folibus exarescent. Vestes enim & integumenta racemorum, pampini, dant gemmis, vt moderato igne & aquâ decoctæ queant mitescere, & maturatæ dulcescere. Non aliter sapientiæ, quidam racemi, quidam pampini. grauiores disciplinæ, philosophicæ, medicæ, ciuiles, theologicæ, quæ corporeæ sanitatis, vel pacis publicæ, vel animarum æternæ beatitudinis, & **DEI OPT. MAX.** gloriæ satagunt, illæ solidum fructum, dulces vuas, ferunt: quæ tamen nunquam satis mites, aut suaves, sed acerbiusculæ futuræ; nisi, interea dum crescunt, pampinis humiliorum & humaniorum litterarum contactu obumbrentur. Si non viriditate suâ vinetum oculos spectantium alliciat, manusque ipsas amœno risu quasi irritet, si nuditate suâ vilescat, & horrore quodam deformis & inhonori sarmenti, desiderium tollat, & carpenti sitim penitus exstinguat, quomodo, aut quando,

Distendet vacuas pinguis vindemia cellas?

Arcet plerosque & repellit, cum ætatis, tum animorum nimis delicata teneritudo, à reconditis & arcanis sapientiæ voluminibus: impares illi ferendis, qui subeundi, laboribus: restat in poëtarum, historicorum, & oratorum viridaria inuitentur, quorum nec aditus difficiles, & non laboriosa perambulatio. capiantur primò amœnitate culmi virentis, mittent postea falcem in messem maturam: inuitentur à pampino, manum ad vuas porrigent. inferendi animulis puerulorum surculi, quorū illi tunc odore & aspectu, postea liquore

&

& fructu nutriantur. *Φυτεύσω* (inquiēbat prudens agricola) *ταῖς μὲν ἐν ἡλικίᾳ παιδὸς ψυχαῖς μοχλεύματα, ἃν ὁ καρπὸς αὐτὸς τιθυνησται.* quales verò hi, mi Philo, surculi? cum alij, tum præcipuè ἢ τῶν παρὰ σοφοῖς ποιηταῖς ἀκριβοῦς ἔρευνα. Equidem hanc non vereor futuris etiam Theologis commendare: minùs metuo, ne qui, quòd aliter sentiunt, succenseant. illis; si nares contrahant, aut frontem caperent seueritudine, me quidem eripiam; sed ipsorum ex castris alios multarum palmarum athletas, triumphis actis nobiles imperatores opponam. non quia rationes desint, sed quòd istorum apud illos meritò auctoritas maxima. Quid illi magno Basilio, eloquentiâ, doctrinâ, sapientiâ, sanctitate illustrissimo, respondeant, qui Poëtarum, & Grammaticorum, & Rhetorum, & omnium omnino hominum libris nos vti iubet, vnde aliquid emolumenti ad animæ incolumitatem sit accessurum? sic enim, *ἐπὶ τούτῳ περὶ τοῦ κενῆ καὶ ποιηταῖς, καὶ λογοποιοῖς, καὶ ῥητορῶν, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ὀμιλητέον, ὅθεν ἂν μέλλῃ πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιμέλειαν ἀφέλεια τίς ἔσεσθαι.* Quid Synæsis dicent, quid D. Nazianzeno, quid D. Cypriano, D. Hilario, Damaso, Paullino, Prudentio, Damasceno, qui cuncti, non modò poësis lectores, sed egregiorum poëmatum ipsi auctores? Quid Iustino Martyri, Clementi Alex. duobus Cyrillis, Theodoreto, Chrysofomo, Hieronymo, quibus nulla profanæ litteraturæ portio incognita, & fuere, qui Poëtarum libellis noctu, pro puluine, vsi? Diem dicant Mosi, Danieli, & D. Paullo. nam primus sapientiæ nomen adeptus apud omnes maximum, priùs Ægyptiorum disciplinis mentem excoluit, quàm ad eius, **QVI EST**, contemplationem procederet. Daniel postquam Babylone Chaldæorum sapientiam didicit, tunc demum diuinas attigit doctrinas, vt scribit D. Basilius; & D. Hieronymus priùs illi datam testatur scientiam omnium sæcularium litterarum; Symmachus, nominatim artis Grammaticæ peritiam. Demum S. Paullus, vas electionis, (quòd à Clemente Alexand. fuit obseruatum) non erubuit Poëtarum carmina evoluere, & ad aliorum medicinam, Arati, Menandri, & Epimenidis testi-

*Philo Heb.
lib. de Agri-
cultura.*

*Εκαστὴν ἐν τῷ
quæ sapienter
à Poëtis dicitur
inuesti, alio.*

*In Orat. quæ
modò: Clem.
lib. præf.*

*ἡ
ἡ*

*In 1. c. Da-
niel.*

*Act. 17.
1 Cor. 15.
ad Tit. 1.*

testimonia laudare. Etenim quemadmodum infectores purpurarij prius lanam medicamenti sufficiunt, quàm conchylio tingant: fabri ferrum inauraturi, prius cæculo imbuunt, quam auri bracteolas inducant: in Olympiis depugnaturi, domesticis antè sciamachiis exercentur, & futuræ pugnae præludunt: qui solis iubar volunt irretoris oculis intueri, infirmam prius aciem in aquam vel vitrum intendunt, vt vel sic radiato lumini assuescant: ita quibus est animus imbueri se penitus germanâ sapientiâ, qui meliorem sui partem inducere, & vndique armare diuinæ doctrinæ sacris disciplinis meditantur, qui cum malis moribus, vitiis, erroribus, passionibus, omnium certaminum difficillimum obire gestiunt, qui, vt veri haliæthi, terrenæ prudentiæ nubila visu transmittere, & ad cælestium cognitionem lumine intelligentiæ transfundere desiderant, oportet antea huic æquori, huic crystallo assuesciant oculos, in huius stadij vmbatili pugna vires comparent, his se prius pigmentis colorent, his se quasi pumicibus, vulsellis, strigileculis pumicent, læuigent, expoliant. Sed nonnulla in talibus libris non innocua, fateor. plura tamen, vel totidem, pellendis animi morbis, efformandis moribus apta & accommodata. Quid rosâ pulcrius? quid odoratius, quid cerebro conducibilis? an desunt illi spinæ quæ lacerent, & qui pungant sentes aculeati? an ex rosariis venena minùs phalangij, quàm mella fugunt apiculæ? doceantur pueri spinas & hamulos vncinatos cauere, rosas legere, nectar Hyblæum sugere, non tetrum virus. præceptorum ista officij, docentium hoc munus: quid arripiendum, quid abijciendum, quid laude, quid vituperatione dignum, ostendere. Familiam inter poëtas consensu omnium ducunt, & utilitatis huius plurimum adferunt tragici. Sapiens Epictetus, apud

Lib. 1. de di. Epict. 1. 4. Arrianum tragœdiam definit, speculum eorum, qui à fortuna pendunt. cuiusmodi cuncti, per paucis exceptis, qui fortuita euenta præuidere, & secum antè solent peragere, sequentia præmunire, vt præuisi casus fortuiti leuius feriant, & fortius ipsi excipiant inuadentes. plurimum huic rei contulerint

rint exempla Regum & Heroum, quæ proponit & exponit orchestra. plurimum iuuerint breues, sed animosæ, & succi plenæ sententiæ, interlocutorum, & chori ex mediis plerumque Philosophorum Lycæis defuncti. In hos hortulos pueri deducendi, ex iisdem adolescentes educendi. nam qui in illis consenescat, causam non dico, quin censores illi, quam velint, notam inurant. cui vinitor videatur probus, qui pampinis contentus, racemos negligat? qui maturis vuis, vieta & caduca folia legat? ad botros tum potius manus extendendæ, non oculi pascendi tantum, sed vix sanguine & viribus, vires iuuentæ roborandæ, adolescentiæ sanguis fouendus, vt vegetam & viridem senectam pariat. Tenello lacte nutriti, solidiore mox cibo confirmandi. Equidem hoc mihi in *Syntagmate* isto propositum, quo, quantum in me fuit, reliquias *Romanæ tragœdiæ* collegi, castigavi, illustravi. Collegi, ex ruderibus prisorum Grammaticorum, & digessi in ordinem aptiorem. emendavi, collatione exemplarium, iudicio, coniectura. illustravi, libellis additis, opinionibus, commentario. isthæc recens. nam quæ olim penè puero exciderant *Aduersaria*, recognoui tantum, & quas illis iudicij, ingenij, & doctrinæ infirmitas, vel feruor ætatis lubricæ maculas aspererat, seuerâ spongiâ & retractatione, sustuli, deleui, Fabij consilio, D. Augustini exemplo. In fragmenta quidem illa cothurni Latialis, parciore, quia minùs utiliter quis apud illa desideat. genus scribendi totum, vt Apollodorus aiebat, ἀπορον καὶ πολυπραγμόν. iccirco nuncupavi *Opinationes*. Fusior & liberalior in fabulas integras *Commentarius*. Hic enim, quia quod non rectè legitur, non rectè intelligitur, & quod perperam intellectum est, perperam explicatur, dedi operam, vt emendata lectio enarrationem præcederet, illam verò sequeretur explicatio non merè Grammatica (quamquam huius habita strictim ratio, quæ debita) sed philosophica potius, quæ non loquendi modò, sed viuendi quoque normam tradat: non linguam inani dumtaxat verborum strepitu instruat, sed affectiones etiam corrigat, & homines ad meliora

** impel-

Quintilian.
lib. 3. c. 6.
D. Aug. lib.
Retrahar.

Ambiguum
presumptum.

impellat. Non audio Criticos, qui à solis litteratoribus, aut antiquariis ista petenda, qui solis eorum testimoniis utendum iudicant. audio potius, quem utinam & ipsi, diuum Bernardum, qui clamat tali ordine descendum, ut hoc prius, quod maturius ad salutem: tali studio, ut hoc ardentius, quod vehementius ad Dei amorem. Vereor ne palliati nolint audire virum pari sapientiâ & sanctitate, quia cucullatus. Audiant ergo, palliatum, Sex. Charoneum. ille negat Poëtas à Grammaticis explicari posse, contendit à solis sapientiæ studiosis. Dicite mihi comtuli, venusti, faceti, urbani Critici, talisne Sextus postulat, qui de ritibus, formulis, vuculis, syllabis, litteris, perpetuum altercantur? non opinor, dicetis. initia hæc dicetis, & quæ ad rerum cognitionem, ad vitæ integritatem, ad iugem beatitatem viam debent sternere. Propterea capere me, non retinere par fuit cancellos Logodædalæ vestræ; illos egressum fortè seriùs quàm decebat, egressum tamen, inuitare lectores equum fuit, à mulctris ad mensas & dapes salubriores, sæculi Philosophorum, Academicorum, Peripateticorum, Pythagoricorum, & Stoicorum: ita tamen inuitare, ut tempestiuè ad colles illos apricos clarissimis diuinæ lampadis radiis perducerem. nam aliæ mensæ non vsquequaque salutes, nec illi satis idonei magistri, quibuscum exigatur æuum. Verbis enim audaces & strenui fuere, vitâ ignavi & timidi: quicquid animo laudatæ formæ imprimebant, moribus id factis que rursus inducebant. de Stoicis, nonne queritur hoc Epiëtetus? queritur Seneca? quos Sextus scribit Laconum fuisse maximè dissimiles, qui manu non calamo fortes, virtute constantes non linguâ. Stoicis (de quibus loquor, quia volunt ceteris meliores) simulata frugalitas, quæ stus huberrimus: pia verba, mens impia. animam illi humanam cum belluarum cadaueribus eodem sarcophago includebant; verbis autem supra ceteros in maius efferebant. Maiestatem Dei laudare & ornare videbantur: verè tamen diuinitatem vilissimis animalculis largiebantur: Deum ipsum corporeum, & igne periturum, nunc extra mundum positum

d. serm. 36.

Contra Ma-
thematis fol. 12

positum figuli modo hanc molem contorquere, & per materiam sic decurrere, quomodo mel per fauos; vnum Deum alio meliorem, & huic materiam æqualem, sapientem verò præstantiorem, nugabantur. Accedit, quòd ut dogmata, sic ipsorum ratio quoque loquendi scribendique, prætextu & colore quodam masculino libertatis humanæ, plurima & admodum graua vitia parit atque nutrit. Nam si quis superbus & sibi fidens, si quis gloriæ cupiditate tenetur; huic indet Stoa maiorem ambitionis sitim; illum verò assuefaciet omnem in seipso fiduciam ponere, diuinam gratiam non expectere, superiorem potestatem contemnere, ludere petulanter in magistratus, populos, reges. est aliquis indole ferox, trux, sæuus? acuent huius Chrysippæi crudelitatem, & quicquid humanitas indidit miserationis, radicitus extirpabunt. alius mordax, dicax, impudens? trahent statim in detractionem, & maledicentiam, in affectatam scurrilitatem, & in verbis parum modestis ac pudicis vilem pudorem. capiunt interea & decipiunt ornatis & compositis dictis, & auro venena propinant. serpsit hoc malum & proserpsit,

— dedit hanc contagio labem,
Et dabit in plures. sicut grex totus in agris
Vnius scabie cadit & porrigine porci,
Vnâque conspexit à liuorem ducit ab vna.

Quare conatus sum poculis illorum, succum panacæ infundere & immiscere; mortifera indicare gramina, & sub frondibus nepam latentem digito commonstrare: insuper ostendi duces itineris securiores, quibus veræ fidei, veræ lucis lumen illuxit: quorum pectus inhabitante S A N C T O S P I R I T U plenum, solidam spirat sapientiam, puram putam spirat virtutem, auram spirat penitus salutarem: sententias istorum sparsi Gentilium dictis, verba verbis, sacra non factis, ut recentes hoc imbuantur odore testæ: veteres verò paullatim perfusæ, veteris sensim fermenti acorem deponant. Tertius iam annus effluxit, cum apud Bituriges Vibiscos æger, etsi verè dictum sit ἀδελφὸς οὐκ ἀργός, quæ sui tamen aliud

Hæc Tertull.
contra Her-
mogenem, ad
uersus Mar-
cion. & in A-
pologet.Ægi non
otiosi.

aliud in otio negotium : & quia me Theologi non satis firmum reijciebant, ad quorum castra à subselliis Iurisperitorum transfugeram; non ad litigiosos illos, sed ad comes & faciles Aōnides me recepi, in quorum contubernio manerem, donec per quartanæ querqueram tyrannidem, ad proprium munus, & seueriores doctores redire liceret. Non licuit ante decursum à sole Zodiaci circulum. interea dum per sua vestigia annus in se labitur, acerbo sanè pressus morbo peplum istud pertexui, vellem non morbosum; febris iactatus ista, qualiacumque, concinnaui, optarim non febriculosa: laudem illa non sperant, sed veniam, applaudi sibi non postulant, explodi deprecantur. nihil hīc Phydium, aut quod in Palladis arce, sed quod in diuinæ gloriæ, & caritatis proximorum (quibus SOCIETAS IESU sua deuouit omnia) gazophylacium cum pauperulæ viduæ denariolo reponatur. Et visum maioribus meis, aliis etiam doctis hominibus, nonnullam vtilitatem iuuentuti, nonnullâ cum voluptate allaturum, si lucem aspiceret hoc ægri somnium: verum ex morbo pallidum, pauidum, palpitans non audebat sine duce, sine patrono. nec immeritò. verebatur, ne confestim in petulantiam sciolorum, in Criticorum temeritatem, in zoilorum incurreret inuidiam. Occurrit in premolestiâ commodum tui memoria, qui fidus amicus, fortis patronus, sponsor locuples: cui grata, iusta, facilis defensio. grata, quia clientis, & quæ tua humanitas, olim amicitia & similibus studiorum vinculis colligati. iusta, quoniam contra lacessentes eum, qui nullâ prouocauit iniuriâ; qui bene mereri conatus. facilis, siue te, siue rei naturam intueor. Quid enim carpent? deesse flores eloquentiæ, & cincinnos orationis? non diffiteor. neque iurisprudencia, neque theologia hoc profitetur, & ego fui semper studiosior rerum, quàm vocularum. Prolixum dicent in comparatione Græcorum cum Latinis, prisicorum cum recentioribus, ethnicorum cum Christianis, similibus cum similibus? sed nihil in hoc genere dulcius, nihil fructuosius. Longiorem in fabularum mysteriis eruendis?

cre-

credidi oportere: cum tota poësis tecta quædam & laruata sapientiæ doctrina sit. Nimis cumulatam in verbis auctorum, quos produxi, adscribendis? consulere volui pauperiorum egestati, quibus angusta res libraria, & occupatorum distractioni, quibus non vacat fontes ipsos adire. Multum in tradendis morum præceptis, in gentilium deliriis refellendis, in Catholicâ veritate confirmanda? hoc malo, quàm λεπτολογεῖν. agnosco. postulabat religiosæ vitæ institutum; postulabat militia, cui nomen dedi, postulabat hoc æuum, quo incesta pro castis placent, falsa sanis præferuntur, & bene loquendi multa, bene agendi ferè nulla monita Criticorum scriptis proponuntur. At acerbius aliquando & seuerius locutus. non nego. fuere pseudosapientum fraudes detegendæ, ne falsâ quadam bonitatis & fortitudinis specie iuuenibus surreperent, & quas iam persentiscimus strages impietatis prophani scriptores porro dare pergerent. Nam (mutuabor à doctissimo Tertulliano) sæcularis scientia *temeraria interpret est diuinæ sapientiæ. hæreses à philosophia subornantur; & de Philosophorum gentilium ingenius omnis hæresis ordinatur. hæreticorum patriarchæ Philosophi. mimicè Philosophi affectant veritatem, & affectando corrumpunt, ut qui gloriam captant: Christiani eam necessariò appetunt, & integrè præstant, ut qui salutis sue curant.* Philosophia D. quoque Paulo, concussio veritatis visa. *Athenis enim (ait idem Tertull.) expertus linguatam ciuitatem, cum omnes illic sapientiæ atque facundiæ caupones degustasset, inde præcepit præmonitorium illud edictum; quod ad Colossenses misit: βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἐξαί ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ σοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ οὐ κατὰ Χριστὸν.* Numquid ergo lentiùs agendum, videnti Philosophorum omnium fallacissimam porticum tam effusè passim laudari, & placere nonnullis gloriæ & eloquentiæ solius libidinosi, eosque trahere post se complures, & non florere hortulos illorum bono odore, sine mali afflatu? nonne asperius aliquando ducendus calamus, & duriùs hæc licentia retundenda, & malus nodus impietatis forti veritatis cuneo perfringendus?

** 3

vide-

De fructu magis subtiliter differere.

Lib. de resurrex. mori. Lib. 1. aduer. Marcion. Lib. contra Hermog. In Apologes.

Lib. de animâ.

Cob. 2. Videte ne quis vos decipiat per philosophiam & inanem fallaciam, secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi, & non secundum Christum.

viderint, si Stoicos, orthodoxis patribus; si gentiles historicos, Ecclesiasticis scriptoribus præulerunt, si sapientiam humanam adfectatricem & interpolatricem veritatis, tam exquisitis, & toties iteratis præconiis ad importandam curiositatem inculcarunt. An quod illis seminare mali seminij licuit, nobis herbescens euellere non licebit? an non, quæ hunc in modum de nidoribus philosophiæ, candidum & purum ærem veritatis infuscant, ea fuere Christiano enubilanda? An non interdum manus cum iis conferendæ, *aduersus quos* (ait D. Ireneus) *victoria est, sententia illorum manifestatio?* Si ergo, ut idem scribit, conatus sum *uniuersum malè compositum vulpecula corpusculum in medium producere, & apertum facere manifestum*, huic labori non reprehensio aut odium, sed venia, & amor nonnullus debetur. Quemadmodum enim si ex denso nemore lupus insidiator in greges transeuntes impetum faciat, multasque conuulneret, & abripiat: qui siluam frondibus & arbutis nudant, & latebras omnes detegunt, bene de pastribus ouium meriti censentur, quibus belluam effugere aut telis inuadere & confodere, ut esset non difficile, effecerunt: sic cum in conspectum omnium (nullo scriptorum, sed sententiarum odio) abstrusa illa & mentis penetralibus inclusa Stoæ mysteria produxerim, facile quiuis poterit pedicas vitare, & Circeum poculum non delibare, vel in solum effundere. Aduersus huiusmodi obstrepitacula, an non facilis tibi defensio? fauet veritas. Nec minùs expedita, tali patrono, qui vult, qui potest. Facultas ab eruditione, eloquentiâ, dignitate. Dignitas summa quidem, sed quam virtute exornas, & cui non minorem, quàm illa tibi, concilias dignitatem: & id Antuerpiæ, quæ me nascentem excepit gremio, & natum suis aluit vberibus. Eloquentia fluens à natura, aucta studio & vsu legationum grauissimarum, abundans verbis, copiosa sententiis. Eruditio, complectens vno fasce, quæ vix alij singillatim; historiæ, philosophiæ, iuris, rerum diuinarum humanarumque cognitio. Nam de poësi quid dicam? carmen

Verba sunt
causæ Tertull.

Liv. 1. contra
heros. sine.

Docent com-
mentarij in
Suetonium, &
facta poemata.

A musis con-
spiciuntur.

μεμουσωμένων, splendidum, luculentum, plenū luminibus imitatio.

tationis & ingenij, sonorum, grande, purum, pressum, prudens; Horatiano simillimum, nisi quod Christianum, & tu Catholicæ fidicem & princeps lyræ, tanto plerisque nostri sæculi Poëtis excellentior, quanto diuina humanis, sacra prophanis, tanto cultior & dulcior, quanto felix Augusti imperium nitidius & mellitius rudi & horrido Ennij & Lucilij sæculo, tanto melior & sanctior, quanto largior in Dei & cælitum laudes, in quas illi parci, vel (nefas!) blasphemi. Adiungit se ad huiusmodi facultatem, quæ à virtute, voluntas, benefica & constans. ego defensionis indigens: tu iuuandi & innocentes tuendi cupidus. tu, quos amore tuo dignos semel iudicasti, nunquam deseris. Tueberis ergo (P R A E S V L A M P L I S S I M E) Syntagma Romanæ Orchestræ, à Caniculâ maleuolentiæ, sub tutelæ & præsidij tui sypariis, ut,

— sicut Parnassia laurus

Parna sub ingenti matris se subijcit vmbra;
ita nunc lucem aspiciens tenellus pullus, sub vmbellâ nominis tui delitescens, adolescat, & ætatem ferat. V I V E, V A L E.
L O V A N I I, A. D. I X. K A L. I V N. C I O. I O. X X C I X.

PRO COMMENTARIIS HISCE

I. LIPSI CARMEN,

Ad ipsum Mart. Antonium Delrium.

I quemquam è veteri nouaq; classe
Scriptorum colo diligoque, tota
Mente & pectore; is est uterque scriptor,
Cui nomen SENIVM dedit seni expers.

Namque alter superat Thalem vel ipsum,
Qui scriptis sapientibus reclusit
Quidquid in Sophiæ sinu latebat.
Alter, carmine se probat disertus,
Et pleno gravitatis & sonoris,
Quod suum quoque Pallas ipsa dici
Vellet. Hunc tenebra sed occuparant,
Anne cui vitio? anne quod rotundè
Dicta pleraque erant, satisq; acutè?
Hoc tu DELRIE, corculum Minervæ,
Sermones utriusque doctæ linguæ,
Vidisti: & faculam statim ecce tollens,
Hanc præfers adè aptè & eruditè,
Vt quem rarò aliquis vir antè legit,
Nunc legant capiantq; vel puelli.

ΠΡΟ-

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΩΝ

LIBER PRIMVS.

DE TRAGŒDIA.

Quid sit tragœdia, & unde dicta.

CAPVT I.

TSI varia pœtices genera, summatamen tria Platoni
lib. 3. de Repub. & Diomedis lib. 3. ut omnia pœmata
sint vel δραματικά, vel ἐρημητικά, vel μίχτα; quæ
nonnulli κωικά, ut & illa priora μίχτα nuncupant.
Mixtum, partim ab auctoris, partim ab aliarum in eo
commemorarum personis dependet; ut Epica pleraque,
Æneis, Pharsalia, Ilias: in exegematicis sola auctoris
persona attenditur; ut in Lycophronis Cassandrâ, & mul-
tis Horatii Odis: dramatica, personarum, rerum, collocationum viâ expres-
sione variantur; & in iis, quid à quoque dictum, gestum, cogitatumq; sit, pro-
ponitur. huius generis sunt comœdia & tragœdia. Hæc prius τραγωδία
appellata, vel quod in Atticâ vindemialibus inuenta sit κατὰ τὸν τῆς τρύγης
καίρῳ, inquit Athenæus lib. 2. olim namque τρύξ, vinum recens dicebatur, &
vindemia τρυγητός; & apud Atticos Liberi patris cantoribus, Liberalibus,
pro corollario vinum dabatur, cuius rei Diomedes lib. 3. Lucilium laudat au-
ctorem. primi verò illi tragici, nihil præter Dithyrambos canebant. Unde
mihi* videtur Aristophanes, in Acharnens., falsè Euripidis tragœdiam,
τραγωδίαν nominasse, quasi parum sobrii auctoris fabulam. Tragœdiam ta-
men alij* dici malunt, quasi τραχίαν ὠδὴν ab aspero & gravi sono, qualis est
elephantorum barritus, qui non sonant λεπτόν, sed (ut Plutarchus in Pyrrho)
φοβερὰν ἢ τραχίαν vocem edunt, ut* suspicer apud Lucianum in Zeuxide
mendosè illis stridorem tribuî, & pro τετραγύτων, dicendum; τραχυτήτων.
Non desunt qui ab hirco nomen ducunt, qui τράχος Græcis: vel quod ille Bac-
chi hostia Virgilio, Ouidio, cæteris, & tragœdia inuitò solas Bacchi laudes con-
tinebat: vel potius à præmio tragædorum, quod hircum fuisse, censent Seruius
in Eclog. & Donatus in Terent. & Horatius ad Pisones;

Carmine qui tragico vilem certauit ob hircum.

aut sanè uter musto plenus, si Diomedis & Thoma Mag. credimus; qui prisce
vocis τραγωδίας analogiam reddunt. Significat etiam τρύξ vini fecem; &
quia olim peruncti fecibus ora tragædi recitabant, putant nonnulli nominis
causam inde profluxisse. propterea Aristophanes in Nubibus, hosce actores
τραγωδαίμονας vocat, quia (inquit Scholiastes) τῶν τρυγῶν χρίοντες, ἵνα μὴ
γαστριμοὶ γέωνται, οὕτω τὰ αὐτῶν ἠδῶν ποιήματα κατὰ τὰς ὁδοὺς, ἀμυ-
ξαις ἐπιμαθήμενοι: quod expressit Horatius;

τρύξ mustū,
He ychio &
Athenæo
lib. 15.

* Dissentit
Scholiastes,
immeritò.
* izacius, &
Phaenicius.
Non exilem,
sed terribilē,
& atrocem.
* Suspicionē
cent eo.
Pro elephan-
torū stridore
audito legi
debere, hirci
sono ele-
phantorum.

A

Igno-

Ignotum tragicæ genus inuenisse camœnæ
Dicitur, & plaustris vexisse poemata Thespis,
Quæ canerent, agerentque peruncti fecibus ora.

Addit & alias nominis notationes Etymologistæ, quæ minùs placent; dictam, quòd chori tragicæ tetragoni formam obtinerent: quòd chorus ad voluptatem spectantium, Satyri adhibebantur, qui τράγος dicti, vel illudendi & conuiciandi causa, vel propter hirsutum & setosum corpus, vel hircinum in morem ad res Venereas propensionem; quòd denique personarum, quæ chororum agebant, capilli caprorum instar erigerentur. Addit idem tragœdia nomen, antiquitus comœdia commune fuisse, quòd ipsum ex Aristophanis Scholiaste, & emendatis Suida codicibus colligitur. Non minùs dubium, quomodo definienda tragœdia. Theophrastus definit, ἡρωϊκῆς τύχης περιπέσσω. sed non omnis Heroica fortune narratio tragœdia est. Rectius Scaliger; Est imitatio illustris fortune exitu infelici, oratione graui, metrica. sed mihi, si Thyestem Seneca quis prosa oratione reddat, tragœdiam durè censetur. Fusior Myrturus, scribit, imitationem esse insignem, seriamq; aliquam, & absolutam, & magnitudine quadam comprehensam actionem oratione suaui exprimentem: ita ut eius partes suo singula quidem loco, atque seorsim adhibeantur; nec simpliciter narratione, sed inductione illorum, qui ita agant ac dicant, ut miserationem terroremq; concitent, ad id genus morborum expiationem. & quasi concisè nimis hæc tradita, pergit illa postmodum prolixius explicare. quæ eadem rectius Aristoteles, cui est in poëticis: Μίμησις πράξεως σωουδρίας ἢ τελείας μέγας ἔχουσας, ἢ δ' ἰσμένω λόγῳ, χωρὶς ἐκείνων ἐιδῶν ἐν τοῖς μαρίοις δρώντων, οὐ δὲ ἐπαγγελίας, ἀλλὰ δ' ἐλέως, ἢ φόβου περιαινούσα τῶν τοιούτων παθημάτων καθαρώ. Imitatio actionum seriarum & grauium, earumq; exitum ac finem suaui oratione complectens, cuius singula quidem partes seorsim aptè exprimentur, omnes tamen eò simul tendant, ut metus & commiseratio in animis ingenerentur, ad huiusmodi morborum expiationem.

Lib. 1. art. Poët. c. 6.

Lib. 3. de Poët. fo. 184.

Quomodo distinguatur à comœdia & dithyrambo. CAP. II.

AVDAT Plutarchus lib. de Atheniens. gloria, & lib. de poët. athenien. Simonidem, qui poësim dixit esse picturam loquentem, & picturam esse tacentem poësim. nam utraque in rerum & natura verà imitatione posita est; pictura quidem vultum & res ipsas; poësis, mores etiam, voces, actiones, & euenta ante oculos ponit. Zenoni poësis vniversa diuinarum humanarumq; rerum representationem complectitur, teste Laërtio lib. 7. Verùm cum tanta sit actionum, morumq; humanarum diuersitas, tam frequens rerum omnium commutatio, fortunæq; vicissitudo: necesse fuit diuersa poematum genera excogitare, ad hanc diuersitatem idoneè explicandam: quæ quidem omnia verum imitari conantur, sed suo quaque modo. aliter enim Tragœdia, aliter Epopeia, aliter Comœdia, aliter Dithyrambi-

Vide Plurat. lib. de gloria Athenienf. Theonem & Aphron. in Progymnas.

rambica, aliter Auletica, aliter Citharistica eo munere fungitur. has enim species Aristoteles tradit: sed Cicero, quòd duæ ultimæ orationis expertes sint, earum loco, in lib. de Opt. genere Orator. Melicam, seu Lyricam, substituit. Eorum omnis imitatio (in hoc enim consentiunt) fit numero, sermone, aut harmonia, iisq; vel singulis, vel coniunctis. Numerus in temporis mensuratione & dimensione positus est, quam pedum obseruationem dicunt: Harmonia, in concentu tam vocum, quam instrumentorum, ut citharæ, unde Citharistica; vel tibiæ, unde Auletica. Sermo in oratione consistit. Melici sermonem harmonia & numero solent coniungere: ceteri Poëta, harmoniam negligunt, numeros retinent, & sermoni vacant; aliquando quidem carminū legitationem astringentes, nonnunquam tamen, prosa oratione narrationem contextentes, & Dialogos, vel Historiam confingentes. Meliorum namque iudicium secutus, contra vulgi sententiam, arbitror poëseos vim & (ut vocant) essentiam, non in metro, sed in imitatione ponendam, & illum abunde Poëta nomen mereri, quicumque aliquid descriptione representat, vel fingit, licet soluta oratione, ut Lucianus, Heliodorus, Achilles Statius, Martianus Capella, & in Eutopia Tho. Morus. nec aliter reor sensisse Aristotelem; qui Poët. c. 7. poëtam ab Historico, non carmine vel prosa oratione, sed veritate aut falsitate discerni fatetur, nec præscos legislatores Solonem & alios, qui iura publica carmine sunt complexi; nec etiam Romanos, qui xij. tabularum & alias leges, vix ex Cicerone lib. de Legib. & Lilio lib. 1. apparet, carmina nominabant; nec Iuriconsultos, qui librorum suorum, quas lineas dicimus, versus appellabant. Ut enim hæc à vertendo versus; & illa à canendo carmina; ita etiam historia queuis ad lubium conficta, quouis illa modo conscripta sit, à fingendo vel faciundo poëma potest appellari. Sed ad rem. Tragœdia harmoniam, numerum & orationem cum Epopeiâ, Comœdiâ, Dithyrambicâ, Melicâ, & (si vis) Mimiambicâ communem habet: sed à reliquis (præter comœdiam) differt, quòd reliqua simul iis & eodem ubique ferme modo vtuntur; tragœdia verò separatim in diuersis partibus. nam extra choros, numeros & orationem tantum retinet, in choris harmoniam adiungit. In comœdiâ idem principio obtinuit, postea sublato chori, & in eorum locum sola harmonia recepta: ita ut post singulos actus tibiis paribus vel imparibus concineretur. Altera differentia; quòd prologos comœdia nunquam omittit; tragœdia, nunquam admittit, sed eorum loco quasdam quandoq; ὑποφάσας reponit. Causam produnt, quia Regum calamitates, regnorum euersiones, similesq; clades proponit tragœdia, quas nemo creditur ignorare: ideo prologis non indiget. Comœdia verò priuatorum hominum mores & casus describit, quos vix vllus, nisi edoctus, scire solet. Causa ergo desumpta à præcipuâ tragœdiæ notâ & proprietate; quam sic proponit Diomedes lib. 3. In tragœdiâ introducuntur Heroës, duces, reges; in comœdiâ, humiles atque priuata personæ. in illâ luctus, exilia, cades; in hac amores, & virginum raptus. denique in illâ (sic lego) frequenter, & penè semper lætis rebus exitus tristes, & liberorum fortunarumq; priorum in pœnis agnitio. Differunt ergo euentis & exitu, personarum quoque, negotiorum, & fortunarum qualitate, denique actione, stylo, & exhibendi modo, de quibus postea.

Naralis lib. 1. Mytolog. c. 4.

Sed & origine. nam comædia à Phallicis, tragædia à Dithyrambicis fluxit, si Aristotelem audimus: significauit & cetera non obscure suâ definitione idem Aristoteles: qui cum grauium & illustrium rerum imitationem esse dixit, innuit materiam eius esse Regum, Heroumq; facta & res, non priuatorum mores ac vitam: cum desinere illam scribit in misericordia aut terroris commotionem; hoc ait, exitus eius timore & mœrore plenos esse debere: cum postulat conuenientem rebus actionem, qualia verba, qui gestus esse debeant, significat. nempe debere non motus & corporis habitum modo graues, & maiestatem quandam præ se ferentes esse, sed verba quoque & dictionem materiae respondere, grandem, sublimem, à vulgi consuetudine remotam: cum è contra comædia sermo humi repat, nec è plebeia fece emergat. hæc risus & leniores affectus concitat; molestiores illa & robustiores animi affectiones excitare conatur. permittit tamen Horatius contentionis huius aliquam remissionem:

Versibus ornari tragicis res comica non vult.
 Indignatur item priuatis, ac propè socco
 Dignis carminibus narrari cæna Thyestæ.
 Singula quæque locum teneant sortita decenter.
 Interdum tamen & vocem comædia tollit,
 Iratusque Chremes tumido delitigat ore:
 Et tragicus plerumque dolet sermone pedestri.
 nimirum, quia, ut subiungit, — Tristitia mæstum
 Vultum verba decent, iratum plena minarum,
 Ludentem lasciuia, seuerum seria dicta.

& olim in tragædiâ Satyris lasciuia verba tribuebantur, ut idem indicas eadem in Arte poëtica, & patet ex Cyclope Euripidis, ubi, Satyrici dramatis exemplum, Sales à Sileno & liberis eius admiscuntur. Sed postquam ratio & eruditior norma, Satyris omnino remotis, obtinuit, tam Græcis quàm Latinis Demetrii Phaleræi præceptum placuit, qui lasciuia & salacia omnia, ridicula, & iocosa, ab Orchestrà repellit. Nihil ergo nisi serium in tragædiam introducendum: lenioribus tamen verbis utetur, & ad comicam moderationem se paululum deflectet, vocemq; demittet, quando minarum expers, sine iracundiâ, sortem suam deplorabit. cauendum interea ne quid de ornatu & orationis magnificentiâ decedat. omnino namque ornata, & condita suauitate debet esse tragici oratio. id consequetur, si pedum aptâ collocatione, & numerorum varietate, & iucundo chororû cantu demulcens aures, simul etiam verborum figuris, pondere sententiarum, dictis seueris, rebusq; illustrioribus, auctoritatem sibi comparare; & spectatoribus admiratione incutere conetur. planè seueram esse debere tragædiam, violentam, animosam, & quæ granitate genus omne scripti vincat, Horatius & Ouid. docuerunt. Illius illud laudarim;

Aristot. in Poët. cap. 1.

Horat. lib. 4. Odar. Ouid. lib. 3. Eleg. & li. 2. Trist.

Effutire leues indigna tragædia versus;
 Ut festis matrona moueri iussa diebus
 Intererit Satyris paullum pudibunda proteruis.

Ad hac mirum, quàm oportuna sint, & quantum attentioni parande præstent, crebra diuerbia, frequentes & incitata collocutiones, quæ vel singulis versibus,

versibus, vel dimidiatis constant. excellent autem illa diuerbia, quæ sententias continent acutas & erectas, maximè si repugnantes esse videantur: quibus noster utitur, in Hercule Furente, ubi Lycus & Megara; in Oedipo, ubi Oedipodes & Creon; in Thyeste, ubi Atreus & seruus; in Octauia, ubi Nero & Seneca sic altercantur. utuntur his Græci in suis fabulis; sed fortassis frequentius noster, accuratius etiam & ornatius. Illud denique discrimen occurrit, comædiam liberè fingi à quoque posse: tragædiam res non fingere, nec fabulas receptas commutare, sed uti semel receptæ fuerint (quod Aristoteles præcipit) retinere: sanè in his quæ ad primariam pertinent actionem: in ceteris verò, quæ quasi ornamenta & adiectitia & ad οἰκονομίαν tantùm fabulæ pertinent, ut Sophoclem & Euripidem saepe à se mutuo, & ab utroque Senecam videmus dissentire; liberum quoque aliis; quæ instituto suo aptiora amplecti. Veteres tamen contra veritatem finxisse fabulam constat. nam Medea liberos non occidit; sed id ab Euripide confictum, ut indicat Aristoteles, 2. Rhetor. & de Poët. & Alianus testatur lib. 5. var. histor. verum quia iam recepta hæc fictio, nobis illam mutare non liceret. Quod diximus in tragædiâ, initia sedatiora, exitus funestos & horribiles; contra in comædiâ, principia perturbatiora, exitus letos & pacatos esse debere; id & verum est, & Aristoteli d. operis c. 11. consentaneum, cum ait ex felicitate in miseriam fieri debere commutationem; & à secundâ fortunâ in aduersam; à latâ & moderatâ, in infelicem & atrocem: non tamen diffidetur ipse cap. 5. tragicam actionem ex atroci calamitate in inopinatum gaudium erumpere posse, ut in Euripidis, Oreste, Alcestâ, Andromachâ, Hippolyto, Iphigeniâ posteriore, Ione, & aliqua ex parte Oetæo Seneca videmus. sed hæc à tragædiæ naturâ non parum degenerant. Scitum enim quod Euripides Archelao petenti ut de illo tragædiam componeret, respondit auersatus; Ne (inquit) tātum mali permittat Iuppiter, ut quid tibi tragædia dignū accidat. significans eam non esse nisi euentuum infelicium pœma. Vnde fit, ut in tragædiâ potissimum vita moresq; fugiendi, in comædiâ ut plurimum vitæ genus, quod capessere oportet, proponatur. hæc etiam fingit res quas exhibet; illa rerū gestarum veris utitur argumentis. Hinc tanto humana vitæ utilior ista, quanto vera fictis præstant. Fatetur hoc Timocles Comicus luculentis versibus;

Ὡς τ' ἀνέκκισον ἦντι σοὶ δοκῶ λέγειν,
 ἀνδρωπέως ἐστὶ ζῶν ἐπὶ πονοῦ εὐτεῖ,
 καὶ πολλὰ λυπηρὸς ὁ βίος ἐν ἑαυτῷ φέρεται.
 καὶ ψυχῆς οὐδ' ὀφροντίδων ἀνεύροτο
 ταύτας. ὁ γὰρ νόσος τῶν ἰδίων λήθην λαβῶν,
 πρὸς ἄλλοτριῶν τε ψυχῶν ἰσχυρὸς θεὸς πείθει,
 μεθ' ἠδονῆς ἀπὸ πλάττει, παιδευθεὶς θ' ἄμα.
 τὸς γὰρ σφαιρῶδες πρῶτον, οἱ βάλαι, σκόπει,
 ὡς ὄρεσσι πάντας. ὁ μὲν γὰρ ὄν πένης,
 Πτωχότερον αὐτῶν καταμαθῶν ἢ Τηλέφον
 γυμνομένον, ἠδὲ τὴν πεινῶν ἔχον φέρεται.
 ὁ νοσῶν δ' μαρμῶς; Ἀλκμαίων' ἐσκῆ-
 ψατο.

Aduerte, quæso, num quod ex vsu est loquar.
 Est calamitosum animal suâ naturâ homo,
 Multasque secum vita fert molestias:
 Mali leuamen repperit sed hoc sui,
 Ut calamitatis immemoriâ mens suæ,
 Habensque ab alieno malo solatia,
 Documenta capiat recreata paullulum,
 Primum tragædi quanta commoda adferant,
 Perpende sodes. si quis est pauperculus,
 Maiore pressum si videbit Telephum
 Mendicitate, lenius suam feret
 Mendicitatem. insanus est ne quispiam?
 Furiosum is Alcmaëona proponit sibi.

Narrat Diomedes lib. 3.

Citant Arsenius in Eutripidē, Athenæus lib. 6. c. 1. Stobæus serm. 33.

ὄφθαλμοῖς; Οὐδὲ γὰρ ἐνὶ δευτέρῳ.
 Τὴν δὲ Νιόβην κεκοῦφικε.
 χαλδός τις ὄβρι; τὸν Φιλοκτήτην ὄρα.
 γέρον τις ἀτυχεῖ; καὶ δευτέρῳ τὸν Οἰνίαν.
 ἀπαντα γὰρ τὰ μείζον' ἢ πέπονδ' ἐπι
 ἀτυχεῖματ' ἄλλοις γερονότ' ἐνοούμενον,
 τὰς αὐτὸς αὐτὸς συμφορὰς βῆρον φέρει.

Captus quis oculis? aspicit cæcum Oedipum.
 Gnatus obiit? Niobe dabit solatium.
 Claudus aliquisne est? is Philoceterem aspicit.
 Miser aliquis senex? tuetur Oeneum,
 Alterius etenim quisquis ærumnas viri
 Esse grauiore viderit, quàm sint suæ;
 Animo æquiore miseras feret suas.

qua parte Epicis præstant. nam hi simplici narratione per aures irrepunt: Tragicis per oculos etiam, quasi vi, in animos spectantium viam aperiunt. minimum mouere solent, quæ per aures tantum intrant; plurimum quæ sunt oculis subiecta fidelibus. Illud quoque notandum, initio Romæ fabulas omnes Grecanicas fuisse, hoc est à Grecis desumptas, ut sunt Plauti, Terentij, Attij, Ennij, Pacuuij pleraque, & hæc Senecæ philosophi. Quæ conuersæ è Grecis, vel Grecorum gesta continent, etiam si non versæ ex Græco, Palliatæ dicebantur: sed posteaquam,

Horat. in Epist.

Vide Commentar. in Festum.

— Vestigia Græca
 Ausi deserere, & celebrare domestica facta,
 Vel qui Prætextas, vel qui decuere Togatas,
 Fabule Romanæ non iam Palliatæ, sed vel Prætextatæ seu Prætextæ, vel Togatæ, vel Tabernariæ appellari cæperunt. Comædia quidem, Togatæ dicta, quia toga viliorum, & comici popularibus argumentis ludebant: Tragediæ, Prætextatæ, quia Prætextæ magistratum, quorum casus coturno quàm socco aptiores. Tabernariarum mixtum fuit argumentum, & in iis personæ togatæ simul cum prætextatis introducebantur, ut ex Sex. Pompeio docti homines obseruarunt. Quod mixtum mediumque pœmatis genus, valde suspicor Hilaro tragediam, vel (ut Plautus) Tragicocomædiam dictum, quod nec ad Tragediæ dignitatem assurgebat, nec ad Comædiæ humilitatem deprimebatur: huiusmodi est Amphitryo Plauti, & Græcorum Hercules Licymnius. Dithyrambica pœmata tragicis breuiora sunt, & turgida potius sunt, quàm grauiata aut seuera, utpote quæ Bacchantium vesaniam, non Heroum aut Regum maiestatem representant; nec etiam in actus distribuuntur, nec interloquentium personarum varietate exornantur Satyrice initio fuere partes tragediæ, & comædiæ. Quod ut intelligatur, paucis ex obseruatis à Fr. Robortello lib. de Satyra, & in pœt. Aristot. Fluxisse non à comædiâ Satyram, ut censuit Fran. Floridus, sed à Satyra comædiam ortam additis multis personis, & auctâ mole operis scenarum & actuum diuersitate. Satyrice enim personæ una tantum initio Satyrus quispiam Sycinnida saltans (de quâ consulendus Athenæus); postmodum quinque, Satyrus canescens, Satyrus pubescens, Satyrus impubis, Silenus, & Papposilenus, de quibus Pollux lib. 4. & Dionys. Halycar. lib. 7. habitum nobis eorum describens, eorum oratio in peruellendis & carpendis hominum vitis tota versabatur, & huiusmodi commatissimis risum ciebat. Abiit in desuetudinem postea: nam delicatiores hominum aures continuam conuiciandi licentiam non ferebant. sed sic abiit, ut ad tragediam se adiungeret. cum enim hæc, atrocitate & seueritate rerum, quas exhibebat, animos spectatorum grauaret atque defatigaret: tragici, ne paulatim

explo-

exploderentur, iocos Satyricos intermiscere optimum duxerunt, quibus spectatores aliquantulum exhilararent. quare (ut ait Horatius) agrestes Satyros nudarunt, & incolumi grauitate iocum tentarunt, ut illecebris & gratâ nouitate spectatores morarentur. Placuit hoc diu Græcis, Æschylo, Euripidi, Sophocli, Acheo, ceteris. Euripidis Cyclops exstat Satyricum drama quod luctuosum, à Tragicâ personâ, quæ ingentem calamitatē patitur, & à quâ in scriptis: ridiculum & falsum, à Satyrorum lusibus immixtis. ideo inscriptionē geminā dabat. talis enim Astydamiæ Hercules Satyricus, Achai Alcmaeon Satyricus, et Vulcanus Satyricus. Admischebāt etiā ceteris tragædiis huiusmodi ludicra, ut auctariū quoddam aduentitiū, non ut necessariā operis partem: indeq. factum, ut cum ipsis scriptis tragicis non edita in lucem, postmodum interierint. Seuerior deinde Criticorum trutina, hæc Satyricas insertiones improbauit, licet serò, fortassis paullo ante Aristotelis æuū, qui hoc indicat, ἐτι δὲ τὸ μέγεθος ἐκ μικρῶν μύθων καὶ λέξεως γελοίας, διὰ τὸ ἐν Σατυρικῷ μεταβαλεῖν ὄψιν ἀποσεμνεῖν. Ad hæc ad magnitudinem ab exiguis fabulis, & à ridiculâ dictione Satyris exclusis ad grauem habitum prouecta, serò tandem quieuit. Latinis postea placuit genus illud Græca Satyrotragædiæ: nam fragmenta quadam ex Danaë, Protefilæo, Laodamiâ, Centauris, Atalantâ, & aliis, huiusmodi quid subindicant. An tamen Latini Satyras puris tragediis ut ἀπρὸς ὀβύσσα quadam immiscuerint & interiecerint, mihi nondum liquet. Nec arbitror Menippeas huc reducendas. hæc namque non Satyrotragica dramata, sed pura putæ Satyræ; nisi si quæ euentu tragica, ut nonnulla Varronianæ. Nostris temporibus, inter Histriones & Scenicos Italos, viget hoc genus Satyrotragædiæ; non quidem purum putum illud vetus, sed quod lenitum Bucolicâ suauitate. Pastoritias, appellant. tragediæ singulis actibus unis Bucolicum drama interserunt, quod aliquâ ex parte cum tragediâ illius sensu cohæreat. Vulgò præterea, qui Latinas fabulas exhibent, ridicula & iocosa multa, grauibus actionibus immiscent, ut spectantium animos relaxentur. vix enim patiatur hæc atas solidam tragediam: fucari illam mauult inani quadam petulcâ, iocositate. Quod, quia pernicere mores, & præscriptum quodammodo; ut planè probare non possum, ita nec improbare penitus ausim. Duo dumtaxat monendi videntur Hilaro tragedi nostri; ne vernacula & barbara commisceant; & ne nimis ridiculis, vel lasciniâ fractis abutantur, memores huius Horatiani;

Athenæus lib. 10. c. 1. lib. 4. c. 11. & lib. 14. c. 17.

Lib. de Pœt.

Verum ita riores, ita commendare procaces
 Conueniet Satyros, ita vertere seria ludæ,
 Ne quicumque Deus, &c.

Summa iudicium his in rebus, regulam ac normam esse. Sed an vlla tragediâ, solutâ oratione scribi queat? censeo non temere id admittendum: etsi Cratetem Thebanum Tragicum memorent id factitasse: & sanè propterea tragediâ esse non desinat. Rectius nostri, Tres Græcos superstites, & Senecam imitabuntur.

Robortellus in Aristot. pœt. ex Suida & Laërtio.

Quo-

Quotuplex sit tragœdia.

CAP. III.

De his co-
piose Myn-
turnus lib. 3.

Si atatem spectes, tragœdia alia vetus est, partim Dithyrambica (nam ex Dithyrambis fluxit tragœdia, teste Aristotele) partim Satyrica; quæ nihil aliud fuit, quàm chori continuum carmen, admirandum aliquem euentum continens; accessit postea altera persona, quæ alternis responderet; mox tertia; denique sic actio excreuit, ut quinque actus expleuerit; alia recentior est, quæ sales cū satyris reiecit, Dithyrambum verò, ut partem dumtaxat operis, idq; raro admisit. Iocosum etiam fuit illud in quo pleraque quibusdam veris assumtis fingeantur, ut Agathonis ἄνθος; de quâ Aristoteles de Poët. Alianus var. histor. lib. 14. Athenæus, Lucianus, & alij. Si loci ratione malis diuidere; alia erit Latina, quæ & Prætextata, ut Octauia, & veterum Brutus, Decius, Paullus, Scipio; alia Græca, quales Seneca nouem. A genere argumenti, duplex quoque tragœdia: quædam pura, quæ sola nomen meretur: alia mixta, quæ salibus respersa, vel prospero exitu clausa, in quo genere Achaëus excellit. Aristoteles quatuor species prodidit, περιπέτειαν, implicatam euentibus, & peripœtiis, qualis est Oedipus; παθητικὴν, affectuosam, qualis Hippolytus; ἠθικὴν, moribus formandis institutam, ut Sophocles Philoctetes; denique θεολογικὴν, in qua ab humanis rebus aliena spectantur, & Deorum colloquia inseruntur, ut Prometheus vincetus Aeschylis. priora duo genera maximè tragica sunt, in quibus hæc decem Latina versantur. Scaliger lib. 1. cap. 8. etiam Grammaticæ cuiusdam meminit; quæ inutilis est, & ad impuras pertinet.

De partibus tragœdiæ, quas vocant

κατὰ τὸ πρῶτον. CAP. IIIII.

ARTEs tragœdiæ, iuxta Aristotelem, considerantur, vel penes molem seu quantitatem, vel penes naturam & qualitatem; κατὰ τὸ πρῶτον, καὶ κατὰ τὸ ποιόν. Molis partes diuidimus in actionem scenicam & choricam. Scenicam histriones peragunt, & argumentum propositum exhibent, & constat actibus tantum quinque, ex Horatii præcepto; Neve minor, neu sit quinto productior actu. Actus Latini, δράματα Græci, ab agentium imitatione. οἱ μιμουῦνται δρῶντας, quod agentium & negotiantium mores imitentur. Sunt autem quasi singula tragœdiæ membra, quibus singulatim partes illius exhibentur. Hinc patet unumquemque actum partem aliquam fabulæ absolueri debere; ita tamen, ut à precedente subsequens quodammodo irahatur, utq; res non dissipata, sed aptè distributa videatur. scio, quid alij, de actuum modo: sed ego nullos ultra septimam scenam productos apud veteres inuenio; & quis hodie spectatorum ferat, si ad decimam usque singuli extendantur? Omnino namque curandum, ut totius tragœdiæ, intra unius potissimum solis vel paullo plus minúsve, periodum actio

Aristot.
Poët. c. 1.

actio sit; hoc est, uno ferme die absoluat. Nam & Aristoteles hoc disertè præcipit, & veteres omnes factitarunt: & Aeschylus reprehensus, quod Nioben triduo exhibisset, ut colligitur ex Suidâ & Aristotele. Rursus hanc actionem scenicam accuratiùs diuidere possumus dupliciter. primò in ὑπόλο-
γον, ἐπιλόγον, ἐξοδόν, καὶ χορικόν: Deinde in Protasim, Epitafim, & Catastrophen. Prologi nomen latè sumimus, ut commune tragœdiæ & comœdiæ, nam præstius, prophæsis in tragœdiâ; quod prologus in comœdiâ, exordium in oratione, proœmium in ceteris; pars scilicet, quæ primum chorum anteit, & qua patefit aditus ad fabulam, ea ut plurimum extra fabulam est, licet non semper, ut in Hercule Furente apparet; ubi Iunonis actio nec omnino in fabulâ, nec prorsus extra fabulam. Episodium, secunda pars tragœdiæ, completitur id omne, quod intra choros est, ut sunt plerumque secundus, tertius, & quartus actus: atque ita plerumque tria in unaquaque tragœdiâ sunt Episodia. Nam cùm principio tragœdiæ tantum simplici chorico (hoc est Dithyrambis) carmine constaret, ad augendum pœma, tollendūque fastidium, excogitata, quæ choris intericerentur, Episodia, quasi introductiones ad ipsa cantica: ea sunt vel extrinsecus accersita, ut in Hercule Furente, quæcumque ad Creontis mortem, Lyci tyrannidem, Megara & filiorum & soceri à Lyco pericula pertinent; vel in ipsâ fabulâ nata, ut omnia quæ Herculis ab inferis reditum consequuntur, usque ad Exodum. In Hippolyto Episodia sunt, colloquia nutriticis & Phædra, et utriusque cū Hippolyto & Theseo. In Thyeste, Atræi & serui, & c.; denique quicquid in tragœdiâ præter rem, cum re tamen coniunctum, ad amplificandum ornandumq; pœma apponitur. At Exodus dicitur, reliquum scenicæ actionis, quod euentum & exitum fabulæ continet, quo peracto, spectatores dimittuntur; nempe quicquid vltimum chorum subsequitur: qualis est ferè semper quintus actus. quia rarerè quintum actum chorus sequitur, nec nisi ut pars & interlocutoris personam gerens; ut ex Hercule Octæo, Oedipo, & Octaviâ colligitur. Protasis prologi vice est, seu loco prophæsis, in qua sæpè unus, sæpè Sophoclis & Aeschylis more duo colloquendo fabulam inchoant, & magnam argumenti partem, non omnem tamen declarant, ut in Thebaid., Thyeste, Oedipo, Agamemni. huc spectat præceptum illud Mynturni lib. 3. ut neque ab vltimis, neque à nimis remotis incipiat. exemplo sint Sophocles in Lorario, qui non ab armorum iudicio, quæ causa Aiæcis insania, sed ab ipsâ orditur insaniâ; idem in Oedipo tyranno, non à Laij cæde, sed ab oraculo illam expiari iubente; & Euripid. in Phœniss. qui non à bello Thebanis illato, sed à pace per Iocastam frustra tentatâ; & in Alcestide, non ab oraculo Admeti, sed à illâ moriturâ; & noster in Medeâ, non ut Ennius & Euripides ab Argus adificatione, sed à Iasonis nuptiis cum Creusâ; aliàs etiam semper vel ab ipsâ re, vel à non remotis orditur. Protasis ergo fabulæ priorem partem exponit, & periculum intentat, partem tamen potissimam reicit, ut ipsâ suspensione & ignoratione spectatoribus auiditatem exitus cognoscendi ingerat, & rerum maximarum expectatione ad catastrophem usque lætetur. Quod ipsum in Epitafi studiosius adhuc curandum. nihil enim aliud est Epitafis, quàm ipsa inuolutio & perturbatio rerum om-

B

nium

nium, in qua pericula, & ira, & mina crescant, & malorum preparatio contineatur, mutatioq; rerum, dubia quasi luce, incipiat se prodere. Magna hic cura & acri iudicio opus est, ut tota series dramatum, quasi catena anelli, cohaereat: posteriora ut mediis, media prioribus respondeant, semperq; unum ex alio quasi nascatur: ut nihil adducatur, quod non aut necessario, aut valde probabiliter consequi videatur. Epitasis ergo totum id continet, quod inter propositionem & conclusionem fabulae, hoc est inter protasim & catastrophem, intercedit. Catastrophe enim est, qua exitum argumenti & conuersionem fortune in melius, vel in deterius exponit, integra demonstratio & absolutio fabulae. In qua praeceptum Horatii obseruandum;

Ne praeferat Lamiae viuum puerum extrahat aluo:
Ne pueros coram populo Medea trucidet:

ut stupra, caedes, parricidia, cetera nimis atrocia, foeda, aut incredibilia, ab oculis remoueantur, & quasi intus gesta, a personis idoneis, quibus maxime compertae sint, quaeq; misericordiam, terrorem, indignationem mouere queant auditoribus, narrentur. fit tamen aliquando, ut tam atrox sit preparatio in Epitasis posita, ut nequeat satis assurgere catastrophe, nisi crudelia facinora in ipsa scena peragantur; quod in Seneca Medea comigit. Scio quartam partem a uariis nullis adici Prologum; sed eius loco tragicis, ut dixi, protasis est, vel prophasis: catastasis etiam, quam addunt alij, aptius ad epitasin reducitur. Igitur tres tantum partes tragodiae, & prologus cum prophasi, episodium cum epitasi, exodus cum catastropha conuenit. Haec porro partes, cunctae scenicae sunt. nam choricum non habet partes, nisi singulos choros, de quibus suo loco.*

Mynurnum.
lib. 3.
Scalig. lib. 1.
6.9.

De exordio
nihil addo, quia
uerè non fuit
pars tragodiae.
vnde comm.
antiquum in
Amen. Sat. 3.

De partibus Tragodiae.

κατὰ τὸ ποιοῦν. CAP. V.

As Aristoteles Poët. cap. 5. quinque commemorat, μῦθον, ἦθος, δianoian, λέξις, ὄψιν, μελοποιίαν, fabulam, mores, sententiam, elocutionem, actionem, modulationem; siue, ut vertit Mynurnus, fabulam, mores, verba, sententias, spectationem, cantica; siue, ut Scaliger cap. 10. lib. 1. fabulam, mores, sententiam, dictionem, apparatus, melodiam. Fabulae Philosophus seriem seu tractationem τὴν σύστασιν attribuit: tractationi verò subiicit περιπέτειαν, ἀναγνώρισμον, πάθος; quas singulas deinde explicat; ut περιπέτεια significet euentum vel exitum rei memorabilis, incredibilis, inexpectata, quando actio in contrarium, quam putabatur, euentum exit: ut cum Corinthius senex beta cupiens Oedipo nunciare, in magnas illum conicit molestias, in Seneca Oedipo: ἀναγνώρισμος seu agnitio, quando ex ignotis noti, ut Orestes & Iphigenia, in Iphigen. Aulidensi; ex hostibus amici, ut Atreus & Thyestes, in Thyeste; ex amicis inimici fiunt, ut Phaedra & Hippolytus, in Hippolyto. πάθος verò, inquit, est ἀπαγγελία θύραττον ἢ ὀδύνην, actio calamitosa & molestiae plena, ut exhibitio vulnere, caedum, cruciatum, sicut Medae parricidium, Hippolyti distractio, Astyanactis praecipitatio, & similia. Fabula ergo omnes vel sunt simplices, vel con-

Mynurnum.
lib. 3. de Poët.

nexae, vel patheticae. Simples vocant qua unam actionem complectuntur, sine ulla agnitione, sine ulla rerum qua aguntur mutatione inexpectata, ut Eurip. Medea, Antigona, Hecuba, & Aeschylus ferè omnes, & Seneca Medea, & Octauia. Connexae sunt, qua vel agnitionem, vel inopinatam mutationem referunt, vel rem utramque ex ipso rerum contextu ita nexam, ut ex his qua euenerunt aut sit necesse, aut sit verisimile sic euenisse; ut apud Eurip. in Iphig. Taurica, & in Ione, apud Seneca in Oedipo, & in utroque Hercule. Patheticas nominant, qua per caedes, per vulnera, per supplicia, & huiusmodi, tristes exitus habent, ut Medea, Hippolytus, Thyestes, & ferè omnes Seneca; cuius pleraque fabulae mixtae sunt ex connexis & patheticis. haec de fabula.

Mores & personas rectè Tragicus exprimet, si cuiusque indolem, ingenium, institutum, affectiones, consuetudinem, qua verbis, qua actione declarabit, iuxta Ciceronis 3. de Orat. & Horatii in Arte ad Pisones normam. Moribus connexae sunt perturbationes; quibus ita se affectos, qui agunt, demonstrant, ut miserationem, terrorem, iram in auditorum animis accendant. Ad mores pertinet, mites, asperos, liberales, auaros, intemperantes, modestos, probos ac improbos proponere; ad perturbationes verò, infelices, miseros, calamitosos. In Hippolyto vides expressum pudicè, rigidi, seueri adolescentis ingenium, in Phaedra, improbae amantis, nimium se demittentis effigiem; in Thyeste, principem trucem, irae impotentem, praecipitem, in quo tamen paterni amoris igniculi nondum penitus extincti: in Atreo, tyrannus vindictae cupidus, immanis, crudelis, perfidus, & quales hodie (proh dolor) nonnulli, exprimitur; in eo cum quo tyrannus consilia communicat, fidi & probi serui indolem cernimus; in nutrice Phaedra, fidam alumnae, vel ultra aras, at impudentem & sceleratam animum: atque ita deinceps de ceteris personis earumq; moribus, deq; perturbationum exemplis, fusi sumè Mynurnus d. lib. 3. a pag. 192. & postea de mouendis affectibus, locisq; ad id idoneis, a pag. 241.

Elocutio, siue dictio perspicua sit oportet, non humilis tamen, nec abiecta. Perspicua erit, si propria, & penè cum rebus ipsis nata. Lecta verba & illustria consecranda, qua plenum quiddam & sonans auribus ingerant; obsoleta & abiecta abijcienda, quaequam interdum prisca quadam, & quae nunc in honore non sunt, augere videntur orationis dignitatem; ut apud Senecam, clepere, cludere, anquirere, obducere, sublimus; apud Virgiliū, mi, olli, actutum. Perspicuam praetera reddes orationem, si nihil deficiat, nihil redundet, nec nimis longo ambitu conclusio circumferatur, ambiguitas, obscuritas, loquacitas, vani & vacui verborum ductus fugiantur. at inusitata, peregrina, nouata, translata, si modicè adhibeas, dici nequit quantum ornatus addant, quantumq; dignitatis adijciant: splendent enim & relucent ut sereno caelo stellae nocturnae, vident ut verni viridantis in prato flores. Inusitata quidem velim intelligi, non quae nostrae temeritate confraguntur, sed quae aurea illa Augusti aetate, & paulo post ad Traiani vsque, eiusmodi dicebantur, & de bonis scriptoribus postmodum recepta fuerunt, quae nunc plerisque incognita, obsoleta videntur. Peregrina voco, quae classici scriptores, vel ex Graecis, vel ex aliis

linguâ sunt mutuati; non quæ hodie Galli, Hispani, Germani, Itali, patrio in solo nata, Latij iure donare conantur: nouata, quæ veteres aut deriuatione, aut littera, syllabæ uel additione, uel detractiōe, aut aliâ ratione (de quo Mynturnus consulendus à pag. 449.) nouarunt: tralata quæ dicantur notū est; quorum species ab eodem Mynturno quiuis potest petere, ut & numeri, & structura, quomodo sit interpungenda oratio, rationem. Accedet denique noua lux elocutioni, si uerborum & sententiarum figuris comatur & uarietur oratio: nam ista quasi color & habitus sunt orationis. sed ea tractatio communis est poëst uniuerſa, & ad Rhetores pertinet. Pete, si lubet, à Mynturno lib. 6. à pag. 509. de exornationū uerò locis à p. 538. de uariis etiam dicendi generibus à p. 548.

Sententiam ex Aristotele idem d. lib. 6. describit, quæ uir grauis, earumq; rerum de quibus agit peritus, non quod lubeat, sed quod sequendum sit, ut præstantius, & quod ut deterius fugiendum, uniuerſè non singulatim pronunciat. hæ uel rationi subiunguntur, uel subiunctam habent rationem: uel solæ sine ulla ratione sumuntur, quia simplices sunt, & cuius credibiles. Robur accipiunt si à senibus & grauibus uiris dicantur; uim amittunt, quando ab adolescentulis uel mulierculis pronunciantur. cauendū ne palam falsæ, ne ineptæ, ne perplexæ, ne obscuræ sint, ne sæpius & passim, sed suis tantum locis collocentur. Nec uulgares & concisæ omnino improbandæ. aptissima namque sunt diuerbiis (sine quibus friget tragædia & hebetatur) quod aduersus eas facile sit cuique, prout institutus affectus que est, differere. Enigmatica quandoque, sed rarissimè admittuntur.

Spectatio, siue apparatus, νοσ μὲν ὁ ἴσως, potiùs alterius artificis uidetur, quàm poëtæ. Spectat enim ad Choragum, propter machinationum & instrumentorum, rei ob oculos exhibendæ necessariorum, constructionem. Debet tamen hic artifex à tragædo instrui & doceri, ut apta sint illa & accommodata actioni, ut puta quando Medea in aërem à duobus draconibus sublata rapitur; quando Iuno ex theologio loquens inducitur; quando Myrrha in arborem mutatur. Decorum etiam in personarum habitu seruandum, ne miser pietis, felix pullis, senex inuenilibus, plebeius purpuratis uelibus induatur, sed pro suâ singuli conditione exornentur. qui locus elegans est, & à Mynturno ita copiose tractatus lib. 3. de poëta pag. 242. ut ineptus sim, si brassicam hanc recoctam uobis apponam.

Restat Melopia, quæ, ut aduertit Iulius d. c. 11., prorsus aliena est ab ipso poëtâ. nam quoad sonum, ad modulatore; quoad gesticulationem, quæ interdum cantui adijcitur, ad saltatores; quoad actionem, ad histrionem pertinet.

De personis tragicis. CAP. VI.

PERSONÆ tragicae primarum, secundarum, uel tertiarum partium sunt ποταρωιςαι, δευτερωιςαι (quos Aeschylus) & τριτωιςαι (quos Sophocles addidit). Primis præcipuum tragædiæ pondus incumbat, & his etiam cedebant uoce reliqui, etiam si plus poterant, ut Cicero docet, & Plautus; & ex iis, aliisq; præterea Budæus in Commentar. ling.

ling. Græc. & Cælius lib. 5. antiq. lectio. Persona uerò omnes uel sunt actiui, uel chororum. Actiuum persona, scenica; chororum, choricæ uocantur. Scenicae introducuntur, quibuscunque miserabile, horrendū, uel admiratione dignum quid euenit, boni, improbi, hostes, amici, affines, alieni, ciues, peregrini. In quibus id obseruandum monent, ne ultra quàm quinque eadem persona egrediatur, ut Donatus iubet. Dauius tamen in Andriâ sæpius exit. Quamuis tamen in scenam plures simul persona prodeant aliquando, tres tamen loqui tantum par est, Horatio Censore; — nec quarta loqui persona laboret. credo, ne loquentium multitudo confusionem pariat, & mentem auditorum in diuersa distrahatur. Diomedes tamen lib. 3. admittit quattuor inierlocutores, sed addit non frequenter faciendum: Plautus hac in re, ut in aliis plerisque, exlex est. Tutius reor, si quartam non admittamus, nisi minimum quid uel secum, uel cum aliâ persona obiter loquentem, quod apud Terentium obseruauit in Andr. act. 3. & 4. & Senecam in Troade & Agamemni. Expediet etiam eandem aliquando personam aliquot actibus in scenâ relinquere, dummodo taceat. sic Seneca Medea uidetur per actus aliquot à scenâ non abiuisse, & Hecuba Euripidis non paucioribus ante fores humi iacuisse. Vitiosum enim foret, si uel minimo momento scena nuda remaneret. quare prospiciendum, sub actibus singulis, ne, donec absoluantur, persona omnes ita discedant, ut nulla in theatro reliqua maneat; sed semper aliqua relinquenda ad actionem continuandam, & prudenter alia sufficiens, quæ cum remanentibus colloquantur. Vnoquoque autem actu finito, tunc omnibus personis scenicis discedentibus, recedat theatrum nudatur, ut chorus uices suas obeat; non raro tamen si res postulat, personarum aliqua, cum choricis locutura, non tamen cantatura, nisi forte uel præfica, remanet. Porro hic se commodum offert illa dubitatio, an calites in scenam inducendi? ait Plato, negat Aristoteles. placent qui sententiam diuidunt, ut Comici id nullo modo liceat, quod Plautus ipse in Prologo Amphitryonis non dissimulauit: tragicis tum demum concedatur, cum, ut ait ille, — dignus uindice nodus inciderit. — ueluti quando enarranda, quæ homini fas non est scire, ut sunt futura, & præterita prorsus obliuione sepulta. quod in protasi quidem continget, quando postea nunquam, uel non ita commodè fundamentum totius actionis iaceretur, ut apud Eurip. in Alcesti, Troad. & Hippolyto coronato, Sophoclem in Aiace Lorario, nostrum in Hercule Fur. in Epitafi sit eisdem de causis, si se potiùs illic offert oportunitas: in catastrophâ quoque, cum se aliter fabulae exitus explicare nequit, ut in Euripidis Hippoly. & Ione, in Seneca Oetæo. hoc enim Plato in Cratylo, & Cicero lib. 1. de nat. Deor. permisissent. Rariùs est, nec imitandum, quod aliquando maior totius actionis pars Deo tribuitur, ut apud Aeschylum in Prometheo uincto, & Euripid. in Bacchis. Ex hac consuetudine natum prouerb. Græcorum, Deum ex machinâ loqui. Quod de calitibus introducendis dixi, idem de inferis accipiendum, ut in quaui actionis parte, si res postulat, euocentur, non ex machinâ, sed ex loco unde cetera persona, uel potiùs hiante & deducto tabulato, quasi ex terræ uisceribus prodeuntes: sicut apud Eurip. prodit umbra Polydori in Protasi, apud Senecam in eadē Megara & Thyestes:

à pag. 444. &
à pag. 464.

Immeritò id
in Senecæ
tragædiis
quidam re-
prehendit.

In Hecuba.

Vide Adagi-
& Cælium
lib. 8. antiq.
lect. c. 8.

at in Octauia, prodit Agrippina in Epitafi. Cetera persona tragædiarum (ut dixi) illustres & graues esse debent, ut Reges, Principes, Duces, Vates, Sacerdotes, &c. præcipua quidem, quibus fabula pars potissima quasi fundamentis incumbit: nam & alia minus illustres persona, ut serui, nuncij, pastores, nutrices, rerum gestarum ordine exigente, solent interferi. Quod si his vilioribus personis præcipua partes attribuerentur, ex Palliatibus vel Prætextis, in Tabernariis fabula degenerarent.

De choris. CAP. VII.

HORVM definiunt partem tragædiæ inter actum & actum. non satis aptè. quidem si post vltimum actum ponatur? placet ergo, quod Scaligerolib. 1. cap. 9., ut chorus sit pars fabula post actum introducta cum concentu. Est velut altera fabula pars, constans præter histriones certo personarum numero ex viris aut feminis, urbanis vel rusticis, pro argumenti varietate, interponendi chori causa, vel festiuitas, vel ornatu & pompa, vel ipsa necessitas: ut cum scenicis sermonem conferret, vel alia aliqua, quæ muneris eius erant, exsequeretur. quando in ipsa actione chorus interuenit, loquitur, in ipsa statim parodo. (nam quod in Oedipode Tyranno Sophoclis in primâ parodo chorus non loquitur, id fit quia proprius chorus non est, sed puerorum qui unâ cum sacerdote ab aris recedunt, ut notauit Robortellus.) aliâs, inter actum & actum canit, aliquando bonis fauens, ut Eurip. Iphig. Aulidensi, & Senecæ Hippol. vel amicis consulens, apud Senecam Octauia & Eurip. Oreste; vel iratorum impetum refrenans, ut Sophocli. Aiace, Euripid. Electra & Heraclid. Senecæ Hippoly. vel secreta tegens, Euripid. Hippoly. vel Deos laudans, ut Oedipo & Agamemni. vel deniq. pro miseris preces fundens, aut superbis diras imprecans. quæ breuiter Horat.

Actoris partes chorus, officiumque virile
Defendat: neu quid medios intercinat actus,
Quod non proposito conducatur & hæreat aptè.
Ille bonis faueatque, & concilietur amicis,
Et regat iratos, & amet peccare timentes:
Ille dapes laudet mensæ breuis, ille salubrem
Iustitiam, legesque & apertis otia portis:
Ille tegat commissa; Deosque precetur & oret,
Ut redeat miseris, abeat fortuna superbis.

Sed & quando calamitas tanta, ut consolationem respuat, tunc eâ omisâ luget cum lugente, ut in Oedipode tyranno Sophoclis, & in Hercule Oetæo Senecæ, & in Troadibus, & Octauia. Chorus dictum est, principio tragædiæ & comædiæ communes fuisse; à comicis relictos, tragicis proprios factos. antiquissimi Satyris constabant, personis hirsutis, nudis, & hircino more comam struentibus, ut auctor est Etymologus, & Horatius;

Mox etiam agrestes satyros nudauit, & asper
Incolumi grauitate iocuna tentauit, eo quod

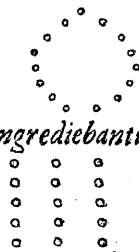
Illece-

Illecebris erat, & gratâ nouitate morandus

Spectator. — non diu hac obscenitas viguit. repudiati Satyri, & alia, pro ratione fabula quæ agebatur, cuiusuis ætatis, sexus, conditionis persona recepta: quarum numerum scribit Diomedes lib. 3. definitum non esse. Æschyli tempore quinquaginta personas recepit, ut asserunt Victor lib. de Comædia, & Pollux lib. 4.; sed cum ille tot Eumenidibus introductis Atheniensium coronam consternasset, lege latâ sancitum, ut pauciores adhiberentur. Non ergo sponte minuit Æschylus chorus; sed causâ fuit, cur Atheniensium lege minueretur. Sic enim illud Aristotelis, καὶ τὰ τοῦ χοροῦ ἠλάττωσε, & quæ circa chorus sunt imminuit, ad quod nihil vir doctissimus in commentar. putarim accipiendum. ita aliquamdiu chorus duodecim personis consistit: deinde Sophocles tres addidit, unde cæpit quindecim habere. has in duos ordines diuidi solitas auunt. nam Cyclicus ille chorus apud Xenophontem in Oeconom. ad tragicum non spectat, sed ad dithyrambicū poëma; eius hæc forma:

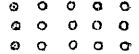
Vide Pollucem d. l. c. 15.

In tragædiis chori ingrediebantur vel hoc modo;

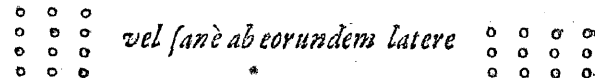

& hoc ἑξῆς seu iugum vocabant, retento prisco nomine: quia prius in duas tantum partes diuidebatur chorus. vel ingrediebantur quini tribus ordinibus;

Scaliger. lib. 2. p. 26. c. 9.

quod σοῖχον siue versum nominabant. priore modo κατὰ ἑξῆς per iuga ingredi, posteriore κατὰ σοῖχον per versus dicebantur. Hos ego ordines unâ cum quindecim personarum numero introductos puto. nam quando incerta & nimia illa Æschyli multitudo vigeat, arbitror singulas, vel sanè binos Orchestra ingredi solitos; quando duodecim tantum, ut ab Æschyli obitu, usq. ad Sophoclem obtinuit, arbitror ternos ingressos. atq. ita intelligo quod Etymologus scribit, chori formâ τετραγώνῃ fuisse, scilicet vel à fronte ingredientium,

non enim video quomodo aliter ab errore scriptor ille vindicetur. Singulos siue striatim credo quouis tempore ingredi potuisse: raro tamen id factitatum, nec, nisi vestium dissimilitudo, vel qua alia causa hortaretur. Semper etiam licuit chorus in duas partes diuidere, idq. διχοπρία dicebatur; ipsæ verò partes seu Cantica, quæ tum alternatim proferebantur, ἡ μίχοπρία & ἀντιχοπρία, teste Polluce. Sic ergo distributi, peractâ protasi (nam insolens est fabula inittum à choro duci, ut apud Æschylum in Persis, & Eurip. in Rheo) solo* chorago præcedente, chorici subsequerentur, à sinistra quidem theatri parte egredien-

* Choragus erat dux chori, eiusque chori duces & reducere, & ornare actorum affectuatioque.

tes,

tes, si urbanam multitudinem constabant; à dextrâ verò, si rusticam & peregrinam, & ad choragi normam, mouebantur, consistebant, lugebant. Mouebantur in ingressu & aditu: consistebant calamitatem canere incipientes: lugebant & miserabantur, quando suam vel communem miseriam deplorabant: suam, in Troadibus. & Herc. Oetæo; communem, in Oedip. chori prima persona, corypheus; secunda, παρὰς ἀτης; tertia, τριτὸς ἀτης vocatur, ut docent Didymus in Pindarum, & Faustus Victor. lib. de comæd. Coryphæo itaque inchoante, chorus in hanc atque illam partem mouebatur, primum quidem à dextrâ in leuam, imitatione primi caelestis orbis, qui ab Oriente in Occidentem voluitur, quem motum εὐποφὴν vocant: deinde à laeuâ in dextram, ad similitudinem stellarum errantium, quæ contrario motu ab occasu in ortum nituntur, qui reditus ἀντίεποφὴν nuncupatur: postremò cum ita vestigia sua relegissent, in medio, & quasi in conspectu Deorum consistebant, terræ situm in tanta celorum rotatione immobilem significantes. semper autem ita se mouentes, & quasi saltantes, simul concinebant. canticum autem quod durante εὐποφὴν canebatur, ὠδὴν vocabant, quod dum ἀντίεποφὴν conficiebant, ἀντιῶδὴν; quod stantes concinebant, ἐπὶ ὠδὴν, ἐν τοῦ ἐπιπέδου, quia prioribus accineretur. Hunc morem à Theseo ex Cretâ redeunte in memoriam intorti & flexuosi labyrinthi institutum vult Victorinus. Chorum ad tibiā olim canere cōsueuisse, ex Horatio constat, & aptum fuisse concentum, si cum præeunte magistro conueniret, numeris & modis eius respondens, docet ex Xenophontis Oeconom. Columella; item si lucuosum harmoniæ genus, mæstum, flebile, summissum, pacatum, minimè incitatum, ipso sono calamitatem præ se ferret. Omissio quoque cantu, chorus interdum loquebatur, idē, vel loquēte vno pro omnibus, vel pluribus simul, vel etiam cunctis, ut Diomedes notauit lib. 3. addens tunc omnes loqui debere, quasi vnâ voce confusâ, & concentum (sic repono) in vnâ personam reformātes: & hoc voluit Aristot. dum asserit chorum tanquam vnum actorem aestimari debere. Vt plurimum tamen vnum loqui expediet, idē, in fine vel initio actus, si id fiat ad actuum connexionem, & alio id genere versu, quàm quo canētes fuerant vsi, ut videre est apud Sen. in Her. Fur. act. 1.

Sed mæsta venit, & c. & in Oedip. act. 1. & in Agamemn. & alibi: vel, si necesse sit, in mediis actibus, ut in Thyeste. tunc tamen summopere cauebit, ne intempestiuè intercinat,

Quod non proposito conducatur & hæreat aptè.

Ex quibus chori officii quattuor illa partes nata, quas quidam choro tribuunt, ἀπόδος, primus in theatrum ingressus; ἐπιπρόδος, iteratus ingressus; ἀπόδος, finalis egressus; & μετὰς ἀοίς, medius digressus, quando scilicet in medio fabule utramque in partem chorus digrediebatur. sed Aristotelem sequor, qui concisus, & agnoscit tantum πρόδος, ἀοίς, ὑόμιον: ut πρόδος sit, prima chori locatio sine expositio; ἀοίς seu statarius, ipsum chori canticum; ὑόμιον, communis chori & scenorum, qui in theatro remanserunt, lamentatio. Postremò his peractis, chorus eodem quo ingressus fuerat ordine, egrediebatur, non tamen semper totus; sed ut plurimum chori pars dimidia in scenâ permanebat: tum ut vel inter se, vel cum spectatoribus colloquerentur, & futurus

turis viam aperiret, tum ne vnquam scena vacaret. Interdum totam fabulam clauderebat, quod quando faciebat, graues quasdam & splendidas, sed per breues sententias pronuntiare consueuerat, ut fit in Euripid. Hecuba, & Iphigen. Nonnunquam à choro intus aliquid gerebatur, quod in theatro exaudiretur, quod ἀπρηόρητα vocabant, ut facit ranarum chorus apud Aristophanem: sed existimo hoc à tragædiis alienū. Quod si quæ poëta loqui assantibus instituit, ea transiens chorus enarret: transitionem nuncupabant: sed ea tragicis minus frequens est. Vt si Sophocles in Hippone, & Euripides in Danaë, teste Polluce lib. 4. cap. 16. Chori mulierum vel virorum fuere; quia pueri minus idonei, propter ætatem & rationis infirmitatem in rebus agendis & cognoscendis: quare munia chori nequibant exsequi. Apud Sophoclem in Oedipode tyranno, pueri illi cum sacerdote hymnum concinunt ut Deum placent, chori verò vicem non ipsi, sed senes Thebani funguntur.

De apparatu tragico. CAP. VIII.

APPARATUS iste, vel personarum est, vel loci: personæ scenicæ, vel choricæ sunt: utraque, pro saltationis & actionis diuersitate, variis modis exornandæ. Scribunt Phrygiam Dithyrambis, Lydiam Musicam comædiæ, Doricam tragædiæ propriam fuisse, & auctore Plutarcho utramque suum peculiare saltationis genus habuisse. Vnde non rarò legimus Nioben & Capanea saltatos. quare conyicio, paratus reuocare si quis aliter me doceat, tragædiæ solitas saltari, non à planipedibus, qui nudis pedibus vel in tenui socco extra orchestram agebant; sed in orchestrâ à mimis ὀρχησῶν ἰδαιοναῖοις, qui planipedibus paulo digniores. Exhibēde tragædiæ duo fuere modi, saltatorius, & ut ita vocem, gradarius: hoc, utebantur quando personæ suas partes viuâ voce agebant; illo, quando histrio seu tragædus res gestas solo corporis motu exprimebat, quo pacto Nero Herculem Furentem egit. Saltatio tragica ἐμμεδεια; huius saltationis species multas inuenere Aeschylus & Telestes; qui hac in re excelluit, ut & Bathyllus, & Pylades (de quibus videndi Pollux lib. 4. Athenæus lib. 1. & Plutarch. lib. 6. Sympos. c. 8.) & ille incertus tempore Neronis (fortè, Latinus) de quo & Demetrio mira Lucianus in lib. περὶ ὀρχησῶν. hic mos, altero retento, paulatim abiit in desuetudinem. De gradario itaque seu ambulatorio & vocali dicendum, non de muto illo & saltatorio. Personati agebant, hoc est, personis tecti, ut ex Aristotele & Demosthene probè Lambinus; sed hoc vltimò, nam primò minio facti, postea ceruicâ faciem oblitati egerunt, ut Suidas de Thespide scribit, & addit postmodum illum portulacâ faciem obtexisse, denique personæ ex solo linteo confecta vsus inuenisse, quod & Diomedes videtur lib. 3. certius tamen personarum inuentum Aeschylus deberi. quamuis enim nonnulli personarum & scenæ ornatum initium dedisse Cherylum circa Olympiadem LXIV autumant; idem tamen non adimunt inuentionis laudem Aeschylus, cui præter Syrma, & personam, cothurnum quoque Porphyrium in Horat. asserit, & plura præterea Philostratus in vitâ Apollonij, quæ suis locis referentur. Vt ut

Natalis lib. 1. Mytholog. c. 4. Plutarchus lib. de Musica. Robertell. in poet. Arist. pag. 15.

Sueton. in Nerone.

Persona est vultus fictus seu larua.

Videtur Lâbinus in Horat. putare perpetuè vnum dumtaxat loqui debere: sed fallitur, nec voluit id Aristoteles.

est, schema, & vestis habitus ornatusq; pro qualitate fortuna, vel personæ agentis, etate, moribusq; varius erat. Communia tragicis omnibus; sirma seu ciclas oblonga & humum verrens; item cothurnus, seu, ut Thomas Magister, Pollux & Ammonius vocant, ἐπιβάταια vel ἐπιβάδία, calceamētī alioris genus, quod (ut loquitur Tertull. lib. de spectaculis) tragædos extollebat: crediderim simile illi, quo Hispanienses femina vtuntur, vulgo chapines dicunt. Suadet hoc Iuuenalis illud: — Breuiorque videtur

Virgine Pygmæâ nullis adiuta cothurnis.

Scalig. lib. 1.
c. 16. Myn-
tur. lib. 3. Li-
lius Dial. de
Poëtis 6.

Personæ cuique proprias vestes enumerant Scalig. lib. 1. poët. & Mynturn. mutuati à Polluce lib. 18. Onomast. cap. 19. quibus hoc tantum addiderim, notatum Lilio, Vlysem semper solitum induci palliatum, ob singularem fortè sapientiam & astutiam; Achillem & Neoptolemum, quod nunquam se Agamemnoni subiecerint, neque eius bello Troiano imperium agnouerint, diademata, sed sine sceptro, gerentes.

Reliquum ut de theatri structura & ornamentis nonnulla, de quo fufissimè egisse video Pollucem lib. 4. cap. 19. Vitruuium lib. 5. de architect. à cap. 5. vsque ad 9. D. Isidorum lib. 18. Orig. cap. 39. cum tribus seqq. Cassiodorum lib. 4. Variar. epist. vlt. & recentiores Budæum Annotat. priorib. in Π. Politianum in Miscellan., Rhodiginum in Antiqu. lib. 5. cap. 8. Scalig. d. lib. 1. cap. 21. & Lilius d. dial. 6. à pag. 708. quare nonnulla tantum mihi delibanda. Primo theatrum ex nudo cespite erigebatur: de quo Cassiodorus ita scribit,

Theatri frons scena dicitur, ab umbrâ luci densissimâ, ubi à pastoribus inchoante verno tempore diuersis sonis carmina canebantur. ibi actus musicus

& prudentissimi seculi dicta floruerunt. Deinde artificiosum theatrum, & sumptuosum fieri cœpit, cuius partes præcipua, scena, scala cum ordinibus sedilium, de caueâ & scalis nihil hoc tempore dicendum. Scena triplex fuit, tragica, columnis, gæstigiis, signis, reliquisq; notis palatinis magnificè apparatus, comica, adificiorum priuatorum specie, ianuis, fenestris, menianis aptè instructa; & satyrica, arboribus, speluncis, montibus, & cetero decore agrorum, topiario opere deformatis. Propriè loquēdo scena vocatur interior tabulati pars, in qua latebant actores, prius quidem aulais tecti, posteriùs supparis (ut in Donati codicib. legitur) vel potiùs sypariis, quæ Festo veli mimici genus: hac scena fuit aliquando aurea, ut Petrey; vel argentea, ut Antonij & Murena; aliquando marmorea, ut Scauri; aliquando lignea, eaq; vel versatilis, ut

Vide Amphitheatrali Insti Lipij.

Donati locus.

*Vide P'ia. lib. 36. Valer. Max. l. b. 2. cap. 1.

Hunc quidam lib. vet. Alberus Erb. & alij eius sæculi semper vocant V. Sturinum.

Curionis, *vel ductilis, vel stabilis. Aliquando verò sumitur scena, pro quadam tabulati parte quæ nonnunquam in proskenio excitabatur. Proskenium dicitur locus ante scenam porrectus, in quem scenici acturi prodibant. supra scenam episcenium erigebatur, seu podium. Ante proskenium paullo demissior erat orchestra: in quâ ut plurimum thymele, siue pulpitum id esset, siue ara; & ut in scenâ histrionum, sic in orchestra chara partes peragebantur, auctore Polluce. quam orchestra & scenæ distinctionem potissimum Græcis in vsu fuisse docet Vitruuius, his verbis: Ampliorem habent orchestram Græci, & scenam recessiorem, minorè que latitudine pulpitum, quod δονησιον appellant. ideoq; apud eos tragici & comici actores in scena peragunt; reliqui autem artifices,

artifices, nempe chorici & thymelici, suas per orchestram præstant actiones. Ita ut scena altior esset proskenio eiusq; pulpito, & isto humilior orchestra. Quibusdam fabulis in orchestra latere hemicyclum exstruebant, ad quem locum naufragi agebantur, vel in eo saltem vrbes longinqua effingebantur. Dextrâ scenæ parte peregrini & hospites egrediebantur; in sinistrâ, carcer erat; medium locum Regia obtinebat. Mediæ parti duæ præterea portæ adiunctæ erant, quarum postibus, ornatus gratiâ, duæ machinæ affigebantur, ab vsu περίκλιτοι dictæ, nos versiles vel circūductiles appellamus; quibus repente inexpectati nuncij, peregrini, exules, aut ciues postliminio redeuntes exhibebantur. ad lauam narrabantur, quæ in vrbe dicta facta ve fuissent, aut futura viderentur; ad dextram, quæ foris. Laua etiam portæ Deos aquaticos emittebat. Eumenides & ceteri Dij inferi imis gradibus (ἀνάβαθμοις vocant) exsiliabant; umbra & simulachra, ut Agrippina & Thyestes Seneca, scalis Charonius, quæ non erant machinæ, sed machinis similes. Vnde necesse fuit, in Thyeste, utrumque simul adhiberi, ut Tantalus ex scalis Charonius eodem tempore, quo Megea ex imis gradibus, prodiret. Dij superi ex improviso machinâ quadam ex loco editiore, ut opinor, supra episcenium, demittebantur: θεολόγειον nominabant; non quidem ut planè in episcenio consisterent, sed quasi in aère penderent: quæ machinæ in comædiis κρηδῆς iuxta quosdam, in tragædia absolutè μυχῶν dicebatur. hac Iuno in Hercule Fur. & Hercules ipse in Oetæo inducuntur. Aliud instrumentum γερᾶνός, quo in aërem personæ rapiebantur, ut à Boreâ Orithyia, ab Aurorâ Memnon, ab anguibus Medea. quamquam hæc una cum curru alio illo machinæ genere potuerit in sublime ferri, quod rectiùs (meo iudicio) alij non tantum in comædiis, sed & in tragædiis vsurpatum censent; quod à ficus similitudine Pollux κρηδῆν vocatum scripsit, & vincus erat ferreus cum vinculis annexis attractum retinentibus, quibus potuere personæ eleuari, & semel in altum adductæ, eoris postea per aërem ferri & sustineri. dicuntur enim ἑσπεριῶν restes seu funes vehementiùs intensi, quibus per aëra Heroes Diig; agebantur. His non dissimilis machinæ versatilis ἑσπεριῶν, quâ Heroes in Deos transferebantur, ut Alcides in Oetæo. Aliud pegmatis genus fuit ἑξωσπα siue ἐγνώδημα; sedes quadam publicis elata, strata longuriis, deputata ut circūuoluta ostētare ea quæ secretò in adibus patrata fuissent; ut in Thyeste Atrei parricidiū, in Oedipo eius excacatio. Acrobatica erat machinæ scansoria: κεραινοσπονοῦσιον erat alia circūductilis, quæ fulmina excelso post scenam loco iaculabatur; alia sub scena tonitru effingebat quæ ἑσποταῖον nominabatur; cuiusmodi apud Festū Claudiana tonitrua. Fuere & alia ἀυτομάτα, quæ sponte ac minimo impulsu agebantur; fuere & νευροπᾶσινα quæ unius nerui vel fili cōuersione varios motus & vsus præbebāt, de quibus Aristot. in lib. de Mūdo, Apuleius lib. de mūdo, & Gellius lib. 14. cap. 1. Hæc inter secretiora; publica verò & externa ornamenta scenæ fuerunt vela, parapetasmata & aulæa, siue carbasina, siue byssina, siue stellata; abaci, picturæ, tabulæ, signa, fontes per sedilia ducti, ebur, argentum, aurum, sumptuose sparsiones, ut florum, crocea aquæ, croci tritici, scobis aureæ, & similia luxus immodici. Nobis ille apparatus amplectendus, qui quandam admiratio-

nem terrori & maestitia mixtam mentibus inserat, nihil tamen monstrificum vel portentosum contineat. Monstra enim quamuis terribilia sint, naturæ tamen repugnant: tragœdia verò naturales & humanas actiones imitatur. quare monstra sunt remouenda, & qualis in ipso poemate terror animis ingeneratur, ad talem conseruandum retinendumq; idoneus apparatus comparandus; ut actioni ipsi quàm fieri poterit maximè sit accommodatus.

A quo inuenta & exculpta sit tragœdia.

CAP. vltimum.

Scriptores præcipui, vnde Tragici inferius laudati, excerpti à nobis (ne sæpius nominare cogamur) hîc bona fide nominati.

Græci.

Athenæus, Aristoteles, Clemens Alexandrinus, Iustinus Martyr, Plutarchus, Sextus Empyricus, Secundus Philosophus, Maximus Tyrius, Eusebius, Laërtius, Galenus, Demetrius Phaleræus, Pollux, Philostratus, Hermogenes, Vlpianus Rhetor, Strabon, Pausanias, Stephanus, vterque Tzetzes, Harpocration, Hephæstion, Hesy chius, Eustathius, & scholiastæ Pindari, Apollonij, Aristophanis, Hesiodi, Arati & Theocriti.

Latini.

Cicero, Plinius, & ceteri quorum sit mentio in fragmentis antiquorum tragicorum.

N vltimum locum hæc distuli, quoniam de illis ante multos annos in aduersariis non indiligenter egeram; sed nunc multis additis, accuratiùs tractanda. Plato in Minoë tragœdiam antiquissimam fuisse docet, Aristoteles in Poët. in Peloponneso à Dorien sibus inuentam, & à Dithyrambis fluxisse, quibus initio solis constabat, ut antè docuimus. Verumtamen quis tragœdiæ primus auctor fuerit, non satis constat. Natalis in Mytholog. nescio quem Glaucum nobis obtrudit; plerique cum Horatio, & Donato in Terentium, Thespim Atheniensem, qui fecibus ora inungebat, vel etiam minio, & in plaustris actitabat: miny meminit Tibull. lib. 2. eleg. 2. Agricola, & minio suffusus Bacche rubenti,

Primus in expertâ duxit ab vrbe choros.

fecium ceteri; Horatius:

Ignotum tragicæ genus inuenisse Camœnæ

Dicitur, & plaustris vexisse poemata Thespis

Quæ canerent, agerentque pernauci fecibus ora.

Sidonius; Pictum fecibus Æschylum secutus.

Thespim,
cùm ita è plaustris adicularum in morem contextus, quorum etiam apud Sidonium mentio est, fabulas recitantem Solon audisset, inbibuit, ne amplius tragœdiam exhiberet, quod mendacium inutile existimaret, auctoribus Aristotele, Plutarcho & Laërtio. Suidas tamen docet ab aliis Epigeni Sicyonio hanc inuenta tragœdiæ laudem tribui, à quo Thespim secundum, vel etiam sextum-

decimum

decimum statuunt nonnulli, referente Mynturno lib. 3. Thespis successores fuere Phrynichus & Æschylus: ille mulieres in scenam introduxit; hic personarum usum & pleraque scena instrumenta excogitauit, ideo persona, & palla honesta repertor ab Horatio vocatur. sed ab iis inculte tradita, tandem Sophocles & Euripides, expolita & illustrata perfecerunt; de quibus, non tam quid ego (cui Sophocles excellit) quàm quid Fabius iudicari, ascribam; Tragœdias (inquit lib. 10. Orat. instit. c. 1.) primum in lucem Æschylus protulit, sublimis & grauis & grandiloquus, saepe vsque ad vitium, sed rudis in plerisque & incompositus, propter quod correctas eius fabulas in certamen deferre posterioribus poëtis Athenienses permiserunt: suntq; eo modo multi coronati. Sed longè clariùs illustrauerunt hoc opus Sophocles atque Euripides; quorum in dispari dicendi viâ vter sit melior poëta, inter plurimos queritur. Idq; ego sanè, quoniam in præsentem materiam nihil pertinet, iniudicatum relinquo. Illud quidem nemo non fateatur necesse est, iis qui se ad agendū comparant, vtiliorem longè Euripidem fore. Nam is sermone; quo ipsum representant, quibus grauitas & cothurnus & sonus Sophoclis videtur esse sublimior; magis accedit oratorio generi, & sententiis densus; & in iis quæ à sapientibus tradita sunt penè ipsis par; & in dicendo atque respondendo cuiuslibet eorum, qui fuerunt in foro disertij, comparandus; in affectibus verò cùm omnibus mirus, tum in iis qui miseratione constant faciliè præcipuus & admirandus maximè est, ut saepe testatur, & eum secutus, quamquam in opere diuerso, Menander. hæc Fabius. Aristoteles c. 11. poët. censet Euripidem, tametsi aliqua parum rectè dispenset, omnium poëtarum maximè tragicum videri posse. De vtroque Sophocle & Euripide tradit Origenes contra Celsum, ab Apollinis oraculo sapientes vocatos. De Æschylo Philostratus, in Apollonij Tyan. ei vita, cùm artem tragicam confusam nimis, & crudelem immitèmq; videret, eam aliquantum moderatum. nam in vnum (sic enim Lilius Latine reddidit) choros contraxit, qui antea disuncti fuerant: abstulit & frequentes crebrasq; histrionum responsiones: nec in super in scena fieri vetuit, ne scilicet præsentè populo homines trucidarètur: addidit præterea habitus heroicos, & ornatiore apparatus, item pulpita, quo è sublimi recitantes facilius & viderentur, & audirentur: quare Æschylum Athenienses tragœdiæ parentem appellauerunt, mortuumq; etiamnum in Dionysis vocabant. hæc tamen Philostratus. Eum Scholiastes septuaginta fabulas edidisse scribit, alij nonaginta volūt; septem supersunt; à Sophocle iuvene victum Plutarchus memorat. Sophoclis, Sophili Colonei filij, tragœdiæ centum & viginti fuisse traduntur; quarum totidè (nisi fallor) quot Æschyli, habemus. Hoc paullo iunior, etiamsi prior, mortem obiit Euripides, incertum quibus parentibus natus; in Ethicis Socratis, in Physicis Anaxagora, (quem scenicum Philosophū vocant Vitruuius & Athenæus) in rhetoricis Prodicij auditor; Varrone auctore, tragœdias scripsit, quinque & septuaginta; ut Lilius, duas & nonaginta, ego præter decem & octo, quot omnino existant, (nam Rhesus Euripidis non est) possem non magno labore ex probatis scriptoribus Græcis & Latinis, quinquaginta & quinque nominare; quæ si illis octodecim addantur, duabus exceptis, Varronis numerum

C 3

æqua-

æquabunt. Ita ex innumera Græcarum tragædiarum multitudine hodie trigintatres supersunt, cum dumtaxat Aeschyli, Sophoclis, & Euripidis vel plusquam trecenta, vel saltem plusquam ducenta & sexaginta fuerint. Reliquorum tragicorum, ut numerus magnus, ita fabulae propè infinita, ingeram doloris causam, & quorum mentionem reperi, nomina vobis adducam.

Veteris tragædiæ Græcæ scriptores, ad Aeschylum usque fuerunt: quos quidem ab aliis sparsim nominatos inuenire potui; primo loco Epigenes Sicyonius, cuius Bacchas citat Athenæus; quæ fabula, si quibusdam credimus, adagioni οὐδὲν ἄποδός τὸν Διόνυσον dedit originem; quod tamen Theætetus & Chamæleon improbarunt.

Thespis Atheniensis, cuius fabula (cum fabulas nomino, hoc quidem libro tragædias intellige) Phorbas, Pentheus, & alia. Polyphradmon Thespidis F. Polyphradmonis F. Phrynichus Thespidis discipulus, propter unam, ex novem fabulis, quas docuit, nimis luctuosam, mille drachmis multatus, Strabone, & Herodoto, & Platarcho auctoribus.

Phrynichus Melantha F. cuius fuere Andromeda & Erigone.

Alcæus, cuius meminit & Macrobius & Pollux.

Phormus seu Phormys Siculus, mihi etiam tragædias scripsisse videtur; nã Cepheus, Alcyones, Ilij depopulatio, nõ apparèt Comædiarũ nomina.

Chærilus, seu, ut alij, Charillus, non Iassæus, sed Atheniensis, alius ab illo inepto, cxx. tragædiarum auctor.

Cephalodorus Atheniensis, quem Tragicum censent, sed fabulae quas referunt, Antilais, Trophonius Deus, & Sus; mihi omnes comæd. redolent; Amazones, forè tragædia.

Apollophanes Atheniensis, cuius, Daulis, tragædia videtur, nimirum Teræi & Procnes & Philomela atrocia facta comprehendens: etsi Suidas contra sentiat. de Dauli, Pausan. in Phocæic.

NOVÆ TRAGOEDIÆ AVCTORES.

Aeschylus, Sophocles, & Euripides de quibus dictum est: hi suo exemplo, & posteros tragædiæ successores habuerunt.

In primis Aeschyli duo filij Euphorion & Bion, tragici fuere.

Iophon, Sophoclis F. ex Nicostrata, Valerio Max. cognitus, fecit Ilium, Achillem, Telephum & Actæonem.

Philocles Polypithis, Aeschyli vel fratris vel sororij F. adeò asper ut χολὸν vocaretur, centum fabulas composuit, & in his Oedipũ, Erigonem, Nauplium, Oeneum, Priamum, Penelopen, Philoctetem: è quibus (ni fallor) hæc dua postrema ex earum genere sunt, quæ trucem & mæstum exitum non habent.

Morsimus Philoclis F. Polypithis (ut puto) N. ab Aristophane vexatus.

Astydamas Morsimi F. Philoclis N. Isocratis auditor, tam sui laudator, ut Proverbio causam præbuerit, cc. & xl. docuit.

Astydamas Astydãmantis F. Morsimi N. cuius octo fabula.

Euripides, vel Iunior eius quem habemus nepos, vel secundum alios senior eiusdem aevi: huic tribuuntur Medea, Orestes, Polyxena; ego & Rhesum illi tribuim.

Ex

Ex Sophoclis genere etiam alij duo Sophocles fuere. vnus Aristonis F. Sophoclis nostri N. auctor xl. fabularum: alter hoc posterior, vnus eorum quos, Pleiada Tragicam, nominarunt, qui quindecim tragædias composuit.

Alexander Aetolus seu Pleuronius.

Philiscus Corcyraeus, cuius produntur fabulae xlii. quem agnoscit etiam Theocriti Scholiastes. Existimo Themistoclem fabulam, quæ Philisco Comico tribuitur, tragædiam de Themistoclis obitu, & quidem huius tragici fuisse.

Tragicorum autem Pleias circa Ptolemei Philadelphi tempora hæc erat, teste Isaacio & Hephæstione.

Sofitheus, quem alij Atheniensem, alij Alexandrinum ex Troade, alij Syracusum asserunt.

Homerus Iunior Myrũs poëtriae F.

Anantiades, sic enim vocat Hephæst. at Schol. Theocriti, Aeantidem.

Sosiphanes, quem ab aliis Soficlem vocari reor.

Lycophron, cuius tragædias nominat Suidas.

Alcestis, qui cum iacturaret se centum triduo versus composuisse, quo vix ternos Euripides extuderat; meritò ab Euripide illud audiuit, Alcestidis carmina vix triduum victura, sua in omne ævum duratura.

Philocles alius, ἀποκρίσθαλος vocatus.

Pratinas Phliasius, cum Aeschylò & Charilo certasse, & innumerabiles penè scripsisse traditur.

Ion Chion, cuius Isocrates, Strabò, & alij meminerunt, ab Aristophane vellicatus, tanti à Platone aestimatus, ut eius nomine dialogum de poëtica inscripserit; ad quadraginta fabulas docuit.

Crates Thebanus Cynicus, de quo Demetr. Phaleræus in Rhetor. & alij.

Anaxandrides Colophonius vel Camyraeus fabulas lxxv. scripsit (fortè & aliquas comædias, ut indicat Gerontomania ab Aristot. citata. hic (ut canit Ovidius in Ibin) cum parum stabili carmine lassisset Athenas, inuisus, deficiente cibo, periit.

Aristarchus Tegeates, ex fabulis lxx. duabus tantum victor: huius, Achillis, in Plauti Penulo prologus meminit; quem ex eo conuersum ab Ennio, mihi quoque Festus Pompeius persuasit.

Achæum Eretriensem quidam xliv., pauciores alij, tragædias scripsisse tradunt.

Achæus autem Syracusanus decem tantum composuit.

Hippias Eleensis, de quo Plato in Hippia.

Chærephon Socratis amicus, quem propter lucubrations, noctuam; propter contractum studiorum assiduitate pallorem, buxum vocarunt, teste Laërtio, & Philostrato.

Plato Philosophus, eodem Laërtio testante.

Carcinus Agrigentinus, etsi illum quidam Comicum facere videantur.

Carcinus Atheniensis, de quo apud Harpocratonem Lyfias, centum sexaginta scripsit, vicit vnã.

Calli-

Callimachus, cuius inter libellos octoginta, aliquot tragædia; meminit Apollonij Scholiastes.

Gorgias, quem in Symposiac. Plutarchus reprehendit.

Sannion tragicos choros docuit, ut testantur Plinius Rhetor & Hermog.

Nicomachus Atheniensis, qui aliquando Euripidem vicit: huius sola fabula, Oedipus, laudatur; cetera ignobiles fuere.

Nicomachus Alexandrinus, qui præter comædias, etiam tragicas fabulas docuit; cuiusmodi puto fuisse eius Eriphylen, Neoptolemum, Oedipum, Persas, Polyxenam, Tencrum, Alcæonem, & Tyndarum.

Theognis, quem à pœmatum frigiditate ἰβρα dixerunt.

Morychus, ille ganeo apud Aristophanem.

Stheneli, Lysias in oratione pro Diogene, & Aristoteles, meminerunt.

Acarus Argiuus ἰλιόπερον scripsit tragædiam, teste Athenæo.

Polyides Sophista, cuius Iphigeniam citat Aristoteles, de Poëtica.

Dionysius Iunior, teste Plinio, item Luciano.

Dion huius affinis & hostis.

Agathon, apud Aristophanem, & Aristotelem.

Antiphon Rhamnufius, socius in tragicis Dionysio tyrann. apud Philost.

Melitus impius Socratis accusator.

Strattis Atheniensis, Medeam, Phœnissas, & alias xij. fabulas cōposuit.

Timefitheus, cuius fuerunt undecim tragædia.

Diogenes Oenomaus, cuius citantur, Hercules, Helena, Thyestes, Medea, Achilles, Oedipus, & Semele.

Diogenes Alexandrinus ex Troade, obsoletorum verborum aucupator.

Melanthius, de quo Hesiodi scholiast. Athenæus & alij.

Aristodemus Atheniensis, quem ex Cicerone D. Aug. lib. 2. de Ciuitate Dei tragicum auctorem vocat; nisi cum Lilio malis legere, actorem: quod satis verisimile videtur. nam in Claudiano quoque id mendum irreperat lib. in Eutrop. ——— damnóque nefandum Acturus pretium ——— ut nos in notis ex fide n. l. reposuimus.

Spintharus Heracleotes, qui Semelem Fulminatam & Herc. Ardentem edidit.

Dicæogenes apud Valer. Harpocratem.

Theodectes Phaselites, auctore Stephano, L. scripsit, ex quibus Mausolus citat Higyus; qua tragædia (de hac enim id accipio) Græci schol. referunt ab eo victos, Isocratem Iuniolem, Naucratem, & alios: eiu(s)dem Philoctetem laudat Aristoteles: videtur & sacra quadam composuisse, qua de re postea.

Theopompus Chius.

Naucrates Erythraeus. } victi à Theodecte.

Theodotus, qui cum Mnesarchum tyrann. quadam fabulâ perstrinxisset; ab eo in Apollinis templo, quò confugerat, occidi iussus est: quam rem Ouidius in Ibin significat. hunc aliquoties in Preparat. Euangel. citat Eusebius.

Isocrates Orator. xxxvii. tragædiarum auctor dicitur: huius vitam Plutarchus & Philostratus ediderunt.

Isocra-

Isocrates Oratoris discipulus, vel Apolloniates, vel Heracleotes, & ipse à Theodecte superatus.

Aclepiades huius iunioris Isocratis condiscipulus.

Eubulides Milesius, Megaricus Philosophus, multas docuit.

Cantarus Comicus, videtur etiam tragædias fecisse; hanc mihi eius, Medea, suspicionem iniecit. Idem suspicor de Chæremone Comico. nam, Pentheus, fabula qua illi tribuitur, tragædia videtur fuisse; & scripsisse dramata tragica subindicat Aristoteles.

Neophron seu Neophon Sicyonius, cui c. & xx. tragædia ascribuntur; & Medeam Euripidis, illi plerique tribuunt.

Nearchus, qui cum Callisthene in Alexandrum traditur conspirasse.

Neanthes, nonnullas tragædias Empedocli traditur dedicasse.

Empedocles ipse, si Neanthus vera est opinio. nam Heraclides Serapionis F. tragædias que Empedocli tribuuntur, alterius fuisse censuit.

Carcinus, cuius Medeam refert Aristoteles in Poëtica: hic Medeam introduxit, fugâ liberis suis consulentem: puto Atheniensem illum, de quo prius Theophilus, apud Athenæum, lib. 13.

Cleophon Atheniens. cuius Thyest. & alias decem citat Suidas; reprehenditur ab Aristotele non semel.

Alcimenus Megarensis, aliis dicitur Alcimedes.

Æschines antequam se reipub. addiceret, tragædiis actitandis & componendis vacauit, ut ex Demosthene & Cicerone didici.

Euphantus Olynthius, Eubulidis discipulus, Antigoni præceptor, cui lib. de regno inscripsit.

Rhinton Tarentinus, Tragicomædiarum vel Hilarotragædiarū inuentor; eius generis xxxiix. docuit, Varro, Columella & alii non incognitis.

Apollodori Tarsensis sex fabulas inuenio, & inter eas, Thyestem.

Heraclidem Pontium scribit Aristoxenus in music. suas tragædias sub Thespidis nomine publicasse.

Aristophon, cuius Philocteten refert Plutarchus.

Lysippus, Athenæo & Suida.

Callias Atheniensis, aliorum iudicio, tragicus fuit, nam eius Grammatica tragædia, ex qua quedam Athenæus adducit, item Atalanta, Cyclopes, & c. laudantur.

Theodorum quendam, quem credo xx. loco ponit Laërtius, multas tragædias docuisse ferunt.

Ariston Chius, quem propter maledicentiam in exsilium pulsum scribit Plutarchus: alius ab Aristone Chio Philosopho, de quo Cicero, & ab Aristone Syracusano tragædo, de quo Livius.

Heliodorus apud Galen. lib. 2. de antidotis.

Cyliscus, nisi nomen apud Plinium lib. 35. corruptum; quem Protogenes meditantem depinxit. suspicor esse, Phyliscum.

Nothippus, apud Athenæum, ab edacitate Opsophagus dictus.

Pythangelus, homo flagitiis, quàm fabulis nobilior.

D

Par-

Parthenij *Herculem & Iphicium*, quas citat Steph. *tragœdias* puto.
Leonteus *Argivus*, quem *Amaranthus* in lib. $\pi\rho\epsilon\pi\iota\sigma\tau\alpha\mu\acute{\nu}\nu\iota\varsigma$ testatur Iuba regi familiarem fuisse.

Diodorus *Alexandrinus* ex *Troade*, Augusti tempore, apud *Strabonem*.

Nicolaus *Damascenus Peripateticus*, Augusti, ut referunt *Athenaeus & Plutarch.*; & *Herodi regi*, ut docent *Ioseph. & Hegeſipp.* gratissimus.

Sacas, quem forte *Pausan. & Plutarch.* *Sacadan* vocant.

Simonides *Leoprepis F.*, cuius inter cetera opera etiam *tragœd.* feruntur.

Pindarus non *Scopelini*, sed iuxta veraciores *Daiphanti*, vel *Pagonida F.*

Philostratus Lemnius, a quo plus minus XXXIII . sunt scripta.

Artabazes Armenia rex, testibus *Appiano in Parth. Plutarcho & aliis.*

Isagoras M. *Antonini* tempore, apud *Philostatium in Sophist.* & (ut *ſeniam*) *Timones duo*, *Herillus*, *Hipparchia Metrochis soror*, *Lucianus*

Pasiphontes, *Arion*, *Autocrates*, *Aristonymus*, *Anaximander*, *Xenocles*

Atheniens. *Dionysius Mallotes*, *Dionysius Alexandrinus*, *Epicharmus*,

Ephippus, *Philoxenus*, *Demologus*, *Dorillus*, de quibus *Hephaestion*,

Harpocration, *Athenaeus*, *Plutarch.*, *Laërtius & Suidas.* Imperatorem denique

Titum Vespasiani filium *Græcè* *tragœdias* composuisse, *Suetonius*, *Eutropius & D. Isidorus* prodiderunt. *Sacras veteris vel novi Testamenti histo-*

rias tragœdiis Græcis profecuti sunt non pauci: ego sequentium dumtaxat me-

moriam habeo. *Theodectes Phaselites*, iam nominatus, cum in quadam tra-

gœdiâ quedam fidei vera mysteria vulgasset, oculorum cecitate fuit multatus,

nec nisi multorum dierum supplicationibus visum recuperavit. auctores

sunt *Ioseph. lib. 12. antiquit. & Aristas Ptolemai regis Hyperaspistes* in lib.

de septuaginta duobus veteris Testamenti interpretibus.

Ezechielus quidam, quem *Clemens Alexandria. in Stromat. Iudaica*

Græcis tragœdiis complexum fuisse refert.

Sozomenus in *eccles. histor. scribit Apollinarem Syrum* res sacras tra-

gœdiis inclusisse, atque *Euripidem* us imitatum fuisse.

D. Gregorij Nazianzeni *Christus* *tragœdia* exstat etiam nunc.

Stephanus Monachus Christianus, ex *D. Sabba* sectatoribus, cuius *Græci*

festum celebrant *v. kal. Nouemb.* cuiusdam *tragœdia* de *Christi* nece au-

ctor creditur.

Timotheus tempore *Anastasy Imp.* *Demosium* *Christianam* *tragœdi.*

composuit. Denique omitto *Homerum* (quem *Tragicis* *Plato* annumerat, in

Theateto) ne *Epicos* cum nostris confundam.

Ita *Græcorum* *tragicorum* plus minus centum & duodeviginti nomina

super sunt, quorum plus bis mille *tragœdias* fuisse suspicor: exstant vix triginta.

Pauciores fuere *Latini* *tragicæ*; sed pro numero *tragœdiarum* reliquarum,

haut scio an par calamitas *Latij*. Id ut appareat, quam *Græcis*, eandem *Roma-*

nis *tragicæ*, ex *Grammaticorum* libris eruendis operam impendamus.

Igitur ab excessu *Sophoclis*, annis plus minus *C. & xxx.* *Romæ* ab *v. C.*

anno penè *D^{mo}* *Cethego & Tuditano* *coſs.* *tragœdia* cœpit; quam primus do-

cuit *L. Livius Andronicus*. hunc subsecuti sunt,

Q. Ennius

Q. Ennius *Rudius*, cuius ex *Telepho*, *Alcmaone*, *Andromachâ*, *Thyeste*, *Medea* (quam ex *Euripidis* transtulit) *Hecuba*, *Achille* & aliis supersunt multa fragmenta.

Cn. Nævius, qui præter *comœdias* etiam *tragœdias* scripsisse videtur, eius enim citantur, *Alceſtis*, *Lycurgus*, *Agisthus*, *Terentius*; quæ sunt indubitata dramata tragica.

M. Pacuvius Brundisius, *Ennij*, iuxta *Plinium*, ex sorore; iuxta *Eusebium*, ex filia nepos.

L. Attius, seu *Actius*, seu *Accius*, (his enim tribus modis scriptum invenias, mihi prima scriptura placet, marmorum, numismatum, *Dionis*, & *Victorini* auctoritate confirmata) quinquaginta annis iunior, cum *Pacuvio* tamen usdem *Edilibus* fabulam docuit.

L. Afranius Comicus, *tragœdias* etiam, sed minus tragicè, auctore *Cicerone* composuit.

M. Attilius, *Ciceroni* tribus in locis, durissimus & planè ferreus scriptor.

Sulpitius trib. pl. (ut *Asconius* testatur) non orator modo insignis, sed & tragicus bonus fuit, & *tragœdias* suas *Iulij* nomine inscripsit.

Puppius Lilius lib. 8. tragicum facit. sanè *Horatius* eius poemata lacrymosa vocavit.

Rutilij Gemini, *Astyanax* à *Placiade* citatur.

M. Terentius Varro, *Romanorum* doctissimus; de quo tamen non est omnino certum, *tragœdiâ* ne quoque docuerit, an verò è *Satyris* aliquas *tragœdiarum* dumtaxat nominibus inscripserit.

Q. *Caecilius*, dubium est an *tragœdiam* dederit.

C. Iulius L. F. Q. Catuli frater uterinus, cuius lenitatem *tragœdiarum* *Cicero* in *Bruto* prædicavit; *Festus* eius *Adrastum* citat: *Victorinus*, *Tecmussam*, (id est *Tecmessam*) eumq; docet etiam *Strabonem*, *Sesquiculum*, & *Vopiscum* dictum, nisi nos codices fallunt.

C. Iulij Cæsaris *Dictatoris* laudat *Sueton.* timeo ibi aliquod vulnus subesse.

Q. *Cicero*, *Marco* *Cicerone* teste, *tragœdiam* scripsit.

P. Virgilius Maro, secundum nonnullos, in hunc numerum referendus est, quos *Donatus & Servius* referunt; à quibus traditur *Virgilius*, *Thyestem* *tragœdiam* composuisse, & *Varij uxori* (cui nimis familiaris erat) dedisse, quam *Varius* postea pro sua recitavit: atque hoc occultè ab ipso *Virgilio* in *Bucolicis* illo versu significari,

Quem mea carminibus meruisset fistula caprum.

sed, siue *tragœdiam* *Maro* composuit, siue non; alienam hanc à *Virgilij* castissimis moribus narrationem puto; & *Varium* potuisse suo Marte fabulam componere, *Horatij & Quidij* testimonio patet.

C. Octavius Augustus, *Achillem* teste *Suida*; & *Atacem* imperfectum, teste *Suetonio*.

Cassij Seueri *Parmensis* *Thyestem*, *Porphyrion* citat: eius opuscula *Horatius* laudat. Fuit & eodem tempore alius *Cassius Seuerus*; quem *Onidius* in lib. de *Ponto* scribit *Regale* carmen *Latio* dedisse: quo tempore *Parmensis*

ille, iam Augusti iussu, à Vario fuerat interfectus.

L. Varius à Tacito, Fabio, & Horatio laudatus. caue hunc cum Quintiliano Varo confundas.

Turranius, de quo Ouid. 4. de Ponto;

Musâque Turani tragicis innixa cothurnis.

Iunius Gracchus; qui, auctore Terentiano, Thyestem, docuit: Vnde Ovidius; Cùm Varius Gracchusque darent præcepta tyranno.

C. Cilnius Mæcenas, citante Seneca composuit Prometheum, & citante Prisciano Octauiam. Sed profecto vel mendosus est Priscianus; vel Octauia cuiuspiam recentioris est Mæcenatis. Si Melissi Mæcenatis contendas; de quo Grammatico Suetonius, & quem Plinius Octauiana bibliotheca ab ipso Augusto præpositum, & sexagesimo ætatis anno Iocorū libros composuisse scribit; vicissim hanc Octauiam non tragædiam, sed comædiam fuisse contendam. hic enim Mæcenas Melissus togatarum, quas trachatas vocabant, primus auctor fuit, & ab Ouidio & Acrone in album Comicoꝝ refertur; ut & alij obseruarunt. Verum putarim potius Cilij Mæcenatis Octauia, infelix Marci Antonij & Octauia matrimonij descriptum, vel non fabulâ, sed quid aliud: nam constanter m. s. Prisciani lib. 10. habent, Mæcenas in Octauiam.

Afinius Pollio, de cuius tragædiis, præter Seruium, etiam Horat. in Od.

Aristius Fuscus, tragicus, teste Acrone. nam Porphyꝝ. Comicum facit.

P. Ouidij Nafonis Medea celebratur, à Fabio, Tertulliano, & aliis.

M. Aimilius Scaurus (alij Mamercum faciunt) à Tiberio occidi iussus; Atreum fabulam composuit, testibus Tacito & Dione.

Iul. Maternus, cuius Medeam, Thyestem, Catonem, Tacitus memorat.

P. vel Q. Pomponius Secundus (alij à L. Pomponio Attellanarum scriptore, quem Seneca & Cicero laudant, & cuius Grammatici plus minus xxx. comædias referunt) Germanico, Caligula, & Claudio carissimus, consulatu, & triumphalibus ornamentis; sed Pœmatibus, maxime tragædiis, nobilior; valde à Quintiliano commendatur; & Plinius Secundus duos de vita eius libros conscripsit.

Trabeas, non ille senior Cæcilius Trabeas Comicus, sed alius recentior, apud Tacitum.

Cornutus Stoicus, teste Lilio dialog. 4.

L. Annæus Seneca, cui nouem has tribuerim.

M. Annæi Lucani Medeam, Statius & Fabius laudant.

Neronis Imp. tragædiarū, Philostratus & Tacitus mentionem fecerunt.

P. Statius Papinius, ex Iuuenale Sat. VII. videtur composuisse fabulam Agauen, & egestate pressus illam Paridi histrioni vendidisse.

Codrus quidam, (incertum an Cordus) de quo ita Commentarius antiquus in Iuuenalem, ad illud; Rauci Theseide Cordi. Cordus hic

Pœta fuit vitiosus, qui tragædiam Thesei scripsit; de quo Virgilius dixit,

— Sedet æternūque sedebit infelix Theseus. ex quibus verbis duo colligo, primum nouam versiculi Virgiliani explicationem in Æneid VI. Alterum tragædiam fuisse inscriptam, Theseus; vel potius legendum, Theseid.

seid. pro Theseidem. nam inscriptionem, Theseis; Satyricus ridet. Hunc tamen Seruius in 1. Æneid. Codrum vocat.

Ex Iuuenali quoque colliguntur & alij quidam tragici, sed mali & inepti. nam Sat. 7. Alcithoën Pacci, Thebas & Terea Fauisti. ubi notat Comment. hæc nomina & fabulas esse malorum Pœtarum. Mox;

Non minor antiquo Rubrenus Lappa cothurno

Cuius & alucolos & lænam pignorat Atreus.

Tragicum Pœtam dicit idem Comment. & suppellectilem fœnori opposuisse ut Atreum componeret. Pelopeam quoque & Philomelam in eadem Satyr & existimo nomina tragædiarum.

Alius quidam Varro, quidam etiam Bassus tragici à Martiale nominantur, quorum vnum laudat, alterum vituperat.

Scæua Memor Auruncus, frater Turni nobilis Satyrici, tempore Domitiani Imp. tragædias docuit: horum fratrum bis Martialis, semel Probus in Iuuenalem, & semel Sidonius meminerunt: eius tragæd. Herculem, citat Placiades, meminit etiam Comment. Iuuenalis. Idem Placiades citat quendam Crispinum in Heraclea, seu ut v. l. Crispilium, sed puto comædiâ vel histor.

L. Verum L. F. Antoninum Imp. suspicor etiam Tragædias factitasse ex iis, quæ de illo refert Sex. Aurelius.

Denique cuiusdam Lampridij tragici mentio exstat apud Sidonium Apollinarem lib. 8. Epist. II.

Atque hic vltimus est veterum Latina tragædia scriptorum, de quo aliquid compererim: ex horum plus quàm triginta Pœtarum fabulis, decem integras habemus; quas quidam spernunt, alij admirari solent: his ut gratum faceremus, non exiguo labore, satis prolixis commentariis, ad vnam omnes vel ornauimus, vel onerauimus. Tribui solent L. Annao Seneca, cuius vitam Xicho Polentinus (ridiculi sunt, qui illam D. Augustino ascribunt) Rod. Agricola, Pet. Crinitus, Lilius Gregorius, & Ambrosius Morus Cordubensis ita descripserunt, ut coniecturâ tantum niti, & solo ferè Cornelio Tacito auctore vsi videantur; meque excitarint magis, quàm deterruerint ad seriò Senecarum vitam, ex ipsorummet libris, ex Tacito etiam, Dione, Suetonio, ceteris contexendam: nam aliorum, qui potuissent elegantius, nihil præter nudas pollicitationes mihi contigit videre. hæc illis si probabuntur, bene est: sin minus, sua promant. gaudebo, & melioribus plaudam, reipub. verò litteraria gratulabor. Interea boni lectores, meo, qualis qualis est, labore non nihil inuabuuntur.

curfantes pertulisti. Modò in eundem senum, ex quo tres nepotes emiseras, of-
 sa trium nepotum recepisti. Intra vicesimum diem, quàm filium meum in ma-
 nibus & in oculis meis mortuum funeraveras, raptum me audisti. Hoc adhuc
 defuerat tibi, lugere viuos. Obiit ergo materna Seneca auia partu; auus aliam
 uxorem duxit. Pater Declamator, ante Philosophi exsilium, relictis tribus
 dumtaxat liberis, deceffit: ipsa Elbia, quando obierit, non magis scitur, quàm
 quis ille auunculus eius fuerit: ad exsilium vsque filij vixisse, tribus nepotibus,
 in his vno Seneca filio, superstitem, apparet. De patre sic alibi scribit; Patre
 meo rogante, qui non calumniam timebat, sed philosophiam oderat. Malebat
 nimirum filios ad rempub. accedere, quàm in studijs ociofis (vt horrida iudica-
 bat antiquitas) tanquam ad saxum adhærescere. Sanè nec uxori Elbia permi-
 sit audium litterarum animum exsaturare. Hoc utrique parenti filius testi-
 monium perhibet, in matris laudes liberalior. Noui (matrem affatur) animum
 tuum nihil in suis præter ipsos amantem. viderint illa matres, quæ potentiam
 liberorum muliebri impotentiâ exercent; quæ, quia feminis honores non licet
 gerere, per illos ambitiosa sunt; quæ patrimonia filiorum & exhauriunt &
 captant; quæ eloquentiam commodando alijs fatigant. Tu filiorum tuorum bo-
 nis plurimum gauisa es, minimum vsa. Tu liberalitati nostræ semper impo-
 suisti modum, cum tua non imponeres. Tu filiafamilias locupletibus filiis vl-
 tro contulisti. Tu patrimonia nostræ sic administrasti, vt tanquam de tuis la-
 borares, tanquam alienis abstineres. Tu gratia nostræ, tanquam alienis rebus
 vtereris, pepercisti: & ex honoribus nostris ad te nihil, nisi voluptas, & im-
 pensa pertinuit. Nunquam indulgentia ad voluptatem respexit. Non potes ita-
 que, erepto filio, desiderare, quæ incolumi nunquam ad te pertinere duxisti.

Et postea; A te plus exigit vita ab initio fortior, non potest muliebris excusatio
 contingere ei, à qua omnia vitia muliebria abfuerunt. Non te maximum sa-
 culi malum impudicitia in numerum plurium adduxit. non gemma te, non

* Sico. l.
 quos vidi.

* margarita flexerunt. non tibi diuitia, velut maximum generis humani bo-
 num, refulserunt. non te, bene in antiquâ & seuerâ institutam domo, pericu-
 losa etiam probis, detorsit peiorum imitatio. non te fecunditatis tuæ, quasi ex-
 probraret ætatem, puduit. numquam, more aliarum, quibus omnis commenda-
 tio ex forma petiitur; tumescentem vterum abscondisti, quasi indecens onus,
 nec intra viscera tua conceptas spes liberorum elidisti. non faciem coloribus, ac
 lenocinijs polluisti. numquam tibi placuit vestis, quæ amplius nudaret, quàm
 componeret. vnicum tibi ornamentum pulcherrima, & nulli obnoxia ætati
 forma, maximum decus, visa est pudicitia. Non potes itaque ad obtinendum
 dolorem muliebri nomen prætereundum, ex quo te virtutes tuæ seduxerunt: tan-
 tum debes à feminarum lachrymis abesse, quantum à vitijs. Mox etiam ita
 scribit; Itaque illo te duco, quò omnibus, qui fortunam fugiunt, confugiendum
 est; ad libera studia: illa sanabunt vulnus tuum, illa omnem tristitiam tibi
 euellent. His etsi numquam assuesces*, nunc vtendum erat: sed, quantum tibi
 patris mei antiquus rigor permisit; omnes bonas artes, non quidem compre-
 hendisti, attingisti tamen. Vtinam quidem virorum optimus pater meus, minùs
 maiorum consuetudini deditus, voluisset te sapientij præceptis erudiri potius,
 quàm

* Malè vul.
 go, assuesces.

quàm imbui. Non parandum tibi nunc contra fortunam esset auxilium, sed
 proferendum, propter istas, quæ literis non ad sapientiam vtuntur, sed ad luxu-
 riam instruuntur; minus est indulgere studijs passus: beneficio tamè rapacis in-
 genij, plus quàm pro tẽpore hausisti. iacta sunt disciplinarum omnium fundamenta.
 Nunc ad illas reuertere, tutâ te præstabit illa, consolabitur illa, &c. Existi-
 mo Elbiam Cordubâ, vel nescio alicunde, Româ venisse, filiorum videndorum
 causâ; mox reditum in patriam cogitasse, iisq; valedixisse: tertio post, à discessu
 illius die, pulsum Senecam in exsilium. Quod quidem mihi sequentia per sua-
 dent: Nam hoc quoque aduersus te crudeliter fortuna molita est, quòd te ante
 tertium demum diem quo percussus sum, securam, nec quicquam tale me inuen-
 tem, * aggredi voluit. bene nos locorum longinquitas diuiserat. bene aliquot
 annorum absentia huic te malo præparauerat. redisti: non, vt voluptatem ex
 filio perciperes; sed ne consuetudinem desiderij perderes. Si multo antea fu-
 gisses; fortius tulisses, ipso interuallo desiderium molliente. Si non recessisses;
 vltimum cerè fructum, biduo diutius videndi filium, tulisses. Nunc crudele
 fatum ita composuit; vt nec fortuna meâ interesses, nec absentia assuesceres: sed
 quanto ista duriora sunt, tanto maior tibi virtus aduocanda est. &c. Vnebat
 hoc tempore Seneca auus, Elbia pater; vnebat & Seneca matertera. Vtriusq;
 memoriam ille obliuionis tenebris eripuit. de auo; Numerarem (inquit) inter
 magna solatia, patrem quoque tuum, nisi abesset: nunc tamen, ex affectu tuo,
 quid illius intersit cogita. intelliges quâto iustius sit, te ille seruari, quàm mihi
 impendi. quotiens te immodica vis doloris inuasit & te sequi iubebit; pa-
 trem cogita. cui tu quidem tot nepotes, pronepotisque dando effecisti, ne vni-
 ca esses: consummatio tamen ætatis acta feliciter, in te vertitur. illo viuo, nefas
 est te, quòd vixeris, queri. Matertera laudatissima femina, fustius meminit,
 digna matrone, cuius nemo laudes conticescat. Maximum (ait) adhuc solatium
 tuum tacueram, sororem tuam, illud fidelissimum pectus tibi, in quò * omnes
 curæ tuæ pro indiuiso transferuntur, illum animum omnibus nobis mater-
 num. Cum hac tu lachrymas tuas miscuisti. in hac tu primum respirasti. Illa
 quidem affectus tuos semper sequitur: in meâ tamen persona, non pro te dolet.
 illius manibus in urbem perlatus sum. illius pio, maternoque nutritio, per lon-
 gum tempus eger, conualui. Illa pro Quæstura meâ gratiam suam extendit:
 & quæ ne sermonis quidem, aut claræ salutationis sustinuit audaciam, pro me
 vicit indulgentiâ verecundiam. Nihil illi seductum vitæ genus, nihil mode-
 stia* [&] in tantâ feminarum petulantia rustica, nihil quies, nihil secreti,
 & ad ocium compositi mores obstiterunt: quo minùs pro me etiam ambitiosa
 fieret. Hæc est, mater karissima, solatium, quo reficiaris. Illi, quantum potes,
 te iunge, illius artissimis amplexibus alliga. Solent mœrentes ea quæ maximè
 diligunt fugere, & libertatem dolori suo quærere. In ad illam te, & quicquid
 cogitaueris, confer: siue seruare istum habitum voles, siue deponere, apud illam
 inuenies vel finem dolori tuo, vel comitem. Sed, si prudentiam perfectissimæ
 femina noui, non patietur te nihil profuturo mœrore consumi, & exemplum
 tibi suum, cuius ego etiam spectator fui, narrabit. Karissimum virum amise-
 rat, auunculum nostrum, cui virgo nupsit, in ipsa nauigatione: tulit tamen,
 E eodem

Ad Elbiam
 cap. 16.

* Possit etia
 legi, di. redi.

d. lib. c. 17.

* Nempe v-
 xor auuncu-
 li, Elbia fra-
 tria.

d. cap. 16.

* Ita coniecti
 legendum.

* Malè [&]
 delenti.

21 eodem tempore, & luclū & metū, euitctisq; tempestatibus corpus eius naufraga
 22 euexit. O quam multarū egregia opera in obscuro iacent! Si huic illa simplex
 23 ad memorandas virtutes contigisset antiquitas; quanto ingeniorū certamine
 24 celebraretur uxor, quæ oblita tempestatibus, oblita metuendi etiam firmissimis
 25 maris, caput suum periculis pro sepulturâ obiecit, & dum cogitat de viri fune-
 26 re, nihil de suo timuit! Nobilitatur carminibus omnium, quæ se pro coniuge vi-
 27 cariam dedit: hoc amplius est, discrimine vitæ sepulchrum viro querere maior
 28 est amor, quæ pari periculo minus redimit. Post hoc nemo miratur, quod per se-
 29 decim annos, quibus* maritus eius Egyptum obtinuit, nunquam in publico
 30 conspecta est, neminem prouincialem in domum suam admisit, nihil à viro pe-
 31 tiit, nihil à se peti passa est. Itaque loquax & ingeniosa in contumelias præfe-
 32 ritorum Prouincia; in qua etiam qui vitauerunt culpam, non effugerunt infamiam,
 33 velut unicum sanctitatis exemplum suspexit: & quod illi difficillimum
 34 est, cui etiam periculosi sales placent, omnem verborum licentiam continuit,
 35 & hoc die illi similem, quamuis nunquam speret, semper optet. Multum erat,
 36 si per sedecim annos illam Prouincia probasset: plus est, quod ignorauit. Hoc
 37 non ideo refero, ut laudes eius exsequar, quas circumscribere potius est, tam
 38 parcè discurrere: sed ut intelligas, magni animi esse feminam, quam non am-
 39 bitio, non auaritia, comites omnis potentia & pestes, vicerunt; non metus mor-
 40 tis eam, exarmatâ nauî naufragium suum spectantem, deterruit, quo minus
 41 exanimi viro hærens quæreret, non quemadmodum exiret, sed quemadmo-
 dum efferret. De Senecæ maioribus plura non habeo.

*Vt puto posterior. fortassis Gallio Senior.

d. Confolat. ad Elb. c. 17.

De Senecæ fratribus. CAP. III.

VOS tantum, ex Elbiâ, fratres habuit; quorum vnus Gallio honores
 21 gessit; alter, equestri ordine contentus, à magistratu se absti-
 22 nuit, Mella. Sororis nulla mentio, nec aliorum fratrum: neque El-
 23 biam biuiram fuisse, nec Declamatorem Senecam, præter Elbiam,
 24 aliam uxorem habuisse, quisquam (quod sciam) prodidit. Duo ergo dumtaxat
 25 eius fratres fuere; de quibus ita scribit: Respice fratres meos, quibus saluis fas
 26 tibi non est accusare fortunam. In utroque habes, quod te diuersâ virtute dele-
 27 etet. alter honores industriâ consecutus est, alter sapienter cõtemsit. Acquiesce
 28 alterius filij dignitate, alterius quiete, utriusque pietate. Noni fratrum meo-
 29 rum intimos affectus, alter in hoc dignitatem excolit, ut tibi ornamento sit; al-
 30 ter in hoc se ad tranquillam quietâque vitam recepit, ut tibi vacet. Bene li-
 31 beros tuos & in auxilium, & in oblectamentum fortuna disposuit. poteris al-
 32 terius dignitate defendi, alterius otio frui. Certabunt in te officii, & vnus
 33 desiderium duorum pietate supplebitur. Audacter tibi possum promittere,
 34 nihil tibi deerit præter numerum. Idem prius scripserat; Karissimum vi-
 35 rum tuum, ex quo mater trium liberorum eras, exiulisti. Ipse Seneca pater
 36 hos suorum filiorum mores descripsit; commendans Mellæ ingenium, qui mihi
 37 natu minimus fuisse videtur; Hæc eo lubentius (inquit) o Mella fili karissime
 38 refero, quia video animum tuum à civilibus officiis abhorrentem, & ab
 39 omnib;

Confolat. ad Elb. cap. 16. d. oper. c. 1.

21 omni* ambitu auersum, hoc vnum concupiscentem, nihil concupiscere, ut elo-
 22 quentia tantum studeas. Facilis ab hac in omnes artes decursus est. instruit
 23 etiam, quos nō sibi exercet. Nec est, quod insidias putes tibi fieri, quasi id agam,
 24 ut te bene crediti studij labor teneat. Ego verò non sum bonæ mentis impedi-
 25 mentum. Perge, quò inclinat animus, & paterno cõtentus ordine, subduc for-
 26 tuna magnam tui partem. Erat quidem tibi maius ingenium, quàm fratribus
 27 tuis, omnium bonarum artium capacissimum: est & hoc ipsam melioris inge-
 28 nij pignus, non corrumpi bonitate eius, ut eo* malè vtaris. Sed quoniam fratri-
 29 bus tuis ambitiose curæ sunt, fororq; se & honoribus parant, in quibus ipsa que
 30 sperantur timenda sunt: ego quoque aliquando eius processus auidus, & hor-
 31 tator, laudatorq; vel periculose, dum honestæ modò, industria, duobus filiis na-
 32 uigantibus, te in portu retineo. Sed proderit tibi, quam tota mente agitas, de-
 33 clamandi exercitatio, &c. Mellam hunc consentiunt omnes Lucani poëta
 34 patrè fuisse ex Acilia, de quo Lucano adhuc puero accipio illa Senecæ matrem
 35 suam alloquentis; Ab his ad nepotes quoque respice, Marcum blandissimum
 36 puerum, ad cuius conspectum nulla potest durare tristitia. nihil tam magnam
 37 nihil tam recens in cuiusquam pectore fuerit; quod non circumfusus ille per-
 38 mulceat. cuius non lachrymas illius hilaritas supprimat: cuius non cõtractum
 39 sollicitudine animum illius argutie soluant: quem non in iocos vocabit illa la-
 40 sciuiâ? quem non in se conuertet, & abducat infixum cogitationibus, illa nemi-
 41 nem satiatura garrulitas? Deos oro contingat hunc habere nobis superstitem.
 42 In me omnis fatorū crudelitas lassata consistat. Quidquid* matri dolendum
 43 fuerit, in me transierit; quidquid auia, in me. Floreat reliqua in suo statu tur-
 44 bis: nihil de orbitate, nihil de conditione meâ querar. Fuerim tantum nihil
 45 amplius dolitura domus piamentum. Superuixisse Lucano Senecam, constat
 46 ex Eusebio, qui tradit Senecam interentum anno Domini LXXVII. Lucanum
 47 verò, anno LXXVI. postea anno LXX. Mellam filij bona impetrasse; quæ illi fuere
 48 exilio. Audite Tacitum; Mella (inquit) quibus Gallio & Seneca parentibus
 49 natus, petitione honorum abstinuerat, per ambitionem* præposteram, ut eques
 50 Romanus Consularibus potentiâ æquaretur. simulacquirenda pecunie bre-
 51 uis iter credebat, per procuraciones administrandis Principis negotiis. Idem
 52 Annaum Lucanum genuerat, grande adiumentum claritudinis: quo inter-
 53 fecto, dum rem familiarem eius acriter requirit, accusatorem cõciuit Fabium
 54 Romanum, ex intimis Lucani amicis. Mixta inter Patrem filiumq; coniura-
 55 tionis scientia fingitur, a simulatis Lucani litteris. quas inspectas Nero ferri
 56 ad eum iussit, opibus eius inbians. At Mella; quæ tum promissima mortis
 57 via, exsoluit venas, scriptis codicillis; quibus grandem pecuniâ in Tigellinum,
 58 generumq; eius Cossutianum Capitonem erogabat, quo cetera manerent. addi-
 59 tum codicillis tanquam de iniquitate exiij, * querens ita scripsisset: se quidem
 60 mori nullis supplicij causis, Rufum autem Crispinum & Anicium Cerialem
 61 vitâ frui, infensos Principi. Duo ergo dumtaxat Senecæ fratres, ambo Ger-
 62 mani; quorum vnus honores contemsit Mella, aliter honoribus defunctus,
 63 L. Iunius Gallio, ut Euseb. Tacitusq; vocant. Quid igitur sibi vult inscriptio
 64 illa non vno loco Declamationum repetita? AD NOVATVM, SENECAM

*Repugnat Tacit. Ann. xvi.

*Tacitè phē. lofophia ita dium in eius filiis reprehendit.

In Praefat. lib. 2. Declam. Lib. de confolat. ad matrem cap. 16.

*Vivebatergo M. itius mater, vnde pater non agere Senecâ de filio suo, cum & ipse hoc tempore orbus fuerit. In chronio. Annal. xvi. *Nescio Tacito, an parenti credenda debeam.

*Sic habetur in ant. quo ante Beroaldi tempora excutio. malè Lugdunens. anni LXXIIV. excusij.

Mel. lib. 5.
Controu. in-
scribitur
SENECA
NOVATO 82
MELAE EI-
LII 5. PRO-
Seneca, No-
vato, & c.
Patet ex
Praefat. lib. 2.
Declamat.
* Confolat.
ad Elb. cap.
1. 6.

Et MELAM FILIOS. Rodolfus Agricola censet hos tres Seneca Philo-
sophi filios fuisse. Sed falsus fallit. primo quia hic Mella, Tacito & Eusebio
testibus, Seneca Philosophi, non filius, sed frater fuit. tū quia ipse Philosophus
paullo ante, ad matrem scribens, se filiis orbem fuisse docet, exsiliij tempore: at
hoc opus ante exsilium conscriptum fuit, nondum gestis* à Philosopho aut Gal-
lione honoribus. cum tamen Seneca exsulabat, iam fuerat Quæsturam fun-
ctus; iam Gallio in repub. * florebat, iam erat honores industriâ consecutus. Et
sanè hodie nefas est doctis, opus illud Declamationum senioris Senecæ negare.
Ipse Seneca lib. III. Nat. quæstion. in prin. Gallionem vocat fratrem suum, ut
& Tacitus annal. xv. Quis ergo Nouatus ille Senecæ frater? opinor & ego
Anneum Nouatum adoptione in aliam gentem transiisse, & mutato nomi-
ne, Innum Gallionem vocatum; & suspicor apud Quinctilian. lib. 9. c. 2. pro
P. Nouanium Gallio, legendū Iunius Nouatus Gallio, sed suspicor tantum.
Neminem fallat, quod me aliquamdiu tor sit, Inni Gallionis frequens mentio
in illo Declamatoris Senecæ libello. Duo fuere Galliones. Senior alter, qui se
iisdem studiis dedit, quibus Seneca senior, clarus orator, quem Seneca pater
nostrum vocat (fortè affinitatis causa, quod sororem eius Elbiam duxerat; vel
quod frater Declamatoris erat). Hoc, inquit, nemo præstitit unquam Gallione
nostro decentius. Iam adolescens, dum declamaret, aptè & conuenienter, & c.
Praefat. lib. 7. Declamat. Item; Monstrabo vobis libellum, quem à Gallione
nostro petatis. Praefat. lib. 10. Verum est, quod de illo dicit Gallio noster, Cū
diceret, verum poteratur. Praefat. lib. 3. Primum Tetradeum quorū faciam
queritis? Latronis, Fusci, Albutij, Gallionis. Hi quotiens conflixissent; penes
Latronem gloria fuisset, penes Gallionem palma: reliquos, ut vobis videtur,
componite. Praefat. lib. 10. Declamat. & lib. 6. Controuers. Gallio noster
putat. Controu. 14. Hoc nemo præstitit unquam Gallione nostro decentius.
Lib. 4. Controuers. De eodem illa accipio lib. 1. Suasor. in fine Suasor. 3.
Solet autem Gallio noster hæc aptissimè ponere. Memini vna nos ab auditione
Nicetis ad Messallam venisse. Nicetes suo impetu valde Gracis placuit. Quæ-
rebat à Gallione Messalla, quid illi visus Nicetes esset? Gallio ait, PLENA
DEO. Quotiens audisset aliquem ex his Declamatoribus, quos Scholasticè
caldos vocant, statim dicebat, PLENA DEO. Ipse Messalla* nunquam aliter
cum agnouit ab hominis auditione venientem: interrogat nihil aliud, quàm ut
diceret, Numquid PLENA DEO? Denique hoc ipsi iam tam familiare erat,
ut inuito excideret. Apud Casarem, cū mentio esset de ingenio Haterij, con-
suetudine prolapsus dixit, & ille erat PLENA DEO. Quarenti deinde,
quid hoc esse vellet, versum Virgilij retulit, & quomodo hoc semel sibi apud
Messallam excidisset, & nunquā postea potuisset excidere. Tiberius ipse Theo-
doreus offerebatur Nicetis ingenio, atque delectatus est fabulâ Gallionis.
Hoc autem dicebat Gallio Nasoni suo valde placuisse. Itaque fecisse, quod in
aliis multis versibus Vergilius fecerat, non surripiendi causâ, sed palam imi-
tandi, hoc animo ut vellet agnosci. Esse autem in tragædia eius; Feror huc il-
luc, ut plena Deo, & c. Vnde etiam intelligimus hunc Gallionem Tiberij fa-
miliarem, Ouidij verò amicū fuisse. Illis verò libris cū exercitationes eorum
orato.

*Dubia est
vtraque con-
iectura: nec
liquet mihi
vtra verior.

*Mendosus
locus.

oratorum referantur, qui iuvene adhuc seniore Senecâ florebat, quorum non-
nulli Ciceronem viderunt, stolidus sit qui de Philosophi fratre illa accipiat, qui
quo tempore ei hæc à patre suo narrabantur, inuentum nondum excesserat,
nec sanè à patre in os laudatus fuisset; nec Ouidio familiaris esse potuit, eo tem-
pore relegato, quo fortassis nondum natus erat iunior Gallio. Duo ergo Gallio-
nes, ut & duo Senecæ, oscitanter pro vno accepti, has tenebras offuderunt. Se-
nioris huius Gallionis fragmenta sunt, quæ nobis Seneca senior ab interitu
eripuit lib. II. Controu. I. II. V. VI. VII. XI. XII. XIV. XV. XVII. XXII. & deinceps.
vsque ad XXXIV. De eodem ait Seneca Philosophus; Illud mihi in ore erat Do-
mini mei Gallionis; qui cū in Achatâ febrim habere cœpisset, protinus na-
uim ascendit, clamitans, Non corporis esse, sed loci morbum. Epist. 105. Huius
tinnitus vna cum Macenatis calamistris reprehendit auctor libri de Claris
Oratoribus. hunc disertissimum oratorem vocat Eusebius, & anno LXXVI. quo
Lucanus obiit, scribit sibi necem conscivisse. De eodem loqui arbitror D. Hie-
ronymum in Prefat. lib. 8. in Esaiam, & sacras litteras in Act. Apostolo-
rum cap. 18. Alter fuit Annatus Nouatus seu Iunius Gallio, Senecæ Decla-
matoris F. Philosophi frater, quem laudat Papinius, in Genethl. Lucani, lib. II.
Siluar. Lucanum potes imputare terris.

Hoc plus, quàm Senecam dedisse mundo,

Aut dulcem generasse Gallionem.

Fuit enim facetus ac comis, suauissimisq; moribus, nec remisso aut fracto, sed
forti magnòq; animo. Huic lib. de vita beata dedicatur. Huius meminit Phi-
losophus, verbis his; quæ ex m. s. & coniectura, sicuti puto castiganda, appo-
nam. Solebam tibi dicere Gallionem, fratrem meum, quem modò parum amat,
qui amare plus non potest, alia vitia non nosse, hoc [f. adulationis] eum odisse.
ab omni illum parte tentasti. Ingenium suspicere cœpisti omnium maximum,
& dignissimum, quod consecrari malles, quàm conteri: pedes abstulit. fruga-
litate laudare cœpisti; quæ sic opibus vsa sit, ut illas nec appetere, nec dam-
nare videatur: prima statim verba præscidit. cœpisti mirari comitatem & in-
compositam suauitatem; quæ illos quoque quos transit abducit, gratuitū etiam
in obuios meritum: nemo enim mortalium ulli tam dulcis est, quàm hic omni-
bus: Cū interim tanta naturalis boni vis est, ubi artem simulationemq; non
redoleat; nemo non imputari sibi bonitatem publicam patitur: hoc quoque loco
blanditiis tuis resistit. ut exclamares, inuenisse te inexpugnabilem virum ad-
uersus insidias, quas nemo non in sinum recipit. Eo quidem magis hanc eius
prudentiam, & in euitando inuitabili malo pertinaciam te suspicere confes-
sus es. quia speraueras, posse apertis auribus recipi, quamuis blanda dicerentur,
quia vera dicebas. Sed eo magis intellexit obstandum. semper enim falsis à ve-
ro petitur veritas. Nolo tamen tibi displiceas, quasi malè egeris mimum*, aut
quasi ille aliquid iocorum aut doli suspicatus sit. non deprehendit te, sed
repoluit. Initio lib. 4. natural. quæstion. Et de Etæsi, lib. 5. natural. quæstion.
cap. XI. Propterea quod (ut ait Gallio) manè nesciunt surgere. De hoc Gallione
scribit ex Dione Xiphilinus, in Claudio; cū esset consuetudo necatos à car-
nificibus in forum magnis quibusdam vinctis trahi, deinde in flumen abijci,

*Vulgari li-
bri, quæ sic à
nobis restitit,
ut illos nec ha-
bere n. d. v.
Mem. branæ
Burdegal.
cœpit, quære
sic à nobis re-
stitit, uti nos
nec l. n. d. v.

*sic mem-
branz.

* Mole vul-
go: Ioum,
pio Ioum.

L.* Iunium Gallionem Seneca fratrem faceret & urbanè dixisse, Claudium
tunc in calum attractum. Cornelius Tacitus narrata Seneca & quorundam
aliorum nece, subiungit; at in Senatu, ut cuique plurimum mœroris, in adu-
lationem demissis, Iunium Gallionem, Seneca fratris morte pauidum, & pro
suâ incolumitate supplicem, increpuit Saluenus Clemens, hostem & parrici-
dam vocans; donec consensu Patrum deterritus est, ne publicis malis abuti ad
occasionem priuati ody videretur; neu compositam, & obliteratam mansuetu-
dinem Principis, nouam ad sanitiam retraheret. lib. xv. Annal. Non diu ta-
men Gallio superuixit. occisum enim post fratrem Dion tradidit. Nihil ad An-
naam Gentem pertinet. alius quidam Iunius Galenus Gallio, apud Dionem
lib. 58. cuius obitum apertius narrat Tacitus, his verbis; At Iunium Gallio-
nem, qui censuerat, ut Pratoriani actis stipendius ius adipiscerentur in quat-
tuordecim ordinibus sedendi, violenter increpuit, velut coram rogans, quid
illi cum militibus, quos neque dicta, neque premia nisi ab Imp. accipere par es-
set. reperisse prorsus, quod D. Augustus non prouiderit. an potius discor-
diam & seditionem à satellite Seiani quasitam? qua rudes animos nomine bo-
noris ad corrupendum militie morem propelleret. Hoc pretium Gallio medi-
tate adulationis tulit, statim curiâ, deinde Italiâ exactus: & quia incusaba-
tur facile toleraturus exsilium, dilectâ Lesbo insulâ nobili & amœnâ, re-
trahitur in urbem, custoditurq; domibus Magistratuum. Annal. v. At illo
tempore Gallio Seneca frater vix adoleuerat. Plinius lib. xx. natural. histor.
quædam à Gallione, nescio quo, mutuatus fuit, ut ipse lib. i. testatur. Non de-
fuere, qui libros Rhetoricorum ad Herenn. cuidam Gallioni adscriberent.

De vxoribus & liberis Senecæ. CAP. III.

OMPERTVM habeo duas Senecam vxores duxisse. prioris no-
men ignoro, quæ ante exsilium mariti decessit. posteriorem Pom-
peiam Paullinam, iam grandis natu duxit, vel Suetonij Paullini
viri Pratorij, & rebus gestis clari, de quo multa Plinius, Tacitus,
& Dion; vel potius Paullini Pompeij, cuius etiam Tacitus meminit, filiam,
ad quem suspicor scriptum lib. de breuitate vitæ, è quo libro patet Principis ne-
gotia per procuraciones administrasse, & publicæ annonæ curam gessisse. Tu
quidem (inquit) orbis terrarum rationes administras, tam abstinenter quàm
alienas, tam diligenter quàm tuas, tam religiosè quàm publicas. in officio amo-
rem consequeris, in quo odium vitare difficile est. sed tamen, mihi crede, satius
est vitæ suæ, quàm publici frumenti rationem nosse. Istum animi vigorem, re-
rum maximarum capacissimum, à ministerio honorifico quidem, sed parum
ad beatam vitam apto, ad te reuoca, & cogita non id egisse te ab atate primâ
omni cultu studiorum liberalium, ut tibi multa millia frumenti committerem-
tur. maius quiddam & altius de te promiseras. Et paulo antè; Excerpe itaq;
te vulgo, Paulline karissime, & in tranquilliorum portuum non pro atatis spa-
cio iactatus, tandem recede. Cogita quot fluctus subieris, quot tempestates par-
tem priuatas, partim publicas in te conuerteris. Satis iam per laboriosa & in-
quieta

quieta documenta exhibitâ virtus est. experire quid in ocio faciat. Maior pars
atatis, certè melior, reip. data sit, aliquid tēporis tui sume etiâ tibi. Cap. xviii.
Prioris suæ vxoris me commonuit, quando de filiolo ex ea suscepto agit, qui im-
maturâ morte sublatus fuit: Intra vicesimum diem, quàm filium meum in
manibus & in oculis tuis mortuum funeraueras, & c. Lib. ad Elbiam cap. 2.
at eo tempore nondum Paulinam duxerat, & suspicor nullam tunc vxorem
habuisse, quòd eo libro nullam vxoris mentionem faciat. Præterea in orbitatis
suæ solatium, (quam eodem opere queritur) vnus ex fratribus (opinor Gallio-
nis) filiolum videtur adoptasse, Nouatillam. sic enim scribit; Tene in gremio
tuo, citò daturam tibi Pronepotes Nouatillam; quam sic in me transtuleram,
sic mihi adscripseram, ut possit videri, quòd me amisit, quamuis saluo patre, &
pupilla. hanc & pro me dilige. abstulit illi nuper fortuna matrem: tua potest
efficere pietas, ut perdidisse se matrem doleat tantum, non & sentiat. nunc
mores eius compone, & c. d. lib. cap. 16. Magnâ concordia, & clarissimis mu-
tui amoris notis cum Paullinâ vixit, donec iussu Neronis interfecto, Paullina
commori cœpit, ut postea ex Tacito proferemus. Ipse sic ad Lucillum scribit;
In Nomentanum meum fugi, quid putas? Urbem: imò febre, & quidem sur-
repentem: iam manum mihi iniecerat. protinus itaq; parari mihi vehiculam
iussi, Paullinâ meâ retinente. & paulo post. Hoc ego Paullina meâ dixi, quæ
mihi valetudinem meam commendat. Nam cum sciam spiritum illius in meo
verti, incipio, ut illi consulam, mihi consulere: & cum me fortiorem senectus
ad multa reddiderit, hoc beneficium atatis amitto. Venit mihi in mentem, in
hoc senæ & adolescentem esse cui parcur. Itaque quoniam ego ab illâ non im-
petro, ut se fortius amet, impetrat illa, ut me diligentius amem. Et post pauca;
Quid enim iucundius, quàm vxori tam carum esse, ut propter hoc tibi carior
fias. Potest itaque Paullina meâ, non tantum suum mihi timorem imputare:
sed etiam meum. Epist. cv. Hæc illa est nobilissima illustrissimaq; femina cum
qua Dion Senecam nuptias fecisse scribit. nullos ex ea, quod quidem legerim,
liberos suscepit, nec illi vili liberi superuixerunt.

De iuuentute Senecæ & vita sub Tiberio Imp.

CAP. V.

VB Octauio natum arbitror Cordubæ priusquam parens cum El-
bia vxore, sub Augusto, Romam venit. initio lib. i. Natural. quæst.
scribit; Vidimus circa Diui Augusti excessum simile prodigium.
Et lib. 7. cap. 17. Nec est quod putemus eundem visum esse sub
Claudio, quem sub Augusto vidimus. Nec asserere, nec refellere, quòd
quidam adtulerunt, audeo; à Cn. Domitio Ahenobarbo, què Corduben-
sium rebellionem pacauit, captum cum duobus fratribus Senecam, Romam per-
ductum, & libertate donatum. nam qui tradunt, auctoritate carent, & teme-
re Senecam statu motum, libertinum faciunt. Mihi propius videtur vero, Se-
necam, ut ipse testatur, materteræ manibus, an inter obsides vel cum parenti-
bus in urbem perlatum, quòd ex iis, quæ supra retulimus cap. 11. non ineptè
colli-

*Xicho Po-
lentinus.

Vide cap. 17.
con'olat. ad
Elbiam.

colligitur. Mox, ut se studiis philosophia dare cepit, diligenter in initio Pythagoreos audiuit, postmodum tamen virilem illam & rigidam Stoicorum disciplinam prae tulit, usus Socione* & Attalo praeceptoribus: quorum opera non solum doctrinae laudem, sed frugalitatis etiam ac abstinentiae fuit adeptus, inuentutemque transiit, non luxuriosam, sed imprimis sobriam. Ego (inquit epist. CIX.) cum Attalum audirem in vitia, in errores, in mala vita perorantem; saepe misertus sum generis humani, & illum sublimiorem altioremq; humano fastigio credidi. Ipse regem se esse dicebat, sed plusquam regnare mihi videbatur, cui liceret censuras agere regnantium. Cum vero laudare paupertatem coeperat, & ostendere, quod quicquid usum excederet, pondus esset superuacuum & graue ferenti: saepe exire e schola pauperi libuit. Cum coeperat voluptates nostras traducere, laudare castum corpus, sobriam mensam, puram mentem; non tantum ab illicitis voluptatibus, sed etiam superuacuis, lubebat circumscribere gulam & ventrem. Inde mihi quadam permansere, Lucilli.

magno enim impetu in omnia veneram. Deinde ad ciuitatis vitam reductus, ex bene captis pauca seruari. Inde ostreis, boletisq; in omnem vitam renunciatum est. haec enim non cibi, sed oblectamenta sunt ad edendum saturos cogentia, quod gratissimum est edacibus, & se ultra quam capiunt sarcientibus, facile descensura, facile reditura. Inde in omnem vitam unguento abstinemus: quem obtememus, odor in corpore est. Nullo inde vino calet stomachus. Inde in omnem vitam balneum fugimus. Decoquere corpus, atq; exinanire sudoribus, inutile simul delicatumque credimus. Cetera proiecta redierunt: ita tamen, ut quorum abstinentiam interrupi, modum seruem, & quidem abstinentiae proximior, nescio an difficiliorem: quoniam quadam abscinduntur facilius animo, quam temperantur. Quoniam coepi tibi exponere, quantum maiore impetu ad philosophiam iuuenis accesserim, quam senex pergam, non pudebit fateri, quem mihi amorem Pythagore iniecerit Socion. Differabat quare ille animalibus abstinnisset, quam postea Sextius, & c. His instinctus abstineri animalibus coepi:

& anno peracto, non tantum facilis erat mihi consuetudo, sed dulcis. Agitationem mihi animum esse credebam; nec affirmauerim, an fuerit. Quæris, quomodo deserim? In Tiberij Caesaris Principatum iuuenta tempus inciderat, alienigenarum sacra mouebantur. Sed inter argumenta superstitionis ponebatur, quorundam animalium abstinentia. Patre itaque meo rogante, qui non calumniam timebat, sed philosophiam oderat; ad pristinam consuetudinem redij: nec difficulter mihi, ut inciperem melius cenare, persuasit. Laudare solebat Attalus culcitam, qua resisteret corpori: tali utor etiam senex, in qua vestigium apparere non solet. Haec retuli, ut probarem tibi, quam uehementes haberent tyrunculi impetus primos ad optima quaque, si quis exhortaretur illos, si quis impelleret.

* Mendocē apud D. Hieronymum in Catalogo Eclesiasticorum legitur, Socion.

* Quae tamen plus Romae quam aurum. Vnde intellegitur locus Martialis lib. XI r. r. Argentum atq; aurum facile est regamque lenam. Mittere boletos mittere difficile est.

* Non lotionem frigidam, sed thermas. Vide inf. c. 9. * Sic logo, pro modo.

* Haec de Christianis sunt intelligenda, licet eos cum ludæis confundat: quæ erat illorum opinio, ut ex Ta cito liquet.

De vita sub Caio Caligula. CAP. VI.

Ad virilem aetatem peruenit, causas egit, & magni fieri cepit eius eloquentia (teste Suetonio); & parum abfuit, quin illi exitium ea gloria adferret. Nam (ita scribit Dion lib. LIX. & ex eo Xiphilinus in Caio) L. Annæus Seneca omnes sui temporis Romanos, multosque alios sapientia superans, nullo suo peccato, ac ne suspicione quidem peccati, penè neci datus fuit: sed quia causam quandam præserte Caio in Senatu egregie egisset. iam tamen damnatum Caius dimisit, fidem scorto cuidam, quo utebatur, adhibens, Senecam tamen laborare, nec diu superuicturum affirmanti. Quod & verum erat, ut patet ex epist. ad Lucill. LXXIX., & ego eo facilius creditum existimo, quod frugalitate & studiorum assiduitate macilentus & extenuatus corporis habitu foret. Iuuenis volumen edidit, de Motu terrarum, cuius meminit lib. VI. Natural. quæstion. cap. 4. Scripsit & imperante Caio Consolationem ad Marciam, si modo Seneca illa, ut puto. Sera sanè consolatio sit, si in posteriora tempora referas.

Apud Dionem & Xiphilinum corripitur delegatus dicitur.

* Ipse scripsit Calius.

De vita sub Claudio Imp. CAP. VII.

Vo tempore ad rempub. accesserit, nondum inuestigando potueruere: putarim Caio imperante honores ambire coepisse. Postea quidem in Corsicam, primo Claudij imperij anno, functus iam Quæstura, pulsus fuit. exsily causam Dion tradit hanc, lib. LX. & ex eo Xiphilinus in Claudio. cum Messalina, famosissimum illud Iuuenalis carminibus prostibulum, Iulia Germanici F. grauius succensisset, quod forma sua emulam ferre nequiret, neque debitum sibi honorem exhiberi ab ea crederet, nescio quid etiam verita, quod cum Claudio solam solere vidisset, illam extorere egit, fictis cum aliis, tum adulterij criminibus: ea procella Senecam inuoluit, consciu, ut prætexebant, Iulia adulteriorum. Exsily casum fortissimè periulit; si credimus ipsi, & auctori, Octauiae; usus philosophiae consolatione.

Quid me potens Fortuna, fallaci mihi Blandita vultu, sorte contentum mea, Altè extulisti; grauius ut ruerem edita Receptus arce, totque prospicerem metus? Melius latebam procul ab inuidiæ malis Remotus, inter Corfici rupes maris: Vbi liber animus, & sui iuris mihi Semper vacabat studia recolenti mea O quam iuuabat, & c.

Octau. A. A.

Suis ipse verbis cap. 4. ad Elbiam; Si ostendero, nihil me pati, propter quod possim dici miser — Ego mihi ipse satis placebo, quod inter eas res beatus ero, quæ solent miseros facere. — Ipse tibi indico, me non esse miserum: adijciam, quo securior sis, nec fieri posse miserum. Et ne iactare se gloriariq; falso putetur, plurimis validissimisque id argumentis totis octo sequentibus capitibus confirmat.

De

firmat. Tandem narrat, quid in Corsica egerit, quomodo se in rupibus illis
 21 gesserit; Qualem me cogites accipe, latum & alucrem, velut optimis rebus.
 22 Sunt autem optima, cum animus omnis cogitationis expertus, operibus suis va-
 23 cat, & modo se lenioribus studiis oblectat, modo ad considerandam sui vniuer-
 24 sitatis naturam veri avidus insurgit. Terras primum situmque earum quarit.
 25 Deinde conditionem circumfusi maris, cursusque eius alternos, & recursus.
 26 tunc quicquid inter calos terrasque plenum formidinis interiacet, perspicit,
 27 & hoc tonitribus, fulminibus, ventorum flatibus, ac nimborum, niuisque
 28 grandinis iactu tumultuosum spatium. Tunc per agratis humilioribus ad sum-
 29 ma prorumpit, & pulcherrimo diuinorum spectaculo fruitur, aternitatisque
 30 suae memor, in omne quod fuit, futurumque est omnibus seculis vadit. Cap. vlt.
 31 lib. ad matrem. O felicem exsulem! o rupicem fortunatum! Scripsit tum, ini-
 32 tio Britannicae expeditionis, etiam consolationem ad Polybium libertum Clau-
 33 dii Imp. vnum ex Messalinae mœchis, & ab eadem postea interfici iussum, si
 34 Zonaras non fallit lib. 2. Annal. in Claudio, cuius & opes & petulantiam
 35 Dion perstringit lib. LX, ut & Suetonius in Claudio cap. XXIIIX. huic Seneca,
 36 suis opinor id tribuens, quibus impurus iste tum obesse, vel prodesse poterat
 37 plurimum, satis demisse blanditur, Consolat. ad Polybium cap. XXI. & XXV.
 38 ipsi Claudio Imp. tam aperte adulatur, suasque lachrymas, & fractum aduer-
 39 sa fortunâ animum ita proficitur, ut me pudeat nostri. Nihil enim vel Naso,
 40 vel Cicero dixere muliebrins. Non recuso (ait) quicquid lachrymarum fortu-
 41 nae meae superfuit, tuae affundere. Inueniam etiam nunc per hos exhaustos fle-
 42 tibus domesticis oculos, quod effluat, si modo tibi futurum bono est. Cap. XXI.
 43 Cogita, quam non possit is aliena vacare consolationi, quem sua mala occupa-
 44 tum tenent: & quam non facile Latina ei verba homini succurrant, quem
 45 Barbarorum inconditus grauisque fremitus circumsonat. Cap. vlt. De Claudio
 46 Imp. loquens, ostendit se spem reditus nunquam abiicisse. sic enim scribit, Hic
 47 [Claudius] Germaniam pacet, Britanniam aperiat, & patris triumphos du-
 48 cat, & novos: quorum me quoque spectatorem futurum, quae ex virtutibus eius
 49 primum obtinet locum, promittit clementia. Nec enim sic me deiecit, ut nollet
 50 erigere: imò ne deiecit quidem, sed impulsus à fortuna, & cadentem sustinuit,
 51 & in praecipitem euntem leuiter diuina manus vsus moderatione deposuit. De-
 52 precatus est pro me Senatam, & vitam mihi non tantum dedit, sed etiam petiit.
 53 Viderit, qualem volet esse, aestimet causam meam: vel iniustitia eius bonam per-
 54 spiciet, vel clementia faciet bonam. utrumque in aequo mihi eius beneficii erit,
 55 siue innocentem me scierit esse, siue voluerit. Interim magnum miseriarum
 56 mearum solatium est, videre misericordiam eius totum orbem peragrantem,
 57 quae cum ex ipso angulo, in quo ego defossus sum, complures iam multorum an-
 58 norum ruinâ obrutos effoderit, & in lucem reduxerit, non vereor ne me
 59 vnum transeat. Ipse autem optimè nouit tempus, quo cuique debeat succurre-
 60 re. ego operam dabo, ne peruenire ad me erubescat. d. Consolat. ad Polyb. cap.
 61 XXXII. Ita accidit. nam post aliquod tempus Agrippina, cum Claudio nupsis-
 62 set, ne malis tantum (inquit Tacitus Annal. XII.) facinoribus natesceret,
 63 veniam exsiliij pro Annæo Seneca, simul Praetoriam impetrat; latum in pub-
 64 licum

* Videtur
 agnoscere
 animæ im-
 mortalitatem.

licum rata, ob claritudinem studiorum eius, utque Domitij pueritia tali magi-
 stro adoleceret, & consiliis eiusdem ad spem dominationis vteretur. quia Se-
 neca fidus in Agrippinam memoriâ beneficij, & infensus Claudio dolore in-
 iuria credebatur. Itaque reuersus nono Claudij anno, octauo vero exsiliij sui,
 etsi magno desiderio Athenas tenderet (ait Schol. Iuuenalis) in palatium ad-
 ductus, Neronis adolescentiae regendae, docendaeque curam suscepit. qua de re
 Suetonius, vndecimo etatis anno à Claudio adoptatus est, Annæoque Seneca
 iam tum Senatori in disciplinam traditus. Ferunt Senecam proximâ nocte
 visum sibi per quietem C. Caesari praecipere, & fidem somnio Nero breui fecit,
 proclita immantitate natura; quibus primum potuit experimentis &c. in Ne-
 rone cap. VII. idem Dion & Zonaras confirmant. Odium Claudij prudenti
 calliditate dissimulatum dum viueret, in mortuum Seneca impotenter effu-
 dit, edito libello, quem vulgò Ludum in mortem Caesaris Claudij inscribunt,
 Dion verum titulum prodidit ἀποπολιτευσιον, quasi dicas de immortalitate
 fungo parta, Dion lib. LX. & Xiphilin. in Nerone. Ea vero Menippæa Sa-
 tyra est, & frustra vir doctus ambigit, num Seneca Philosophi sit. Porro in
 Corsica scripsit, quae exstant Epigrammata, & fortassis librum, de tranqui-
 litate animi. lib. Cum mundus prouidentia regatur, quare multa mala
 bonis viris accidant. lib. de ira. lib. in sapientem non cadere iniuriam; ex
 quibus dolori suo medicinam faciebat.

De honoribus Senecæ. CAP. VIII.

HONORES maximos gessit. Senatoriâ ante exsilium dignitate,
 Quaesturam functus fuit: Post exsilium Praturam adiecit, &
 Consulatum. Senatoria dignitatis auctores sunt Sueton. d. cap. VII.
 & Xiphilin. in Caligula, & Tacitus, qui equestri ordine emeruisse
 docet unâ cum fratre Gallione, ut superius. Quaestura ipsemet meminit, Illa
 pro Quaestura mea gratiam suam extendit; consolat. ad Elb. cap. 16. neque
 Praturam aliter gesturus fuit; cuius ab Agrippina impetrata, modo testem
 produxi Cornelium Tacitum. Consul extra ordinem creatus, unâ cum Tre-
 bellio Maximo, successit in locum P. Marj Celsi & L. Asinij Galli anno
 v. c. DCCCXIV. ut Vlpianus docet, & Iustinianus Imp. confirmat, ille l. 1. D.
 ad Trebellian. hic. §. restituta. institut. de fideicom. hereditat. Nec audiendi, qui
 negant. Nam quod Ausonius in gratiarum actione ad Gratianum Imper.
 scripsit; Diues Seneca, nec tamen Consul. rectè Vinetus de ordinario con-
 sulatu interpretatur. Non ergo Ausonius erravit: nec Vlpianus falsi reus agē-
 dus. Zonara, ignorantia crasse, diem potius dixerim; qui lib. 2. Annal. in Ne-
 rone Senecam facit milium Praetorianorum praefectum: quod perspicue fal-
 sum est. nam Nerone regnante hoc munus penes Burrum, Feniūque, postea
 penes Tigellinum fuit: nec unquam militaribus negotiis se noster immiscuit,
 ut ex Tacito mox liquebit. Zonaram an decepit Dion, de Seneca & Burro
 perplexè loquens, & ambiguè inquiens alterum militia praefectum, alterum
 pueritiâ moderatorem fuisse, ut etiam nunc ex Xiphilini Nerone apparet?

An potius librarij Graci Seneca & Burri nomina transposuerunt, & interpretem virum doctum deceperunt? hoc opinor, & Zonara contextum ita corrigendū. Tergeminis ergo honoribus clarus Seneca: nec felicior unquā Romana respub. nec latius imperium fuit, quā primis illis Neroniani regni annis, quibus Seneca consilia imperatoris in animo hārebant.

De gestis Senecæ, Nerone imperante. CAP. IX.

De Seneca & Burro, φρονιμωτατος δειξ η δυνατοτατος ην αριστη Νιρπαιε οτις.

X Dione Xiphilinus prodidit Senecam sapientissimum virum, & maxima apud Neronem auctoritatis fuisse; eiq; composuisse, qua initio imperij tam in Senatu, quā apud exercitum diceret; illaq; tanti fecisse Senatum, ut columna argentea inscribi iusserit, ut ea quotannis in creatione nouorū Cos. legerentur, eā gratiā; ut velut ad amussim, iuxta ea precepta rempub. quam optimè regerent. Nero tum atatis XIX. agebat annum, cū imperij habenas suscepit; eodem ad illum Seneca lib. de Clementia scripsit, ut ex lib. 1. cap. 9. colligitur. Constat Agrippinam principio omnia quæ ad Imperium spectabant administrasse, sed consilio Senecæ & Burri muliebrem potentiam infractam, ipsos autem omnem reip. curam in se deriuasse; quam quo ad vsque obtinuerunt, cuncta optimè & iustissimè administrata. Postmodum Nero, & voluptatibus, quibus se penitus immererat, & assentatorum blandimentis corruptus, paulatim illorum monitiones negligere cœpit, & ad C. Caligula mores vitam suam instituere. Hæc Xiphilinus.

ΑΙΟΚΗΘΟΥ ΑΝ ΙΣΟΝ ΗΔΥΝΟΙΣΤΟΥ ΑΡΙΣΤΗ ΔΕΙΧΕΙΣ ΤΑΤΗ.

» Eadem Tacitus, cui plus tribuo; Ibatu (inquit) in cades, nisi Afranius Burrus, & Annaeus Seneca obuiam issent. Hi rectores imperatoris iuuenta, & pari in societate potentie concordēs diuersā arte ex æquo pollebāt; Burrus militaribus curis, & seueritate morum; Seneca preceptis eloquentia, & comitate honestā; iuuantēs inuicem, quo facilius lubricam Principis atatem, si virtutē aspernaretur, voluptatibus concessis retinerent. Certamen utriusque unum erat, contra ferociam Agrippina; quæ cunctis mala dominationis cupidinibus flagrans, & c. & mox subdit, monitu Senecæ, specie pietatis obuiam itum summo dedecori, ne Agrippina suggestum Imperatoris ascenderet, & unā simul praesideret. Vocat etiam Burrum & Senecam, muliarum rerum experientiā cognitos; & cū Nero Burrum praefecturā amouere destinasset, ope Senecæ dignitatem Burro retentam. Idem à Paride Agrippinā accusatā, missos ad eam Burrum & Senecam, ut de criminatione cognoscerent: in Suilly quoque damnatione Senecæ meminit. hæc Tacitus Annali XIII. Cluuius & Fabius Rusticus Neronis cum matre incestum, tantū non paritatum, Senecæ astu deiectum tradiderunt. Senecam necis Agrippina non ignarum fuisse, satis ex Tacito & Xiphilino apparet. Sed Romanus inuit parricidium Senecæ displicuisse; Igitur (inquit) longum virtusque silentium, ne irrii dissuaderent: & eo descensum credebant, ut nisi praueñiretur Agrippina, pereundum Neronē esset. Post Seneca, hætenus promptior, respicere Burrum, ac si scitaretur, amiliti imperāda cades esset. Ille Pretorianos, & c. Lib. XIV. Annal. Graculus apertè Senecæ ubicunque potest detrahens, ait à permultis fide dignis hominibus

Seneca & Burri.

nibus proditum, Senecam etiam incitasse Neronem ad parricidium; siue crimen a se deriuare cuperet; siue Neronem ad nefariam eadem perducere, ut eum quā celerrimè di hominesq; pessumdarent. ita Xiphilin. in Nerone. Idem inter rebellionis Britannica causas numerat; quod cū Seneca illis ad CCCC. aureorum millia, sub magnis usuris credidisset, eam summam solidam magnā vi atque violentiā exegerit. Verū neque Sueton. de hac defectione agens, in Nerone cap. 39. neque Tacitus, in Agricola vitā, aut Annal. XIV. huius auaritiæ Senecam accusant. Cornelius quidem lib. XIV. ait auaritiā Britannos in bellum egisse; sed in vitā Agricola eam auaritiā Procuratorum Britannie fuisse docet, quo munere Seneca functus non legitur, nec assiduus Neroni fungi potuit. Suspicio Dionis commentum; etiam aliās falsi. ut cū scribit Senecam unā cū Burro Neroni histrioniam facientem, ut magistrum astitisse, & dicenda suggestisse, cumq; dixisset; manibus & vestimētis applausisse; ut reliquos ad idem faciendum inuitaret: quod Tacitus expresse soli Burro tribuit; Postremò ipse scenam inscendit, multa cura tentans citharam & prameditans, assidentibus familiaribus. accesserat cohors militum, centuriones, tribuniq; & mærens Burrus, ac laudans. Tuncq; primū conscripti sunt equites Romani, cognomento Augustanorum, atate ac robore conspicui & pars ingenio procaces, atq; in spe potentia. Hi dies ac noctes plausibus personare, & c. Lib. XIV. Annal. Si inter familiares Seneca adfuisset; non minis illum, quā inter milites Burrū nominasset. Sed quis hic locus Senecæ? credo qui ceteros ludos aspernabatur; auide alumni sui tantum dedecus aspexisset. potius obuiam iuisse Neroni, quantum potuit dehortatum, opiner. Si Neronis flagitius assentari voluisset: non illi tyrannus mortis necessitatem imperasset. Quid? quod ipse Dio scribit, cū haruspices Neroni respondiissent interitum prodigia portendere, & suafissent in aliorum capita periculum auertere; & Nero statuisset multos interimere, prohibitum à Seneca, verè & prudenter suggerente; quamuis cadibus orbem exhauriret, successorē tamen eius interfici non posse. ita Xiphilin. in Nerone. At iam multum de illius potentia decesserat. Mors enim Burri (inquit Tacitus) infregit Senecæ potentiam: quia nec bonis artibus idem virium erat, altero velut duce amoto, & Nero ad detiores inclinabat. Hi variis criminationibus Senecam adoriuntur, tanquam ingentes, & priuatum supra modum euectas opes adhuc auget; quodq; studia ciuium in se verteret; hortorum quoque amicitiatē & villarum magnificentiā quasi Principem supergrēderetur. Obiiciebant etiam eloquentia laudem vni sibi adsciscere, & carmina crebrius factitare postquam Neroni amor eorum venisset. Nam oblectamentis Principis palam iniquum, detractare vim eius equos regentis; illudere voces, quotiens caneret. Quem ad finem? Nihil in repub. clarum fore, quod non ab illo reperiri credatur. Certè finitam Neronis pueritiā, & robur iuuenta adesse, exueret magistrum, satis amplis doctioribus instructus, maioribus suis. At Seneca, criminantium non ignarus, prodentibus iis quibus aliquā honesti cura, & familiaritatem eius magis aspernantē Casare, tempus sermoni orat, & accepto, ita incipit: Quartus decimus annus est, Casar, ex quo spei tue admotus sum; octauus, ut imperium obtines. Medio

* Hæc gesta post quatuor primos imperij Neroniani annos.

temporis tantum honorum atque opum in me cumulasti, ut nihil felicitatis
 mea desit, nisi moderatio eius. Vtar magnis exēplis, nec mea fortuna, sed tua.
 Ataus tuus Augustus M. Agrippæ Myilenense secretum, C. Macenati
 Vrbe in ipsa velut peregrinum otium permisit; quorum alter bellorum socius,
 alter Romæ pluribus laboribus iactatus, ampla quidem, sed pro ingentibus me-
 ritis, præmia acceperant. Ego quid aliud munificentia adhibere potui, quam
 studia (ut sic dixerim) in umbra educata? è quibus claritudo venit, quod in-
 uenta tue rudimentis adfuisse videor, grande huius rei pretium, at tu gratiam
 immensam, innumeram pecuniam dedisti; adeo ut plerumque intra me ipse
 voluam. Ego ne equestri & prouinciali loco ortus proceribus ciuitatis anume-
 ror? Inter nobiles, & longa decora præferentes nouitas mea enituit? Vbi est
 animus ille modicis contentus? Tales hortos instruit, & per hæc suburbana in-
 cedit, & tantis agrorum spaciis, tam lata fœnore, exuberat. Vna defensio occur-
 rit, quod maxeribus tuis obniti non debui. Sed uterque mensuram impleuimus;
 & tu, quantum Princeps tribuere amico posset; & ego, quantum amicus à
 Principe accipere. Cetera inuidiam augent, quæ quidem, ut omnia mortalia,
 infra tuam magnitudinem iacet, sed mihi incumbit, mihi subueniendum est.
 Quomodo in militia, aut via fessus, adminiculum orarem: ita in hoc itinere
 vite senex, & leuissimis quoque curis impar, cum opes meas ultra sustinere
 non possim, præsidium peto. Iube illas per procuratores tuos administrari, in
 tuam fortunam recipi. Nec me in paupertatem ipse detrudam: sed traditis,
 quorum fulgore præstringor, quod temporis hortorum aut villarum curæ sepo-
 nitur, in animum reuocabo. Superest tibi robur, & tot per annos nixum fasti-
 gij regimen, possumus seniores amici quietè respondere. Hoc quoque in tuam
 gloriam cedit: eos ad summa vexisse, qui & modica tolerarent. Ad quæ Nero,
 sic fermè respondit: Quod meditate orationi tue statim occurram, id primum
 tui muneris habeo; qui me non tantum præuisa, sed subita expedire docuisti.
 Ataus meus Augustus Agrippæ & Macenati usurpare otium post labores
 concessit: sed in ea ipsa etate, cuius auctoritas tueretur, quidquid illud & qua-
 lecumque tribuisset, attamen neutrum datis à se præmiis exiit. bello & pericu-
 lis meruerant, in his enim inuenta Augusti versata est. Nec mihi tela & ma-
 nus tuæ defuissent in armis agenti. Sed, quod præsens conditio poscebat, ratio-
 ne, consilio, præceptis pueritiam, dein inuentam meam fouisti. Et tua quidem
 erga me munera, dum vita suppetet, aeterna erunt. Quæ à me habes, & fœ-
 nus, & horti, & villa, castibus obnoxia sunt: ac licet multa videantur, plerique
 haud quaquam artibus tuis pares plura tenuerunt. Pudet referre libertinos,
 qui ditiores spectantur. Vnde etiam rubori mihi est, quod præcipuus caritate
 nondum omnes fortunam antecellis. Verum & tibi valida etas, rebusq; & fru-
 ctu rerum sufficiens, & nos prima imperij spacia ingredimur: nisi forte ant-
 te Vtelio ter consuli, aut me Claudio præponis. Sed quantum Volusio longa
 parcimonia quæsiuit; tantum in te mea liberalitas explere non potest. Quin;
 si qua in parte lubricum nostræ adolescentiæ declinat, reuocas; moruatūque
 robur subsidio impensius regis? Non tua moderatio, si reddideris pecuniam,
 nec quies, si reliqueris Principem: sed mea auaritia, meæ crudelitatis metus in
 ore

* Assentior
 amico & hoc
 loco quædam
 deest, &
 postponi, nō
 præponis, le-
 gendum.

ore omnium versabitur. Quod si maximè continentia tua laudetur: non ta-
 men sapienti viro decorum fuerit; unde amico infamiam parat, inde gloriam
 sibi recipere. His adicit complexū & oscula, factus natura & consuetudine
 exercitius velare odium fallacibus blanditiis. Seneca; qui finis omnium cum do-
 minante; grates agit, sed instituta prioris potentia commutat: prohibet cæuis
 salutantium, vitat comitantes, rarus per urbem, quasi valetudine infensa aut
 sapientia studiis domi attingeretur. Hactenus Tacit. lib. XIV. Annal. Hac ego
 tempestate iactatum scripsisse puto lib. de beata vita, cuius cap. 17. & decem
 sequentibus inimicorum calumnias diluit. Veruntamen ne sic quidem delato-
 rum insidiis se potuit eripere. Nam Romanus (auctore Tacito) secretis crimi-
 nationibus incusauit Senecam, ut C. Pisonis socium; sed validius à Seneca eo-
 dem crimine percussus est. Vnde Pisoni timor, & orta in Neronem insidiarum
 magna moles, sed improspera*. Sub idem tempus cum iussu Neronis in Asia &
 Achaia nullo sacrilegij & rapina genere abstinere, Seneca (ut fertur) quo
 inuidiam eriminum à se auerteret, longinqui ruris secessum orauit; & post-
 quam non concedebatur, ficta valetudine quasi ager neruis, cubiculum non
 egrediebatur. Tradidit quidam venenum illi per libertum eius, cui nomen
 Cleonicus, paratum, iussu Neronis: vitatumq; à Seneca, proditione liberti, seu
 propria formidine, dum simplici victu, & agrestibus pomis, ac si sitis admo-
 net, profluente aqua, vitam tolerat*. Campana deinde peregrinatione, Parthe-
 nopis amœna litora inuisit, ut narrat Lucillio, his verbis; * Nos virumque
 possumus, contenti sumus Baiis, quas postero die, quam attigeram, reliqui, & c.
 Item; * Solui mari languido, erat sine dubio calum graue sordidis nubibus; quæ
 ferè eui in aquam, aut in ventum resoluuntur: sed putauit tam pauca milia à
 Parthenope iua* usque Puteolos surripere posse, quamuis dubio impendente calo.
 Itaque quo celerius euaderem, protinus per altum ad Nesida direxi. Cum iam
 eo processissem, ut mea nihil interesset, utrum irem an redirem: primò equali-
 tas illa, quæ me corruerat, perii. Nondum erat tempestatas, sed iam inclinatio
 maris, ac subinde crebrior fluctus. Cæpi gubernatorem rogare, ut me in aliquo
 litore exponeret. Aiebat ille aspera esse & importuosa, nec quicquam aquæ se in
 tempestate timere, quam terram. Peius autem vexabar, quam ut periculum
 mihi succurreret. Nausea enim me segnīs hæc & sine exitu torquebat, quæ bi-
 lem mouet, nec effundit. Institi itaque gubernatori, & illum, vellet, nollet,
 cœgi, ut peteret litus. Cuius ut viciniam attingimus, non expecto, ut quidquam
 ex præceptis Virgilij fiat, Obuertant pelago proras, aut anchora
 de prora iaciatur: sed memor artificij mei veteris, frigida cultor mitto me in
 mare, quomodo psychrolutam decet gausapatus. Quæ putas me passum dum
 per aspera erepo. (sic lego) dum viam quæro, dum facio? * Intellexi nō immeritò
 à nauis terram timeri. Incredibilia sunt quæ tulerim, cum me ferre non pos-
 sem. Illud scito Vlysses non fuisse tam irato mari natum, ut ubique naufraga
 faceret: nauseator erat. Et ego quocumque nauigare debuerò, vicesimo anno
 perueniam, ut primum stomachum, quem seis non cum maris nausea effugere,
 collegi; ut corpus vnctione* recreauit; occipit mecum cogitare, quanta nos vitio-
 rum nostrorum sequeretur obliuio, & c. Ibi prope Cumas Seruili Vacia villam
 vidit:

In fine d.
 lib. xv.

* Tacitus
 lib. xv.
 Epist. l. 11.

* Ep. 1111.

* An Luci-
 lius hic Par-
 thenopæus
 fuit; an verò
 legendum, à
 Parthenope
 adusque; an
 integra lin-
 quæda lectio,
 & Lucilius
 Parthenopæ
 veris cele-
 brauit; hoc
 vltimum
 perplacet.

* Perperam
 vulgò, intel-
 lexit.

* Olei, non
 vnguento-
 rum, his e-
 nim tota vi-
 ta abstinent.

vidit: Linterni in Scipionis villa restitit; utramque nobis descripsit, ex utraque, vitæ viles meditationes, elicit, epist. LXVI. & epist. LXXXVII. In hoc ocio natus illi lib. de breuitate vitæ ad Paulinum. Habitauit aliquamdiu Baiis supra ipsum balneum, ubi innumera vocum genera, quæ auribus molestiam queunt adferre; sed animi quietem turbare, vel mentem philosophiæ intetam, distrahere nequiverunt, ut ipse elegantissimis verbis epist. LVII. narravit. Nihil toto itinere vel audiuit, vel vidit, vel perpeffus fuit, quo non melior ipse fieri, & alios reddere conaretur. fauces illa tenebricosa, quibus etiam nunc Neapolim peruenitur, timoris, horrois, mortis contemplationem præstiterunt. Sic enim scribit; Cum Baiis deberem Neapolim repetere, facile credidi esse tempestatem, ne iterum nauim experirer: sed tantum tota viâ luti fuit, ut possim videri nihilominus nauigasse. Totum* athletarum fatum toto illo die mihi perpetiendum fuit. A ceromate nos aphe excepit in crypta Neapolitana. Nihil illo carcere longius, nihil illis faucibus obscurius; quæ nobis præstant, non ut per tenebras videamus, sed ut ipsas. Caterum etiam silocus haberet lacem, puluis auferret, in aperto quoque res grauis & molesta. quid illic ubi in se volutatur, & cum sine ullo spiramento sit inclusus; in ipsos, à quibus excitatus est, recidit. Duo incommoda inter se contraria simul pertulimus, quia eadem viâ, eodem die, & luto, & puluere laborauimus. Aliquid tamen illa obscuritas, quod cogitare, dedit, &c. Epist. LIX. Hoc eodem anno epistolas ad Lucillum ferme omnes, & lib. naturalium questionum composuit, Lecanio & Licinio Cosj. quo Lugdun. Colonia incendio absumpta, ut patet ex epist. p. 1.

*Toto die labor, sudor, puluis, defatigatio perferenda. Facere autem sudorem luto mixtum et roma Latinè vocat, Græci ἀπὴν de aphe falluntur lexicographi, qui cum pulueris sparsione confundunt, quæ ab aduersariis fit. Aphe enim (ἀπὴ) Latio donatum, significat illum dumtaxat puluerem, quo palæstræ initio pugne inpargebatur vel à scipis, vel à palæstræ præfecto, ut ceromate lubrici prehendi ab inuicem possint: de quo dumtaxat hî: Seneca loquitur, faceret admodum aphe vocant puluerem illas viâ, qui luto & sudore madidum conseruit. De pulueris alia conspersione, Achiloum apud Ouid. lib. 9. Metamorph. non de aphe, accipio. Ille cuius hæsto sparsit me puluere patrum;

Inque vitam fulua tactu flauescit harenâ. Id Græci ἀπὴν dicunt Plinius lib. 35. c. 11. Dissippum. qui Paneratio Olympiæ pulueris in flum (quod vocant aceniti) vicit: coniti, Nema. Malè vulgò, Græcè enim Græcè ἀπὴν dicitur, & non ἄπην, Latini sunt puluere, & cum puluere viuere, inquit: ab hoc posteriore, non viciò à priorè conspersionis genere.

De morte Senecæ. CAP. X.

AB hac peregrinatione reuersus, cum ad urbem substitisset, Nero, detectâ Pisonianâ coniuratione, in senem in fontem seuit. Senecam (inquit Tranquillus) præceptorem ad necem compulit, quamuis sepe commeatum petenti, bonisq; cedenti persandè iurasset, suspectum se frustra, periturumq; potius quàm nociturum se ei. Tacitus secundum hoc Neronis parricidium disertissimè describit hunc in modum: Prior tamen Natalis totius coniurationis magis gnarus, simul arguendi peritior, de Pisonè primùm fatetur. Deinde adicit Annam Senecam, sine interuincio inter eam Pisonemq; fuit, siue ut Neronis gratiam pararet; qui insensus Senecæ omnes ad eum opprimendum artes conquirebat. Item: Sequitur cades Annæ Senecæ, lætissima Principi, non quia coniurationis manifestum compererat: sed ut ferro grassaretur, quando venenum non processerat. Solus quippe Natalis, & hæctenus promissum se ad egrotam Senecam, ut videret, conquerereturq; cur Pisonem aditu arceret, melius fore si amicitiam famulari congressu exercuissent. Et respondiisse Senecam, sermones mutuos & crebra

crebra colloquia neutri conducere: ceterum salutem suam incolumitate Pisonis inniti. Hæc ferre Granius Siluanus Tribunus Prætoris cohortis, & an dicta Natalis, suaq; responsa nosceret, percunctari Senecam iubetur. Is foris an prudens, ad eum diem ex Campania remeauerat, quartumq; apud lapidem in suburbano rure substiterat. Illo propinquâ vesperâ tribunus venit, & vilis lam globus militum sepsit. Tum ipsi, cum Pompeia Paullina uxore, & amicis duobus epulanti, mandata Imperatoris edidit. Seneca missum ad se Natalem, conquestumq; nomine Pisonis, quod visendo eo prohiberetur, se ratione valetudinis, & amore quietis excusauisse, respondit. Cur salutem priuati hominis incolumitati suæ anteferreret, causam non habuisse. nec sibi promissum in adulatio- nes ingenium. idq; nulli magis gnarum, quàm Neroni, qui sepius libertatem Senecæ, quàm seruitium expertus esset. Vbi hæc à tribuno relata sunt Poppeia & Tigellino coram, quod erat sciienti Principi intimum consiliorum; interrogat, an Seneca voluntariam mortem pararet. Tum tribunus nulla pauoris signa, nihil triste in verbis eius aut vultu deprehensum confirmavit. Ergo regredi, & indicere mortem iubetur. Tradit Fabius rusticus non eo, quo venerat, itinere reditum, sed flexisse ad Fenium præfectum, & expositis Cæsaris iussis; An obtemperaret, interrogauisse; monitumq; ab eo, ut exsequeretur, fatali omnium ignauia. Nam & Siluanus inter coniuratos erat, augebatq; selecta in quorum vltionem consenserat. Voci tamen & aspectui pepercit. Introgressus ad Senecam vnum ex Centurionibus, qui necessitatè vltimam denunciaret. Ille interritus, poscit testamenti tabulas; ac denegante Centurione, conuersus ad amicos; quando meritis eorum referre gratiam prohiberetur, quod vnum iam tamen & pulcherrimum habebat, imaginem vitæ suæ, relinquere testatur: cuius, si memores essent bonarum artium, famam tam constantis amicitia laturos. Simul lacrymas eorum, modò sermone, modò intentior in modum coercerent ad firmiudinem reuocat, rogans; Vbi præcepta sapientiæ? ubi sot per annos meditata ratio aduersum imminentiam? cui enim ignaram fuisse scuitiam Neronis? Neque aliud superesse, post matrem, fratremq; interfectos, quàm ut educatoris præceptorisq; necem adyceret. Vbi hæc atque talia, velut in commune, disseruit, complectitur uxorem, & puerulum aduersus præsentem formidinem mollitius rogat, oratq; temperaret dolori, ne æternum susciperet: sed in contemplatione vitæ per virtutem actæ, desiderium mariti solatis honestis toleraret. Illa contrâ, sibi quoque destinatam mortem assenerat, manumq; percussoris exposcit. Tum Seneca gloria eius non aduersus, simul amore, ne sibi vnicè dilectam ad iniurias relinqueret; Vita (inquit) delinimenta monstraueram tibi, tu mortis decus mauis. Non inuidebo exemplo. Sit huius tam fortis exitus constantia penes virosque par: claritudinis plus in tuo fine. Post quæ, eodem ictu ferro brachia exsoluunt. Seneca, quoniam senile corpus & paruo victu tenuatum lenta effugia sanguini præbebat, crurum quoque & poplitum venas abruptit: sauisq; cruciatibus defessus, ne dolore suo animum uxoris infringeret, atque ipse visendo eius tormenta ad impatientiam delaberetur, suadet in aliud cubiculum abscederet. Et nouissimo quoque momento suppeditante eloquentia, aduocatis scriptoribus plerique tradidit, quæ, in vul-

22 *gus edita eius verbis, inuertere super sedeo. At Nero, nullo in Paullinam pro-*
 23 *prio odio, ac ne glisceret inuidia crudelitatis, inhiberi mortem imperat. Hor-*
 24 *tantibus militibus serui libertiq; obligant brachia, premunt sanguinem incer-*
 25 *tum an ignara. Nam, ut est vulgus ad deteriora promptum, non desuere qui*
 26 *crederent, donec implacabilem Neronem timuerit, famam sociata cum marito*
 27 *mortis petiuisse; deinde oblata mitiore spe, blandimentis vitæ euectam: cui ad-*
 28 *didit paucos postea annos, laudabili in maritum memoria, & ore ac membris*
 29 *in eum pallorem albescentibus, ut ostentui esset multum vitalis spiritus egestum.*
 30 *Seneca interim durante tractu & lentitudine mortis, Statium Anneum diu*
 31 *sibi amicitia fide, & arte medicinae probatum, orat pronisum pridē venenum,*
 32 *quo damnati publico Atheniensium iudicio exstinguerentur, promeret: alla-*
 33 *tumq; hausit frustra, frigidis iam artubus, & clauso corpore aduersus vim ve-*
 34 *neni; postremo stagnum calidæ aquæ introiit, respergens proximos seruorum*
 35 *addita voce, LIBARE SE LIQVOREM ILLVM IOVI LIBE-*
 36 *RATORI. Exim balneo illatus, & vapore eius exanimatus, sine villo funeris*
 37 *sollemni crematur. In codicillis præscripserat, cum etiam tum prædiues & præ-*
 38 *potens supremis suis consuleret. Fama fuit Subrium Flauium cum Centurio-*
 39 *nibus occulto consilio, neque tamen ignorante Senecâ, destinauisse, ut post oc-*
 40 *cisum ope Pisonis Neronē, Piso quoque interficeretur, tradereturq; imperium*
 41 *Senecæ, quasi insoniti claritudine virtutum ad summum fastigium dilecto.*
 42 *Quin & verba Flauij vulgabantur; Non differre dedecori, si citharæ dus di-*
 43 *moueretur, & tragæ dus succederet. quia ut Nero cithara, ita Piso Tragico or-*
 44 *natu canebat. hæc Tacitus Annal. xv. Dion non immemor liuoris sui in bo-*
 nos, hanc tam illustrem mortem, quibus potest calumniis, denigrare conatur.
 Certo Senecam in Neronis necem coniurasse affirmat; quod Tacitus incertæ
 fame adscribit. Addit Græculus Paullinæ necem inferre voluisse Senecam;
 & ut hominem imbecillo animo Neroni consuetudinē pristinam exprobrasse:
 nec prius sibi mortem intulisse, quàm libellum, quem inchoarat, ceteraque
 scripta sua ipsemet emendasset. Attende, quid possit malvolentia: non videt
 homo. leuis se disparata dicere. si imbecillo animo necem tulit; qui fieri potest,
 ut tam ociose id temporis scripta sua, non quadam, sed omnia recensent; qua-
 dam inchoata perficiat? Si Neroni consuetudinem exprobrauit, eique insul-
 tauit; cur illi omnes opes ad adificiorum ceptorum structuram reliquit?
 quod eodem loco huic Græculo excidit. Vide Xiphilin. in Dione. Obiit Seneca
 (ut dixi) vno post Lucanum anno, duobus ante D. D. Petri & Paulli marty-
 rium, iuxta D. Hieronymum. Vixit haut dubiè plus annis sexaginta, cum in-
 uenta eius tempus in Tiberij principatum incidit.

De

De habitu corporis & morbis eius.

CAP. XI.

VIT illi (ut ait Tacitus lib. xv.) paruo victu tenuatum corpus, &
 ut ex ipsius epistolis didici, per varia morborum genera valetudine
 afflicta. Longum mihi* comitatum (inquit epist. lv.) dederat mala
 valetudo, repente me inuasit. Quo genere, inquis? prorsus meritiò
 interrogas, aded nullum mihi ignotum est. vni tamen morbo quasi a signatis
 sum; quem quare* Greco nomine appellem nescio. satis enim aptè dici* s v-
 SPIRIVM potest. Breuis autem valde, & procella similis impetus est: intra
 horam ferè desinit. quis enim diu exspirat? Omnia corporis aut incommoda,
 aut pericula per me transierunt: nullum mihi videtur molestius. Quid ni:
 aliud enim quidquid est, egrotare est: hoc est animam agere. Itaque medici hæc
 meditationem mortis vocant. Facit aliquando spiritus* ille quod saepe conatus
 est. Hilarem me putas hæc tibi scribere, quia effugi. Si hoc sine, quasi bona va-
 letudine delector; tam ridiculè facio, quam ille quisquis se vicisse putat cum
 vadimonium distulit. Ego verò & in ipsa suffocatione, non desij cogitationi-
 bus letis ac fortibus acquiescere. Item epist. lxxix. Vexari te distillationi-
 bus cerebri ac febriculis; quæ longas distillationes & in consuetudinem addu-
 ctas sequuntur; eo molestius mihi est, quia expertus sum hoc genus valetudi-
 nis, quod inter initia contemsi. Poterat adhuc adolescentia iniurias ferre, &
 se aduersus morbos contumaciter gerere: deinde succubui, & eo perductus sum,
 ut ipse distillarem. ad summam maciem deductus, saepe impetum cepti abrum-
 penda vitæ: patris mei indulgentissimi senectus retinuit. Cogitavi enim, non
 quàm fortiter ego mori possem, sed quàm ille fortiter desiderare non posset.
 Itaque imperavi mihi ut viuerem. aliquando enim & viuere, fortiter facere
 est. Quæ mihi tunc fuerint solatio dicam, si prius hoc dixerim, hæc ipsa qui-
 bus acquiescebam, medicina vim habuisse. In remedium cedunt honesta sola-
 tia, & quicquid animum erexit, etiam corpori prodest. Studia mihi nostra sa-
 luti fuerunt. philosophia acceptum fero, quod surrexi, quod conualui. illi vi-
 tam debeo, & nihil illi minus debeo. Multum mihi ad bonam valetudinem
 contulerunt amici, quorum adhortationibus, * vigiliis, sermonibus alleuabar. * Mallem, qd
 Hæc Senecatibes, quam quisquis illa fuit mulier Caio Caligula narrauit, &
 ea loquacitate Senecam ex imminente nece eripuit, apud Dionem lib. lxx. &
 Xiphilin. in Caligula. Epist. cv. ita scribit; In Nomentanum meum fugi.
 quid putas? Urbem? imò febrim, & quidem subrepentem. Iam manum mihi
 iniecerat. protinus itaque parari mihi vehiculum iussi, Paullinâ mea retinen-
 te. Medicus initia esse dicebat motis venis, sed incertis & naturalem turbanti-
 bus modum. Exire perseveravi. — Quæris ergo, quomodo mihi consilium
 profectiois cesserit? ut primùm grauitatem Urbis excepsi, & illum nidorem
 culinarum fumigantium; * quæ mota, quidquid pestiferi vaporis obruerant,
 cum puluere effundunt; protinus mutatam valetudinem sensi. Quantum de-
 inde adiectum putas viribus, postquam vineas attigi: in pascuum emissus, ci-
 bum meum inuasit. Repetiui ergo tam me. non permanfit marcor ille corporis
 dubij

31 dubij & malè cogitantis. Incipio toto animo studere. Contra hanc corporis
 32 imbecillis molestiam gestatione se vti alio loco tradidit, his verbis; A gestatio-
 33 ne cum maximè venio, non minùs fatigatus, quàm si tantum ambulassem,
 34 quantum sedi. labor est enim diu ferri, ac nescio an eo maior, quia contra na-
 35 turam est. que pedes dedit, vt per nos ambularemus; oculos, vt per nos videre-
 36 mus. Debilitatem nobis induxere delitia, & quod diu noluimus, posse desui-
 37 mus. Mihi tamen necessarium erat concutere corpus; vt, siue bilis infederat
 38 faucibus, discuteretur: siue ipse ex aliqua causa spiritus densior erat, extenua-
 39 ret illum iactatio, quam profuisse mihi sensi. Epist. LVI.

De religione & moribus Senecæ.

CAP. XII.

NONnulli Senecam Christianum faciunt: sed mihi id non
 persuadent. imprimis, quia leuissimis coniecturis nituntur. nam
 quod D. Pauli amicitia sit vsus; parum ad hoc probandum facit.
 Gentilium namque amicitiam Apostolus non auersabatur, sed
 vt omnes lucrifaceret, omnia sibat omnibus. Quod verò ad Epistolas illorum
 mutuas attinet, de iis postea videro. Præterea quamuis multe sententiæ in li-
 bris eius occurrant, à Christiana lege non alienæ; commune hoc illi cum Plato-
 ne, Hermete, & alijs Paganis; & haur pauciores fortassis, plurimas certè, pos-
 sim numerare fidei nostræ prorsus repugnantes. Animam (quod & Tertul-
 lianus vidit) humanam interire censuit non semel; & sicubi contrarium in-
 nuit, ceriè constat dubitasse ea de re; quæ nisi certa sit & indubitata, fidei Ca-
 tholica nil loci relinquatur. Ridet vbique supplicia improborum post mortem:
 Sapienti nihil Diis opus affirmat, & sapientem Deo multis in rebus antepo-
 nit. Deo minimarum rerum prouidentiam adimit, & multa prorsus negligere
 contendit. Vnus an plures Dijs sint, vt rem ambiguam, sub iudice relinquit.
 Deum mundi animam, ipsum mundum diuinum perfectissimumq; animal
 perhibet. Paucis ante obitum diebus de Christiana religione agens, (supersti-
 tionem alienigenarum appellat, epist. CVIII. Moriens, ritu gentilium **IOVI**
LIBERATORI LIBAT. hunc; qui mori certus, Christum profiteri vel
 non audet, vel non vult; i sodes, Christianum nuncupa. Sed (ait vir doctus)
 Tertullianus occultè nostrum vocat. Memoria laboris homo in Tertulliani le-
 ctione diligens. Ille non, occultè nostrum, sed sæpe nostrum vocat, lib. de
 anima. propter eam, quam dixi, causam, quia multa religioni nostræ congrua
 sæpe scribit. Si Christianum putasset Tertullianus; liberum illud & intrepidi-
 dum, celandiq; nescium peccus; ἀπλῶς sanè nostrum, non sæpe dumtaxat, di-
 xisset. D. autem Hieronymus illum Ecclesiasticus scriptoribus annumerat, vt
 ipsemet significat; quia D. Pauli ad eum epistolæ circumferebantur, quibus
 Ecclesiastica historia lucis aliquid accipere videbatur. Et, si quia in Catalogo
 Ecclesiasticorum scriptorum à D. Hieronymo Seneca ponitur, Seneca Chri-
 stianus est Hieronymo; profectò necesse sit, idem de Philone & Iosepho dicere.
 quod quis ferat; si sanctus Seneca, eam ob causam; iam nihil causa est, cur non

Lib de ani-
ma.

Laurent. la
Baire in
scholijs ad
D. L. lib.
de passione
D. Pauli.

& Origenes, & Tertullianus, & Nouatus hæreticus, sancti: quod impium sit
 dicere. hos tamen omnes eo in libro recenset Hieronymus. Denique D. Au-
 gustinus apertè lib. 6. de Ciuitate Dei cap. 10. & 11. nos docet, non auersum
 quidem Senecam, nec hostili erga Christianos animo præditum; ethnicum ta-
 men fuisse. quod verissimum puto. Nunc de moribus eius videamus; quos cum
 perpendo, rectè Lucretium cecinisse intelligo; lib. v. de rerum natura;

— inuidiâ vt fulmine sum ma vaporant.

non desunt enim, qui Aristidem, Miltiadem, Catonem, Socratem, Platonem
 fugillent. Nec desunt qui Senecam bipedum nequissimum fuisse, & mortaliū
 sceleratissimum, persuadere conentur. Is Dion est: cetera diligens historicus;
 Cassio, Bruto, Ciceroni, Seneca, bonis omnibus, animi vitio palam iniquus. ex
 eo, hæc Xiphilianus ἐνεκλήθη δὲ καὶ ὁ Σενέκας ἀλλ' ἄλλα καὶ ὅτι τῆ Αἰγυπτίῳ
 συνεβλήτο. οὐ μόνον δὲ καὶ ἐν τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις πάντα τὰ ἐναντιώ-
 τατα οἷς ἐφιλοσόφει ποιῶν ἠλέγηθη, & quæ sequuntur. pudet enim pigetque
 tanta impudentia. ait cum alijs Senecam reum multorum criminum fa-
 ctum; potissimum quod cum Agrippina id quod mœchi solent. Vellem
 alia illa crimina expressisset; quorum ne minimam quidem suspicionem apud
 ceteros scriptores deprehendas. illam sanè cum Agrippina consuetudinem so-
 lus Dion somnauit, quæ non facit ad mores Senecæ. si unum quempiam Græ-
 culum dixisse sufficiat, ad hominis grauissimi & continentissimi damnatio-
 nem, quæ sedes innocentia securæ relinquetur? Sed ne confinxisse putes, sub-
 iungit, in alijs etiam plerisque non hac tantum in re, mores à doctrina,
 vitam eius à philosophiæ præceptis discrepasse. Audite ergo quibus in re-
 bus Seneca sapientiæ fucum fecerit. Qui tyrannidè (inquit) improbat,
 Tyranni præceptor erat. Quasi, cum curam Neronis suscepit, Nero tyran-
 nidem exercuerit: aut accepto à Nerone imperio, liberum vel honestum Seneca
 fuerit, aliquâ spe melioris frugis reliquâ, iuuentutem Principis destituere, vt
 medio mari nauis ventis ac procellis agitantibus à gubernatore deseritur. Sta-
 tim vt Neroni erudiendo in palatium adductus (vtor verbis docti & anti-
 qui comm. in Iuuenalè) sæuum immanemq; & sensit citò & mitigauit:
 inter familiares solitus dicere, non fore sæuo illi leoni, quin gustato se-
 mel hominis cruore, ingenita rediit sæuitia. prudentis & prouidi fuit præ-
 uidere; sapientis malum differre quamdiu potuit consilij viribus. Sed amissa
 spe omni, Nerone in nullū non vitium ruente, relinquere tyrannū de-
 buit quid, quæso, sibi ad summam diligentiam reliqui fecit, vt ociosum seces-
 sum impetraret: quem non lapidem mouit, vt se curis palatinis eriperet? Au-
 licos reprehendebat. merito. ipse à palatio non recedebat. inuitus reti-
 nebatur. Reginas colebat & libertos, aliquorum etiam laudationes scri-
 bebat. Immane facinus, eos qui in Principis aulâ gratiâ & potentiâ excelsi-
 runt, bonis artibus colere, deq; illis, absque dedecore, quàm optimè mereri. Scire
 debuit Dion, inter adulatorem, & officiosum hominem multum interesse: aut
 si non ignorauit, oportuit ostendere Senecam vitiositate illorū non offensum;
 quidquid agerent approbasse, peccata laudasse, ad virtutem illos non extimula-
 sse. Si sapientes à Principum familiaritate remoueas, si probos & insontes

ab aula iubeas exulare; virtutes unâ, artesq; bonas omnes à palatio expelles. Mox vitia & pessima quæque morum inuadent regiam, inde in uniuersam rempub. diffundentur. Diuitias immensas sibi, diuitiarum contemptor, parauit, censum septuagies quinquies centenum millium aureorum: acerbus accusator luxus, quingentos lectulos cedrinos, pares ac planè similes, pedibus fultos eburneis, possidebat; tot lectulis comessabatur. Non negauerim, quæ de diuitiis Senecæ, & Dion, & Iuuenalis, & reliqui; deq; supellectilibus varietate, de domesticis ornamentis, de hortis, de villis, de faxnore. Miror potius exactum Dionis calculum, dicas illum à rationibus Senecæ fuisse lectulorum numerum, madumq; digitis mensum; pecuniarum summam uia subduxisse, ne unus quidem ut illum teruncius fugerit. Et quis illi non credat? Sed ipse Seneca respondeat, suâ per se causam nunc agat. egit enim disertissimè. olim, lib. de vita beata cap. xvii. his verbis; Si quis itaque existis, qui philosophiam colat, quod solent, dixerit, Quare ergo tu fortius loqueris, quam uiuis? Quare superiori verba summittis, & pecuniam necessarium tibi instrumentum existimas, & damno moueris, & lachrymas audita conuictis aut amici morte demittis, & respicis famam, & malignis sermonibus tangetis? Quare cultius rursus tibi est, quam naturalis usus desiderat? Cur non ad prescriptum tuum cenas? Cur tibi nitidior supellex est? &c. multistandem enumeratis, qualia Dion obiicit. Adiuuabo postmodum conuicta (inquit) & plura mihi quam putas obiciam. Nunc hoc respondeo tibi. Non tanquam sapiens, sed solum ut maleuolentiam tuam pascam. Nec erro. Exigo itaque à me, non ut optimis par sim, sed ut malis melior. Hoc mihi satis est, quotidie aliquid ex vitiiis meis demere, & errores meos obiurgare. Non perueni ad sanisatem, ne perueniam quidem. Delinimenta magis quam remedia podagra me a compono: contentus, si rarius accedit, & si minus fera minatur. Vestris quidem pedibus comparatus debilis, cursor sum. Cap. xviii. Hæc pro me non loquor. Ego enim in alio vitiorum omnium sum, sed pro illo cui aliquid actum est. Aliter, inquit, loqueris, aliter uiuis. Hoc per malignissima capita, & optimo cuique inimicissima Platoni obiectum est, obiectum Epicuro, obiectum Zenoni. Omnes enim isti dicebant, non quemadmodum ipsi vixerunt, sed quemadmodum ipsis uiuendum esset. De virtute, non de me loquor: & cum vitiiis conuictum facio, imprimis meis facio. cum potuero, uitam quomodo oportet. — Expectabo scilicet, ut quicquam maleuolentia inuolatum sit, cui sacer nec Rutilius fuit, nec Cato. Cur & aliquis non istis nimis diues videatur, quibus Demetrius Cynicus parum pauper est? — Cap. xix. ad nomen magnorum ob aliquam eximiam laudem virorum sicut ad occursum ignotorum hominum minuti canes, latrat. — Cap. xxi. Vos quidem qui virtutem, cultoremq; eius odistis, nihil noui facitis. Nam & solem lumina agra formidant, & auerentur diem splendidum nocturna animalia, quæ ad primum eius ortum stupent, & latibula, &c. — Nec enim se sapiens indignum ullis muneribus fortuitis putat. Non amat diuitias, sed mauult. Non in animum illas, sed in domum recipit: nec respuit possessas, sed continet, & maiorem virtuti suæ materiam ministrari vult. Cap. xxii. Quid autem dubij est, quin maior ma-

teris

teria sapienti viro sit animum explicandi suum in diuitiis, quam in paupertate? &c. — Mihi diuitiæ si effluerint, nihil auferent, nisi semetipsas: tu ce-
 stupebis, & videberis tibi sine te relictus, si ille à te recesserint. Apud me di-
 uitiæ aliquem locum habebunt: apud te summum. Ad postremum diuitiæ meæ
 sunt: tu diuitiarum es. Cap. xxiii. Desine ergo Philosophis pecuniam inter-
 dicere. Nemo sapientem paupertate damnauit. Habebit Philosophus amplas
 opes, sed nulli detractas, nec alieno sanguine cruentas, & alia multa quæ ad-
 dit huiusmodi, dignissima quæ & litteris scribantur aureis, & in cedro
 asseruentur. Vno etiam verbo apud Tacitum respondet, non licuisse sibi liber-
 alitati Principis resistere. Laudabat ille ex animo acernos & viles lectulos
 Tiberonis epist. xcvi. & cx. & cxx. cenabat cedrinis, tribuens id consuetu-
 dini, tribuens reipub., tribuens Imperatori, tribuens summis quos gerebat ho-
 noribus. Mihi profectò, cum in tantis opibus, tam parum illis irretitum an-
 imum, tam parum victum considero, vehementer illa laudem Senecæ angere
 videntur. O magnum virum, qui tales diuitias non magni fecit: iniurius illi
 sum contempsit, atque, quantum potuit, abiicit. plus est diuitias possessas alteri
 concedere, quam illas inuito datas repudiare. plures inuenias, qui faciliè diui-
 tiis careant, quam qui adeptas, & in tuto collocatas, amittere atque abicere
 valeant. Attamen ex his ait Dio omnia quæ his consentanea sint, quæ-
 que Seneca libidinosè egerit, posse deprehendi. Virus hominis, diuites
 ergo cuncti libidinosi, & opes haberi sine nequitia, sine libidine nequeunt.
 Qualem ego te, Dion, putem, qui locupletem te alibi fateris, & hoc loco diui-
 tias vitiorum necessitatem indicere contendis? Addit feminam illustrissi-
 mam sibi matrimonio copulasse, fatemur, consularem hoc virum, Impera-
 toris preceptorem, sapientia, dignitate, opibus præstantem decebat. Liber in am-
 credo Dion aliquam, vel de tunicato popello ducere maluisset. En quò præcipi-
 tem egerit impotens maledicentia. Et huic soli creda nugatori, tam nefarium
 fuisse Senecam, ut eo crimine delectaretur, atque in id. Neronem induceret,
 quod grauissimè epist. xcvi. detestatur? Vnde tanta tam subito morum in de-
 terius commutatio? hoc illum facere, qui neque osculi, neque unâ accumbendæ
 potestatem Neroni facere sit solitus? Sed ego ridiculus, qui his refellendis in-
 sistam. Dixisse sufficeret; Improbum Senecam Dio affirmat; negant ceteri;
 quibus credendum? Suetonius sape à Nerone comæatum orasse, sape illi facul-
 tatibus cessisse affirmat, idem Tacitus testatur, en avaritiam & cupiditatem.
 Addit Cornelius, bonas artes; Neronis autem auarigationes, & histrioniam
 ceteraq; inquinamenta palam improbasse; multos libertinos eorum ditiores
 fuisse; quamprimum potuit, instituta prioris potentia commutasse, comitantes
 vitasse, saluatorum cætus prohibuisse, simplici victu, agrestibus pomis & pro-
 fluente aqua vitam tolerasse; illum tot lectulorum dominum, tam prodigum
 comessatorem, cum uxore & duobus dumtaxat amicis epulatum; non fuisse illi
 promptum in adulationes ingentium; sapius Neronem libertatè eius, quam ser-
 uilitium expertum; morte nunciatâ, nihil à tribuno in verbis eius, aut vultu
 terroris, nulla pavoris signa deprebensa; necessitatem ultimam interritum ex-
 cepisse; imaginem vitæ suæ, viquid pulcherrimum & singulare, amicis suis
 relin-

reliquisse; eorum lachrymas modò sermone, modò increpatione repressisse; nouissimo quoque momento aduocatis scriptoribus multa dictasse, quæ diu postea in ore & manibus omnium versata fuerint; parus victu tenuatum illi corpus fuisse; scilicet idoneum (si voluisset) sceleribus, quæ mendax Graculus affingit: In codicillis adhuc præpotentem & prædiuitem, ne villo funeris sollempni efferreret perscripisse. d. lib. xiv. & xv. *Annal.* An non hæc animum omnis superbia, ambitionis, cupiditatis, adulationis & luxuriæ experientem testantur? an non hominem paucis contentum, frugalem, sobrium, fortem, & vno dicam verbo, verè sapientem conuincunt? quid? quòd erupit inuito Dioni veritas, cum $\Phi\rho\nu\nu\mu\omega\rho\alpha\tau\rho\nu$ (ut diximus) appellauit? D. Hieronymus lib. de viris illustribus, continentissima vitæ, vocat. Plinius lib. 14. Nat. hist. c. 4. magno quidem pretio P. Alemonis cuiusdam vineam emisse tradidit, omni tamen conuitio abstinet. Delectabatur vineis Seneca, abstemius tamen penè, tam exiguo utebatur. eo pertinet illud epist. lv. Multum virium sibi accessisse postquàm vineas attigit; & lib. 3. nat. quest. cap. 7. Ego tibi vinearum diligens fossor affirmo. Virtutum indicia & nota passim in scriptis occurrunt. Humilitatis, cum scribit; Non de me nunc tecum loquor; qui multum ab homine tolerabilis, nedum perfecto, absum: sed de illo in quem fortuna ius perdidit. epist. lviii. Non perueni ad sanitatem, ne perueniam quidem. de beata vita cap. xvii. cum vitius conuicium facio, imprimis meis facio. cap. xviii. & ibidem, Ego enim in alto vitiorum omnium sum. fortitudinis & constantiæ, epist. lv. ego verò & in ipsa suffocatione, non desij cogitationibus lætis ac fortibus acquiescere. Attentæ & quæ distrahi non poterat contemplationis, qualem in paucis deprehendas Therapeutis, epist. lvii. quam cum lego, me mea pudet diuagationis. Vitæ superflua curiositatis; quæ sanè nos animi facultates, errandum pecus, cogere non sinit; epist. lxxviii. Subito nobis (inquit) hodie Alexandrina naues apparuerunt, quæ premiti solent, & nunciare secuturæ classis aduentum, tabellarias vocant. Gratus illarum Campaniæ aspectus est. Omnis in pylis Puteolorum turba consistit. In hoc omnium discursu properantium ad litus, magnam ex pigritiâ meâ sensi voluptatem, quod epist. stolas meorum accepturus, non properavi scire, quis illic esset rerum mearum status, quid adferrent. Addit, unde colligas, etiam à senili ætate abfuisse proprium senectutis vitium, auaritiâ; Olim iam mihi nec perit quicquam, nec acquiritur. Hoc, etiam si senex non essem, fuerat sentiendum. Nunc verò multo magis, quia quantumcunque haberem, tamen plus iam mihi speresset viatici, quàm via. d. epist. lxxviii. Auiditatem discendi, & aliquem semper in virtute ac doctrina progressum faciendi, testatur illa ad Lucilium epist. qua; Inimicitias (inquit) mihi denuncias, si quicquam ex his, quæ quotidie facio, ignoraueris. Vide quàm simpliciter tecum vitam, hoc quoque tibi committam. Philosophum audio, & quidem quintus iam dies abiit, ex quo in scholam eo, & ab octauâ disputantem audio. Bona, inquit, etate. Quid ni bona? Quia autem stultius est, quàm quia diu non didiceris non discere? quid ergo idem faciam, quod trostuli, & iuuenes? Bene mecum agitur, si hoc unum senectutem meam dedecet. Omnis etatis homines hæc schola admittit: in hac

senesca-

senescamus, ut iuuenes sequamur. In theatrum senex ibo, & in circum defecrar, & nullum par sine me depugnabit; ad Philosophum ire erubescam? Tam diu discendum est, quam diu nescias, & si prouerbio credimus, quam diu viues. Nec ulli rei hoc magis conuenit, quàm huic; tam diu discendum est quemadmodum viuas, quàm diu viuis. Ego tamen hic & aliquid doceo. quæris, quid doceam? etiam seni esse discendum. epist. lxxvii. Frugalitas & abstinentia iuuenilis ætatis superius narrata nobis fuit: idem senex factitauit, si non omni, magna ex parte, Thermis calidioribus semper abstinuit: iuuenis planè frigida, senex tepida abluetur. In omnem (inquit) vitam balneum fugimus. decoquere corpus atque exinanire sudoribus, inutile simul delicatumque credimus. epist. 109. Memor artificij mei veteris, frigida cultor mitto me in mare, quomodo psychrolutam decet gauisatus. epist. liv. Singulos dies tibi meos, & quidem totos indicari iubes. Bene de me iudicas, si nihil esse in illis putas, quòd abscondam. — Hodiernus dies solidus est, nemo ex illo quicquam mihi eripuit. totus inter stratum lectoremque diuisus est. Minimum exercitatio corporis datum. Et hoc nomine ago gratias senectuti, non magno mihi constat: cum me moui, lassus sum. hic autem est exercitatio, etiam fortissimis finis. * Progyrnasios meos quæris? Vnus mihi sufficit Earinus, puer, ut scis, amabilis; sed mutabitur, aliquem iam teneriorem quæro. Hic quidem ait nos eandem Crisin habere, quia vtrique dentes cadunt. Sed iam vix illum assequor currentem, & intra paucissimos dies non potero. Vide quid exercitatio quotidiana proficiat. Citò magnum interuallum fit inter duos diuerso itinere euntes. eodem tempore ille ascendit, ego descendo: nec ignoras quanto ex his velocius alterum fiat. Mentitus sum. iam enim etas nostra non descendit, sed cadit. Quomodo tamen hodiernum certamen nobis cesserit, quæris? quòd raro cursoribus euenit Hieram fecimus. Ab hac fatigatione magis, quam exercitiatione, in frigidam descendi: hoc apud me vocatur parum calda. Ille tantus psychrolutes, qui kal. Ianuar. in euripum saltabam: qui anno nouo, quemadmodum legere, scribere, dicere aliquid, sic auspicabar in Virginem desilire: primum ad Tiberim transtuli castra, deinde ad hoc solum; quod, cum fortissimus sum, & omnia bona fide fiunt, sol temperat. non multum mihi ad balneum superest. Panis deinde siccus, & sine mensa prandium, post quod non sunt lauandæ manus. Breuissimo somno vtor, & quasi interungo. Satis est mihi vigilare desuisse. aliquando dormisse nescio, aliquando suspicor. Ecce Circensium obstrepit clamor, subitâ aliqua & immensâ voce fertuntur aures meæ: nec cogitationem meam excutiunt, nec interrumpunt quidem fremitum patientissimè fero. multæ voces & in unum confusæ, pro fluctu mihi sunt, aut vento siluam verberante, & ceteris sine intellectu sonantibus. Quid ergo est? nunc cui animum adiecerim, dicam. superest ex hesternis mihi cogitatio. epist. lxxxiii. Item, Malè mihi esse malo, quàm molliter. — vtraque res detestabilis est, & contractio & torpor. Puto equè, in odoribus qui iacet, mor-

propositum, Conuicio, Hieram fecimus, hoc est, quicquid cibo um in corpore erat concoximus, optimum condimentum faciem parauimus, nam hira ieiunium intestinum Festo. Euripi, domestici sunt aquæductus, de quibus Cicero 1. de legibus, Plinius, Vitruuius, & alij Virginem accipio non publicam aquam, de qua Martialis lib. 7. epigr. ad Atticum, & Frontinus lib. 2. de aquæ duct. sed quinquariam aliquam horti Senecæ (quale concedi Principis beneficio consueuisse idem Frontinus lib. 2.) ex Virgine aqua derivatam.

H

11108

* Calidum intellige.

* Hinc colligo Romanis in vfu fuisse ferulos, quæ se prætereuntes domini imitabantur, & quæ si tubis quebantur, & hos progyrnasios dictos; ignotum lexicographis & Calpurnis non est: quod nolim cum Gynastavel Gymnastarcho confuadi. Earinam ergo Seneca iam adolefcentem nimis velociter & rebuflè se gerentem, subsequi senex nequitur. hoc queritur. Quod de hera addit, scio quid facio seu laborioso cursu viri docti, sed (nisi fallor) extra

tuus est, quam qui rapitur vnco. Otium sine litteris, mors est, & viui hominis sepultura. Epist. LXXXIII. Solebat lectionem stilo, stilo lectione interrumpere, ut ex quadam epistola didici, ubi scribit, Itinera ista, quae segnitiam mihi excutiant, & valetudini prodesse iudico, & studiis. Quare valetudinem adiuuent, vides. cum pigrum me, & negligentem corporis litterarum amor faciat, aliena opera exerceor. studio quare prosint, indicabo. à lectione non recessi. sunt autē (ut existimo) necessaria. primum ne sim me vno contentus. deinde ut, cum ab aliis quaesita cognouero, tum & de inuentis iudicē, & cogitem de inueniendis. Alit lectio ingenium, & studio defatigatum, non sine studio tamen, rescit. Nec scribere tantum, nec tantum legere debemus. Altera res contristabit & vires exhauriet, de stilo dico, altera soluet, ac diluet. Inuicem hoc illo comutandum est, & alterum altero temperandum; ut quicquid lectione collectum est, stilius redigat in corpus. Apes, ut aiunt, debemus imitari, & c. Epist. LXXXV.

Quomodo sit iter facere solitus, quot impedimentis, quo comitatu, videte, Hoc me (inquit) iter docuit, quam multa haberemus superuacua, & quam cum facili iudicio possemus deponere, quae, si quando necessitas abstulit, non sentimus ablata. Cum paucissimis seruis, quos vnum vehiculum capere potuit; cum paucissimis rebus, nisi quae corpore nostro continebantur, ego & Maximus meus biduum iam beatissimū agimus. Culcitra in terra iacet, ego in culcitra, ex duabus perulis, altera stragulū, altera opertorium facta est. De prandio nihil detrahi potuit: paratum fuit non magis horā, nusquam sine caricis, nusquam sine pugillaribus. Illa, si panem habeo, pro pulmentario sunt; si non, pro pane: quotidie mihi annuum nouum faciunt; quem ego faustum & felicem reddo bonis cogitationibus, & animi magnitudine, qui nunquam maior est, quam ubi aliena seposuit, & fecit sibi pacem, nihil timendo; fecit sibi diuitias, nihil concupiscendo. Vehiculum, in quod impositus sum, rusticum est. Mula viuere se ambulando testantur: mulio excalceatus, non propter astatem, vix à me obriueo, ut hoc vehiculum velim videri meum. Durat adhuc peruersa recti verēcūdia: quotiens in aliquem comitatum lautiozem incidimus, inuitus erubescō. quod argumentum est, ista quae probo, quae laudo, nondum habere certam fidem & immobilem. Qui sordido vehiculo erubescit, pretioso gloriabitur. Parum adhuc profeci. nondum audeo frugalitatem palam ferre: etiam nunc curo opinionēs viatorum. Epist. LXXXIIX. Parentes omni obsequio coluit, uxorem tenerē amauit. nam patris causā vitam se produxisse, uxoris gratiā valetudinis magnam habuisse rationem, testatur Epist. LXXIX. & CV. Erga amicos tanta beneuolentia, ut mortes eorum nimis molliter ferre videretur, & inter eorum exempla esset, quos mœror superauit. Hæc (inquit) tibi scribo, is qui Annae serenum carissimum mihi, tam immodicē fleuit; ut, quod minimē velim, inter exempla sim eorum, quos dolor vicit. hodie tamen factum meum damno, & intelligo, maximam mihi causam sic lugendi fuisse, quod nunquam cogitaueram mori enim ante me posse, & c. Epist. LXIV. Veterum scriptorum non satis æquum cōsimulatorem fuisse, Suetonius significat, in Nerone cap. 52. & aperte scribit Quintilianus.

* Alludit ad morem Kal. Ian. Caricis sibi mutuo mittendi, de quo Ouldim. 1. Faltor.

De

De Scriptis Senecæ. CAP. vltimum.

ACTANTIUS Senecam Stoicorum acutissimum vocat, lib. 2. Instit. cap. 9. Quinctiliani censura accuratior, nescio an verior; Ex industria (inquit) Senecam in omni genere eloquentiæ versatissimum distuli, propter vulgatam falsò de me opinionem, quæ damnare eum, & inuisum quoque habere sum creditus. Quod accidit mihi, dum corruptum, & omnibus vitiis fractum dicendi genus, renocare ad seueriora iudicia contendo. Tum autem solus hic in manibus adolescentium fuit, quem non equidem omnino conabar excutere, sed potioribus præferri non sinebam; quos ille non destitit incesse, cum diuersi conscius generis, placere se in dicendo posse, in quibus illi placerent, diffideret. Amabant autem eum magis, quam inuitabantur: tantumq; ab eo defluebant, quantum ille ab antiquis descēderat. Foret enim optandum, pares, aut saltem proximos illi viro fieri. Sed placebat propter sola vitia, & ad ea se quisque dirigebat effringenda, quæ poterat: deinde cum se iactaret eodem modo dicere, Senecam infamabat. Cuius & multæ alioquin & magnæ virtutes fuerunt, ingenium facile & copiosum, plurimum studij, & multarum rerum cognitio: in qua tamen aliquando ab iis, quibus inquirenda quædam mandabat, deceptus est. Tractauit etiam omnem ferè studiorum materiam. Nam & orationes eius, & pœmata, & epistola, & dialogi feruntur. In philosophia parum diligens, egregius tamen vitiorum insectator fuit. multa in eo, claræq; sententiæ, multa etiam morum gratia legenda: sed in eloquendo corrupta pleraque, atque eo perniciosissima, quod abundant dulcibus vitiis. velles eum suo ingenio dixisse, alieno iudicio. Nam si aliqua contempsisset, si parum concupisset, si non omnia sua amasset, si rerum pondera minutissimis sententiis non freget, consensu potius eruditorum, quam puerorum amore comprobaretur. Verum sic quoque, iam robustis, & seueriore genere satis firmatis legendus vel ideo, quod exercere potest utrumque iudicium. Multa enim (ut dixi) probanda in eo, multa etiam admiranda sunt: eligere modo curæ sit, quod utinam ipse fecisset. Digna enim fuit illa natura, quæ meliora vellet, quæ, quod voluit, effecit. Hæc Fabius lib. 10. Instit. orat. cap. 1. in fine. Idem in his quos vidit Oratoribus copiam Senecæ, vires Africanæ, maturitatem Africæ, iucunditatem Crispi, sonum Trachali, elegantiam Secundi commendat lib. 12. cap. 10. Plinius Secundus lib. XIV. cap. 4. Principem eruditionis vocat. Tacitus eius verba si mutaret, pervertere se affirmat, lib. XV. Annal. Suetonius, in Caligula, lenè & comptum eloquendi genus illi tribuit, his verbis; Lenius comitissq; scribendi genus ad eò contemmens, ut Senecam tum maximè placentem, commissiones meras componere, & harenam sine calce esse diceret. Martialis lib. 7. facundum vocat;

Facundi Senecæ potens amicus

Caro proximus, aut prior Sereno.

idem Sidonij iudicium: idem grauissimū, & qui Grammaticorum subfellia superarit cuiusque. Nam subfelliū imi quidam, cuius nomen incertum est, Noctium Atticarum scriptor (quem Baptista pius, Aleander, Maserius, H 2 Lambi-

Agellium vo-
candum pri-
mus quod
sciam Stoa
contendit, in
sine epog. &
sic legitur in
Salisberien-
sibus.
Polieratione.
* Editio ve-
tus, & Afu-
lana; aut vs
ineptoinanque
e. s. aut vs l
& quasi.

Lambinus, & plerique A. Gellium, quo modo etiam à Iacobo Magno citatur; alij verò, ut Salisberienſis lib. 7. Quintilianus Stoa, Vertranus, Lipsius, Gifanius, Agellium vocant; lib. XII. cap. II. ita scribit; De Ann. eo Seneca partim existimât, ut de scriptore minimè utili, cuius libros attingere, nullum pretium operæ sit: quòd oratio eius vulgaris videatur, & protrita: res atque sententiæ, aut ineptæ, inaniq; impetu sint, aut leui quadam & quasi dicaci argutia: eruditio autem vernacula & plebeia, nihilq; ex veterum scriptis habes, neque gratia, neque dignitatis. Alij verò elegantia quidem in verbis parum esse, non inficias eunt, sed & rerum, quas dicat, scientiam doctrinamq; ei non deesse dicunt; & in vitiis morum obiurgandis, seueritatem, grauitatemq; non inueniunt. Mihi de omni eius ingenio, deque omni scripto iudicium censuramq; facere, non necessum est. Paulo post deinde conuiciis Momar iste Senecam obruit, quæ adscribam; Postea (inquit) hoc etiam addit in sulsiſſimè — atque ibi nugator homo Ciceronis errores deprecatur. — sed iam verborum Seneca piget. Hæc tamen inepti & inspidi & insulsi hominis ioca non præteribo. — Dignus sanè Seneca videatur studio & lectione adolescentium — Audias tamen commemorari ac referri, pauca quadam, quæ ipse Seneca bene dixerit — Bene hoc sanè, bene, sed adolescentium indolem non tam iuuât, quæ bene dicta sunt, quàm inficiunt, quæ pessimè, multoq; magis, si & plura sunt, quæ deteriora sunt. Hæc ille, cuius ego iudicium hac in re non empſitem titiullitio. homini tam inori inauritum me præbeo. Numerus & nomina librorum, quos Seneca composuit, iniri vel sciri nequeunt: nam pauca ad manus nostras peruenerunt, & suorum scriptorum raram mentionem facit. Quæ non interierunt, hæc sunt.

1. Ad Ebutium Liberalem, de beneficiis lib. VII. hunc Ebutium sunt qui Lugdunensem putent.

2. Ad Lucilium Iunioſem Sicilia Præsidentem, epistolarum libri XXII. epistola CXXIV. fuisse à Seneca in libros tributas docet Gellius d. c. 2. ex quo etiam apparet lib. XXII. aliquid deesse. nam fragmentum illud quod Gellius adducit in lib. XXII. non inuenio. addendum itaque. Scio hunc Lucilium à multis Balbum vocari; ego tamen malui, Iunioſem nuncupare, ut passim Seneca compellat. Alius fuit Lucilius Balbus Stoicæ quoque disciplina adductus, apud Ciceronem lib. de Natura Deor. Iunioſem hunc passim Seneca prædicat, maximè lib. 4. quæstion. natural. pœta fuit non contemnendus; & hæret animo nonnulla suspicio, quadam istius vulgò Lucilio Satyrico tribui.

3. De DIVINA prouidentia ad eundem lib. 1.

4. Naturalium quæstionum ad eundem lib. VI.

5. De paupertate liber 1. quem, vix est, ut Seneca credam.

6. De remediis fortuitorum ad Gallionem lib. 1. quem critici Seneca auferunt: membrana Burdegal. tribuunt, sed inscribunt ad Callionem Pœtam. inuenitur in iis, id, quod ex Seneca in Fortuitis, adducit Tertullianus, in Apologetico, & lib. de anima, & lib. de resurrectione carnis.

7. De Ira ad Nouatum lib. 3. de hoc Nouato quæsitum à nobis supra c. 2. & credo hos libros, antè quàm se in adoptionem daret, ei inscriptos.

8. De

8. De clementia, ad Neronem lib. 2. videntur initio imperij eius, quòd scintillam naturæ Neronis per spectam haberet, conscripti.

9. De vita beata, ad Gallionem fratrem lib. 1.

10. De tranquillitate vita, ad Serenum lib. 2. in vulgatis codicib. sed in schedis Burdegalens. lib. unicus est, qui vulgò primus: secundus autem sine inscriptione separatim scriptus est, & subiungitur lib. de prouidentia, errore fortassis librorum. Hic opinor ille Serenus est, de quo egit epist. LXIV. & Martialis lib. 7. epigram. ad Ouidium.

11. De breuitate vita ad Pompeium Paullinum lib. 1. videtur hic Paullinus socer eius fuisse, cum Pisone & Gemino vectigalibus publicis præfectus; ut deprehendunt Critici ex cap. 18. eius libelli. vide sup. cap. 3.

12. De consolatione ad Polybium lib. 1. ἀνεπαλός, de quo Polybio Suetonius, Dio, & Zonaras in Claudio. vide supra cap. 6.

13. De consolatione ad Marciam lib. 1. quem membrana ut & vulgati libri Seneca ascribunt, & elegantissimus est, paullo tamen diffusiori & minus contracto stilo, quàm reliqua Seneca. Hæc Martia fuit Cremutij Cordi F. quem malè Xiphilin. ἡρεμούλιον vocat. eius mortem & gnata pietatem celebrat Tacitus in Annal. IV.

14. Ad Elbiam matrem de consolatione lib. 1. Sic in membranis, non, Albina, ut vulgò: & sic semper vocauit. existimo tamen potiùs dictam, Heluiam. Heluij noti sunt, ut Heluius Pertinax apud Lampridium in Caracal. & Geta; item, Colonia Heluia Ricina in vet. inscript. * Sic ille apud Tacitum vocatur Heluidius Priscus, non Elbidius. Confirmat coniecturam meam mendosissimus locus, in Sophologio Iacobi Magni, scriptoris docti, & digni qui seculo minus barbaro nasceretur, qui lib. 8. cap. 9. sic editus exstat; Seneca Comestatoribus ad Elinam sic loquitur. Sed scripsit ille; Seneca ad Eluiam comestatoribus sic loquitur. Vnde saltem apparet per v. non per b. scribendum nomen. deprauatio orta inde, quòd Hispani, ut & Vascones ab eis oriundi, hæc litteras iam olim confundunt. Existimo præterea Senecam hunc & duos præcedentes libros inscripsisse, De consolatione, exemplo Ciceronis (cuius fragmenta lib. de consolatione ex Plinio in præfatione, & Laetant. lib. 1. 2. & 3. Inſtit. & lib. de ira, Andreas Patricius & Car. Sigonius collegerunt. qui verò editus est, mihi quidem nondum persuasum est Ciceronis esse) non verò Consolationem, vel Consulatorium, ut Plutarchus ad uxorem & ad Apollonium.

15. Αποκολούνητωσις, seu Ludus de morte Claudij. imitatus est eo libro Satyras Menippeas M. Terentij Varronis. Vide quæ dicta sunt cap. 7.

16. Epistolas scripsisse D. Paulum Apostolum Seneca, & Seneca D. Paululo, meâ sententiâ per uincit idoneis testibus Xistus Senensis lib. 2. Biblioth. sanctæ, in primis D. Lino suffragante secundo post D. Petrum P. M. in cuius libro de passione D. Pauli, de amicitia Apostoli & Philosophi nostri, ita scribitur; Concurſus de domo Cæsaris fiebant ad eum: [Paullum nempe] sed & institutor Imperatoris [i. Seneca] ad eum fuit ei amicitia copulatus, videns in eo diuinam scientiam, ut se à colloquio eius temperare vix posset: quo minus si

H 3

ore

* In Theſauro Hub. Goltzj.

Hic liber primus Vettis, nunc iterum Parisiis in volumine Historiæ factus à Mich. Sonnio excusus est: sed auctoritatis dubia.

ore ad os illum alloqui non valeret, frequentibus datis & acceptis epistolis, ipsius dulcedine & amabili colloquio atque consilio frueretur. De Seneca Salsberienfis lib. 8. c. 13. Desipere videntur, qui quemcunque secuti non venerantur eum, quem Apostolicam familiaritatem meruisse constat. Deinde D. Hieronymus in Catalogo scriptorum Ecclesiasticorum, ait; Senecam non ponerem in Catalogo Sanctorum, nisi me illa epistola prouocarent, quae leguntur à pluribus Paulli ad Senecam, & Seneca ad Paullum: in quibus, cum esset Neronis praeceptor, & illius temporis potentissimus, optare se dicit eius loci esse apud suos, cuius sit Paullus apud Christianos. Demum D. Augustinus in epist. 53. ad Macedonium; Merito ait Seneca (qui temporibus Apostolorum fuit, cuius etiam quadam ad Paullum Apostolum leguntur epistolae) omnes odit, qui malos odit. Vnde ego quidem planè existimo verè aliquod litterarum commercium Senecae cum D. Paulo fuisse. An tamen haec sint illa, quae vulgo circumferuntur, litterae, prorsus ambigo, & potius contendo has non esse. Nam nec D. Lini, nec D. Augustini hoc auctoritate probatur: & D. Hieronymus, non tam ex sua, quam plurium sententia loquere videtur. Sanè quod ait illis epistolis à Seneca dictum, hodie in quibusdam codicibus ita habetur: nam qui meus, tuus apud te locus; qui tuus, velim ut meus. enigmaticè. in aliis apertius; Nam qui tuus est apud tuos locus, velim ut apud meos sit meus. Praeterea Sophology lib. 6. cap. 6. & lib. 7. c. 9. haec inuenio; Seneca epist. 6. ad Paullum; Feramus æquo animo, ut utamur foro quod fors concessit, donec felicitas finem malis imponat. Quae verba in his quae exstant Senecae ad Paullum epistolis non inuenio. videndum an Sophology scriptor alias nactus sit, an verò quod alicubi ad Lucilium scriptum fuerit, ad Paullum scriptum dixerit; nam nec Lucilianas epistolas omnes habemus.

LIBRI QUI INTERCIDERUNT.

1. In epistolis illis mentio fit libri Senecae de copia verborum. huius fides à fide epistolarum pendet.
2. Libri de superstitione, ex quibus nonnulla adducit D. Augustinus lib. 6. de Civitate Dei cap. 10. & 11. de quibus intelligendus Florens Tertullianus, in Apologes. quando scribit gentilium superstitionem à Seneca seuerissimè reprehensam. Citatur hic liber à Diomedè.
3. Liber de terramotu, quem se iuuenem scripsisse testatur lib. 6. Natural. questionum cap. 4.
4. Liber de matrimonio, què laudat D. Hieronymus contra Iovinian. lib. 1.
5. Orationes.
6. Poëmata. } quorum meminit Fabius lib. 10. cap. 1.
7. Dialogi. }
8. Laudationes Augustarum & Libertorum, quarum mentio apud Xiphilinum in Claudio.
9. Historia, fortassis ut innuit Lactantius lib. 7. diuinar. Instit. cap. 15. & si quae illic refert, hodie in Annæ Flori libris leguntur.
10. Nouissima verba marientis, quae vulgata fuisse Tacitus scribit lib. 15. Annalium.

EL. PAR

11. Pars quadam libri XXI. epistolarum Moralium, ut patet ex A. Gellio lib. 12. Noct. Attic. cap. 2. Multa quidem in his epistolis, quae exstant, Ciceronis & Virgilij mentio, ut epist. XXI. LIX. LX. LXVII. C. & CVIII. sed iis nihil huiusmodi, quale narrat Gellius, continetur.

12. In Sophology citantur lib. 3. cap. 1. & lib. 7. cap. 7. Seneca liber de morte, quem suspicor esse quadam ad Lucilium epistolam: hunc Lactantius lib. 1. c. 4. fortè vocat, de immatura morte. & liber de natura rerum, qui quis sit nescio, nisi si naturalium questionum. Mendosè apud eundem Iacobum Magnum laudatur Seneca lib. 4. de Tragced. pro, quarta Tragcedia. in m. s. enim plerisque hæc tragædia vocantur, prima, secunda, & c.

13. Moralia citat Lactantius lib. 2. cap. 2. & ipse se docet de tota morali Philosophia scripsisse epist. 108.

14. Liber de fortuitis citatur à Tertulliano.

15. Liber de officiis citatur à Diomedè.

16. Exhortationes citantur à Lactantio lib. 1. & lib. 3. & lib. 5.

17. Lib. de prudentia, ut colligitur ex eo quem habemus.

18. De forma mundi, citante Bœtio lib. de Geometria, & Cassiodoro in Compend. Astronomia.

19. De situ India, teste Seruio in 9. Aneid. & Plinio lib. 9. Hist.

20. Declamationes & praefationes apud Fabium lib. 9. c. 11. & lib. 8. c. 3. & fortè quadam præcepta de arte discendi, ut significatur d. cap. 11.

21. De sacris & situ Egypti, apud Seru. in lib. 6. Aneid.

22. Epistolas Neronis nomine, teste Dione & Fabio lib. 8. c. 5.

23. Epistolas ad Caesonium Maximum (vide Martialem lib. 7. epigr. 43. & 44. & Senecam epist. 87.

24. Notarum libros teste D. Isidoro lib. 1. Origin. qui m. s. in Francia inueniuntur.

LIBRI DE QUIBUS DVBITATUR AN SINT SENECÆ.

1. Epistole illae ad D. Paullum, quae exstant.

2. De consolatione ad Martiam. Ego tamen eius puto.

3. Lib. de quatuor virtutibus, quem plerique prorsus indignum Seneca iudicant, & sunt qui putent esse Martini Dumienfis sine Episcopi sine Abbatis (vtrumque enim traditur) qui vixit circa annum Domini, D XL. & eum libellum & alia quaedam Mironi, Suenorum, qui Galliciam Hispania occuparant, dedicauit, & cuius lib. de Christiani Principis institutione, & alius lib. Epistolar. moralium, alicubi reperiuntur manuscripti, nondum (quod sciam) editi.

4. Librum de moribus, quod illi Senecae auferunt, ut puto prorsus merito: hunc tamen & superiorem membram & Sophology auctor Senecae ascribunt. Lactantius lib. 2. Instit. cap. 2. Moralia Senecae citat, quod non opinor de hoc libello accipiendum; sed potius de aliquo alio libro.

5. Mimi, (eu (ut habent membr. Burdegal. & ut citantur in Sopholog.) pro verb. P. Syri sunt, mixtis nonnullis Laberianis, ut alij iam pridem monuerunt.

6. Declamationum libri X. Suasoriarum & Controuersiarum lib. 6. à L. Annæ Senecae Philosophi nostri patre sumi compositi. vide sup. cap. 6.

7. L. An-

Hos Salsberienfis lib. 8. tribuit Philofo. hoc ma. c.

7. L. Annaei Flori historiar. lib. xv. quidam membranacei codices L. Annæo Seneca ascribunt, ut testatur amicus, homo cognite doctrina, Elias Vinetus in comment. in Florum, sed, ut idem rectè censet, nostri Seneca esse nequeunt, cum scriptor ille Traiani Imp. etate vixerit. Quid ergo sibi Lactantius vult, cum lib. 7. diuin. instit. cap. 15. scribit, Non insciè Seneca Romana urbis tempora distribuit in etates? Primam enim dixit infantiam sub Rege Romulo fuisse. equidem alterutrum censeo, vel cum Lactantius scripsisset Annæus Florus, librariorum mox hoc deprauasse in Annæus Seneca; posteriores deinde, omisso Ann. solum cognomen retinuisse, quod ita citari à Firmiano solere animaduertent. Vel, quod amplius placet, idem quod prius Seneca de inuentute populi Romani dixerat, postea illi Floro placuisse, & alieno dicto suam Historiam ornasse: cui par pari (quod aiunt) sed cum fœnore, tandem Iordanes rettulit.

8. Restat difficilis questio, de Tragædiis decem quæ exstant, hoc difficilior, quod & ea quæ quondam ante xiv. annos, in Aduersariorum præludiis, tradidi, nunc retractanda, & quæ ab amicis dicta sunt, refellenda; & contra quàm plerique indicant differendum sit, sed tanti veritas est.

Imprimis has decem Tragædias vnus auctoris esse, quod olim dixi, non rectè dixi, melius Erasmus & Gellius Marmita, diuersorum esse censuerunt: ut patet ex stili tunc temporis à me nondum deprehensa diuersitate: tum quia in membranæ etiam emendationibus vers. 227. & vers. 386. in secunda sede trimetri iambrici spondæus collocatur, contra morem reliquarum nouem fabularum. Non solet etiam in aliis nouem, personis extra chorum loquentibus ita frequens anapaestus in ore esse. Nec quemquam paullo antiquiorem scriptorem inuenias, qui, Octauiam, Seneca ascribat. Denique cum vix, ac ne vix quidem, Philosopho Seneca tribui queat; si ceteræ Philosophi sunt; non vnus auctoris esse, necesse est. Cuius tamen illa sit, mihi non liquet. nū Annaei Statij, qui Seneca morienti adfuit, & cuius cognomē, in, Senecæ, facile potuit mutari; num verò Annaei Flori, qui Hadriano imperante vixit; postea videro.

Nunc de reliquis nouem. Non esse illas Philosophi, voluere Bocatius & Colluccius, citati à Xichone, Rudolphus Agricola in lib. 1. Declamat. Crinitus lib. 3. de poet. Latin. Lilius Girald. Dialog. de poet. 8. Vinetus d. commentar. statim in initio, & Lipsius in Annal. xiv. Taciti. Sed hi mirè inter se differunt. Nam vnus quidem apertè opinatur esse cuiusdam Senecæ, qui Traiano Imp. vixerit: hoc vno fretus, quod ex Lactantio paullo ante retulimus; quod cum in illo libello Historiar. contineatur, cuius auctorem Traiani tempora vidisse constat; verisimile sit, hunc, qui Traiani tempore vixit, Tragædias has conscripsisse. Verum, hoc est dubia, magis incertis rationum momentis, astruere. Ut enim hoc Seneca, quod in Historia illa exstat, scripserit; quid impedit quin à duobus idem diuersis temporibus scribi potuerit? Nec propterea quod ille scriptor historiae, qui, quod Seneca tribuit Lactantius, scripsit, Traiani imperiū cognouit; etiam Tragædias, de quibus agimus, illius esse oportet. Vtiosè colligit; qui non videt id quod colligit, non necessarid consequi. Prudentius Lipsius, qui has Tragædias, quæ Seneca nomine feruntur, eius dūtaxat se non opina-

opinari tradit; cuius tamen sent, non addidit, sed in aliud tempus rem distulit: postmodum tamen vnā Medeam Philosopho, duobus aliis septem reliquas addidit. Ceteri, dum certo auctori asserere conantur, nugis agunt; præsertim cum Octauiam eidem cui ceteras tribuunt; Rudolphus, filio Philosophi; & non coniecturis tantum, ut falso Crinitus obicit, sed in inscriptione Declamationum & Suasoriarum nititur: Colluccius ascribit fratri Senecæ, nullo prorsus argumento: alij nepoti ex fratre, quod ego quoque putauī aliquando, eo quod fratres Senecæ, nō diu post eius obitum, viuo adhuc Nerone perierunt. Sed hoc, ut ad Colluccij sententiam refellendam, qui etiam Octauiam fratri Senecæ tribuit, multum valet; ita ad nepoti astruendas tragædias prorsus infirmum est. Hos omnes, ut nouem tragædias adimant Philosopho, hac potissimum inducunt: Non videri grauitati & seueritati Senecæ consentaneā tragædiarum compositionem. Nullibi eum tragædia à se composita meminisse. In Octauia ipsummet loquentem introduci: Octauia tamen eundem, qui ceterarum, scriptorem videri. In Suasoriarum inscriptione Senecæ filij mentionem occurrere: Suasorias autem Philosophi esse. Denique quia Martialis & Sidonius clarissimè duos Senecas nobis proponunt; Terentianus autem Senecam Tragicum Pomponio Secundo multo Iuniorē facit. Eutropius denique, & Diaconus lib. 8. historiar. Senecam Tragicum appellant, ut à Philosopho distinguant. Martialis (quem qua de causa auctor Sophologij plusquam xxv. locis citans perpetuò vocat Martialem Cocum; ut & lib. 7. Policrat. Salisberien. sis, pro lubito, an ad membranarum fidem, nescio.)

Duosq; Senecas, vnicumq; Lucanum
Facunda loquitur Corduba.

Item;

Et docti Senecæ ter numeranda domus.
Sidonius Apollinaris;
Non quod Corduba præpotens alumnis
Facundum ciet, hinc putes legendum;
Quorum vnus colit hispidum Platonem,
Incaustumq; suum monet Neronem:
Orchestra quatit alter Euripidis
Pictum factibus Aschylum secutus,
Aut plaustris solitum sonare Thespis;
Qui, post pulpita trita sub cothurno,
Ducebat olida marem capella.
Pugnam tertius ille Gallicanam
Dixit Caesaris, ut gener socerq;, &c.

Terentianus Maurus.

Annaeus Seneca & Pomponius antè Secundus.

Multi nihilominus putant Philosophum harū tragædiarum fuisse auctorem: Vincentius Lirinensis lib. 9. Speculi histor. cap. 102. Fran. Petrarca lib. 5. epist. familiar. epist. 10. Item epist. ad Senecam, & lib. 3. rerum memorandar. cap. 3. & lib. 2. de vita solitaria sect. 8. cap. 2. Iacobus Magnus Sopholog. lib. 8.

cap.7. Albertus Eybius, Pij II. Cubicularius, in Margar. poetica, Ambrosius Morus tomo 1. Histor. Hispan. Erasmus, in Ciceroniano, Daniel Caietan. & Bernardin. Gellius, in Senecam; quorum aliqui omnes decem Seneca tribuunt; alij Octauiam excipiunt, quibus, etsi coniecturis nitantur, quia tamen minus incerti quam ceteri, subscribo. Primò, quia Octauia (ut dixi) Seneca Philosophi nequit esse. Deinde quia duos adhuc tantum L. Annaeos Senecas repperi, patrem Declamatorem, & Philosophum filium: duos quoque dumtaxat fratres Seneca habuit, Gallionem & Mellam, ut non potuerit hic poëta esse frater Philosophi, alioqui etiam eodem & prænominis & cognomine non futurus. Sed nec filius Philosophi fuit, nec nepos ex filio, quoniam iam ante exsilium orbis erat Seneca, mortuo unico filio puerulo, nec, si tam nobili ingenio filium habuisset, tam profundo & perpetuo silentio illum inuoluisset: ex Paullina quoque nullos liberos suscepisse patet. At nepos ex fratre fuit. Quare ex quo? Gallionem namque ullos habuisse liberos nullibi legi, de sola Nouatilla id suspicari possumus*, probare non possumus. Nam quod Catanaeus in epist. Plinij Lucanum facit Gallionis F. crassus est error, nec refutatione dignus. Mellæ, præter unum Lucanum, alium filium non inuenio: Lucani verò tragædias esse, nemo affirmavit; nec crediderim, si quis asseueret. Si ergo nec frater, nec filius, nec ex filio vel fratre nepos; expecto me doceant, quis iste Tragicus Seneca, si non idem Philosophus? Nam cognitum illum Quintiliano mox docebo; quare non est credibile Hadriano imperante vixisse, vaticinantur, qui hoc tradunt. De inscriptionis veritate nondum vidi qui dubitet; in summo scriptorum & impressorum codicum consensu, quorum nullus est, qui non L. Annao Seneca astruat. Tertius Seneca, præter Declamatorem & Philosophum nõ reperitur: (nam quod Lactantius scribit, de Philosopho ostendi intelligendum) & filij testimonio Declamatorem constat litteris tinctum potius, quam penitus imbutum fuisse, ut illi a scribenda non sint: restat ut Philosophus inter dicto, uti possidetis, obtineat. Præterea verisimile non est, Statium Papinium, Annææ familia viros doctos recensentem, hunc tertium Poëtam Senecam fuisse omisurum; eoque ipso, quod unicum Senecam nominat, satis indicat, non alium fuisse poëtam à Philosopho. Martialis quoque duos tantum Senecas recenset, quos diximus, Declamatorem & Philosophum. nam quod idem Senecæ domum ter numerandam dicit, meo iudicio ad ternionem illum lectissimorum fratrum, Gallionis, Senecæ, & Mellæ Declamatoris filiorum, est referendum. Cornelius Tacitus, Annal. xiv. scribit Philosophum sapiens carmina factitasse, postquam Neroni eorum amor venisset: quare putandum, tum animi causa, tum ut Neroni placeret, tum ut eius quoque studij laudem sibi compararet, tragædias composuisse. Quintilianus lib. 10. cap. 1. poemata à Philosopho composita testatur, quod Plinius Cæcilius lib. 5. epist. 3. confirmat. Alia, inquit; non tragædias. Imò & tragædias, & has ipsas. Nam quem semiuersum Fabius ex Medea Senecæ adducit lib. 9. Instit. cap. 2. Quas peti terras iubet? in hac ipsa Medea, quam nos Senecæ tribuimus, existat hodie num. 453. & quos ex Seneca Terentianus adducit in Hercule Fur. etiam nunc leguntur; & quæ Priscianus, in Hippolyti. & Agamemni. & quæ Probus, in Troadibus;

*Vide supra cap. 3.

*Vide supra cap. 4.

*Vide c. 4.

& omnes hi aequè ac Fabius ἀλωδς Senecam nominant: nec plures uno videntur poëtas cognouisse, ut nec Lucretius, qui omnibus tragædiis Periochas adiunxit, scriptor antiquus, cuius in Thebaidem Papinij Commentarius, & in Metamorphosim Ouidij exstant nonnulla. Quod verò homines eruditi censent hos versus, Duc me pater, summi que dominator poli, &c. qui sequuntur epist. CVIII. ex prima tragædia (sic vocant Herc. Fur.) desumpta, verè nihil est: eum hodie in his decem fabulis non inueniantur: & ut suo loco, ad has tragædias non pertinent. propterea hoc argumento non utor. Prædicta satis euincunt, hanc nostram sententiam, minus quidem dubiam, & verisimiliorem esse, quam cetera. Etenim cum omnes codices membranei, chartacei, typis excusi, calamo scripti, veteres, noui, in nomine & inscriptione consentiant; nec ullus L. Annaeus Seneca, Philosophi frater, nepos, filius ostendatur; nec patri Declamatori conueniant; & poemata scripsisse Philosophum manifestum sit; hodie etiam unicum quidem hermistychum, sed eodem, quo citatur à Quintiliano, exstet loco; denique ex epist. illa ad Lucill. & Satyra Menippeæ, eluceat, propitiis Apolline & Musis Philosophum in poësi versatum: quid est cur has fabulas illi non addicamus? an quæ paulo prius retulimus? at propter illa nec manum verterim. Quod de grauitate Senecæ dicitur, Plinius, Fabius, Tacitus refellunt. Nescire videntur, qui huc confugiunt, tragædia dignitatem, & ut ille cecinit, Omne genus scripti grauitate tragædiam vincere. Nec M. Varronem, nec duos Iulios Cæsares, nec Aug. Octauium, nec Scaurum, nec Thraseam, quibus nihil grauius vidit orbis Romanus, huic scriptioni subsecuas horas impendere puduit. Non meminit suarum tragædiarum Seneca. Neesse non fuit. Nec orationum, nec dialogorum, nec poematum. falsusne ergo Fabius, qui ea refert; an hoc argumentum nulli rei sic opinor. Suatoria & Declamationes non Philosophi, sed patris eius sunt. id si sagax nasus Rudolphi subolfecisset, non ille poëtam à Philosopho discreuisset: nec latiore negligentia Lucanum Philosophi ex filio Mella Nepotem autumasset. Octauiam iam remouimus, in qua Philosophus introducit. Martialis testimonia si rectè accipias, nihil officient; si sequiis, aut supiniis, in errorem impellent. Impulere Sidonium; qui apertè tragædias Philosopho ademit, eo quod Declamatorem Philosophi patrem ignorabat. Agricola, Crinitus, & Lilius, videntur in idem saxum impegisse. Perpende hos ipsos Sidonij versiculos, sapicule illum falli animaduertes. Quis unquam à Lucano somnauit? Gallianam Cæsaris pugnam describi? Quis Platonis, quam Zenonis Senecam fecit Senatorum? quis hispidum Platonem, præter unum Sidonium, nuncupauit; cuius ex labiis dulce verborum nectar, & Musæum met stillare credunt, quotquot Platonem nouerunt? Eius, qui hac tria tam paucis versibus effutit, iudicium, si tot rationum momentis, & Fabij, Taciti, Plinij auctoritati non præfero, nec temerarius, nec in antiquitatem iniurius mihi videor. Porro quod Terentianus, emuncta naris Grammaticus, Senecæ Pomponium Secundum præposuit, parum me mouet: cum potuerit Maurus in eodem cum Sidonio errore fuisse, nullas à Philosopho tragædias scriptas; alioquin etiam sciam Philosophum & Secundum eadem propè ætate floruisse (nam utrumque Quintilian. vidit)

* Fortè tamē Gallianā potuit pro Terentiana, sicut si Propertius Gallij militæ aut, Gallianæ legedum. ut Cæsaris agnomen sit, sicut Africanus Scipionis.

prius tamen à Pomponio, quàm Senecà (qui, quantum Tacitus mihi significat, multas senex composuit) tragœdias conscriptas, & Pomponij quidem eo viuente, Seneca verò post obitum eius vulgatas fuisse. Iam enim magnum Pomponij nomen erat, quando Portius Latro, Domitius Afer, Albutius Sylo in pretio* habebantur. Pomponij, exceptis pauculis fragmentis, omnes fabulæ iam pridem interciderunt. Sola coniecturæ fiducia, ex his nouem aliquas Pomponio addicere, rectè sentiunt; mentis pruritus est. manum tollant. Postremò quod ad Eutropium, sequor censuram Schoonhouij, Pittboei, Vineti, Basileensem illam editionem fuisse Pseudo-Eutropij collunicem quandam spurcissimam narrationum ex Diacono & huius farinae aliis, quorum nihil in vero Breuiario Eutropij, non semel iam excuso, reperitur. Paullus quidem ipse homo Langobardus non est testis a siduus. fuit antiquitatis omnis non apprimè peritus, immani audaciâ; qua Festum Pompei crudelissimè lancinauit. Eodem illo Historiarum loco, qui Eutropio fuit, ut allium croco, commistus; Plutarchum Neronis imperio ascribit, ut & lib. 7. Histor. Terentium Augusti. Ne tamen semper errasse credamus, malim dicere, Diaconum pro certo habuisse vnũ esse Tragicum cum Philosopho. nam Philosophi Senecæ ne eo quidem loco meminuit, quo de Philosophis agit, qui Neronis atate vixerunt: quem tamen vix est ut ignorarit, vel præterierit. Modica igitur castigatione locus ille Paulli sic recensetur; Huius temporibus poëtæ florebant Romæ, Lucanus, Iuuenalis, & Persius; Seneca, Trabeas, Mufonius atque Plutarchus Philosophi. Trabeam Diacono Tacitus potuit suggerere. Vulgata lectio illos refellit, qui Tragicum Senecam in Hadriani Imp. reijciunt, ob styli diuersitatem. quam si ad solam Octauiam referrent, assentiret: quia ulterius tendunt, subsistit; non sequor. gnarus frequenter scriptoribus contingere, ut cum atate styli mutent, ut etiam ille animi affectiones quodammodo imitetur. deiecto es animor iacet & repit: erigeris? assurgit ille & attollitur: letaris? luxuriat efflorescens: mæres? contrahitur, & quasi exarescit. quantum, quæso, discrimen inter Ouidij Epistolas, & libros Tristium? Lucani Pharsaliam, & carmen ad Pisonem? quàm sibi dissimilis noster in Consolatione ad Marciam, & alterâ ad matrem? Vestra (Critici) si quis conferat, quæ quondam, & quæ nunc conscribitis, vnus esse scriptoris vix credat. Quid, quòd nec ipsi idem sentitis? est qui Thebaidem, est qui Medeam ceteris puriorem contendat. vni Oetæus, alteri alie magis scholam sapiunt. quem sequar? continua serie scripta Thebais, sed imperfecta, cui desunt chori. an tu tragœdiam vllam sine choris scriptam illâ putes atate? Latinior & melior, quàm cetera. fateor. sed cur non potuerit tam purè noster? Ignoscite ergo, ex his nouem, nullam nostro adimendâ (nisi fortè Oethæum) censeo: & à Seneca in adolescentia scriptas Oethæum & Agamemnonem, quæ modica bonitatis: postea Oedipum, Hippol. Herc. Fur. & Troad. quæ paulo meliores, sed adhuc scholam sapiunt. Maturiores & senedigne reliquæ, Thyestes, Medea, & Thebais. quæ tres ita meo animo arident, ut quam malim, nò facile dixerim. Quod addamus de Seneca, reliquum est nihil, nisi de ordine harum tragœdiarum; qui vulgò huiusmodi est;

1. Hercules Furens. 2. Thyestes. 3. Thebais. 4. Hippolytus.
5. Oedi-

* Re. & Crit. nit. hoc obseruauit lib. 3. de poët. cap. 53.

Desipiunt typographi Basileens qui in Festi editione Pontificem fuisse coniungunt.

5. Oedipus. 6. Troas. 7. Medea. 8. Agamemnon. 9. Octauia. 10. Hercules Oethæus. In re prorsus incerta temporis rationem haberi discuprem. futurum id memoria legentium. qua in re iuuat me Guilb. Canteri industria, lib. 5. Nouar. lect. cap. 4., uti facilius eum ordinem deprehenderem. Medea ab Iasone repudiata, pellicem flammis vltâ, propriis filiis necatis, Egeo Athenarum regi nupsit. huic ex Ethra filius erat Theseus; cui nuptia Phædra, priuignum suum Hippolytum de stupro compellauit, & reiecta, crimen in insontis caput retorfit. ille patriam fugiens paternis diris deuotus, curru decidens, ab equis distractus moritur; Phædra facti pœnitentiâ, se ipsam gladio confodit. Theseo intima cum Hercule familiaritas intercedebat; quem, cum liberos & uxorem furore correptus occidisset, Athenas ductum expiauit. Mox post aliquot annos Hercules acceptâ ab altera uxore Deianira, tunicâ Nessæ & Hydræ sanguine imbutâ, doloris acerbitate victus, vinum se in Oetha comburi iussit. Paulo tamen antè Oedipus Thebis Bæotie imperarat, qui patre necato, matre verò incestis nuptiis sibi copulatâ, seipsum excæcauit, locasta seipsam interfecit. Tam funestarum nuptiarum liberi, furentes imperandi libidine, mutuis vulneribus commortui sunt, Et heocles videlicet & Polynices. Non minorâ postmodum Mycenis & Argis scelera patrantur à gente Pelopidarum. Thyestes Atrei uxorem adulterio corrumpit: hic illi filios suos epulandos proponit. fit viuum filiorum trium sepulchrum ignarus & infelix parens. Menelaus Atrei F. Helenam uxorem à Paride raptam, cum fratre Agamemnone repetit. Gracia Barbaria lento bello colliditur: & post decennium Troiâ dirutâ, Calchantis iussu, Hectoris F. Astyanax de Scæe porta fastigio deijcitur; Polyxena Priami nata, Achilli in inferias mactatur. Ipse rex regum, dux ducum Agamemnon, victor. domum rediens, in conuiuio furiali veste irretitus, vnâ cum Cassandra, ab uxore iugulatur: Orestes paruulus vindex futurus paternæ cadis, vix sororis ope maternas manus effugit. Hac ergo serie hæc fabula legende;

1. Medea. 2. Oedipus.
3. Thebais. 4. Hercules Furens. 5. Hippolytus. 6. Hercules Oethæus. 7. Thyestes. 8. Troades. 9. Agamemnon.

Quas qui contemnunt, id faciunt, vel quia non satis eas intelligunt; vel quia non legerunt, quem lectione indignum iudicant. iis qui non intelligunt, commentarij nostri satisfacere poterunt; qui verò, quem non legerunt, despiciunt, vel doctissimorum virorum censuris fidem sunt opinor adhibaturi; vel si ne id quidem, eos non moror. Omisissis ergo Sidonij & aliorum citatis testimoniis, primo loco occurrit vir grauis, & pro illo seculo eruditus, Fran. Petrarca, qui lib. 5. epist. de reb. familiarib. epist. 5. ita scribit; Varro Satyrarum libros edidit, & Seneca Tragœdias, quæ apud Latinos profectò vel primum, vel primo proximum locum tenent.

ANGELVS Politianus, in Nutricia.

— suum iactet mihi Corduba vatem,

Cuius ad Herculeum tremefacta Orchestra furorem est.

DES. Erasmus, in Ciceroniano;

Age num tibi Seneca videtur Ciceronianus? Nihil minus, præsertim in oratione

» tione soluta. nam tragœdia, qua probantur à doctis, vix videntur à Seneca
» scribi potuisse.

PET. Crinitus. lib. 3. de pœt. Latin. cap. 53.

» Scripsit [Seneca] tragœdias decem, in quibus propter sublimitatem carmi-
» num, gravitatemq; sententiarum, non vulgarem laudem consecutus est: etsi
» tempora illa, in qua incidit, magna ex parte exsisterunt melioribus discipli-
» nis. In suis fabulis Euripidem atque Aeschylum traditur imitatus; qua res
» facile intelligitur ab iis, qui paullo diligentius eas obseruabunt, &c.

IVL. Scaliger Pœt. lib. 6. cap. 6.

» Seneca seorsim suas tuetur partes, quem nullo Græcorum maiestate inferio-
» rem existimo; cultu verò ac nitore etiam Euripide maiorem. Inventiones (anè
» illorum sunt: at maiestas carminis, species, sonus ipsius. In quibus Sophoclis
» esse se voluit similiorem, frustra fuit.

MAR. Antonius Muretus lib. 2. var. lect. cap. 4.

» Et est profectò [Seneca] pœta ille præclarior, & vetusti sermonis diligen-
» tior, quàm quidam ineptè fastidiosi suspicantur.

BARTHOLOMAEVS Riccius lib. 1. de imitatione.

» Comœdiam subsequitur tragœdia, etsi scio alio ordine hanc natam esse. In
» hac autem si meum iudicium liberè proferam, vereor magnopere ne contra
» multorum sententiam satis id possim sustinere. nam secus quàm ego sentio
» multus iam pridem persuasum esse intelligo. Sed ne ab hoc quoque deterrear,
» Nauagerius efficit, qui Terentio hoc modo post multa secula aduersus multo-
» rum sententiam in comicis locum suum præclare restituit. Secum igitur in
» hoc genere fabulae plerique pessimè actum esse grauitè queruntur, neque id
» tantum tragicorum paucitate, qui ad vnum ex frequenti numero sunt redacti
» (id enim incommodi cum aliis multis artibus illi commune accidisse aliquam
» consolationem habere posset) sed quia, qui reliquus est, ita eius scripta impro-
» bantur, ut ne digna quidem sint, qua perlegantur, ne dum in vllum eum tra-
» gicorum numerum perduxerint. Vtrum autem id ita sit, iam videamus. Tri-
» sunt, qua tragœdia maximè conueniunt, expectatio, gestio, exitus: horum nihil
» in tot eius tragœdiis desiderari videtur. summam enim hic auditori, cum ma-
» gnarum rerum excitat admirationem, tum illum vsque eà suspensum sustinet,
» ut quorsum tantus apparatus prius, quàm ad rem ipsam sit peruentum, mi-
» nimè sentiatur. Quod autem ad rei gestionem, aut ea verbis tantum explica-
» tur, aut etiam re ipsa ostenditur, & ut vera ante oculos geritur, dictionis qui-
» dem id genus est, quod satis tolerabile videatur: certè quicquid habet minus
» purgata locutionis, & illi ætati, & eius fortassis nationi potuit condonari, aut
» tanti omnino esse nõ debuit, ut qua eius cetera multa sunt optima, tam iniquè
» ex hominum lectione quasi delerentur, præsertim cum locutionis ratione per se
» totam aliam de petendam esse præcipiamus. Alterum erat, cum res ante oculos,
» ut est prius verè gesta, iterum quasi verè geritur: in quo neque hic exlex aut
» temerarius est actor. nam etsi Medeam coram populo fibros necariem inaucit,
» ut item Hercules à patre furentis sagittis confossos, licere hoc quoque per fa-
» bulæ legem, sunt qui grauisimè testentur auctores: & qui Græcam scripsere
» fabulam,

fabulam, hoc suo arbitrato factu esse constat. At Horatius in Latinis aliter ce-
sensit, at etiam rectius senserit, & naturam suam & fortasse etiam sua tem-
pora secutus, ab horum spectaculorum immanitate abhorruerit: subsecuta est
» alia ætas, & alius scriptoribus animus est datus. certè neque Horatio inui-
» riam, neque mihi nouam legem facio, si ad duarum legum alteram subscriptio-
» nem meam accommodo, eius non sequor. Quasi verò & Terentius à comi-
» corum lege non interdum recedat, & non in fabulam bonam meretricem, so-
» crum nurus cupidam, ac prorsus alienas personas ad quoddam certum tempus ce-
» minimè ineptè introducat. Exitus autem is est, qui maximè tragœdiæ conue-
» nit. luctuosus: quin etiam si paullo latior adhibeatur, non is tamen est quo mi-
» nis fabula probari possit. Tragœdia vna grauitas maximè propria est: hæc
» aut personis, aut re, aut verbis ipsis contineri atque præstari solet. Quod au-
» tem ad personas, ea quidem in hanc sunt inducta, qua tragœdiis conueniunt,
» regia, magna. Res autem, nisi ea quoque, qua tragœdias excitet. Postremò ve-
» rò sic grauitè agit, ut neque rei verba, neque verbis res per ampla deesse vi-
» deatur. in re enim horribili, ubi eius oratio non grauis? ubi non tristis? ubi
» non atrox? ubi autem remissa? ubi lata? ubi placida? ubi denique cum re tota
» non consentit atque conuenit optimè? Tragœdia verò grauitatem, de qua
» nunc agitur, adiuuari imprimis grauitate sententiarum, nemo non intelligit.
» Quis autem vnico Seneca in sententiis est crebrior? quis etiam grauior? cum
» in eo quot versus, tot penè grauisimæ sententiæ numerentur, eaq; omnes &
» suo loco, & cum dignitate posita atque dicta sim? Quanto tragœdiæ scriptor
» magis misericordiam auditori commouebit, quanto rem crudeliorem ac magis
» atrocem faciet; tanto ab hoc maiorem sibi plausum concitabit, tanto eius gra-
» tiam inibit equiorem. ac Seneca, cum id exsequitur, vsque eò partem illam in-
» tegerrimè præstat, ut miras inter questus auditori suo acclamationes commo-
» ueat. Chori in tragœdia nisi cum re ipsa consentiant, nisi pleni sint sententiis,
» nisi equè scelus atque dignum est lamententur, aut contra virtutem laudibus ce-
» efferant paribus, & vitio aliquo carere non possunt: ubi autem hic noster legem
» eam non diligenter custodierit, ac religiosè conseruarit, ubi non ea omnia
» cumulatè præstiterit, ubi aliquid admisserit, expecto qui me doceant: quod
» tantum abest, ut facile possint, ut (si cum hoc aliquando equiore agant animo)
» in iis ipsis choris scribendis, Græcos omnes, qui exstant, superasse fateantur
» necesse sit. Id verò mihi in hoc viro permirum videtur, quod cum tot fabulas
» eâque tam copiosè omnes perscripserit, nouus tamen semper appareat, num-
» quam sui similis, neque qui, quod à se antea dictum sit, aliàs in alium item
» mutuetur locum: ut quasi amnem imitetur, cuius idem perpetuò sit cursus,
» que tamen aqua semel præterlapsa est, nunquam relabatur: ut iniquè, atque
» haut scio an impiè facere videantur, qui tam ob paruam causam vnicum pœ-
» tam, ne legendum quidem esse contendant. Siquidem totum hominem leuissi-
» ma de causa prorsus tollere, belluarum magis quàm hominum est omnino.
» Equidem cum in hoc genere plures scripserint, ceterique omnes prorsus in-
» terierint, resque Tragica ad vnum hunc redacta sit; huic, cui melior fortu-
» na pepercerit, ab hominibus quoque parcendum; atque in quem eum locum
» ea

» ea ipsa posuerit fortuna, ab iis quoque retinendum esse facile cenſeo.

IVSTVS Lipsius in Animaduerſionibus;

» De Thebaide: Scriptio (inquit) ita me Deus amet, alta, docta, grandis:
» & qua suo iure ambulet in coturnis. Nihil vsquam iuuenile, arceſſitum, fu-
» catum. phraſis & verba lecta: ſententiarum mira & inopinata acumina.
» & acumina virilia & fortia: qua me quidem ita feriunt, ut non exciter ſolum
» ad ea, ſed ſubſultem. Quid tale in aliis? audebo rem dicere. Scripti gemmula
» hac eſt, & quam lubens retulerim vel ad Auguſti auum. Per bellum quidem
» ciuile eam ſcriptam, & ex argumenti electione ſuſpicor, & ex verſibus qui
» quaſi data opera huic rei inſerti. Quidquid huius eſt, tollenda ſanè ea, nec ul-
» tra calcanda pedibus ignari vulgi. Vos, Critici, ponite, & habete audacter
» inter prima Romana ſcripta.

IDEM poſtea, de omnibus decem tragædiis;

» Duas duorum eximias cenſeo: quibus laudator ego, non cenſor. In aliis vir-
» tutes video, ſed non ſine mixtura vitiorum. Magnus Scaliger quod tam lau-
» datum de his teſtimonium tulerit, ut etiam Graecus antepoſuerit, an ex vero?
» non dixeris, niſi ad primas illas adſpectu. Nam cetera profecto non aſcendunt
» culmen iſtud laudis. Sonus in iis & granditas quaedam tragica, fateor: ſed
» nonne adfectatio ſæpe & tumor? Verba & dictio, an vsquequaque electa?
» Iam ſententia proba, acuta, interdum admiraculum: ſed nonne ſæpe & ſen-
» tentioſa? id eſt fracta, minuta quaedam dicta, obſcura aut vana: qua ſpectu
» blandiantur, excuſſa moucant riſum. Nec enim lumina, ſed ſcintilla ſunt: nec
» veri fortesq; ictus, ſed ut in ſomnio parui & vani conatus. Quas tamen ipſas
» crebro nimis & ad ſaſtidium inculcat, nec inuenit, ſed arripit: non tam ſua
» fortassis quam aui culpa, cui Scholaſticum & Declamatorium hoc genus ita
» placuit, ut operum omnium (Fabij verba ſunt) ſolam virtutem ſenten-
» tias putarent.

ΠΡΟΛΕ-

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΩΝ

LIBER TERTIVS.

DE VERSIBVS TRAGICIS,

MAXIME SENECAE.

De modis tragicorum verſuum.

CAP. I.

OMNIA poemata eſſe ſystematica, ſtichica, mixta, vel
communia, ſcribit Hephaeſtion. Tragica; ſi diligenter atten-
das, mixta, partim κατὰ σίχρον, partim κατὰ σύνθεσιν, depre-
hendes. non ſunt omnino κατὰ σίχρον (ſicuti Virgiliy Aeneis)
quia non vno carminis genere conſtant: nec ſunt prorsus κα-
τὰ σύνθεσιν, cum multa in iis ſtichica inueniantur, ut ferè omnes ſcena, &
integri ſæpe chori: nec deniq; ſunt verè communia, quòd vix in illis, niſi initio
fortè chori vel ſcena alicuius, ſimul τὸ σίχρον καὶ σύνθεσιν reperias.

Systematum tragicorum tria ſunt genera, vel enim ſunt carmina ſimili-
ter diſſimilia (quæ diuiduntur in pericommata, quæ poſt pericopam, ſiue
variorum ſystematum congeriem; aliam planè ſimilem ſubiungunt, ita ut li-
cet in vtraque congerie ſint ſystemata ſibi diſſimilia, ipſæ tamen pericopa ſi-
miles partes habeant; & in epodica, quæ ſimilibus ſystematibus diſſimile ad-
iunctum habent; & in antitrophica, quorum ſtrophæ (ſtrophis reſpondent):
vel ſunt omnino diſſimilia, quæ partiri ſolemus, in monſtrophica, quæ
unicam ſtropham habent; & anamioſtrophica, quæ nonnullis ſtrophis inter-
iectis interrumpuntur: vel denique ſystematum carmina ſunt ſimilia, ut ſæpe
Seneca iambica, anapeſtica, trochaica, &c. (Horum modorum exempla com-
modius à Sophocle, Euripide, & Aſchylo petuntur, quàm à Seneca; qui ſimi-
liter diſſimilium minimam rationem habuit, diſſimilibus verò, prorsus pro
arbitrio, in choris vtitur). Diſſimilia etiam quaedam ſunt diſtrophica, quando
poſt duos verſus ad primum reditur; quaedam triſtrophica, quando poſt tres;
quando poſt quatuor, tetraſtrophica, atque ita deinceps.

Seneca verſus, aut ſunt monocoli, quando vno tantum carminis genere
ſcena vel chorus conſtat; aut dicoli, quando duobus; aut tricoli, quando tri-
bus, &c. Rurſus ſunt vel monometri, qui duobus pedibus gradiuntur, ut,

Falſumque decus;

vel dimetri, qui quaternis, ut,

Lugeat æther, magnuſque parens;

vel trimetri, qui ſenis, ut,

Soror Tonantis. hoc enim ſolum mihi,

vel tetrametri, qui pauci in Seneca libris, & imperfecti, ut,

Palladi fauces Auerni, voſque ferales ſpecus,

K

apud

Vide Guil-
helm. Can-
ter. prolego-
ma. in Eurip.

apud veteres plures & meliores, qualis ille;

Pelle tonsis terga ponti, vela tende. iam pergamus.

vera hac, quando dipodiâ scandimus, quod in iambicis, trochaicis, & anapaesticis solum concedit Seruius, aliâs vetat. Quare si utamur in monopodiâ, quae non sumit duos simul pedes, sed carpit singulos, dimeter vocabitur qui duos habet pedes, ut Adonius; trimeter qui tres, ut Glyconius; tetrameter, ut dactylicus, qui quatuor; pentameter, qui, ut Phaleucius & Sapphicus, quinque; senarius, qui sex, quales iambici cornici; octonarius qui octo, ut tetrametri, quos diximus. atque ita pro scansionis seu percussione varietate modus carminis, seu potius modi nomen mutatur. Apud antiquos tragicos aliquando septenarij occurrunt.

Vide Viderin. lib. 1. Grammat.

De carminum Tragicorum dispositionibus.

CAP. II.

AΠΟΘΕΣΕΙΣ. versuum, cum Attilio Donatiano, dispositiones seu affectiones voco. ea sunt quattuor. Nam carmina vel sunt acatalectica, vel catalectica, vel hypercatalectica, vel brachycatalectica. Acatalectica, dicuntur, perfecta, quae legitimo fine clauduntur, quibus nihil deest, neque superest. catalecticis, una deest syllaba: hypercatalectici, seu hypermetri, unâ exuberant. brachycatalecticos gemina syllaba, seu pes integer deficit. auctores Diomedes, Seruius, & qui fusiùs hephaestion. singulorum exempla postea dabo ex Senecâ.

De Dithyrambico versu. CAP. III.

HÆC in genere: de singulis nunc formis versuum. primò se ut audacior, dithyrambus ingerit. de illo igitur primo loco nonnulla: tum quòd rarius, & in Latina Orchestra finibus, uno tantum loco apud nostrum: tum quòd ex variis potius generibus versuum cinni in morem concinnatus, quàm ad certam carminis speciem referendus. Non enim aliud est, quàm Liberi encomium, constans vario carminis genere, verbis nouatis & magnificè ornata dictione, crebra in eo metaphora, crebra verborum geminationes (teste Demetrio Phalereo) nullâ numerorum, nullâ carminum recurrentium certa lex (ut docent Horat. in Odis, & Aristot. in Problem. & lib. 3. Rhet.), nullâ strophæ vel antistrophæ, sed unâ velut comprehensione, textura continua. Et quia Bacchus argumentum erat, veteres glossula Dionysiacâ, exponunt διθυραμβικὰ δὲ παλαιὰ. nam Hymnus, Stesichori Himeræi inuentum, Diis omnibus conuenit: Dithyrambus, Liberi peculiaris est, ut Pæan & Philælias Apollinis, Lithyertis Rheæ, Iulus seu Vluis Cereris, Vpingus Diana apud Traxentios, apud reliquos Minervæ, Hypæpus etiam Dianæ, ut docent Scholiast. Apollonij in lib. 1. vers. 972. Athenæus lib. 14. conuiu. cap. 6. & Theodoret. lib. 4. curat. Græcan. affect. Unde verò Dithyrambus dictus, non ausim affirmare, eo quòd nec veteres, Diomedes, Phavorinus, Phornutius, Suidas, Izacius, & Thomas Magister, nec recentiores, Calius

Calius Rhodigin. Lilius, Rapicius, Mynturnus, & Scaliger, conueniant, & omnes illorum Etymologiæ satis verosimiles videantur.

Primum auctorem dithyrambi, sunt qui Corinthium putant, ut indicat Pindarus Olymp. 13. alij Arionem Metymneum, ut Herodot. lib. 1. alij Lassum Hermionanum, ut Clemens Alex. lib. 1. Stromat. alij denique Pericleum Lesbium, ut Isaacius. ut ut est, hoc carmen vsos inuenio, præter iam nominatos, Arionem, Lassum, Pericleum; apud Horatium, Pindarum; apud Xenophontem, Melanippidem; apud Clementem, Thespian, apud Aristophanem, Cecidem; apud Plutarchum & Isaacium, Philæxenum cum Telesta: apud Athenæum occurrit Pratinas Phliasius, & Cleomenes Rheginus: denique Sex. Empyricus nominat, Polyidum & Diagoram Melium. nec plures repperi, nisi si annumeras Tragicos omnes, qui Eschylum præcesserunt: cum ad Eschylum vsque tempora, tragædia, nudus quidam Dithyrambus variarum rerum narrationibus productus & extensus fuerit. eò tamen differebant, quòd a Tragicorum chori quadrati, Dithyrambicorum cyclici erant. Solius hodie (quod meminimus) Pratinæ exstat non totus apud Athenæum, relatus à Scaligero lib. 1. poet. cap. 47. quem quicumque legerit, statim intelliget non esse nudum hyporchema (quod nollem homini sagaci excidisse) sed dithyrambū saltationi aptatum. est enim illi & metrorum deultoria varietas, & verborum compositio ampullosa, & Baccho dicitur. Hegeandri verò exastichon, quod idē Athenæus refert lib. 4. cap. 19. hoc in album referrî non debet, etsi verbis audacter nouatis constet. nam nec in Bacchum est, nec numeri satis varij, & lenitèr nimis fluit. Crediderim magis initium seu particulam aliam esse dithyrambi, fragmentum illud Thespidis, quod Clemens Alexandr. lib. 1. Strom. adducit; quod, Græci codicis defectu, non exhibeo.

Pindarus Dithyrambum Εὐδαίμων vocat, quoniam antiquitus victori bos præmium, vel potius, à clamore & boatu recitantium. nam vox carmini aptabatur, quod tumidum erat, & Bacchantium furorem exprimens, repentinâ quadam mentis alienatione fundi, non studio aut curâ ullâ recitari videbatur: quare lymphaticorum & thyadum personis aptissimum censebant: idē propter verba insolentius composita (unde Eustathius temeritatē, Demetrius licentiam Dithyrambicis tribuit), & versuum connexiones multiplices seu πολυπλοκὰς. quare temerarium, turgens, & sesquipedalibus verbis productum orationis genus διθυραμβικὸν nominant, & qui talem præ se fert audaciam, dicitur διθυραμβικός. sic Platoni in Cratylō διθυραμβικὸς ὄνομα, verbi gratia (Eustathij exemplum est) ut si quis lapides, ossa telluris nuncuparet. Idem Plato, quæ in Phædro sublimius disserit, à dithyrambis, ait, haud procul abesse: & Suidas scribit, ab hac vesaniâ natum adagionem, διθυραμβικὸν ἐν ἑχέλαττονα, minus mentis habere dithyrambogrâphis. Metri genus (ut dixi) liberum planè. non tantum enim ab uno modulorâ genere ad aliud pro libito desilire licuit; sed eorum quoque, quibus utebantur, carminum leges transilire. ita Horatianum illud accipio, inuitis multis;

Seu per audaces noua dithyrambos

Verba deuoluit, numerisque fertur

Lege solutis.

K 2

Quod

Vide Cicero, de Oratore, & Athenæum, qui multa lib. 14. Robertus, in lib. Aristot. de Poeticâ, pag. 6.

Quod clare Seneca exemplo convincitur: qui in illo suo dithyrambo versuum numeros & legem passim abutitur, & impuros puris mirè permiscet. Nam Iouitæ Rapicio assentior, qui lib. 3. de numero oratorio; chorum secundum Oedipi, dithyrambum esse contendit. est ille in Bacchi laudem, turget verbis tralatis, vario metri genere contextitur, nullum stropharum vel antistropharum certum recursum, nullum stabilem epodum morem retinet; sed euantis more huc illuc rapitur, & maris instar concitati aestuat. Vnde fit, ut vix certa versuum scansio queat adhiberi. conabor tamen, in studiose inuenturis gratiam, eumq; hoc capite laborem exanclabo.

Primi duo versus Hexametri sunt; Tertius trochaicus senarius; Quartus (vi vulgò legitur) nec trochaicus, nam terminatur iambo; nec iambus, quia trochaos habet; nec alius generis vulgati. ideo mihi non potest non esse suspectus de mendo. sic enim exstat;

Quæ tibi nobiles Thebæ, Bacche, tuæ.
credidi aliquando exigua transpositione, Asclepiadeum faciendum, & cum sequentibus Glyconis sic miscendum;

Thebæ, Bacche, tuæ, quæ tibi nobiles

Palmis supplicibus ferunt:

Huc aduerte fauens virgineum caput.

Vultu sidereo discute nubila;

Et tristes Erebi minas.

vel, retentâ lectione vulgatâ, sic mixtis & diuisis versibus:

Quæ tibi nobiles

Thebæ, Bacchæ, tuæ

Palmis supp. ferunt, &c.

Sequitur iambicus trimeter, & post monometer dactylicus

Cingi floribus:

mox sapphicus impurus;

Te caput Tyriâ cohibere mitrâ.

qui sequitur anapaesticus; cui proximus, initium est iambici. sequuntur inde duodecim sapphici: tum tres hexametri; mox duodecim anapaestici dimetri; uno monometro terminati. Rursus quattuor hexametri, & hos inter & sex alios interiecti septedecim dactylici dimetri. Subsequitur ille, qui mihi magna crux

Sensero terræ Zedacum feroces:

de cuius scansione, donec certa lectio stabilietur, non liquebit. huic proximus dactylicus trimeter. at subsequentes, meo iudicio, sic diuidendi;

Arua mutantés:

Quasque Mæotis

Gentes alluit

Frigida fluctu:

Quas despectat

Vertice summo.

Monometri enim trochaici dactylicis mixti, imperfecti perfectis. Qui succedit, Sidus Arcadium, geminumque plaustrum;

impurè

impuri sapphici speciem præfert: cum in secundâ sede dactylum habeat. tres sequentes meri sapphici; quos subsequitur vnus Phalencius; & deinde iterum sapphicus: cui qui subnectitur,

Mites factæ. sacer & Cythæron

Sanguine inundat,

Ophioniâque cæde.

sic ab N. fuit commutatus: cum in aliis codicibus legeretur;

Mites sunt factæ.

Sacer Cythæron sanguine inundauit

Ophioniâque cæde.

Ego putarim scribendum,

Mites factæ. nam (sunt) meo iudicio melius in q. v. l. abest.

Sacer cythæron,

Sanguine inundauit

Ophioniâque cæde.

vt sint monometri tres; vnus perfectus, redundantes duo; quartus verò dimeter iambicus catalecticus. his adiunguntur tres sapphici. paullo post iterum seiuingerem, & ex vno impuro trimetro geminâ syllabâ mutilo, statuerem duos monometros; Meliore pensans

Damna marito.

Subditur adonius, & glyconius, & sapphici duo, mox singuli anapaestici, dactylici, & sapphici: mox iambicus dimeter catalecticus;

Sollemne Phœbus carmen.

excipit sapphicus,

Edic, infusus humero capillis.

proximus sapphicus; huic, asclepiadeus cum alio sapphico. Claudunt chorum sex hexametri, sed Bucolici iuxta nonnullos: non tamen penitus ad leges Bucolicorum: de qua re deinceps.

De Hexametro. CAP. IIII.

HERENTIANVS & Diomedes tradunt, tam iambicum, quam hexametrum vocari carmen Heroicum. quare cum Heroum fortuna tragædiis narretur, placuit quibusdam equaliter huic fabula

vt rumque carmen conuenire. Sed mihi vitiosè id colligere videtur. eadem namque ratione Epicis iambum tribuerim: quod non permittunt. Fateor hexametrum posse quidem, sed illud ipsum *Bucolicum, & rarum inseri, potissimum si oraculi verba referantur, vt apud Senecam Oedip. Act. 2.

Mitia Cadmæis remeabunt sidera Thebis, &c.

vel in choris, aut dithyrambis, vt Oedip. chor. 2.

Mollia Nissæis armati brachia thyrsis, &c.

aut Epithalamiis seu Fescenninis, vt Medæ act. 1.

Candida thyrsiferi proles generosa Lyæ.

his enim tribus dumtaxat locis eos Seneca inseruit (eosq; ipsos ferme Bucolicos, non planè) adeo parè, vt totis nouem tragædiis oraculo sex tantum, Fescenninis totidem, dithyrambo non continuos, sed hic illic dispersos, vnum

Bucolici versus, teste Seruio, est hexameter, cuius quartus pes orationem terminat: (alij plura requirunt) exemplum; Rusticâ siluestri resonat bene fistula Mura. In Latinis hanc legè vix seruari video: accuratè Theocritus inter Græcos, vt me Lipsi monuit.

Supra viginti concesserit; nusquam verò personis loquentibus. In solo Euripide, cum admiratione, per paucos Elegiacos extra chorum ab Andromachâ prolato, inueni. Carent ergo exemplo, qui tam multos hexametros inserunt. nec placet ratio, id fieri, quod iambici minùs ab auditoribus percipiuntur, & nimis similes sint prosæ, nec facillè discernantur. id enim ipsorum fortè culpa fit, qui ad comædia numeros deflexerunt, nec seueram Senecæ in iambis & spondeis permiscendis rationem ac normam satis accuratè tenuerunt. fit & pronunciantium actorum vitio, qui tonum, ac percussionem vocis non satis idoneam adhibent. Nec verò tantum imperitis auditoribus tribuendum; ut, dum ipsis placere nitimur, leges omnes tragædiae transiliamus, & exemplum antiquorum atque auctoritatem planè contemnamus. Noster hexametri legem exactè seruat: nisi quod ad Bucolici carminis conditionem, frequentior est in dactylis conquirendis, cæsuris verò vitandis, & ut in ultimâ sede dissyllabum vocabulum sit, studiosè dat operam: saltationis credo choricæ causâ, & ad bacchantium lymphationem aptius exprimendam. Vnicus est apud eum spondaicus; Festa dicax fundat conuicia Fescenninus. De hexametro fusissimè Lilius hist. poët. Dialog. 1. Erythraus in Indice Virgiliano, Gifanius in Collectaneis Lucretian.

De Iambico carmine. CAP. V.

COMMODATISSIMVS tragædia iambus, cunctorum re-
tè sentientium iudicio, nec magis extra chorum, quàm hexameter
epicis deserendus. cum ver sum antiquissimum facit Aristoteles,
& λεπτὸν καὶ ἀραιὸν vocat, sermonibus & rebus agendis
aptum. Vnde dictus, varia Nicandri & Pindari Scholiast. Suidas, Hephe-
stion & Hesychius, neque id mihi nunc magnopere cura: cui sufficit Aristo-
telis auctoritas, à conuiciando nominatū, quòd eo primūm conuiciari sint so-
liti ὄντι ἐν τῷ μέτρῳ τούτῳ ἰαμβίκεν ἀλλήλους, ut nec illud, quis eo primus
fuerit vsus; siue Ananias, siue Arius, siue Simonides, siue Simmias, siue, quæ
communis sententia, Archilochus: hanc tenet Horatius, vehementer astruens
opinionem meam:

Archilochum prior abies armavit iambo,
Hunc focci cepere pedem, grandæque cothurnæ
Alternis aptum sermonibus, & populares
Vincentem strepitus, & natum rebus agendis.

Sunt qui putant Horatium primum Latio iambos dedisse: sed falluntur. dedit
Horatius, non iambos simpliciter (dix enim ante illum iambicis vsa vetus co-
mædia & tragædia) sed iambos puros Archilochios. testis ipsemet;

— Parios ego primus iambos
Ostendi Latio, numeros animosque secutus
Archilochi. — De iambo idem ad Pisones;
Syllaba longa breui subiecta vocatur iamбус,
Pes citus: unde etiam trimetris accrescere iussit
Nomen iambæis, cum senos redderet ictus

Primus

Primus ad extremum similis sibi: non ita pridem,
Tardior ut paullo grauiorque veniret ad aures,
Spondeos stabiles in iura paterna recepit
Commodus & patiens. non ut de sede secundâ
Cederet, aut quartâ socialiter. hic & in AttI
Nobilibus trimetris apparet rarus, & EnnI.
pedis istius vim eleganter ad Paullinum expressit Ausonius:
Iambe Parthis, & Cidonum spiculis,
Iambe pennæ alitum velocior,
Padi ruentis imperu torrentior,
Magni sonorâ grandinis vi densior,
Flammis coruscæ fulminis vibratio.
Ut minùs tamen humilem pedem, Aristoteles & Demetrius oratori fugien-
dum monent. frustra. Pix enim effugiunt Oratores vel inuiti, quin in sena-
rios & Hipponacteos sæpe incidant, ut Cicero & Theon in Progym. fatetur.
Iambici duo sunt genera, alterum perfectum, cuius penultima breuis; alte-
rum claudum & imperfectum, cuius ultimam sedem spondeus inuasit, Sca-
zonia seu χωδίαμβον nominant. utrumque breuiter significauit Quidius:

Liber in aduersos hostes stringatur iamбус,

Seu celer, extremum seu trahit ille pedem.

celer enim τειθέος, pedem trahit extremum claudicans. Leges eius satis notæ.
Diomedes in sinistris (hoc est paribus) semper iambum aut tribrachim, aut
pyrrhichium; in dextris (hoc est imparibus) præter hos, etiam spondeum, da-
ctylum, anapestum, & procleusmaticum tradit recipere. addit, si huic metro
trinario quartam dipodiam adiunxeris, fieri versum quadratum seu octona-
rium, cuius eadem quæ trimetri leges sint: in se autem catalecticum habere.
Octonariis quidem præcos tragicos vsos, & interdum, sed rariùs, septenariis,
ex fragmentis eorum patet, idq; de Græcis Aristoteles testatur. Pyrrhichium
in locis paribus non admittit Seruius; & à comicis, ibidem anapestum locari
tradit. Ex Diomede apparet omnibus locis, præterquam sexto, tribrachium
posse statui, quod Mallius Theodorus confirmat à Bedâ citatus, item Ser-
uius. De dactylo locis imparibus, quòd pes ille trocheo similior, dissentit Sca-
lig. lib. 2. cap. 34. verum Diomedis, Seruij, Mallij, ceterorum potior auctoritas.
à quibus stat clarus satis, cetera inuolutus & obscurus Censorinus, his ver-
bis; Trimetros tragicus recipit in prima parte scansionis spondeum, &
alio loco dactylum & anapestum, & pro iambo chorium & tribra-
chym. & Terentianus:

Culpatur autem versus in tragædiis,

Et rarus intrat ex iambis omnibus;

Ut ille contra, qui secundo & talibus (hoc est paribus)

Spondeon, aut quem comparem receperit.

si culpatur qui in paribus spondeum aut compares recipit; inculpatus, qui in
imparibus illos locat. Priscianus lib. 6. de metris comicis sic scribit, ex Iubâ
Grammatico, non Rege illo doctissimo; Erit probabilis iambicus versus, &
tragoe-

tragcediis aptus, si secundum & quartum pedem nō alios feceris quā iambo, aut eum qui appellatur tribrachus, aut anapæstus: quoniam sunt pares: cacometros autem, si aliter. *Deinde reddi rationem. mihi Prisciani locus corruptus videtur: nam anapæstus non est compar iambi: & ceteri omnes anapæstum ab illā sede arcent: idq̄, præter iam citatos, etiam Rufinus ex Basso in lib. de metris comicis docet. Censorini verò locus non rectè habet. nam si chorium pro trocheo posuit, falsum dicitur: si pro tribrachio (quem sic appellat Diomed. lib. 3.) altera vox superflua libens rescripserim; corium, sine aspirationis notā: quoniam ita vocari pyrrhichium docet Diomed. ut videatur mihi choræus, idem cum trocheo; corius idem cum pyrrhichio, quamuis ea vulgus confundat. & in ultima sede pyrrhichius vim obtinet iambi; in aliis sedibus non aequè. Optimum esse constat in quo soli suis locis iambi & spondei, ut ille Gracchi:*

Merit sequentis humidam plantis humum.

quemq̄, Servius Archilochium vocat;

Matrem fatigat prodigus vitæ furor.

Exactè, quomodo utatur Seneca, docuit olim Hieron. Auantius eius ergo, non meis verbis, accipite. Versus senarij vel trimetri sunt iambici Archilochij omnes, & acatalectici apud Annæum Senecam tragicum, & hanc solidam legem seruant: ut quamuis sedes secunda, quarta, & nouissima seruiant vni iambo; secunda tamen & quarta non repellant tribrachum iambo comparem. Primus autem pes, vltra iambum, recipit spondeum, & spondei dissolutiones, id est dactylum, anapæstum, & aliquando proceleusmaticum: tribrachum verò, qui par est iambo, in hac primâ sede admittunt versus vnus supra viginti. tertia sedes admittit iambum, spondeum, dactylum, tribrachum; nunquam in hoc tertio loco inuenies anapæstum, præter hunc versum;

Inter senem iuuenemq̄, sed propior seni;

nisi dictio insit quattuor syllabarum, quod accidit versibus viginti. quintus locus ut sæpissime, imò semper, habet aut spondeum aut anapæstum, ita nunquam vitur tribrachio; iambum verò & dactylum non assumit, nisi in nouem versibus, quorum vltimæ dictiones sunt quattuor syllabarum, scilicet; nepotibus, cacumine, Prometheus, Caparides, Polyxena, & rer, memoria. Senecæ igitur trimetri, non cacometri, sed omnes probabiles appellatur à Victorino & Terentiano, præsertim cum in nullâ sede inueniatur trochæus, aut pyrrhichius, & cum vbique deuitet scazonta, cumque nullus versus constet ex iambis omnibus, ut tragicorum lex præscribit. Hæc Auantius: secundum quæ schema trimetrorum Seneca hoc fuerit;

Que

--	U-	--	U-	--	U-
U-	UUU	U-	UUU	U-	UUU
UU-		UU-		UU-	
UUU		UU-		UU-	
UUU		UU-		UU-	
UUUU		UU-		UU-	

Que extra choros vera sunt, nisi quis membranas sequatur, in quibus aliquando in secundâ sede ponitur spondeus; sæpe in Octauia, & in Herc. Octæo ter. vers. 750. & vers. 779. in m. s. libris; versu verò 1308. in excusis. In choris hoc iugum Seneca excussit. nam & scazontes vsurpauit, & impuros, & mutilos, & redundantes. Tetrametri, quibus vno loco vitur, legem seruant trimetrorum, nisi quòd octaua sedes in sexta legem succedit, & eius conditionem subit. idem de dimetris iudicium. sed hi sæpius apud nostrum exleges. Acatalecticus est iste;

Procella fortunæ mouet. *Agam. chor. 3.*

Hypercatalectici;

Pax alta nullos ciuium cœtus. *Ibid.*

Monitūque Phœbi iussus erranti. *Oedip. chor. 3.*

Quidam sunt quos ad trimetros catalecticos queas reducere, quibus vna deest syllaba, & ut plurimum impuri sunt:

Tuus ille bisfeno meruit labore. *Agam. chor. 4.*

Non vrbe cum totâ populos cadentes. *Oedip. chor. 1.*

duos etiam inuenias dicto choro 4. *Agam.*

vel ad brachycatalecticos;

Quæ stella mutat, seque mirata est. *Agam. act. 4.*

sic enim restituo. & illi;

Sonuit reflexo classicum cornu. *Oedip. chor. 3.*

Aut foeta tellus impio partu.

Latrauit ore lucis ignotæ. *Agam. chor. 4.*

Si quis tamen eos, quia spondeo terminantur, scazontes brachycatalectos, seu quinarios, malit vocare, cum eo non velit abor. hoc obseruari malim, sæpe in his catalecticis & brachycatalect. in quarta sede anapæstum à Seneca statui, credo quia tunc illa sedes penultima: ut in his;

Carusque Pelidæ niniūm feroci.

Aut cum ipse Pelides animos atroces.

L

Dimetri

Dimetri igitur catalectici hanc legem retinent apud nostrum: raro in primâ iambum, sæpius ponit anapaestum; in secundâ nunquam, quod meminere,

U -	U -	U -	U
- -		- -	-
UU -		UUU	
UUU			

tribrachum, in tertiâ, semel spondeum; Sollemne Phœbus carmen. Oedip. chor. 2. Dicitur, in his dimetris acatalecticis quartum pedem in sextum succedere: tertio loco aliquando Seneca anapaestum collocat, ut, in Medea Act. 4.

Qui virus Herculeum bibit, nunquam dactylum, quod recorder: primo quoque loco, vix dactylum vel anapaestum recipit: rarus etiam in his illi tribrachus, etsi Grammatici in omnem sedem aditum patefaciant, ut in illo veteris poetæ;

Agite, fugite, quatite, Satyri. Quaedam de iambicis Scalig. lib. 2. poet. cap. 9.

De Scazonte feu Choliambo. CAP. VI.

SCAZON iuxta Suidam Hippys Rhagini inuentum, iuxta alios Anania, secundum plerosque Hipponactis, unde & Hipponacticum vocari scribit Diomedes; addens à trimetro tantum differre, quod ultimam sedem spondeo vel choro largiatur. idem Seruius, & Censorinus. Terentianus Maurus etiam precipit ne quinta loco præter iambum pes ullus ponatur. nam si spondeum loces, moroso tractu versus languescet, si dactylum, nimis propè ad heroicum versum accedes; si quem alium pedem, minus volubile & incitatum carmen est futurum. sed iugo se huic subdere noluerè ex Græcis Theocritus, ex Latinis Boëtius, & noster, cuius Scazontes sæpe cacometri;

Vidimus simulata dona molis immensæ. Agamem. act. 3. & 4.
Fatale munus Danaum traximus nostrâ.
Vidimus patriam ruentem nocte funestâ.
Cum Dardana recta Dorici raperent ignes.

hos non est quod quis imitetur: longè meliores Catulli & Martialis; qui legem seruant.

De Trochaicis. CAP. VII.

IN locis paribus spondeum, trochaum, anapaestum, dactylum, tribrachum admittunt, iuxta Seruium & Diomedem; in imparibus tantum trochaum & eius dissolutiones; secundum plerosque, & secundum Seruium, aliquando dactylum. nunc quidam recentiores in acta imparia loca trochæo seruari volunt, & ne tribrachum quidem recipiunt, inter quos Scaliger cap. 35. Quod ad spondeum, viro cuidam docto

Vide Scalig. lib. 2. ca. 34.

non nisi in colo recipiendus videtur. Diomedes & Censorinus hos versus ultra septem & semipedem negant producendos, ut in illo;

Tela famuli, tela properè*, sequitur me Thoas.

Ponit enim hoc exemplum Censorinus, si modo illius illa de metris, quod non facile crediderim: tamen ille versus vel sex tantum & semipedem graditur, vel claudicat, vel non aptum exemplum. ut ut est, illa traditio soli Archilochio propria. nam Hipponactius tetrameter acatalecticus ad octo peruenit, & octonarius vocatur; Anacreonticus ad octo & semipedem; Callimachus etiam hypercatalectico tetrametro utebatur. Exempla Hipponactij & Anacreonticis apud Seruium;

* Fulcit ver- sum Lipfius, & corrigic, -properè, tela, sequitur ror Thoas.

Pelle tonfis terga ponti, vela tende, iam pergamus: Parce iam camœna vati, parce iam meæ vesaniæ.

idem undecim trochaicorum genera ponit. apud Senecam inuenias tetrametros catalecticos, trimetros & dimetros, puros, impuros, mutilos, integros. Catalectici sunt tetrametri Med. act. 4. & Hippol. act. 5. ubi locus imparibus præter trochaum alij quoque pedes; in primâ sede ter dactylum, semel tribrachum; in tertiâ ter tribrachum, semel anapaestum; in quintâ bis anapaestum, semel dactylum, sæpius tribrachum: in locis verò paribus dactylum, anapaestum, spondeum, choraum inuenias. Schema huiusmodi;

- U	- -	- U	- -	- U	- -	- U	-
- UU	- UU	UU -	UU -	- UU	- UU		U
UUU	UU -	UUU	- UU	UUU			
	- U		- U	UU -	- U		

valde impuri hi; Supplicis animæ remissis currite ad thalamos meos. Med. Ultimo quodcunque Proteus æquoris abscondit sinu. Hip. in quo qui pro abscondit legunt condit, ne sic quidem sanant.

Trimeter purus; Pectore è medio rapi spoliū & sagittas. Agam. act. 4. impuri partim, mutili partim;

Argos iratæ carum noueræ. Allegi cælo magnus Alcides. Sensit ortus, sensit occasus. Agam. act. 3.

Nullus hunc terror, nec impotens: Deseruit fugas noménque genti. Oedip. chor. 3. Si qua feruenti subiecta cancro est: Hipp. chor. 1.

Protulit tellus, aut anguis imis. Oedip. chor. 3. Vicit acceptis cum fulsit armis. Agam. chor. 3.

Conditos reges bellumque gestans: Nube percussâ Stymphalis alto. chor. 4. Hesperum dici, aurora mouit. ubi & hiatus. L. 2. De

De monometris seu inchoatis trochaicis, suo loco. Porro quoad catalecticos tetrametros attinet, notandum, posse, si Bedæ assentiamur, singulos in duos trochaicos distribui, ut sciendum prior sit dimeter acatalectus, posterior dimeter catalectus. verbi gratia;

Vos precor vulgus silentium
Vosque ferales Deos,
Et chaos cæcum, atque opacam
Ditis umbrosi domum.

Sed quia hic versus verè ex duobus colis constandus videtur, & in omnibus exemplaribus sic scribitur, religio fuit quicquam mutare. idem in Prudentio Aldus & Nebrissenfis obseruarunt, Siccharus Bedæ sententiam amplecti maluit.

De Anapæsticis. CAP. VIII.

ANAPÆSTICVM à dominante pede nomen sortitum. Spondeum quidem & alios pedes recipit, & nullo inserto anapæsto nomen retinet; sed frequentior ille, aptior, & gratior hospes. Varias species refert Iul. Scaligeræ decus familia lib. 2. cap. 12. ut pateat dormitasse Censorinum, quando Aristolochium, atque adeo omne anapæsticum, Aristophanium appellavit; nec verius est, quod addit, quamvis sedem, quibuslibet quaternorum temporum pedibus calcari posse. Diomedes rectius vel solis anapæstis permittit; vel in dextris, etiam spondeo, dactylo, tribracho; in sinistris, spondeo & tribracho, & omnibus quaternorum temporum, excepto dactylo (quod noster Eman. Aluaresius secutus); in ultimâ tamen, trisyllabo non nisi quando in penultimâ fuit spondeus. Recipit ergo & proceleusmaticum, ut Scalig. obseruauit lib. 2. cap. 36., & in sinistris fortassis quoque dactylum, reclamante licet Diomede. Scaliger credit contra legem dactylum illâ in sede receptum: debuisse enim omnino ab anapæstico excludi, quia situ contrarius: sicut à dactylico, pœtico interdicto, exsulat anapæstus, à trochaico iambus, ab iambico trocheus. Verumtamen obtinuit, ut quouis loco, præter ultimum, recipiatur. In secundo, non rarenter inuenias, & sunt qui tuentur, nonnulli & ultimo, ut Belga Despauterius. Non accedo suffragator. nam Diomedes aperte interdicat: neque, si id facias, dactylicum ab anapæstico queas discernere: nec auctoritas veterum persuadet. Seneca videtur vno loco Med. vers. 311.

Non erat vsus, nondum Pleiadas.

Sed cur non hunc dactylicum credamus? nam vers. 295. Octau. mēdos è excusus;

Sunt bene manes, virgo dextera,

pro, dextera. vnicolo fauet Boëtius lib. 1. de consolat. etiam in membræ. Siluæ maioris Aquitanici D. Benedicti monasterij;

Homines quatimur fortunæ salo.

In primâ & tertiâ sede tribrachum stabilire nititur Diomedes: merito ceterè repudiant, nec videtur admittendus trocheus. nam illud Severini Boëtij, quod adducitur; Totis fratris obuia flammis.

audacia criticorum conjunctione additâ fulciendum;

Totis

Totis, fratris & obuia flammis;

& fortè potiùs dactylicus censendus.

Sequentia certiora. lectissimus, qui casuris caret, cuius singula verba monopodiam constituent: durissimus, si omnes pedes spondei: mitior, quando spondeum dactylus precedit: nam si subsequatur, resilit quodammodo & alliditur. anapæstus contra, suauis subsequitur spondeum, ut illo liquidissimo;

Pigram referens hiemem gelidus.

cauendum ne multi, continui maxime, careant anapæstis. Seruius permittit hoc carmen metiri dipodia, dactylicum non permittit. rectius alij, nec anapæsticum: ideo tetrametros vocabo, quos Seruius dimetros ratione dipodia. Scænti his versibus hæ nouem Senecæ, & decima illa Octauia. sic vtuntur;

--	UU-	-UU	--
-UU	--	UU-	UU-
UU-	UUU	--	-UU
	-UU		

Diligenter notandum primâ in sede nunquam tribrachum posuisse: dactylum in secundâ semel in Agamemn. & semel in Octau.

Qui vultus Acherontis atri.

Aut quid pectore portat anhelu.

Quarto loco semel dactylum, ut dixi; sed suspicor pro Pleiadas scribendum pluuias: non tamen affirmo. Iambum non puto in hoc carmen recepisse, & sicubi occurrit, mendosum, nam illa

Hederæ mollem Bacchiferâ.

Oedip. chor. 2.

beneficio casura defenduntur. mendosus autem & fortè spurius iste;

Spernit superbos humilisque simul.

Octau. act. 1.

ut & Audetque vitæ ponere finem.

Agam. chor. 3.

castigandum; Vitæque audet ponere finem. paullo post quæ vulgò sic edita;

Tacitumque murmur percussit aures

Et fremuit malè subdolo.

ego lubens sic diuiderem;

Tacitumque murmur

Percussit aures,

Et fremuit malè subdolo

omnino enim chorus ille ex monometris passim in impuros versus malè coaluit. Cacophonos monosyllaborum & vocalis iterata concursu;

Sed quicquid id est, vtinam nox sit.

Thy. act. 4.

duriusculus vnus ex solis spondeis,

Nudet filuas. nunc arbuftis.

Hippol. chor. 3.

illi ex meris anapæstis exquisiti,

Pharetræque leues date sæua fero.

Herc. Fur.

Dolor an metus est, an habet lacrymas.

L 3

elegan-

elegantissimus casura defectu, & quia habet anadiplosin;

Trepidant, trepidant pectora magno. *Thyest.*
frequens apud Senecam in his hiatus, sed in colo:

Linea piscem. hæc innocuæ.

Herc. Fur. chor. 1.

Phaëthonte tuli. habeo mediæ

Med. act. 3.

Dona Chimeræ. habeo flammæ.

Murmure sæuo. amat infani.

Hipp. chor. 1.

Nocte silenti Amphionios.

Oedip. chor. 1.

Canuit Ide, Ide nostris.

Troad. chor. 1.

Contenta sono. Hæctora flemus.

Vicina polo. vbi cæruleis.

Agam. chor. 1.

Reddit clarum. eia age tantis.

Octau. act. 1.

Mistam gemitu animam tandem.

Oedip. chor. 1. cum in omnibus libris legatur;

Non suâ filua decorata comâ,

numeris postulantibus reposuî;

Non filua suâ decorata comâ.

Vitiosus ille; *Troad. act. 1. Bis pulsata Dardana Graio.*

nam quod in aliis, pulsari, sententia respuit.

ego legerim;

Dardana Graio bis pulsata.

Catalecticis, qui suauissimi in hoc genere, non vsus nostrer.

tales; Vndæ vnde colonus Eoæ

A flumine venit Oronti.

Fusor fui de hoc carmine, quia tragædiis aptissimum, & ferme neglectum; reuocari in vsum velim.

De Dactylico carmine. CAP. IX.

ACTYLICVM. vbiq; spondeo patet, interdum vltimo loco. etiam trochæo, vt vult Seruius: qui negat dipodia metiendum, & genera recenset vndeuiginti: id quo noster gaudet, Alcmanium tetrametrum acatalecticum vocat; alij Archilochium nominant.

falluntur quidam recentiores dum tradunt in tertiâ sede perpetuò dactylum ponendum: de quartâ enim id alij verius. Seneca in primâ trochæum non fugit;

Aut iniqui flamma tonantis. *Agam. chor. 3.*

vbi etiam spondeus in quartâ statione: nisi anapaesticum impurum contendas. In tertiâ sæpius spondaum quàm dactylum inuenio, in illo *Agamemn. chor. 3. vel dicendam vltimam tomalis productam, vel duos dimetros pro vno tetrametro acceptos;*

Perdidit in malis extremum decus,

pro; Perdidit in malis

Extremum decus.

Eiusdem chori versus primus;

Heu quàm dulce malum mortalibus additur;

vltimo

vltimo vocabulo addito, mihi non adiutus, sed perditus videtur. quo sublato, purus erit dactylicus;

[Heu quàm dulce malum mortalibus,

Vitæ dirus amor.]

retento, redundat versus, & futurus ventricosus seu τῶποϋες ηρ, contra Seneca morem, choriambicus. Trimeter vnum inuenio; *Oedip. chor. 3.*

Cæruleum erexit caput.

Agamemn. chor. 4. vittosè dimeter cum iambico monometro hypercatalecto co-

abuit; Extimuit manus insueta carpi.

pro; Extimuit manus

Insueta carpi.

nisi malis elisâ caninâ litterâ efficere anapaesticum;

Extimuit manus insueta capi.

Paullo antè, vbi hætenus scriptum,

Fregit insultans, duxit ad ortus

Hesperium pecus:

mallem priorem fieri trochaicum inchoatum, posteriorem verò dactylicum tetrametrum; Fregit insultans.

Duxit ad ortus Hesperium pecus.

Ceterum dimeter acatalecticus est. *3. chor. Agamemn.*

Non acies feras. *& Hippol. chor. 4.*

Imbriferumque corum.

nam vltimam syllabam prima sequentis versus absorbet. Ter Seneca vltimo tantum loco dactylum collocat. *Herc. Oet. act. 5.*

Agnosco, agnosco victum est chaos.

Vicisti rursus mortis loca.

Arstisti certè verum vltima.

aliquando solo dactylo rapitur;

Vnde meas inhihet lacrymas fragor?

Schema Dactylicorum Senecæ.

-UJ	-UU	-UU	-UU
--	--	--	--
U-		UUUU	

De Asclepiadeis & Choriambicis.

CAP. X.

SCIO inter hac discrimen traditum à Seruio & Diomede; sed quia Seneca omnes choriambici Asclepiadei sunt, vel Glyconij, pro ysdem nunc accipio. Cum Diomede plerique volunt Asclepiadeos ab auctore dictos: sed Attilius prodidit ante Asclepiadem hoc versus Sappho quinque libros, multa quoque Alcaum composuisse. potius nomen indi-

inditum, quod eo genere ceteris antistans Asclepiades. constat spondeo, duobus choriambis & pyrrhichio, vel, ut alij metiuntur, spondeo, dactylo & syllaba longa, & duobus tandem dactylis. in eo, ut in Glyconio, multum sibi Seneca permisit, nec imitandus. interdum enim loco primi choriambi, molossura tempore aequalem ponit;

Vt primum magni natus Agenoris Oedip. act. 3.
Sub nostræ ramis constitit arboris.

in prima sede dactylum non effugit;

Effugium, & miseros libera mors vocet. Agam. chor. 4.

sicut Martianus Capella lib. 2.

Atque reum rabido findere pectore.

Synaresi utitur Thyest. chor. 1.

Instat deinde fitis non leuior fame.

Hypergaster est Agamemn. chor. 3. ut diximus, nisi castigetur,

Heu quam dulce malum mortalibus additum.

Schematismus iste;

--	-uu-	-uu-	uu
-uu	---	---	---

De Glyconio CAP. XI.

Autore Glycone sic vocatum tradit Hephæstion: solet etiam choriambicum trimetrum dici. constat spondeo & duobus dactylis, vel spondeo, choriambo, & pyrrhichio. Horatius in initio chorum posuit; Ignis Iliacas domos, ut & Boët. lib. 4. de consolat. Phil. metro tertio; idem non semel iambum secutus illud Catulli;

Puellæ & pueri integri. Sed nimis hoc in versu liber

Anicius. nam & brevis apud illum huius carminis antepenultima;

Flere dum parat, vlulat.

quod imitari non auderem. equalis, fateor, dactylo anapestus, sed situ contrarius; & nisi privilegio ultimi loci, tribrachis fuerit. Seneca dedit à operâ choro Oedip. 4. bene tricies in primâ sede chorum statuit, & ibidem sepius molossura pro choriambo. ille versus;

Vita decurrente via; sanandus, hoc modo

Vita decurrens viâ.

Herc. Oct. chor. 3. catalecticus unus;

Tunc oblita veneni.

nisi malis trimetrum dactylicum.

Schema Glyconiorum Senecæ.

--	-uu-	uu
u-	---	---

De

De Phaleucio seu Hendecasyllabo.

CAP. XII.

EGITIMUM, quod spondeo, dactylo, tribus trochæis constat: princeps tamen Catullus pedes abutitur. nam primâ in sede etiam dactylum, iambum, trochæum; & secundâ, spondeum inueni; alij addunt etiam tribrachum & trochæum. Semel, quantum comme-

mini, Seneca anapestum admisit;

Tradit thalamis virginem relictam. Oedip. chor. 2.

at ille, Thermodoontiacæ graues cateruæ, una vocali minuendus,
ut sit Thermodontiacæ.

Schema Senecæ.

--	-uu	-u	-u	-u
---	uu-	---	---	---

De Sapphico. CAP. XIII.

TILIVS, Diomedes, Terentianus, Hephæstion, ceteri, auctorem laudant Sappho: terminatur trochæo, spondeo, dactylo, duobus trochæis. Sed Seneca in primam regionem recepit etiam spondeum, dactylum & anapestum; in secundâ etiam dactylum.

Agam. chor. 3. Solus contemtor leuium Deorum.

Hippol. chor. 1. in membranis;

Quæque ad Hesperias iacet ora metas.

Si qua Parrhasiæ glacialis vrsæ.

Agamemn. chor. 3.

Motam barbaricis equitum cateruis.

Vt quondam Herculeâ cecidit pharêtrâ.

Porrò eodem choro ille;

Non vrbe cum totâ populos cadentes.

Facile sic restituatur;

Vrbe non tota populos cadentes.

Agamemn. chor. 4.

Audiuit sonitum crepitante lamnâ.

Fraude sua capti caderent Pelasgi.

Ad solitas vices caput, & relabens.

chor. 3.

chor. 4.

Synaresis, vel etiam dactylus;

Et licuit versare dolos ut ipsi.

Tardiùs celeres agitare currus.

Agam. chor. 3.

Oedip. chor. 3.

Anapestus in his;

Habeat, nec vlla dominetur aula.

Triplicicathenâ tacuit nec vllò

Octavo chor. 4.

Agam. act. 4.

M

Oedip.

Oedip. chor. 3. Lauitque Dirce Tyrios colonos.

& Agamemn. act. 4.

Veruitque collo pereunte nasci.

Te caput Tyriâ cohibere mitra.

Oedip. chor. 2.

Sidus Arcadium geminumque plaustrum.

Cuncta diuitias metuitque casus.

Thyef. chor. 3.

An ferax varij lapidis Carystes.

Troad. chor. 3.

rariùs trocheo seruit, scilicet in citatis nonnullis; apud Catullum ter, sapius apud Sappho.

Schema igitur;

-u	--	-uu	-u	-u
--	u-			
-uu	-uu			
uu-	-u			
u-				

De Alcaico dactylico. CAP. XIII.

REQVENTISSIMVS Horatio, constat spondeo (interdum trocheo) iambo & syllaba, quam duo dactyli sequuntur. tales

Pressus lacertis Hercules leo. Agam. chor. 4.

Fessus per orbem furta sequi Iouis. Oedip. chor. 3.

Irae sequuntur Castalium nemus.

- -	u -	-	- uu	- uu
-----	-----	---	------	------

De Adoniis, & ceteris monometris.

CAP. vltimum.

ONIO sapphicos & anapaesticos claudere, quandoque verò illis inserere, consuevit pro lubito, quam certâ stropharum ratione, ut in aduersar. monui. Graecorum etiam imitatione, in Agamemn. potissimum & Oedipo, monometros versus dactylicos, anapaesticos, iambicos & trochaicos, mutilos saepe & inchoatos, vel syllaba redundantes, adhibuit; cuius rei clara vestigia in manusc. libris exstant plurima, in quibus saepe monometri huiusmodi, sed non iisdem locis in omnibus, occurrunt: quod non animaduersum carcinomatibus quosdam choros deformauit, vnum in carmen duobus mutilis cõeuntibus, ita tamen ut nullam versus legem, vel numeros ratos exhibeant. qua mihi videor coniectando deprehendisse, hic representabo, ut alij diligentius & feliciter inuestigent.

Troad.

Troad. Non illa bello

Victa, nec armis. sic diuiserim. Oedip. chor. 3. manusc. libri sic

habent;

Monitùque Phœbi

Iussus erranti comes ire vaccae

Quam non flexerat

Vomer, aut tardi iuga curua plaustri, &c.

& paullo post;

Tempore ex illo noua monstra semper

Protulit tellus

Aut anguis imis, &c.

deinde;

Annosa super robora sibilat,

Supràque pinus

Supra Chaonias, &c.

Medea chor. act. 2. habent;

Peruius orbis

Indus gelidum

Potat Araxim,

Albim Persæ.

In Agam. chor. 3. hæc aduertenda;

Fortiter vinci. restitit annis;

melius enim;

Fortiter vinci.

Restitit annis

Troia bis quinis.

dactylicus enim monometer, inter duos trochaicos mutilos.

Item diuide hos;

Non maria asperis

Infana Coris.

dactylicus cum iambico.

& pro illo;

Gemuitque taurus Dictæa linquens, rescribo;

Gemuitque taurus

Dictæa linquens.

ut sint duo iambici inchoati.

Item & illa resoluo;

Fregit insultans

Duxitque ad ortus.

Item;

Fuditque Troas

Falsus Achilles.

In Egniano & Mozantino m. s. ex vno paullo post, facti duo versus;

Pectore e medio rapi

Spolium & sagittas.

eum vulgò vnicus sit.

Item vulgò;

Frigidus custos, nescius somni.

conyicio; Frigidus custos,

Nescius somni.

M 2

& in

& in eodem choro subtrimidè ista;

Cui, lege mundi
Iuppiter ruptâ,
Roscidæ noctis geminavit horas;
Iussitque Phœbum
Tardiùs celeres agitare currus
Et tuas lentè remeare bigas
Candida Phœbe.
Retulitque pedem
Alternis nomen
Stella quæ mutat,
Sèque mirata est
Hesperum dici, *&c.* *Item;*
Metuens colorem.
Te duce succidit
Mendax Dardaniæ domus.
Et sensit arcus iterum timendos.
Te duce concidit
Totidem diebus
Troia, quot annis.

Victorinus de monometris agens; Memento (ait) metra huiusmodi variè in fine concludi, sicut & cetera. nam aut acatalecta, aut catalectica, aut brachycatalecta, aut hypercatalecta, ab auctoribus promuntur.

Hæc habui de Seneca modulis, rata futura, donec vel ego, vel alij meliora, certior æve. Utinam videre licuisset diu quæsitum N. libellum de his versibus, visum olim ante annos quatuordecim; quem nunc nec in Franciâ, nec in Germaniâ, nec in Belgio reperire potui, sedulo per varios typographos, etiam in Francofurtiensibus nundinis, quæsitum. Nunc in tam densis tenebris, intricatisq; laqueis, non quæ volui, sed quæ potui. Nec alioquin sum tam sagaci corde, atque ingenio vnico; neque in tam diuturno à Grammaticis istis spinetis diuortio tam rerum huiusmodi præsentis memoriâ, ut non verendum sit, ne non multa festinanti, & quasi furtim grauioribus Theologiæ studiis aliquid subducenti, exciderint, quæ à superciliosis Palæmonibus in reprehensionem irabantur.

FRA-

FRAGMENTA VETERVM TRAGICORVM

LIVII ANDRONICI, ENNII, PACVII,

ACCII, ET ALIORVM,

Desumpta ex

APVLEIO, Auct. libb. ad Herenn. D. Augustino, Capro, Carisio, Censorino, Cicerone, Diomede, Donato, Fabio Quinct. Festo, Fulgentio, Gellio, D. Isidoro, Macrobio, Nonio, Prisciano, Probo, Ruffino, Seneca, Seruio, Terentiano, Tertulliano, Varrone, Victorino, Veteri Commentatore Persij & Iuuenalis.

Ad castigationem auxilio fuere

FRAGMENTA quæ N. N. P. & F. ediderunt.
Docti viri N. in Varronem Notæ, & in Festum Commentar.
Ant. Augustini Archiepiscopi in Varronem & Festum Notæ.
Fulvij Ursini in Festum castigationes, & Had. Turneb. in Varronem.
Notæ Anonymi in Nonium Parisiis editæ.
Veteres impressiones, Varronis, Nonij, Festi, Prisciani, Diomedis,
Gellij, Macrobij ex Bibliotheca Societatis Collegij Moguntini.
Prisciano cum quatuor m. f. collato operâ D. Læu. Torrentij.
Fulgencio Placiade collato cum tribus m. f. operâ Caroli Langij.

L. LIVII ANDRONICI.

ACHILLES.

*

si malos

Imitabo, tum tu pretium pro noxâ dabis.

ADONIS.

*

Humum humidum pedibus fodit.

ÆGISTHVS.

*

Iâmne oculos specie lætauisti optabili.

*

Nemo hac voster ruminabitur mulieri.

Non. in,
Imitat.

Prisc. lib. 6.

Non. in, La-
tare. & in,
Species.
Non. ruminat.

M 3

* T 1172

*
Non. pecus. *Tum autem lasciuum Nerei simum pecus.*

*
Non. solenni-
tatis. *Solennitus à declinali laudet lubens.*

*
Non. Equi-
ter. *Nam ut Pergama accensa, & prada per participes
Equiter partita est.*

*
Non. iustim. *— in sedes collocat se regias,
Clytemnestra iuxtim, tertias nata occupant.*

*
Non. fligit. *Ipse se in terram saucius fligit cadens.*

*
Non. procati-
tatis. *Quin, quòd parère vos maiestas mea procat,
Toleratus? extemploq; illam deducitis?*

AIA X.

*
Non. iamdiu. *Mirum videtur quod sit factum iamdiu.*

ANDROMEDA.

*
Non. cōfluges. *Confluges ubi conuentu campum totum inhumigant.*

ANTIORA.

*
Non. Septuo-
m. *Ita septuasè dictio abs te datur
Quod consecutam sapiens agrè contulit.*

CENTAVRI.

*
Festus. ubi de
duob; patrum
generibus. *Vbi ego saepe petris.*

EQVVS TROIANVS.

*
Non. opitula. *Da mihi hasce opes quas peto, quas precor, porrige, opitula.*

*
Cicero lib. 7.
ad Famil.
epist. 16. *Serò sapiunt.*

HELENA.

*
Macrobi. lib.
6. c. 5. Satur.
Tu qui per mensus ponti maria alta velinola.

HERMIONA.

*
Non. suam. *Obsecro te, Anticle, matri ne quid tua aduersus suas.*

INO.

*
Priscianus
lib. 6. *Seq; in alta maria precipem;
Inops, agrà sanitatis Heroïs*

*
Terentianus *Et iam purpureo suras include cathurno.*

Balthesus

*Balthesus & renocet volucres in pectore sinus:
Pressaq; iam gravidà crepuit tibi terga pharetra:
Dirige odorisequos ad certa cubilia canes.*

LAODAMIA.

*
*Aut nunc alia te quæpiam
Asiatico ornatu affluens,
Aut Sardonio, aut Ludio
Fulgens decore, & gloriâ
Pellicuit.*

Priscianus
lib. 10.

PROTESILAVS.

*
Cupidius miserulo obito.

Prisc. lib. 9.

TEREVS.

*
Rarenter venio.

Non. rarenter

*
Nimis pol imprudenter suis præstolaras.

Nō. præstole.

*
*Ego puerum interea ancilla subdam latantem mee
Ne fame perbitet.*

Nō. perbitere.

*
Credito cum illos soli mea voluntate nunquam limauit caput.

Non. limare.

EX LIVII INCERTIS
vt puto Tragœdiis.

*
Matrem prociuum plurimi venerunt.

Fest. prociuum

*
Vecorde & maleficâ vecordiâ.

Fest. vacorra.

*
Partim errant, nequimunt Graciam redire.

*
Haud ut quem Chiror in Pelio docuit ocri.

Fest. in, ocri.

*
Florem anculabant Liberi ex carchensis.

Fest. in, an-
clare.

*
Namq; Tanari celso ocri.

Fest. ocri.

*
*Celsoq; ocri, aruaq; patria
Et mare magnum.*

*
Sed qui sunt hi qui ascendunt altum ocri.

*
Cetera ex Odyssæa, vel Comœdiis arbitror.

Q. EN.

Q. ENNII.
ACHILLES.

- Non. in. de-
fendere. *Serua ciues; defende hostes, cum potes defendere.*
- Non. regre-
di. *Quò nunc incertà re, atque inoratà gradum regredere conare?*
- Non. obuara-
re. *— consiliis obuarent, quibus tamen
Concedit hic ordo—*
- Fest. & Non.
in. subijces
& Gell. lib.
4. c. 17. *Per ego Deum sublimes subices; humidus
Vnde oritur imber, sonitu sauo & spiritu.*
- A I A X.
- Fest. in. tullij. *Sanguine emisso tepido tullij efflantes volant*
- Varro de
lin. Lat. c. 5. *Lumen in barve in celo cerno?*
- Non. statim *Quis est cum Achivis gesserunt statim.*
- A L C E S T I S.
- Falgent. fr.
guitiro. *Hac anus admodum friguitit, nimirum se saucianit flore Liberi.*
- A L C M E O N.
- Non. iamdiu. *Factum est iamdiu.*
- Cicero lib.
4. de finib. *Circumuentus morbo, exsulio, atque inopià.*
- Varro lib. 6. *Intendit crinitus Apollo
Arcum auratum lunà innixus.*
- A L E X A N D E R.
- Gellius l. 6.
c. 5. noct. *Purum putum.*
- Fest. in. Holi-
dis. *Quid lascivus stolidè.*
- Fest. senis. *Volans de celo cum corona & taniis.*
- Varro lib. 5. *Iamdudum ab ludeis animus atque aures auent
Auidè expectantes nuntium.*
- Macrob. lib.
6. c. 1. *Multi alij aduentant paupertas quoràm obscurat nomina.*
- Macrob. l. 6.
c. 2. *Nam maximo saltu superavit,
Grauidus armatis equis;*

Qui

Qui suo partu ardua perdat
Pergama—

*
O lux Troia, Germane Hector
Quid ita cum tuo lacerato corpore miser?
Aut qui te sic respectantibus tractauerè nobis?

A N D R O M A C H A.

*
Nam ubi introducta est, puerumq, ut lauerent, locant in clupei.

*
Acherusia templa alta Orci, pallida,
Leti obnubila, obsita tenebris loca.

*
Hec omnia vidi inflammari:
Priamo vi vitam euitari:
Iouis aram sanguine turpari:
Hectorem curru quadriungo raptarier:
Hectoris natum de mæro iactarier.

*
Dic iam, mater non est, summissare sine.

*
Malo torquetis cum arumnis illum exanclari diem.

*
Annos malos multosq, longinquè ab domo
Bellum gerentes summum, summà industrià.

*
Corpus contemplatur, unde corporaret vulnere.

*
Rapit ex alto naues veliuolas.

*
Sed quasi ferrum aut lapis durat;
Rarenter gemitum conatu trahens.

*
Quid fit? seditio tabetne, an numeros auificat suos?

*
Nam neque irati, neque blandi quicquam sincerè sonunt.

A N D R O M E D A,

*
Qua caua cali signitinentibus
Confici bigis.

*
Ad nationem cali ingentes fornices.

*
in terram cadentis, cubiteis pinsebant humum.

N

Macrob. l. 6.
c. 2.

Non. in. la-
uere.

Cicero. l. Tu-
scul. & Var-
ro lib. 6.

Varro lib. 6.
& Cicero.

Festus in
summissa.

Non. ex. clari.

Non. in.
summum.

Non. corpe-
rare.

Macrob. l. 6.
c. 5.

Non. rarenter

Non. auificat

Non. sonit.

Varro lib. 6.

ibid.

* Libe.

- Festus in, quæso. *Liberum quæsendum causa familia matrem tue.*
- Fest. in, vnuat. *Circum sese vnuat ad pedes, terrâ occultat caput.*
- Non. visera-
tim. *— alia fluctus differt, dissipat
Visceratim membra, maria salsa spumant sanguine.*
- Non. in, 2a
pres. *Scrupeo inuestita saxo, atque ostreis, quam excaperent.*
- Pisc. lib. 7. *Filiis propter te obiecta sum innocens Nerei.*
- Non. rursus. *Rursus prorsus reciprocatur fluctus feram.*

ATHAMAS.

- Catilius in,
Euhoe. lib. 2. *Iis erat in ore Bromius, his Bacchus pater,
Illis Lyæus vitis inuentor sacre.
Tum, pariter, Euan, euhoe, euhoe, Euius,
Ignotus iuuenum cætus, alternâ vice,
Inibat alacris, Bacchico insultans modo.*
- Varr. lib. 4. *O terra tritani, in cuius mæro Liberi:
Eanum locani.*

CRESPHONTES.

- Fest. in, red-
hostire. *Audis atque auditis hostimentum adiungito.*
- Fest. quæsero. *Ducit me uxorem liberum sibi quæsendum gratis.*
- Non. sortio. *At inter se sortiunt urbem atque agros.*
- Non. nitidat. *O pie secum aduocant, cum ad fontem, nitidant corpora.*
- Gell. lib. 6.
c. vlt. *Ego cum mea vita parcam, lethum inimico deprecor.*
- Macrobi. lib.
6. Sat. c. 2. *Neque terram injicere, neque cruenta:
Conuestire mihi corpora licuit,
Neque misera lauere lachryma salsum sanguinem.*
- Auct. Rhet.
ad Hærenn.
lib. 1. *Iniuriâ abs te afficior indignâ pater.
Nam si improbum Cresphontem existimaueras,
Cur me huic locabas nuptiis? sin est probus,
Cur talem inuitam inuitum cogis linqueret:
Nullâ te indignâ o nata afficio iniuriâ.*

*Si probus est, bene locavi: sin est improbus,
Diuortio te liberabo incommotis.
Cur me huic locabas nuptiis? duxi probum.
Erranti. post cognoui, & fugio cognitum.*

*Eho tu, dij, quibus est potestas motus superum atq; inferum,
Pacem inter sese concilians, conferunt concordiam.*

DVLORESTES.

Exemplo Agisthi, fidem nuncupantes conciebant populum.

ERECTHEVS.

*Quibus nunc, arumnâ meâ, libertatem paro:
Quibus seruitutem meâ miserâ deprecor.*

Arma arrigunt, horrescunt tela.

EVMENIDES.

Areopagiticam ea de re vocant petram.

*— tacere opino esse optimum,
ut pro viribus sapere atq; fabulari tuto nouerint.*

Id ego equum aptius fecisse me expedibo atque eloquar.

Nisi patrem materno sanguine exandando ulciscerem.

Dico vicisse Orestem vos ab hoc faceßite.

ILIONA.

Nepos quas arumnas tetulisti?

Mater te appello.

Age adsta, mane, audi, itera dum eadem & ista mihi.

IPHIGENIA.

*Quid nocti videtur? in alti sono
Cali cluæo termo superat
Stellas, cogens sublime etiam
Atque etiam noctis iter.*

*Procede, gradum proferre pedem
Nitere, cessat—*

Ibidem, &
Cic. lib. 1. de
iuranc.

Non. senders

Gell. lib. 6.
c. vlt. m. d. o. s.
Non. eadem.

Macrobi. lib.
6. c. 4.

Varr. lib. 6.

Non. opino.

Non. expedibo

Idem emanat.

Non. faceßite

Non. Nepes.
Donatus in
Terent. Clo.
in Lucullo.

Vergo lib. 6.

Fest. in. ped.

- Fe. in. Ob.* Acherontem obibo, ubi mortis thesauri obiacent.
- Gellius lib. 19, c. 10.* Otio qui nescit uti, plus negotij habet;
Quam cum est negotium in negotio.
Nam cui quod agat institutum est; nullo negotio
Id agit. studet ibi. mentem atque animum delectat suum.
Otioso in otio animus nescit quid velit.
Hoc idem est: neque domi nunc nos, nec militia sumus.
Imus huc, hinc illuc: cum illuc ventum est, ire illinc lubet.
Incertè errat animus. præter propter vitam viuitur.
- HECTORIS LYTRA.
- Non. spernere.* Melius est virtute ius. nam saepe virtutem mali
Nanciscuntur: ius atq. equum se à malis spernit procul.
- Non. suam.* At ego omnipotens te exposco, ut hoc consilium
Achiuis auxiliij suat.
- Non. sonere.* Sonit, franguntur haste, terra sudat sanguine.
- Non. tumultu.* Quid hoc hic clamoris? quid tumultu est? nomen qui usurpat meum?
- Non. occupo.* Hector. re summâ armatos educit foras,
Castrisq. castra ultro iam ferè occupat.
- Non. cunctant.* Qui cupiant dare arma Achilli, ut ipsi cunctent.
- Non. derepente.* Ecce autem caligo oborta est, omnem prospectum abstulit
Derepente contulit sese in pedes.
- Non. commiserimus.* Peruos, & vestrum imperium, & fidem, Myrmidonum vigiles comiserescite.
- Non. specus.* Inferum vastos specus.
- Non. vagat.* Constitit, credo, Scamander, arbores vento vagant.
- Non. strepiti.* Quid in castris strepiti est?
- Non. inf. seueriter.* Seueriter fortuna ferri cernunt de victoriâ.
- Feft. Redhosti- re.* Quæ mea cominus machera atque hasta hostis manu.
- Non. tenacia.* Duce quadrupedem iuga inuitum, doma infrenum, & iunge validè equorum
tenacia infrenari minis nequit.

Hector

- Hector quidem haut cessat obsidionem obducere.* *Non. obsidio.*
- Nos quiescere æquum est. nouimus ambo Vlixem* *Diomed. c. 1*
- Sublime iter quadrupedantes* *Varro lib. 6. c. 1. sine auct. nomine.*
- Flammam trahitantes.*
- HECVBA.
- O magna templum calitum*
Commista stellis splendidis.
- Nunquam scripsistis, qui parentem aut hospitem* *Non. perbitere.*
Necasset; quo quis cruciatu perbiteret.
- quid petam
- Præsidij? quid exsequar? quo nunc aut auxilio, aut fugâ*
Ereta sim? arce & urbe sum orba. quò accedam? quò applicem?
Cui nec patriæ ara domi stant, fractæ & disiecta iacent.
Fana flammâ deflagrata, iosti alii stant parietes,
Deformati, atque abiete crispâ.
- Heu me miseram, interij, pergunt lauere sanguen sanguine.* *Non. lauere.*
- Iuppiter tibi summe, tandem, malè re gestâ, gratulor.* *Non. gratulari.*
- Vide hanc, meæ in quam lacruma guttatim cadunt.* *Non. guttatim.*
- Miserete anuis, date ferrum, qui* *Non. miserete.*
Me animâ priuem.
- Hæc tu etsi peruorsè dices, facile Achiuos flexeris;* *Gell. lib. 11. c. 4.*
Namque opulenti cum loquuntur pariter atque ignobiles;
Eadem dicta, eademq. oratio æquæ non æquæ valet.
- Quæ tibi in concubio verecundè & modicè morem gerit.* *Non. modicè. Non. salum. Non. in. Euenat. malè cit. idem in pauperie. Varro lib. 6. Cic. lib. 1. de inuent. & li. 3. de nat. de- or. & lib. de fato. l. b. 1. Tusc. Auct. ad Her. Prisc. lib. de versib. Com. & lib. 7.*
- Vndantem salum.*
- Senex sum, utinam mortem oppetam,*
Priusquam euenat, quod in pauperie mea
Senex grauitè gemam.
- MEDEA.
- Utinam ne in nemore Pelio securibus*
Cæsa adcidisset abiegnâ ad terram trabes.

N 3

Néve

*Néve inde nauis inchoanda exordium
Cepisset, quæ nunc nominatur nomine
Argo, quæ velti Argiui delecti viri
Petebant illam pellem inauratam arietis
Colchis, imperio Regis Pelia, per dolum.
Nam nunquam hera errans mea, domo efferret pedem
Medea, animo agra, amore saevo saucia.*

Varro lib. 1. & Diomed. lib. 2. *Quis tu es mulier, qui me insueto nuncupasti nomine?*

Ibid. & Non. in cornu. *Nam ter mallet sub armis vitam cernere, quam semel modo Parere —*

Probus. *Iuppiter, tuq; adeo summè Sol,
Qui res omnes inspicis,
Quiq; tuo lumine
Mare, terram, ac caelum
Contueris: hoc facinus dispice
Priusquam fit. prohibe scelus.*

Cicero pro Rabirio. *Si te secundo lumine hic offendero, Morièrè.*

Tusc. 3. *Cupido cœpit miseram nunc me proloqui
Cælo atque terræ Medea miserias.*

Animum aduerte, & dicto pare —

Præter rogatum ne querare —

Varro lib. 6. & Non. in, sententia. *Asta, atque Athenas antiquum opulentum oppidum
Contempla, & templum Cereris ad lanam adspice.*

Fest. conspita. Non. venor. *Teneor conspita, undique venor.*

Varro lib. 6. et si sine auct. nomine. Non. elimi- nare. *Ad Hellepontii claustra.*

*Antiqua herilis fida custos corporis,
Quid sic te extra ades exanimata eliminat?*

Cic. lib. 7. ad famul. *Multi suam rem bene gessere & publicam
Patriam procul: multi, qui domi atatem agerent,
Propterea sunt improbat.*

Non. cetti. *Saluete optima corpora,
Cette manus vestras, measq; accipite.*

*Quò nunc me vertam? quod iter incipiam ingredi?
Domum paternamne, an ad Pelia filias?*

Qui ipse sibi sapiens prodesse nequit, nequicquam sapit.

Sol qui candentem in calo sublimat facem.

Fructus verborum auris aucupauit.

Tu me amoris magis, quam honoris seruauisti gratiam.

*Vinam ne unquam Medea Colchis cupido corde pedera
Extulisses —
Recudi dare vinam una marito.*

MENALIPPA al. MENALIPPO.

Regnum nostrum ut sospitent, superstitentq;.

Mibi ausculta, nate, pueros cremari iube.

*Certo hic est nulla, quin monstrum fiet,
Hoc ego tibi dico, & coniecturam auguro.*

Quum saxum scisciderit.

Lumine sic tremulo terra & cæca cerula candenti.

Statam formam.

PHOENIX.

*Sed virum veram virtute viuere animatum addeceat,
Fortiterq; innoxium vacare aduersus aduersarios.
Ea libertas est, qui pectus purum & firmum gestitat:
Alie res obnoxia, nocte in obscura latent.*

Quam tibi ex ore orationem duriter dictis dedit.

Ibi tum derepentè ex alto in altum despexit mare.

Sæuam suspicionem ferre falsam, futilium est.

Vt quod factum est futilè, nos amici feramus fortiter.

Stultius est, qui cupida cupiens cupienter cupit.

Cic. lib. 3. de Orat.

Cic. ibid. & 3. de offic.

Non. subli- mare.

Non. aucupa- nit.

Cic. lib. 4. Tusc.

Non. efferre.

Prisc. malè ex Nemea. lib. 5.

Non. in. sospi- re, & alibi.

Non. ausculto

Non. auguro.

Priscian. de. sindo. lib. 10.

Macrob. l. 6. c. 4.

Gellius lib. 5. c. 11.

Gellius lib. 7. cap. 17.

Non. in. dere- ser, & Soti- pater. Non. derepèrè

Non. sauiam.

Non. futilè.

Non. cupitèr.

Plus

Quo

Non. faxim. *Plus miser sum, si scelestum faxim quod dicam fore.*

SCIPIO.

Gell. lib. 4. *Qui propter Hannibalis copias considerant.*
c. 7.

Macro. lib. *Sparsis hastis longis campus splendet & horret.*
6. c. 4.

Macro. lib. *Mundus celi vastus constitit silentio,*
6. c. 2. *Et Neptunus saevus undis asperis pausam dedit:
Sol equis iter represit unguis volantibus:
Constitere amnes perennes, arbores vento vacant.*

TELAMON.

Fest. obsidio. *Scibas natum ingenuum Aiacem, cui tu obsidionem paras.*

Nō. in. claret. *Nam ita mihi Telamonis patris
Atque facies proavi Iouis gratia ea est,
Atque hoc lumen candidum claret mihi.*

Non. audibo. *Audibo, atque aures tibi contra utendas dabo.*

Non. squalā. *Strata terra, laudere lachrymis vestem squalam & sordidam*

Non. porcet. *Deum me incendit facere pietas, civium porcet pudor.*

Non. partiuit. *Eandem in me suspicionem sceleris partiuit pater.*

Diomed. in. *Ex eo futurum abnuent.*
abnuere.

TELEPHVS.

Non. enodari. *Verum quorum liberi letho dati
Sunt in bello, non lubenter hac enodari audiunt.*

Non. ciuitas. *Et ciuitatem video Argiuum incendier.*

Non. itiner. *Deumq; de consilio hoc itiner credo conatum modo*

Fest. mutire. *Palam mutire plebeio piaculum est.*

Non. aduor- *Te ipsum hoc oportet profiteri & proloqui*
sum. *Aduor sum illam mihi.*

Non. maclare *Qui illum Di Deaq; magno macla sint male.*

Cedo,

*
Cedo, & caueo vestitus, squalidā septus stolā

*
Regnum reliqui septus mendici stolā.

THYESTES.

*
Aspice hoc sublimen candens, quem inuocant omnes Iouem

*
Et me Apollo ipse delectat, ductat Delphicus.

*
Quam mihi maximè hinc hodie contigerit malum.

*
Heu mea fortuna, ut omnia in me conglomeras mala!

*
Impetrem facile ab animo ut cernat vitalem Babium.

*
Inflaccebunt conditiones, repudiato, & reddito.

*
Sed sonitus aures meas pedum pulsu increpat.

*
Ibi quid agat, secum cogitat, parat, putat.

EX INCERTIS ENNII TRAGŌD.

*
Atque prius pariet locusta lucam-bonem.

*
Exemplo acceptum me necato & filium.

*
Ut tibi Titanis Trinia dederit stirpem liberam.

*
Crassa puluis oritur, omnem peruolgat cali fretum.

*
Vindictam victis sumserunt perduellibus.

*
Dictator tibi currum insidit, peruehitur usque ad oppidum.

*
Ea Thelis illi mater.

*
Si voles aduortere animum comiter, monstrabitur.

*
He he, ipse clupeus cecidit.

*
Nimium boni est, cui nihil est mali.

*
Salmaci da spolia sine sudore & sanguine.

*
Tum pavor mihi sapientiam omnem ex expectorab.

O

Non. stola.

Apul. & Fest.
in. sublimē.
Cic. de nat.
deor. lib. 2.
Nō. delectat.

Non. contin-
gere.

Non. conglome-
merare.

Non. in. cer-
nere.

Non. flaccos.

Non. in. ere-
pare.

Non. in. pu-
tare.

Varro lib. 6.

Non. fretum.

Varro lib. 6.

Varro lib. 4.

Varro lib. 6.

Cic. lib. 2. de
finib.

Cic. lib. 1. de
offic. & Fest.

Cic. 4. Tuls.

Flagitij

*
Flagitij principium est nudare inter ciues corpora.

Cic. 7. de offic. Homo qui erranti comiter monstrat viam,
Quasi de suo lumine lumen accendat, facit;
Nihilominus ipsi lucet, cum illi accenderit.

*
Nulla sancta societas, nec fides regni est.

Lib. 2. offic. Quem metuunt, oderunt: quem quisque odit, perisse expetit.

*
Benefacta male locata, malefacta arbitrator.

*
O fides alma, apta pennis, & iusiurandum Iouis.

Lib. de Amicitia. Amicus certus in re incerta cernitur.

Lib. 1. de Orat. Suarum rerum incerti, quos ego mea ope ex
Incertus certos, compotesq; consilii
Dimitto, ut ne res temere tractent turbidas.

*
Cic. lib. 4. de finibus. Non refugiat timido sanguen, atque exalbescat metus.

Præf. lib. 6. Lib. 1. de diuin. Non habeo demique nanci Marsum augurem,
Non vicanos aruspices, non de circo astrologos,
Non Iliacos coniectores, non interpretes somnium.
Non enim sunt ij aut arte diuini, aut scientia.
Sed superstiosos vates, impudentesq; arioli,
Aut inertes, aut insani, aut quibus egestas imperat:
Qui sui quæstus causâ fictas suscitant sententias.
Qui sibi semitam non sapiunt, alteri monstrant viam.
Quibus diuitias pollicentur, ab his drachmam petunt.
De his diuitiis sibi deducant drachmam, reddant cetera.

*
Ego Deum genus esse semper dixi & dicam calitum;
Sed eos non curare opinor, quid agat humanum genus.

Cic. in Lucullo. O pietas animi.

Seru. in 1. Aeneid. Induta fuit sana stola.

Seru. in 6. Aeneid. Imprimiq; gena genam.

Cic. in Orat. Vi patefecerunt Fruges

*
Idem campus habet.

*
In templis isdem.

*
Cui, quod in me est, execrabor hoc quod lucet, quicquid est.

*
Celi palatium.

*
Ego eo ingenio natus sum, amicitiam
Atque inimicitiam in frontem promptam gero.

*
Andromacha nomen qui indidit, rectè indidit

*
Quapropter Parim pastores nunc Alexandrum vocant.

*
Quæque caruleo freto orta, nare cæpta.

*
Habet is coronam vitularis victoriam.

*
Apud emporium in campo hostium per maneat.

*
Topper quàm nemo melius scit.

*
Vivam, an moriar, nulla in me est metus.

*
Et quis ille est, quæ lugubri succincta est stola.

*
Nec retrahi potestur imperiis.

*
Assētari se omnes cupiunt.

*
Labat, labuntur saxa, cæmentæ cadunt.

*
Effundit irarum quadrigas.

*
Eos deduci quàm relinquere, euehi quàm deserere malo.

*
An aliquid quod dono illi morares: sed accipite.

*
Tibi vita seu mors in mundo est.

*
Omnes mortales sese laudari exoptant.

*
In lustris nos quiescere æquum est, non imus

*
Ambo Vlyxem

*
Philosophandum est paucis, nam omnino haud placet.

*
Atque genua comprimere artâ genâ.

Cic. de nat. deor. lib. 2.

Gellius lib. 19. c. 3. & Non.

Varro lib. 6.

Fest. vitularis.

Fest. manea.

Fest. Topper.

Fest. metus.

Non. quisquis.

Diom. lib. 1.

Priscian. affectari lib. 8.

Non. cæmentæ.

Seru. in 12. Aeneid.

Diom. lib. 2.

Diom. lib. 1.

Charifus de, in mu. de. lib. 2.

D. Aug. lib. 13. de Trinitate. c. 3.

Diomed. li. 3.

Gell. lib. 5. c. 15. & 16.

Isidor. l. 11. Orig. c. 12.

Isidor. l. 11. Orig. c. 12.

CN. NÆVII.

ÆGISTHVS.

Non. iustrave *
Tum autem lasciuum Nerei simum pecus,
Ludens ad cantum clausum iustratur.

ALCESTIS.

Non. obesius. *
Gell. lib. 19. Corpore pectorèque undique obesò
Mente exsensa, tardigenulo
Senio oppressum.

Varro lib. 6. *
Velata frondenteis comas.

*
Manciolis tene illum.

*
Hoc fieri impendio fit.

DANAÆ.

Non. compos. *
Eam nunc esse inuentam opprobriis compotem scis.

Nō. conficiat. *
Excidit orationis omnis confidentia.

Non fama & *
defubio. De subito famam tollunt, si quam solam vidère in via.

Non. exigor. *
Indignè exigor patriâ innocens.

Non. icis. *
Quam quondam fulmine icit Iuppiter.

Non. lauere. *
Animi iubeo fonte lauere nemini manum.

Non. minitas. *
Etiam minitas? mitte quæ tua sunt magis, quàm mea.

Non. manub. *
Manubias suppetat pro me.

Non. pretium. *
Quia ut quisq; est meritis, præsens pretium pro factis ferat

Nō. conspicio. *
Contemplo placidè formam & faciem virginis.

Non. valentia. *
Omnes formidant hominis eius valentiam.

DVLORESTES.

*
Caperata fronte.

HESIONA.

Cell. l. 10. c. *
21. Sine mihi gerere morem videar haud linguâ, verùm lingulâ.

IPHIGENIA.

*
Passo vel hoc vicinum aquilone hortum fer foras.

LYCURGVS.

*
— risi egomet casabundum ire ebrium
Diabathra in pedibus habebat, atque amictus erat epicroco.

*
Vos qui regalis corporis custodias
Aguis, ite actutum in frondiferos lucos, ubi
Ingenio arbuta innata sunt, non obsita.
Ducite eò argutis linguis mutas quadrupedes:
Vt in venatu vitulantes ex autis
Locis, nos mittant Pænis decoratos feris.
Alij sublimè alios saltus illicitè, ubi
Bipedes volucres lino linguant lumina.

*
Longè latèque trans nostros feruere.

*
Tuos qui celsos terminos tutant.

*
Ignoti iteris sumus, tute scis.

*
— oderunt Dÿ homines.
Iniuriosè. egone an ille iniuriam facimus.

*
Sed quasi amnis cis rapit, sed tamen inflexa flectitur.

*
Iam Solis aestu candor cum liquefceret.

*
Pallis, patagiis, crocotis, malacis, mortalibus.

*
Quæq; incedunt omnes aruas obtulerunt.

*
Pergite thyrsifera Bacche modò,
Bacchico cum schemate.

*
Proin Dryante rege prognatum patre
Lycurgum cete.

*
Sine ferro, pecuda manibus ut ad mortem meant.

*
Altè iugatos angues in se gerunt.

*
Suaue summum melos

Non. in. pef.
sum.

Varro lib. 6.
sine auct.

Vide Non.
ingenio, & mi
sus, & illuc,
& visulantes.

Non. feruere.

Non. tutant.

Non. iteris &
ignoti. P. l. c.
lib. 6.

Non. iniuriâ.

Non. amnis.

Non. liquidâ.

Non. crocotis.
la.

Non. aruas.

N. n. schemata.

Non. cete.

Non. pecuda.

Non. angues.

Non. Melos.

- Non. acrimonia. *Ne ille mei feri ingenij atque animi acrem acrimoniam.*
 Non. vapos. *Iam ubi nos duplicant aduenientis timos, vaposq̄.*
 Non. obstinatus. *Vos qui astatis obstinati.*
 Non. sinitia. *Vt videam Volcani operâ, hac flammis fieri flora.*
 Non. potior. *Dic quo pacto eum potius, pugna an dolis?*
 PHOENISSÆ.
 Non. *Sume arma. iam te occidam clauâ scirpeâ.*
 PROTESILAVS.
 Non. gracilis. *Demia gracilentis colorem, dum ex hoc hoc gracilens fit.*
 Non. ioca. *Clam inuunt, irruunt, cachinnos, ioca, dicta risitant.*
 Puff. quæ. lib. 6. *Laodamia complexa somno corpora operiuntur ac suavi quæ dicantur.*
 TELEPHVS.
 Non. iteris. *Studiumq̄ iteris reprime.*
 EX INCERTA.
 Non. metus. *Magni metus tumultus pectora possidet.*
Eccum venire video ferme iniuria.
 Varro lib. 6. *Strionum hic moderator rusticus.*
Hoc ubi aethrâ carulâ septum stat. hemisphærium.
 Fest. in. numero. *Neminem vidi qui numero sciret, quique scit ut est apus.*
 Fest. in. partibus. *Malè parta, malè dilabuntur.*
 Fest. in. ruminantibus. *Simul alius aliunde ruminant inter se.*
 Festus toppe. *Capesset flammam Volcani toppe.*
 Fest. sagmina. *Ius sacratum Iouis iurandum sagmine.*
Scapos atque verbenas sagmina sumpserunt.
Mare interbibere.

Latine

- *
 ——— *latius sum*
Laudari me pater abs te laudato viro.
 *
Siquidem loqui vis, non perdocere, multa longè promicanda oratio est.
 EX M. PACVVIO.
 ANCHISES.
 *
Id promontorium, cuius lingua in altum projicit.
 ANTIOPA.
 *
 ——— *perdita in laue atque in somniâ*
Frendere noctes misera, quas perpessa sum.
 *
fruges frendeo solas ac sicco robore.
 *
Non vos hinc properè stabulus amolimini.
 *
Saluete gemini mea propages sanguinis.
 *
Sed cum animum attendo, ad querendum quid ser.
 *
flammeo vapore torrens terra factum exusserit.
 *
Loca arida inuitas.
 *
Minitabiliterq̄ increpare dictis seuis incipit.
 *
Ceruicum flores dispergite crines.
 ARMORVM IVDICIO.
 *
Qui sese ad finem esse ad causandum volunt
De virtute, his ego cernundi do potestatem omnibus.
 *
Seq̄ ad ludos iam inde abhinc exerceant.
 *
Pro imperio agendum, quis vetat, quisve attollat.
 *
Quod ego inaudiui, accipite, & quod æquum est, decernite.
 *
 ——— *& æquum est & rectum quod postulas.*
Iurati cernant —
 *
Dic quid faciam? quod me moneri effectum dabo.

prologo

Isidor. Eym.
vel Orig.
Cicero Tusc.Non. promi-
care.Gell. lib. 4.
c. 17.Non. in. fren-
dere & Carif.
lib. 1.

Non. amolite.

Non. propa-
ge.

Non. attende.

Non. torrens.
& Isidor.

Dion. lib. 1.

Non. minita-
biliter.Ex emendac.
Col. in Apul.Non. in. cau-
sari & in.
cernere.Charif. in.
abhinc lib. 2.

Non. attollere.

Non. inaudire.

Non. cernere.

Non. moneri.

- *
— prologo
- Non. pœnitent. *Nunc pœnitebant, libant liberi grato ex loco.*
- *
- Non. certetur *An quis est qui te esse dignum, qui cum certetur putet?*
- *
- Fest. reapse. *Si non est ingratum reapse quod feci.*
- *
- Non. vesci. *Qui viget vescatur armis, ut percipiat premium.*
- *
- Fest. toruus. *Feroci ingenio, toruus, prae grandi gradu.*
- *
- Quum recordor eius ferocem & toruam confidentiam.*
- *
- Non. in. icit. *— nam canis*
- Quando est percussa lapide, non tam illum appetit,
Qui se icit; quàm illum ipsum lapidem, à quo icta est, petit*
- *
- Cic. in Orat. *Nihilne ad te de iudicio armorum accidit.*
- *
- ATALANTA.
- *
- Non. in. libertatem. *Regi ut memorabis nunc regnum potitur transmissu patris.*
- *
- Non. stirps. *Dubito quam insistam viam, aut quod primordium
Capiissam ad stirpem exquirendum.*
- *
- Non. confidentia. *Grandem atque atrocem coërce confidentiam.*
- *
- Non. expedito *Nam quod conabar, quum interuentum est, dicere
Nunc expedito.*
- *
- Fest. fetus. *Triplitem virili sexu partum procreat.*
- *
- Fest. unguis. *Suspensum in lauo brachio ostendo unguis.*
- *
- Non. geminitudo. *Habeo ego istam qui distinguam inter vos geminitudinem.*
- *
- Nō. famulitas *Quae famulitas.*
- *
- Non. in. abdicare. *Mortem ostentant, regno expellunt, consanguineam esse abdicant.*
- *
- Nō. de casib. *Parentum incertum investigandum gratia.*
- *
- Non. callere. *Omnes, qui, tanquam nos, sub regno seruiunt,
Callent domi cum imperio metuere.*

Sollé.

- *
- Sollicita studio, obstupida, suspensio animo, ciuitas.*
- *
- Vbi ego me gravidam sentio aggrauescere
Propinquitate parti.*
- *
- Dolet pigetq̄, magis magisq̄ me conatum hoc nequicquam itiner*
- *
- Quae aegritudo insolens mentem attentat tuam?*
- *
- Super satis agere, ut ne in mare animum occupes.*
- *
- Magnatè, ut verear loqui, porcet pudor.*
- *
- Quid isthuc est vultum alligat quae tristitias?*
- *
- Quum in cultos peruestigans inrimarer sinus.*
- *
- Consentire ac dissentire partem da cursu equiter.*
- *
- is vestrorum vter sit cui signum datum est.*
- *
- Cette.*
- *
- Et si metuo pietate plaga palam*
- *
- Calydonia alirix terra exuberantium virum.*
- *
- Extremum intra campterem ipsum prae gradat.*
- *
- Parthenopaeum—*
- *
- CHRYSSES.
- *
- Dij monevint meliora atque amentiam auerrunca sent.*
- *
- Hoc vide circum circaq̄, quod complexu continet
Terram; quod nostri calum memorant, Graij perhibent athera.
Quicquid est hoc: omnia is anima: format, auget, alit, serat,
Sepelit, recipitq̄ in sese omnia, omniumq̄ idem est pater:
Indidemq̄ eadem quae oriuntur, de integro, aequè eodem occidunt.*
- *
- Nam istis qui linguam auium intelligunt;
Plusq̄ ex alieno recore sapiunt, quàm ex suo:
Magis audiendum, quàm auscultandum censeo.*
- *
- Ciues antiqui, amici maiorum meliù,
Consiliùm socij, auguriùm atque extùm interpretes.*
- *
- Postquam prodigiùm horrifèrùm, portentùm pauor.*

P

Incipio

Non. ciuitas.

Non. parti.

Non. itiner.

Non. insolens.

Non. occupare.

Non. porcet.

Non. tristitias.

Non. rimarer.

Non. equiter.

Non. cette.

Non. plaga.

Varr. lib. 6.

Non. prae gradat.

Partim ex
Varr. lib. 6.
& Festo.
partim Non.
Coniunxit
ex variis Ci-
ce. Onis &
Varr. locis
vir doctus.Cic. lib. 1. de
diuinat. &
Non.

Cic. in Orat.

- Non. aucupo. *Incipio saxum tentans scandere verticem
In summum, deim omnes in partes prospectum aucupo.*
- Ecst. specus. *Est ibi, sub eo saxo, penitus strata arenâ ingens specus.*
- Prisc. lib. 6. *Ossum inhumatum, aestuosam auram.*
- Non. vasci-
mur. *Fugimus, qui arce hac vascimur.*
- Non. Aianta-
mini. *Aiantamini & defendite.*
- Non. augurat. *Propemodum animus coniecturâ de errore eius augurat.*
- Non. integra-
re. *Sed cesso inimicitiam integrare.*
- Non. populare. *Atq; ut promeruit pater, mihi patriam populavit meam.*
- Non. sancti. *Interea loca flucti flaccescunt, silescunt venti, mollitur mare.*
- Non. Adiu-
gare.
Varr. lib. 4.
Non. aeti. *Mater est terra, animam aether adingat.
Aesti fortè ex arido.*
- Non. opino. *Inveni opino esse optimum, Orestes ut heres fiet.*
- Non. Nigra. *Solisq; ex ortu capepsi candorem, occasu nigret.*
- Ecst. redan-
nuare. *— promerendæ gratiæ;
Simul cum videam Gratos nil mediocriter
Redantruare, opibusq; summis persequi.*
- Non. deiu-
gare; Sc. me-
moriam. *— perq; nostram egregiam
Vnanimiaterm, quam memoria deiungat.*
- Non. potestur. *Si qua potestur inuestigari via.*
- Non. certifi-
cens. *Atque eccos unde certissent.*
- DVLOR ESTES.
- Varr. lib. 6. *Allicui in Egæo freto.*
- pater
- Prisc. de ph-
nos. lib. 1. *In Capharais saxis pleros Achæos perdidit.*
- Non. incertat. *Sed incertat me dictio, quin rem expedi,*

Hyme-

- *
— Hymenæum fremunt
- Aquales: aula resonit crepitu musico.*
- *
— Ages
- Ferme aderant aquore in alio raibus repenibus.*
- *
Si Priamus adesset, & ipse eius commiseresceret.
- *
Hicne hic est, quem forma gratia ante omnes nobilitat viros
Amplius, rubicundo colore, spectu proteruo, ferox
Caperata fronte?
- *
Nam te in tenebris sepe lacerabo fame
Clausum, & fatigans artus torto distraham.
- *
Maeste esto virtute operaque, omenq; approbo.
- *
Gnatam despondit, nuptiis hanc dat diem.
- *
— quid? quondam & mihi
- Piget paternum nomen, maternum pudet
Profari —
Primum hoc abs te oro, ne mi inexorabilem
Faxis, ne turpassis vanitudine atatem tuam.*
- *
Vbi illic est? me miseram quam clamor eliminat.
- *
Nil coniectura quini interpretarier
Quorsum flexivice contenderet.
- *
Nonne officium fungar vulgi, atq; egre madefactum feram?
- *
Responsa explanat. mandat ne mater fuat
Cognoscendi unquam aut contuendi copia.
- *
Non vetet animum aegritudine in re creperâ confici.
- *
Vel cum illum videas sollicitum orbitudine.
- *
Delphos venum pecus secunda ab stabula ac itiner contuli.
- *
— is quis est?
- Quate, ni tu illum occupas, leibo dabit.*
- *
Nec grandiri frugum factum posse, nec mitescere.

P 21

ORO

- Non. resonis.
- Varr. lib. 6.
- Scru. Aen.
11.
- Ecst. spectu.
Non. nobilitate.
- Non. torte.
- Non. Maeste.
- Non. dice.
- Non. pudet.
- Non. vanitate.
- Non. eliminare.
- Non. contendere.
- Non. de Accusatio.
- Non. fuat.
- Non. crepera.
- Non. Orbitud.
- Non. itiner.
- Non. occupo.
- Non. in, mihi, correptè autè, in grandiri.

- *
Non. proluxi- *Oro mi, ne flectas fandi mi prolixitudinem.*
tudo.
- *
Non. constor- *Vnde exoritur? quo praesidio fretus? auxiliis quibus*
nari. *Quo consilio consternatur? qua vi? cuius copiis?*
- *
Cic. lib. 3. de *Interea propè iam occidente Sole inhorrescit mare,*
Orat. & lib. *Tenebrae conduplicantur, noctisq; & nimbium occacat nigror.*
1. de Diu. *Flamma inter nubes coruscat, caelum tonitru contremit.*
Grando mista imbri largifluisubitâ turbine praecipitans cadit.
Vndique omnes venti erumpunt, saevi existunt turbines,
Feruet aëstu pelagus.
- *
Non. munes. *Animum: quae tum largitio multis ignota erat.*
Munificus nemo putabatur, nisi pariter volens.
- *
Non. soniti. *Quidnam autem hoc soniti est, quod stridunt fores?*
- *
Non. incilave. *Si quis hac me oratione incilet, quid respondeam?*
- *
Non. matres. *Vtinam nunc matrescam ingenio, ut meum patrem*
tam. *Placisci queam.*
- *
Non. temeri- *Egone? tyranni noui temeritudinem.*
tudo.
- *
Non. aluitur *Me caluitur suspicio: hoc esse illud, fore*
Quod occultè Ajax praedixit.
- *
Non. autumo. *Aut hic est, aut hic adfore actutum autumo.*
- *
Non. adiuta- *Illum quero qui adiutatur.*
tur.
- *
Non. in. fa. *Vt si ita sunt promerita vestra equiparare ut queam;*
tiscere, & in, *Vereor se vnquam fatiscar facere quod quibo boni.*
fatiscuntur.
- *
Non. amicitur *Nunc ne illum expectes, quando amico amiciter*
Fecisti.

HERMIONA.

- *
Varro lib. 5. *Regni alieni cupiditas pellexit.*
- *
Auct. ad *Fortunam insanam esse, & cecam, & brutam perhibent Philosophi,*
Her. lib. 1. *Saxoq; instare eam globoso praedicant volubilem.*
Ideo quò saxum fors impulerit, cadere fortunam autumant.
Cecam ob eam rem esse memorant; quia nihil cernat, quò sese applicet.

Insa-

- *
Insanam autem illam aiunt, quia atrox, incerta, instabilisq; sit.
Brutam autem, quia dignum atque indignum nequeat inter nocere.
Sunt autem & alij Philosophi qui contra fortunam negent
Esse ullam, sed temeritate omnia autument regi. id magis
Verisimile aiunt: quòd usus reapse experiundo edocet.
Velut hic Orestes modò fuit Rex, modò mendicus factus est:
Naufragio res hac contigit. nempe ergo haud fortuna obrigit.
- *
In turbâ Orestis cognita, agnota est soror.
- *
Quantamq; ex discorditate cladem importem familiae.
- *
Non tute hinc à conspectu amolire?
- *
Tyndareo fieri contumeliam, cuius à te veretur maximè.
- *
Quòd ego in acie celebros obiectans vitam, bellando aptus sum.
- *
Lamentas fletus facere compendi licet.
- *
Et obnoxium esse, aut brutum, aut elinguem putes.
- *
Prius data est, quàm tibi dari dicta, aut quam reditum est Pergamo.
- *
Concorditatem hospitio adiunctam perpetem
Probitate conseruetis.
- *
Quum neque me aspiciere aequales dignarent mea.
- *
Tristitiâ atque animi intolerandâ anxitudine.
- *
Aut non cernam nisi tagam.
- *
Habet hoc senectus in se, cum pigra est ipsa; ut spissa omnia
Videantur conseri.
- *
Currum liquit, chlamyde contortâ aëstu clupeat brachium.
- *
O flexanima atque omnium regina rerum oratio.
- *
Quòd tamen ipsa orbitas grandaeuitasq; Pelei per penuriam
stirpis subaxet.
- *
Sub iudicio quoque omnes gradus tetinerim.

Prisc. lib. 10.

Non. discor-
dias.

Non. amoliri.

Non. in, ge-
nitius pro ac-
cusat.

Non. aptus.

Non. lamitas

Non. brutum

Non. dicere.

Non. concor-
dias.Non. digna-
rent. & Dio-
med. lib. 1.Non. anxitu-
do.

Fest. tagis.

Non. spissum.

Varro lib. 4.
& Non. in,
chypat.Non. in
verbo, Flexa-
nima.Non. gran-
dauitas.

Non. tetinerit

P 3

Pauca

*
Non. moraret *Paucis absolvit, ne moraret diutius.*
Diomed.
lib. 1.
Non. clepo. *Sermonem hic nostrum ex occulto clepit, quantum intelligo.*

*
Non. domutio *Nam solis Danais hic domutionem dedit.*

*
Non. gemini. *Par fortitudo, gemina confidentia.*

ILLIONA.

*
Non. alter-
cat. *Cur illa hic mecum altercata est.*

*
Fest. repetin. *Ab ea depulsum mammā, pedagogandum accipit
Appotalis liber.*

*
Non. aduigo. *Blandam hortatricem adiugat voluntatem.*

*
Non. cluentur. *Sed hac cluentur hospitum infidelissimi.*

*
Non. dignet. — *quis Deos
Infernos, quibus caelestes, dignet decorare hostiis.*

*
Non. expetit. *Dij me etsi perdunt, tamen esse adiutam expetunt:
Quod, priusquam intereo, spacium ulciscendi danunt.*

*
Non. lactaro. *Ne porrò te error, qui nunc lactat, maceret.*

*
Non. poti. *Vt si onere credo adhuc sceptram patienter potè.*

*
Non. inibi. *Profectò aut inibi est, aut iam potiuntur frugura.*

*
Non. offendo. *Quos ego ita ut volui offendo incolumes.*

*
Non. unoid. *Occidisti, ut multa paucis verba nosè obnuntiem.*

*
Non. unculus. *Repugnantè ego porrò hunc vi detraxi unculum.*

*
Fest. perpetem. *Fac ut cœpisti, hanc operam mihi des perpetem
Oculus traxerim.*

MEDEA.

*
Non. boim. *Clamore & sonitu colles resonantes boim.*

*
Non. vagat. *Quid tandem, ubi ea est? quod recepta exsul incerta vagat.*

*
Prisc. egregius
lib. 3. *Mulier egregiissimā formā.*

Possunt

*
Possum ego istam capite cladem auerruncassere?

*
Diuersi circumspicimus, horror percipit.

*
Illum amor quem dederat, qui plus pollet, potiorq̄ est patre.

MEDVS.

*
MEDEA. — *Atque eccum ipsum in tempore
Ostentum senem. tuè orne te senex? prob Jupiter!*

SEN. *Quis tu es mulier quæ me insueto nuncupasti nomine?*

MEDVS. *Sentio pater te vocis calui similitudine.
Sed quid conspicio? num me lactens caluitur auitas?
Caelitum Camilla exspectata aduenis. Salue hospita.*

*
Populo qui faustum sempiterne sospitent.

*
Credo quorsum itiner tetinisse aiunt.

*
Lingua bisulcis actu crispo fulgere.

*
Quæ res te ab stabulis abiugat, certum est loqui.

*
Repudio auspicium. regrediundum est illico.

*
Tonsilla pegi lauo in litore.

*
*Te Sol inuoco ut mihi potestatem duis
Inquirendi mei parentis.*

*
Quæ sunt isti? ignoti, nescio quæ, ignobiles.

*
Custodite istum vos, ne eum quis attollat, neve attigat.

*
Ire si resto, pergit iter: iam si ire conor, prohibet betere.

NIPTRA.

*
*Barbari eam pestem nauibus nostris obtulit
Nova figura factam, commissam infabre.*

*
Ætate integrâ, feroci ingenio, facie procerâ virum.

*
Aduenio in scrupulosam specum.

*
Spartam repedare instat, id si perpetrat.

Non. auerrunc.

Macrob. lib.
6. c. 1.

Cic. 4. Tusc.

Varro,
Festus,
Nonius,
Macrobius.Non. in. sospi-
tare.

Non. tetinisse.

Non. fulgere.

Non. abiugat.

Non. illico.

Prisc. pango.

Charif. lib. 1.

Charif. lib. 1.
& Prisc. l. 13.Non. in. at-
gollere. &
Diomed.
Non. in. bete-
re.Non. infabre.
& committere.Nō facies. &
Gellius lib.
13. c. 18.
Prisc. de. spa-
cus. lib. 6.

Fest. perpetr.

T 16

Cicer. 2. lib. *Tu quoque Vlyxes, quamquam grauiter cernimus ictum, nimis*
Tuscul. *Es animo molli; qui consuetus in armis animum agere.*

*retinete, tenete, opprimite,
Fleus nudate, heu miserum me, excrucior.
Operite, abscedite, iam iam dimittite.
Nam attrectatu & quassu seuum amplificatis dolorem.
Pedeteniim ite, & sedato nisu, ne succussu arripiat maior dolor.*

Festus in, *Nec vlla subsicus cohibet compagem aluei,*
serilla, & in *Sed sutalino & sparteis serilibus.*
subiudas.

Non. pariter. *Pariter te esse erga illum video, ut illum te erga scio.*

Gell. 1. 2. c. *Cedo tamen pedem, lymphis flauis; flauum ut puluerem*
26. *Manibus isdem, quibus Vlyxi saepe permulsi abluam;
Lasitudinemq; minuam manuum mollitudine.*

Cic. 2. Tuscul. *Conqueri fortunam aduersam, non lamentari decet:
Id viri est officium, fletus muliebri ingenio additum.*

Non. betite. *Vos betite in pugnam defensum patriam.*

PAVLVS.

Non. progenij *Pater supreme nostra progenij patris,*
& celerè. *Nunc redobtestor celerè sancto subueni*
Gell. lib 9. *Censori.*
e. 14. & C5- *Quamuis caprigeno pecori grandior gressio*
ieq. in Var- *Sagittis, plumbo, & saxis grandinat, niuit.*
ron. lib. 6. *Saxis grandinat, niuit.*
Macrob. 1. 6. *Sagittis, plumbo, & saxis grandinat, niuit.*
Sat. c. 1. Prif. *Sagittis, plumbo, & saxis grandinat, niuit.*
lib. 6. *Sagittis, plumbo, & saxis grandinat, niuit.*
Non. niuit.

PERIBOEA.

Non. nisi. alia *Ardua per loca agresti*
duo concin- *Nititur, ac trepidante gradu,*
nau. r. C. 6. c. *Saxa que scrupera Bacchi*
in Var. auct. *Alia que templa propè aggreditur.*
lib. 6.

Non. moderat. *Neque tuum te ingenium moderat, neque fraterna ira exilium tenat.*
& lenare.

Non. atas *Parum est, quod te atas malè habet, ni etiam hic ad malam*
mala. *atatem adiungas cruciatum reticentia?*

Non. gliscit. *Sed nescio quidnam est, animi horrescit & gliscit gaudium.*

Namo

*Nam me perbitere, illis opitularier,
Quous exitio cupio, dum prosum modo*

Thestantem fremitu concidi melum.

*Consternata anima, expectore hac & voluere
Consilium, subit omnes quod de nata est modo
Quo pacto inimicis mortem & huic vitam efferas.*

Belluarum ac ferarum aduentus ne tetret loca.

Aut qua egi, ago, vel axim, auerruncem.

In triplici pertimefactus marore animi, incertè errans vagat

Postquam est oneratus frugum & floris Liberi.

Tamen obfirmato animo mite scit metus.

Patior facile iniuriam, si est vacua à contumeliâ.

Regnum potior, coniugem matro inferis.

Flexa, non falsa autumare dictio Delphis solet.

Tu mulier tege & inta templa Liberi.

Non potest Menalippe hic sine tuo opera exanclari clauos.

Lapit cor cura, erumna corpus conficit.

Corpusq; meum tabe, marore, errore, macore senet.

Metus, egestas, maror, senium, exsilium, & senectus.

Ecfare qua cor tuum timiditas territat.

Nam si te tegetet pudor, siue adèd cor sapientiâ imbutum foret.

Manc, expedibo. factum mihi, quod contra rogo, respondeas.

Regnum Imperator, aeternum morum sator.

Gnato ordinem omnem ut dederit, enodat patri.

Q multimodis variè dubium, & prosperum copem diem.

Non. perbitere.

Non. melum.

Non. consternari.

Non. tetret.

Non. auerruncem.

Non. vagat.

Non. de Genitino.

Non. tamen.

Non. iniuria.

Non. de Nominatio.

Non. autumare.

Non. inta.

Non. exanclari.

Non. lapit.

Non. macore.

Non. senium.

Non. timor.

Non. imbuere.

Non. expedibo.

Non. de accusatio sing.

Non. enodo.

Non. copem.

Quam-

Prisc. de sent. lib. 10. *Quamquam atas senet, satis habeo tamen viri ut te arā arceam.*

TANTALVS.

Non. pnegre- ditur. *Extremum intra camperem, ipsam
Iam prægreditur Paribenopauim.*

TEVCER.

Varro lib. 6. de ling. Lat. *Flexanima tanquam lymphata & Bacchi sacris
Commota, in tumulis Teucrum commemorans meum,
Alcyonis ritu litus peruolgans feror.*

Carif. lib. 1. & Nō. stirps. *Qui stirpem occidit meum.*

Cic. lib. 2. de Orat. *Segregare abs te ausus, aut sine illo Salamina ingredi
Neque paternum aspectum es veritus? cum me atate exactā
Indignum liberum lacerasti, orbasti, exstinxisti: neq. fratris necis;
Neque gnati eius parui; qui tibi in tutelam est traditus.*

Non. in. aliis. *Quæ desiderio alumnūm, pœnitidine,
Squale, scapregē, incultā vastitudine.*

Non. faul. *Nos illum interea perficiendo propitiaturos faul remus.*

Fest. recipi- care. *Rapido, reciproco, percito, Augusto, citare, rectem, reciprocare unde, eque gre-
mis subiectare, adfigere.*

Cic. 3. de nat. Deor. *Nam si curent, bene bonis sit, malè malis, quod nunc abest.*

Non. putret. *Quamquam annisq. & atate hoc corpus putret.*

Fest. tagit. *Vt ego, si quisquam me tagit, & tagam.*

Prisc. lib. 4. *Postquam defessus perrogitando aduenas:
De nat is, neque quemquam inuenit sciam.*

Ex Festo in redhostive, & Nō. in, hostive Fest. in, Sae. *Nisi cōerceo proteruitatem, atque hostio ferociam.
Nam Teucrum regi lapsa res restibilet.*

Non. prouideo *Aut me occide, illa hinc sine vsquam prouideam gradum.*

Non. facessere *Te repudio, nec recipio, naturam dico facessi.*

Non. ibid. & Fest. *Facessite hinc omnes, parumper tu manes.*

Quam

* *Quam te post multis tueor tempestatibus*

* *Vbi poëta pro sua parte falsa confictaque canant, qui causam humilem dictis ampliant.*

* *Profusus gemitu, murmuro.*

* *Neque perpetrare precibus, nec precio quis.*

* *Patria est, ubicumque est bene.*

* *Periere Danaï, plera pars pessundata est.*

* *Nisi in scitiā, ferocitate, atque ferociā.*

* *Haud sinam quicquam profari, priusquam acceperis quod peto.*

* *Mihi classem impetrat Thessalam, nostramque in altum ut properiter dedu-
cerem.*

THYESTE.

* *Non illic luteis aurora bigis.*

EX INCERT. PACVVI TRAGŒDIIS.

* *Sanguine cassa, domi porta, terrigeri graditur,
Quadrupes, tardigrada, agrestis, humilis, aspera,
Capite breui, ceruice anguinā, aspectu truci,
Euiscerata, inanima, cum animali sono.*

* *Graingena de isto aperit ipsa oratio.*

* *Quibus abest ad precauendum intelligendi astutia.*

* *Ego odi homines ignauā operā, & philosophā sententiā*

* *Nam si qui, qua euentura sunt, prouideant, aequiperent Ioni.*

* *Filias tibi procreasse eandem per Calypsonem autumant.*

* *Hic tibi strepitus, fremitus, clamor, tonitru, rudentisibilus.*

* *Repandirostrum, incuruicernicum pecus.*

* *Tu curuisfrontes pascere armentas soles.*

Non. tuens, & tempestus.

Non. amplian.

Fest. profusus.

Fest. perpetra- re.

Cicero 5. Tuicul.

Prisc. lib. 5. & Fest. in, plera.

Non. feracia.

Non. acceperis.

Non. properiter.

Fulgent. in, luteis.

Cic. lib. 2. de diuinat. Tertull. de pall. Crinitus lib. 11. c. 7.

Cic. lib. 5. de fin.

Gell. lib. 13. cap. 8.

Gell. lib. 14. cap. 1.

Carif. lib. 1. Prisc. lib. 6.

Varr. lib. 4. & epist. C. 2. 11.

Fest. lib. 1. c. 6.

Non. armenta.

Q2

Exha-

- Varro lib. 4. *Exhalat auram terra atque auroram humidam.*
- Varro lib. 5. *Pastor exorto iubare, noctis decurso itinere*
- Varro lib. 1. *Sol si perpetuò sit aut nox flammeo vapore, aut frigore,*
de re rust. *Fructus omnes interire.*
- Varro lib. 6. *— nulla res neque*
de L. L. *Cicurare, neque mederier potis est, neque*
Reficere.
- Fest. gen. *Nunc primùm opacat flore lanugo genas.*
- Fest. incicor. *Reprime incicorem iracundiam.*
- Fest. manticularum. *Consilium cicur.*
Ad manticulandum astu aggreditor. scitè, quid pro me, erue.
- Educ, i, manticator. ita me facti oppressit iugo.*
- Aggreditur astu regem. manticulandum est hic mihi.*
- machinam ordixis nouam*
Manticultatam astu, sanctiora adicis.
- Iuraturanda—*
— quibus quotidie
Parua noxa extergeantur.
- Fest. mulcere *Quid me obtutu terres, mulces laudibus?*
- Fest. nequitia. *Sed cum contendi nequitum vi, clam tendenda est plaga.*
- Fest. obstinati *Obstinati exorsus.*
- Fest. prologia. *Quid est? nam me exanimasti prologio tuo.*
- Fest. repeda. *Paulum repeda gnate à vestibulo gradum.*
- Fest. salasia. *Hinc seuitiam salacia fugimus.*
- Fest. solari. *Solatur, auxiliatur, hortaturq; me.*
- Fest. spira. *Quid cessatis socij eicere spiras sparteas.*
- Fest. Topper. *Topper tecum si potestas, faxit si mecum velit.*

Labi.

- Labitur trabica in alueos.*
- Nec satis resarrire.*
- At accepisti me isto cum verbo, miseretur tuò.*
- Postquam calamitas plures annos aruas caluitur.*
- Miseret me, lacrymis lingua debiliter stupet.*
- Voce suppressa, innata fronte, vultu turbido.*
- Improbis, confidens, nequam malus videatur.*
- Qua te applicauisti tamen arumnis obruta*
- Calchan.*
- Iteris.*

L. ACCII, vel ACTII, vel ATTII.

ÆNEADÆ seu DECIVS.

- Patrio exemplo me dicabo, animam deuorabo hostib.*
- Te sancte, venerans precibus, inuicte, innoco,*
Portenta ut populo, patrio verruncent bene.
- Vim Gallicam obduc contra in acie exercitūve*
Patrum hostili fusum sanguen sanguine.
- Clamore & gemitu templum resonit calitum.*
- Eo nunc quòd eorum segnitate ardet focus.*
- Fateor, sed sapè ignauit fortem in spe expectatio.*
- Calcei voce canora fremitu peragrant minitabiliter.*
- Castra hac vestra est, optimè estis meritis à nobis.*
- Dij summatibi perduellum est, quorum aut quibus*
se à partibus gliscunt.
- Nilil neque periculi, neque tumuli est quod sciam.*

Q 3

Quod

Non. tumuli

- Non. callet. *Quod periti sumus in vita atque usu callemus magis.*
- Non. adau-
clauit. *Quibus rem summam & patriam nostram quondam adauclauit pater.*
- ACHILLES.
- Non. delica. *Quâ re aliâ ex crimine inimicorum effugere possis, delica.*
- Non. feruat. *Ne tum cum feruat peccus iracundiâ.*
- Non. flaccet. *An sceptrâ iam flaccet, ferat.*
- ÆGISTHVS.
- Non. callat. *Meliùs quàm viri callent mulieres.*
- Non. celebri. *Celebri gradu gressum accelebrasse decet.*
- Non. fligi. *Heu cuiatis stirpem penitus fligi studet.*
- Non. fra-
gescunt. *Neque fera hominum peccora fragescunt, donec
vim per se ferant imperij.*
- Non. sordet. *Cùm manus materno sordet sparsa sanguine.*
- AGAMEMNONIDES.
- Non. oblite-
rari. *Inimicitias Pelopidarum exstinctâ iam oblitteratas memoriâ renouare.*
- Non. cõponere. *Sic multi, animus quorum atroci iunctus malitia est,
Composita dicta ex pectore euoluunt suo,
Quæ, cum componas dicta factis, discrepant.*
- ALCESTIS.
- Prisc. lib. 9. *Cum strideret retractarursus inferis.*
- ALCMÆON.
- Non. vanans,
& lactare. *Tanta ut frustrando lactans, vanans protrahit*
- Non. specis. *Quod dÿ interdum inferam penitus depressum alis clausere specis.*
- Non. Gran-
deuitas. *Quia nec vos nec ille impune irrideret meam
Grandeuitatem.*
- Non. supersti-
rei. *Suos deseruit liberos, superstites sunt.*
- Non. tardi-
tudine. *Atque eccos segnes somno & tarditudine.*

Postre-

- Postremò amplexa, fructum, quem Dÿ dant, cape.
- Qui ducat, cum te viderit socrum, generibus tantam esse impietatem.
- Ut me repositum immerentem repentino nuntio alacrem
Reddidisti, ac me excitasti ex lætâ in lætitudine.
- ALPHESIBOEA.
- Quid tam obscuri dicunt? estne tam inenodabile?
- Aduereor, cum te esse Alcmaonis fratrem factis dedicat.
- Sed angustitatem inclusam saxis squalidam.
- et si est in malis
- Depositus animus meus, qua scribi exinde audier.
- Ita territa membra animo agrote cunctant sufferre laborem.
- Cum ipsa sim & si misericordia eorum vlla est liberum.
- Si tui veretur te progenitoris, cedo.
- Odiorum hostificumq; diem obuium turbam aspecti atque horribilem.
- Sed tibi cautim est aduendum ad virum.
- AMPHITRYO.
- Si satis rectè aut verâ ratione angurent.
- Hoc in re est, quod tu tam temeriter meam beneuolentiam
Interiisse es ratus.
- Cedo ecquid te redhosti tum cum meâsem obiectet facilius.
- Aut tam obstinato animo confusus tuo.
- An mala etate vis multari exemplis omnibus?
- Qui meum senium cum dolore tuo coniungam & comparem?
- Miseret lacrymarum, lætuum, orbitudinis.
- Sed quanam hæc est mulier, funesta veste, tonsu lugubri?

Tamen,

- Non. gracili-
tudo. *Tamen, ista tua gracilitudo, & luctus facit
Propemodum ne dubitem.*
- Non. sanguen-
viscere suo. *Cum patre paruos patrum hostificè sanguine sanguem
viscere suo.*
- Non. ordiri. *Non paruum rem ordior. ne retice obsecro.*
ANDROMACHA.
- Non. longin-
què. *Annos malos, multosq; longinquè à domo
Bellum gerentes summum summâ industriâ.*
ANDROMEDA.
- Non. vapos. *Qui neq; terra est datus, nec cineris causa unquam euasit vapos.*
- Non. prolun-
nium. *Muliebri ingenium, prolunium, occasio.*
- Non. alere. *Alui, educaui, id facite gratum ut sit seni.*
- Non. Fors. *Multi iniquo mulier animo sibi mala ausere in malis,
Quibus natura praua magis, quàm fors aut fortuna obfuit.*
- Prisc. ningo
lib. 10. *Quum nix erit caelestium molem mihi.*
- Non. imman-
tem. *Immane te habeat templum obuallatum ossibus.*
- Non. tetulisti. *Donec tu auxilium Persen tetulisti mihi.*
- Non. signita-
te. *Namq; ut dicam te metuant segnitate addubitare haut meum est*
- Non. alge. *Misera obuallata saxo, seruo, pedore, alguq; & fame.*
- Non. diuidos. *Nosq; ut seorsum diuidos letho offeres.*
- Non. famuli-
tai. *Nam postquam paruos vos oppressit famulitas,
Vis atque egestas, fama, formido, pudor.*
- Non. *Quot luna circulos annuos instituit.*
- Non. segu. *Quod beneficium haud sterili in segete rex te obesse intelligis.*
- Non. piget. *Nec quis te adiutem inuenio, hortari piget, non prodesse id pudet.*
ANTENORIDÆ.
- Non. integr. *Namque venio huic ut mea ope opes Troia integrem.*

For.

- Fortasse an sit quod hic non mertet metus.
- Ad populum intelligo referendum quoniam equiter
Sententia fuisse.
- Qui aut illorum copias fundam in campo, aut manes
vram, aut castra maclabo in mare.
- Sed quis hic est, qui matutinum cursum huc celeranter rapit?
ANTIGONA.
- Ne istum numerum amittas subitum oblatum.
- At at, nisi me fallit in obitum sonitus.
- Hec vigiles properate, expergite,
Pectora tarda sopore, exsurgite.
- Quid agis? perturbas rem omnem ac resupinas soror.
- iam iam neque Di regunt,
Neque profecto Deum summus rex omnibus
Curat —
Quanto magis te istiusmodi esse intelligo,
Tanto, Antigona, magis me par est tibi
Consulere & parcere.
- ARGONAVTÆ.
- tanta moles labitur
Fremebunda ex alto, ingenti sonitu & spiritu
Pra se undas voluit, vortices vi suscitavit,
Ruit prolapsa, pelagus respergit, restat.
Ita dum interruptum credas nimbum voluier,
Dum quod sublimè ventis expulsum rapi,
Saxum aut procellis, vel globosus turbines
Exsistere ietos, undis concurrantibus.
Nisi quas terrestres pantus strages conciet.
Aut fortè Triton fuscina euertens specus,
Subter radices penitus undanti in freto
Molem ex profundo saxeam ad calum vomit.
- Sicut citi atque alacres rostris per fremunt
Delphini.
- Syluani melo
Consimilem ad aures cantum & auditum refert.

Non. mertet.

Non. equiter.

Non. maclabo.

Non. celeran-
ter.

Non. numerum.

Non. obitum.

Non. exper-
gite.Non. resupi-
nas.Macrob. l. 6.
Sat. c. 1.

Idem c. 2.

Cic. de nar.
Deor. lib. 2.
& Prisc. lib.
de vers. Co-
micit, sed
alio ordine.Cicero d.
loca.

R

ARMO-

- *
Non. hister. *Hem vereor, plus, quam fas est captiuum, hiscere.*
- *
Non. vesi. *Cedit, Achilli inclytis armis vefci studet,
Vt ea cuncta optimè is lenia pra illis puet.*
- *
Non. subiti. *Bene facis. sed nunc quid subiti mihi febris* a stuat mali?*
*
*
Non. Colu. acct-
sit.
Non. compon. *Quid est cur componere ausis mihi te, aut me tibi?*
- *
Non. noxitudo *Ocule noxitudo obliteretur Pelopidarum, ac per nos sanctescat genus.*
- *
Macrob. lib. *— nam trophaum ferre me à forti pulcrum est viro:
6. c. 1. Si autem & vincar; vinci à tali, nullum est probrum.*
- *
Non. imbutos *Inter quos saepe sanguine imbutos.*
- *
Non. peruico. *Sed peruico Ajax animo atque morabilioni.*
- *
Non. propria. *Nam non facilè, sine Deum operâ, propria humana sunt bona.*
- *
Non. anxitudo. *Vbi cura est, ibi anxitudo, acerba ibi cuncta consiliorum ratio, & fortuna.*
- *
Non. exerciti. *In quo salutis, spes summas sibi habet exerciti.*
- *
Macrob. lib. *Virtuti sis par, dispar fortunis patris.*
6. c. 1.
- *
Ad Heren. *Apertè fatur dictio, si intelligas,
lib. 1. Tali dari arma, qualis qui gessit fuit.
Iubet, potiri si studeamus Pergamo.
Qua ego profiteor esse mea: nam me equum est frui.
Fraternis armis; mihiq; adiudicariet,
Vel quod propinquus, vel quod virtute amulus.*

ASTYANAX.

- *
Non. for. *Itera in quibus partibus (namque audire volo)
Si est quem exopto, & quo captus modo:
Fortunâne, an fortè reperitur?*
- *
Non. miseri-
tudo. *Troia est testis, quare ex aliis qui illius misertudinem;
Nomen clarum in humili saxo multis memorant vocibus.*
- *
Non. aucupât *Nunc in concilio id Reges Argiuum aucupant,
Id querunt.*

Propter

- *
Propter te tot tantâsque habemus vastitates funerum. Non. vasti-
tatis.
- *
In celsis montibus pecua, atq; inter colles pascunt Danaï in Phrygia terminis. Non. pecua
- *
Qui nostra per vim patria populauit bona Non. populi.
- *
Quorum crudelitatem nulla unquam explet satias sanguinis. Non. satias.
- *
*Nihil credo auguribus, qui aures verbis diuitant
Alienas; suas ut auro locupletent domos.* Gell. lib. 14.
c. 1. Non. in
diuit.
- *
*Hic per matutinum lumen tardeo properantem gradus
Derepentè aspicio ex nemore pavidum & properantem egredi.* Non. dere-
pentè.
- *
*— abducite intrò. nam mihi
Misertudine commonit animum excelsa aspecti dignitas.* Non. aspecti.
- *
*Vtinam unicum mihi antiſtitam arcitenens suam
Tutetur.* Non. antiſt.
- *
Feram feroci contundendum saniter. Non. saniter.
- *
*— hunc altis picem
Regionum fac. desistat exercitum
Morari, nec me ab domuitione arceat
Obscuro nomine. —* Non. obscuro.
- ATHAMAS.
- *
Atque ita de illis merui, ut iure hac nunquam miserarent mala. Non. misera-
rent.
- *
Cuius sit vita indecoris, morrem fugere turpem haud conuenit. Non. indeco-
ru.
- *
Vt profugiens hostem, inimici inuadam in manus. Non. inuad.
- *
An dubito? Vab, quid agis? caue ne in turbam te implices. Non. turbam.
- *
Beneficium graue in hostium peperisti gratiam. Non. graue.
- *
Prius, quam infans esses, facinus oculi vescuntur tui. Non. vescunt,
& infans.
- ATREVS.
- *
Epularum fictor, scelerum fratris delitor. Pâsc. delin-
lib 9.
- *
Concoquit partem vapore, flammam tribuit verubus lacerta in focos. Non. lacerta.
- *
Proinde ita parent se in vita, ut vinci nesciant. Cic. Tusc. 4.

R 2

Ne

- Non. vesti. *Ne cum tyranno quisquam epulandi gratiâ
Accumbat mensam, aut eandem vescatur dapem.*
- Prisc. lib. 6. *Simul & Pisca premia arrepta à socru possedit suo.*
- Non. sonera. *Sed quid tonitru turbida toruo
Concussa repente aquora cali
Sensim sonere?*
- Non. digner. *Egone Argiuum imperium attingam, aut Pelopiâ digner domo?
Quoi me ostendam? quod templum adeam? quo more funesto colloquar?*
- Cic. 3. offic.
& lib. 1. &
pro Sextio. *Fregisti ne fidem? Neque dedi neque do infideli cuiquam.
Oderint dum metuant.
Natis sepulcrum ipse est parens.*
- BACCHÆ.
- Non. fulgere. *Latum in Parnasso inter pinos tripudiantem, in circuitu
Ludere, atque tadis fulgere.*
- Non. magnitas. *Quod neque sat fingi, neque satis dici potest
Pro magnitate.*
- Non. modico. *Agite modico gradu, nisi iacite leues.*
- Non. accom-
mod. *Tum siluestres exuias lauo pietas lateri accommodant.*
- Non. in. festis. *Sylvicola inuisentes loca
Vbi sanctus Cytharon frondet viridantibus fetus.*
- Non. granda-
uitas. *Qua neque vetustas, neque mors, neque grandauitas.*
- Non. nitidi-
tas. *Forma figura, nitiditate, hospes regius.*
- Fest. ostent. *Penibeus
Præsto cerritus nobis se stupens vltro ostentum obtulit.*
- Non. nigres. *Splendet sæpe, a si idem nimbis interdum nigret.*
- Varro lib. 5.
de Ling. Lat.
Macrob. 1. 6.
Saturn. c. 5. *CHO. Quis me iubilat?
BACH. Vicinus tuus antiquus
CHO. O Dionysè pater,
Optime vitifator,
O Semelâ genitus Euiæ.
Almaq. curru noctiuago Phæbe.*

Dein.

- Deinde omnes, stirpe cum inclyta Cadmi, deuagant
matrona percitæ tumultu.*
- Indecorabiliter alienos alunt*
- Nam Flori crines video, ut propexi iacent.*
- BRVTVS.
- Nocte intempestâ nostram deuenit domum.*
- Cum iam quieti corpus nocturno impetu
Dedi, sopore placans artus languidos,
Visum est in somnis pastorem ad me adpellere,
Pecus lanigerum eximia pulchritudine.
Duos consanguineos arietes inde eligi,
Præclariorēq. alterum inuolare me:
Deinde eius germanum cornibus connitier
In me arietare, eoque ictu me ad casum dari.
Exin prostratum terrâ, grauiiter saucium,
Resupinum, in calo contueri maximum
Ac mirificum facinus; dextrorsum orbem flammæum,
Radium Solis, liquier cursu nouo.*
- Rex qua in vita usurpant homines, cogitant, curant, vident,
Quæq. agunt vigilantes, agitantq. ea si cui in somno accidunt,
Minus mirum est. sed in re tantâ haud temere visa offerunt.
Proin vide ne, quem tu esse hebetem deputes aquæ ac pecus,
Is sapientiâ munitum pectus egregium gerat,
Teq. regno expellat. nam id, quod de sole ostentum est tibi,
Popolo commutationem rerum portendit fore
Per-propinquam. hac bene verruncet populo. nam quod ad dexteram
Cæpit cursum ab laeuâ, signum præpotens, pulcherrimè
Auguratum est, rem Romanam publicam summam fore.*
- qui rectè consulat, consul fuit.*
- Tullius, qui libertatem ciuibus stabilierat.*
- CHRYSIPPVS.
- Æternabilem diuitiam partitiſſent.*
- Quid agam? vox illius est. cerè omnes idem cernimus.*
- Melius pigrasse, quàm properasse est nefas.*
- R 3
- Non. vago. *Non. vago.*
- Chariclib. 2. *Chariclib. 2.*
- Ex emendat.
Schol. in A-
pul. *Ex emendat.
Schol. in A-
pul.*
- Varro lib. 5.
de L. L. *Varro lib. 5.
de L. L.*
- Cicer. lib. 1.
de diuinat. *Cicer. lib. 1.
de diuinat.*
- Varro de L.
L. lib. 4. *Varro de L.
L. lib. 4.*
- Cic. pro
Sextio. *Cic. pro
Sextio.*
- Non. partitens. *Non. partitens.*
- Non. cernere. *Non. cernere.*
- Fest. pigrasse. *Fest. pigrasse.*
- Quin

Fest. superescit *Quin hinc superescit, Spartam atque Amyclas trado.*
Fest. rodus. *Neque quisquam à telis vacuus, sed uti cuique obuiam fuerat ferrum, alim saxum, rodum.*

CLYTEMNESTRA.

Prisc. resonit lib. 9. *Sed valua resonunt regia.*
Non. incilas. *Mater mea, iure factum incilas genitorum iniustum approbas.*
Non. tetnerit. *Vt qua tum absentem rebus dubiis coniugem tetnerit, Nunc prodat ultorem.*
Non. pigra. *Omnes gaudent facere rectè, mali pigrent.*
Non. *Scibam hanc mihi supremam lucem & seruitutis finem dari.*
Non. compot. *Cur me miseram irrides magnis compotem & multis malis?*
Non. flucti. *Flucti immisericordes iacere, & atra ad saxa allidere.*
Non. suffera. *Aut ego illum eripiam, aut illi pœnam sufferam.*

DEIPHOBVS.

Prisc. next. lib. 9. *Nos continuo ferrum eripimus omnibus manicas neximus.*
Non. lembus. *Eo autem nocte extremâ, retia ut prouherem & statuerem: Forè aliquanto plus quàm solitus lembo sum progressus longius.*
Non. grauis. *At infando homini gnatula erat, aut arena se exfule, Qui neque amico amicus unquam grauis, neque hostis hosti fuit.*

DIOMEDES.

Non. exanclaus. *Ferè exanclausus tyranni sauum ingenium atque execrabile.*
Non. attendo. *Simul aurem attendo, ut quirem exaudire amplius.*
Non. apud. *Adsum apud te genitor.*
Non. pecua. *Passim, qua prada, pecua balabant agris.*
Fest. nobilitas. Non. nobilitas. *Me Argos referam (nam hinc suam nobilitas) Ne cui cognoscar noto.*
Non. largi. *Benignè & pro beneficio largi atque ampliter.*

Si unquam perpediar gnato, puer, ne attenderis
Petere à me, id, quod nefas sit, concedi tibi.
Et qualis fuerit fama celebrescat tua.
Multa amittuntur tarditiæ & secordiâ.
Ogygia mœnia.
Ita è fletu & tenebris obstinatiùs
Speciem amissi luminis conspiciunt insolentiam.
Non genus virum ornat, generi vir fortis loco.
 EPIGONIS.
Qui nisi genitores vltio, nullum meis dat finem miseris.
Sapimus animo, fruimur animâ, sine animo anima est debilis.
Sed iam Antylochum huc vadere cerno, & nobis datur bona pausa loquendi.
Apud abundantem antiquam amnem, et rapidas undas Inachi.
Et nonne Arginos fremere bellum, & velle vi vulgum videt?
Ita imperitus stupiditate erumpit se, impos consilij.
Viden' ut te impietas stimulat, nec moderat metus?
Nunc pergamus, supplicis placans calitum ar as explcam.
Quid cesso ire ad eam? hem praesto est, camo collum grauem.
Eloquere properè ac pauorem hunc meum expectora.
Eaq; hoc causa, ut ne quis nostra auribus verba cleperet.
 EPINATSIMAXH.
Martes armis duo congressos crederes.
Contra quantum obfueris, si victus sis,
Considera, & quo reuoces summam exerciti.
Ut nunc cum animatus iero, satis armatus sum.

Probis

- Non. multos. *Probis probatum potius, quam multis fore.*
- Charifius lib. 1. *Incurfio ita erat acris.*
- Non paniturum. *Quod si procedit, neque te, neque quenquam tua Arbitror pœniturum laudis, quam ut serues vide.*
- Non. terricu-
la. *Vbi non terriculacita sunt.*
- Prisc. lib. 6. *Lucifer à lampade exurat Ionis arietem.*
- Non. amni. *Scamandriam undam falso sanctam obtexi sanguine,
Atque aceruos alta in amni corpore expleni hostico.*
- Non. de casti-
bus. *Ab classe ad urbem tendunt, neque quisquam potest
Fulgentium armum armatus ardorem obtui.*
- Non. fugi. *Nec perdolescit fugi socios morte, campos contegi.*
- Non. fatiscit
& fatiscere. *Tamen haud fatiscam, quin tuam implorem fidem.*
- Non. compara *Proin tu id cui fiat, non qui facias compara.*
- Non. cernere. *Primores procerum reuocarent nomina, nisi esset quis qui armis secum vellet
cernere.*
- Nō. in excep-
accusatiui
pro genitiuo. *Eos mortalis fœnis —*
- Non. mutui. *Item ad mœstitiam mutam infantium quadrupedum.*
- Non. seniam. *Mors amici subigit, quod mihi senium est multo acerrimum.*

ERIGONA.

- Non. porient. *Quibus oculis quisque nostram poterit illorum obtui
vultus, quos iam ab armis anni porcent.*
- Non. comitaf-
se. *Tum autem Agisthus si me eodem lecto comitasset patri.*
- Non. pigrem. *Fateor. sed cur propter te pigrem hac, aut huius dubitem parcere capiti.*
- Non putret. *Quanquam ex sanguine hoc corpus mihi annis putret.*
- Non. de Ge-
nitio. *Locrorum late viridia & frugum vbera.*
- Non. assentio. *Assentio. age nunc tu tuam progeniem, & ordine.*

Age,

- Age, age, amolire, amitte, caue vestem attigas.*
- Sed ubi ad finem ventum est, in quo illum fors expectabat loco,
Ad quem Orestes grauis sacerdos ferro promto astitit.*
- Quod utinam me suis arcitenens telis mactasset Dea.*
- ERIPHILA.
- Pallas bicorpor anguim spiras trahit.*
- EVRYSAGES.
- Nunc per terras vagus, extorris,
Exturbatus regno, atque mari,
Super Oceani stagna alta patris,
Terrarum amfracta reuisam.*
- Tu autem quod quæro enoda, & qui sis explici.*
- Na mea oblectat spes arumno sum hospitem,
Dum id quod miser est, clam esse censet aleros.*
- Iam potero incipiam, & sine quid vi contendam ut hinc
comportet texum Salaminem habeam.*
- Sed ut ratusta, & raueste, & vastitudine tarde forma tuis.*
- Numquam erit tam immanis, cum mea opera extinctum sciet, qui fragescat.*
- Apud ipsum addiscas.*
- Diffidam amantem cidere turbet vulgum ambigua*
- Persuasit mæror, anxitudo, error, dolor.*
- Heu me miserum, cum hac recordor, cum illos reminiscor dies.*
- Opinione factum est, quanto minus stirpem educabant, tanto vereremur ma-
gis eos esse.*
- Tot tropæa transdes, summam gloriam euorti fines
Tam defubito.*
- Tuam solitatem memoras, formidas tibi.*
- Reprime parumper citatum quadrupedem.*
- Disertim id unum incommodum desit meis.*

S

Prò

Non. attig.

Non. grauis.

Nō. mactare.

Prisc. lib. 6.

Ex Nonio &
Varrone sic
iungere qui-
dam.

Non. enoda.

Non.

Non. contend.

Nō. vastitudo.

Nō. fragescat.

Non. apud.

Non. vulgus.

Non. anxitudo.

Non. de Ac-
cusatiuo.

Non. opinione

Non. defubito.

Non. solitas.

Non. de Ac-
cusat. pro Ge-
nitio.

Non. disertim

- Non. squalor. *Prò Dÿ immortales speciem humanam, inusitatam, egregiam, Indignam clade & squalitudine.*
- Non. calu. *Sed memet caluor. vos istum, ut iussi, ocius abstrahite.*
- Non. occupatus. *Quemadmodum impetum occupemus facere ultro in regem.*
- Non. comparare. *Nihil est. si autem ad te retardat socium, in portu est copia, subsistat modo tute ipse efforma & compara.*
- Non. miserari. *Hec mihi, ut etiam hac arumna mihi luctum addit luctibus. alia persona. Quid miserari id me Eurysacem tuam sodalitatem memoras? formidas tibi? te commiserabar magis, quam miserabar mei, mulus mei & aliquando vexata generibus.*
- Non. expers. *Ille orbis, expers liberum.*
- Non. ilio. *Illico inquam habitat ouis quam propitius.*
- HECVBA.
- Prisc. lib. 6. *Veter fatorum terminus sic iusserat.*
- HELENI.
- Fest. probrum. *Què, nisi probrum, omnia alia in delicta aestimant.*
- Fest. mania. *Signo extemplo canere, ac tela ob mania offerre imperat.*
- ILIONA.
- Non. sonant. *Ibo ad eam, ut sciscam quid velint. valua sonant.*
- Non. rimari. *Aut stagnorum humorem rimarentur loca*
- Non. memorat. *Attrice vrsu se memordisse autumat.*
- ION.
- Prisc. aiant. *Quibusnam te aiant ortum locis.*
- Prisc. lib. 6. *Ex taurigeno semine ortam fuisse, an humano eam.*
- Charif. lib. 1. *Custodem assiduum Ioni apposuit virgini.*
- MEDEA.
- Non. aucupans. *Ego me extollo in abietem, aliè ex tuto prospectans aucupo.*
- Non. immanis. *Primo ex immani victum ad mansuetum applicans.*

Fors

- Fors dominatur, neque vlli vita propria in vita est.*
- Principio extispicum ex prodigiis, congruens ars te arguit.*
- Nisi ut astu ingenium, lingua laudem, dictis lactem lenibus.*
- Tun' dia Medea es, cuius aditum expectans peruixi vsq, adhuc.*
- Apud vetustam turrem.*
- Vagant, pauore pecuda in tumulis deserunt, Quis nos pajcet postea?*
- Qui potus est repelli quisquam, ubi nullus est causandi locus?*
- Par neci orbificor liberorum leto & tabificabili.*
- Peritè in stabulis frenos immittens feris.*
- Vt tristes turbinum toleraret hyemes, mare cum horret fluctibus.*
- Lauere falsis vultum lacrymis.*
- Exsul inter hostes, expes, expers, desertus, vagus.*
- MELEAGER.
- Vagent ruspantes siluas sextam tesseras.*
- Quæ vastitudo hæc, aut unde inuasit mihi?*
- Gaudent, currunt, celebrant, herbam conferunt, dona tenent Pro se quisque, cum coronâ clarum connectit caput.*
- Cuius exunias & coronam huic numeravit virgini.*
- Erat virile istuc ferre aduersam fortunam facul.*
- frigit
- Fricantem corpus aërium occultè abstruso in flumine*
- Frigit aëtas rubore ex oculis fulgens flammeo.*
- Em som vitæ finem ac fati internecionem fore Meleagro torris cum esset interfectus flammeus.*

S 2

Rem a-

- Non. dignava. *Remanet gloria apud me: exuuias dignavi Atalanta dare.*
- Non. inciliat. *Quiq; non me spernens, incilians probris,
Sermonem indecorans, turpi fama differet.*
- Non. ancillat. *Quam inuita ancillans, dicto obediens viri.*
- Non. eliminor. *Tum ut eliminor clamore, simul ac nota vox ad aures accidit.*
- Non. grandesc. *Fruges perhibet grandescere.*
- Non. itiner. *Labore aut minuatur itiner ingressum via.*
- Non. leuare. *Cave lassitudo poplitum cursum leuet.*
- Non. mansues. *Nunc si me matrem mansues misericordia capsit.*
- Non. feruit. *Heu cor iram feruit caecum, amentiam rapior, feror.*
- MELANIPPVS, seu MENALIPPVS.
- Fest. obnoxium. *Te, te esse huic noxia obnoxium.*
- Non. imbuturum. *Credite me amici morte imbuturum manus.*
- Non. torris. *Regina erit tempus, cum hic torris quem amburi vides.*
- Varr. lib. 6. *Rejicias abs te religionem, scrupula imponas.*
- Fest. rodus. *Constituit, cognouit, sensim comlocat sese in celsum locum,
Hinc manibus rapere rodus saxum grande & graue.*
- Fest. ratum. *Neque ratum est quod dicas, neq; qua agitas discendi est locus.*
- Non. aptus. *Obuiat amens, idq; aduersum aptus, alter in promptu occupat.*
- Non. cetta. *En eum aliquis cetta in conspectum, aut nos, ubi est, ducite ad eum.*
- Non. presente hu. *Est res aliqua, qua presente his prius maturè institit.*
- Non. inuidit. *Vnde, aut qui mortalis florem liberum inuidit meum?*
- Non. animo. *Egone auxilio motus, temere ut hosti me animato offeram?*
- Non. salti. *Hi Melanippum interea traiecit nemorum in salti faucibus.*

MINO-

MINOTAVRVS.

Taurigeno semine ortum fuisse an humano.

MYRMIDONES.

Tu pertinaciam esse Antiloche hanc pradicas:
Ego pernicaciam aio. & hac me vti volo.
Nam pernicacem dici me esse, & vincere,
Perfacile patior. pertinacem, nihil moror.
Hac fortes sequitur: illam indocti possident.
Tu addis quod vitio est, demis quod probro datur.

Termen.
Mea fata in acie obliui.

Nolo equidem. sed tu huic, quem scis quali in te fiet
Fidelitate, ob fidam naturam viri ignosce.

Quod sicut decuit ista res mecum, aut meus mereret dolor,
Iam diu inflammari & ardere naues vidiissent suas.

Lassis trahere in salum, & vela ventorum anima immittere.

Regnum tibi permitti malunt. cernam, tradam exercitum.

Iram in frenes, obstes animis, reprimas confidentiam.

Tua honestudo Danaos decepit diu.

NEOPTOLEMVS.

Vbi nihil contrarationem, & quam habuit assensit silens.

Haud quisquam potis est tolerare acritudinem.

Vim, ferociam, animum, atrocitatem, iram, acrimoniam.

Do & pudet qua grauium me, & verò piget.

An pro me dane quiete adiutem inuenio hortari piget,
Non prodesse id pudet.

Decorare est satius quam urbem tenuis.

Sed quem mihi iungent, cuiq; tu illo fuerint dignabor dare.

S. 3.

Macrob. l. 6.
Saturn c. 5.Non. pertinacia
& vel. ea.Varro lib. 4.
Non. de Ac-
satio.

Non. fidelitas

Non. meritar.

Non. anima.

Non. aernere.

Non. confi-
dentia.Non. honesti-
tudo.

Non. assensio.

Fest. tolerare.

Non. pudet.

Non. piget.

Fest. tenuis.

No. dignitas

Atque

- Non. sonere. *Atque adeò valuas sonere sensiregias.*
- Non. de Ge-
nitius. *Quid si ex Gracia, omne nomen Ilium par nemo reperiri potest.*
- Non. acritas. *Vis veritatis atque acritas.*
- Prisc. lib. 13. *Sed quædam.*

NIPTRÆ.

- Non. specus. *Inde aduenio in montem Oetam, scrupulosam in specum.*

NYCTEGRESIA.

- Non. ruspari. *Iube nunc attentare, iube nunc animo ruspari Phrygas?*
- Non. feruit. *Classis adit, clauditur, feruit.*
- Non. expedibo. *Cuncta expedibo, id modò insurandum date.*
- Non. leuare. *Illos suapte induxit virtus, tu laudem illorum leuas?*
- Non. tumulti. *Cuius vos tumulti causa accierim, & quid parem animum aduertite?*
- Non. textus. *Scandit ora laterum tæta Volcani vorax.*
- Non. lucti. *Tunc quod superest socium mittis leibo, an lucti pœnitet.*
- Non. de Ac-
tus. *An ego Vlysses obliuiscar unquam, aut quemquam præponi velim?*
- Non. *Annos malos multosq. longinquè à domo
Bellum gerentes summum summâ industriâ.*

OENOMAVS.

- Non. in sege-
tem. Si in fa-
cilius. Si in
obscuro.
- Ferte ante Auroram radiorum ardentem indicem,
Cùm somno in segetem agrestes cornutos cient,
Et rorulentas terras ferro, rosidas
Proscindant glebas, aruoq. ex molli excitent.
Vos ite actutam, atque opere magno edicite
Per urbem; ut omnes qui arcem astuq. accolunt
Cives, ominibus faustis augustam adhibeant
Faventiam. ore obscæna dicta segregent.*

Quædam in
Not. ad Vas-
con. de re
c. 1.

*Nam si lamentis allenaretur dolor,
Longoq. fletu minueretur miseria,
Tam turpe lacrymis indulgere non foret,*

Fra-

*Fractaq. voce Diuum obtestari fidem,
Tabifica donec pectore excesset lues.
Nunc hæc neque hilum de dolore detrahunt,
Potiusq. cumulum miseris adijciunt mali,
Et indecoram mentis mollitiâ arguunt.*

*Ego ut essem ad finis tibi, non ut te exstinguerem,
Tuam peti gnatum. numero te expurgat timor.*

Quemcunque insisteram grumum, aut præcisum ingum.

*Saxum id facit angustitatem & sub eò saxo exuberans
Scatebra fluvia eradit rupem.*

*Præsto etiam adsum. exprome, quid fers? nam te longo itinere
cerno vadere.*

Coniugium Tisis patereat te itiner tendere.

Atque hanc postremo Solis usuram cape.

Horrida honestudo Europa principium primum ex loco.

Atque ea coniectura auguro.

PELOPIDÆ.

*Nam me heredem ex tuo esse conceptum satum
Vt argumenta redigunt animum & commouent.*

Et te ut triplici latarem bono.

Cesso hinc ire & rapere lucti vestem in lecto coniugis?

*Eius serpentis squama squallido auro & purpurâ
Prætexta.*

PERSIDÆ.

*Satis ut quem cuique tribuit fortuna ordinem,
Nunquam vlla humilitas ingenium infirmat bonum.*

PHILOCTETES.

Contrâ est eundem cautim & captandum mihi.

*Quis tu es mortalis, qui in deserta Lemnia
Et testâ te apportas loca?*

Fest. & Men-
mor.

Non. gnatum.

Non. angustitatem.

Non. itere.

Non. con-

Non. usuram.

Non. honestudo.

Non. auguro.

Non. satum.

Non. latarem.

Non. lucti.

Gell. lib. 2.
c. 6. & Non.Prisc. l. b. de
metris eo-
mic.

Non. cautim.

Varro lib. 6.
de L. L.

Quod

- Non. tatri-
indo. *Quod ted obsecro ne isthac aspernabilem
Tetriitudo mea me inculta faxit.*
- Non. contem-
pla, & mo-
tur, & Cicero
2. Tusc.
Non. habet. *Contempla hanc sedem, in qua ego nouem hiemes saxo stratus pertuli
Vbi horrifer Aquilonis stridor gelidas molitur niues.*
- Cic. Tusc. 1.2. *Vbi habet urbe, agrone.*
- Cic. Tusc. 1.2. *Heu quis salsis fluctibus mandet
Me ex sublimi vertice saxi?
Iam iam absumor. conficit animam
Vis vulneris, vlceris astus.*
- Cic. Tusc. 2. *— qui iacet in lectulo humido,
Quid eiulatu, questu, gemitu, fremitibus,
Resonando mutum flebiles voces refert.*
- Cicero epist.
ad Volumn.
turbato ord. *— ingemiscimus
Quod heu pennigero, non armigero corpore,
Exerceantur tela, abiecta gloria.*
- Primum c.
de fin. Cice-
re; alium
Censorin. *Configo tardus celeres stans volatiles,
Pro veste pennis membra textis contegens.*
- Varro lib. 5.
de ling. Lat.
& Cicero 2.
Tuscul. *— qui Lemni aspera
Tescia tuere & celsa Cabyrum
Delubra tenes, mysteriaq;
Pristina castis concepta sacris.*
- Et Volcania templa sub ipsis
Collibus, in quos delatu' locos
Dicitur alto ab limine cali,
Aetnae vi spirante, vapor
Fervidus, unde ignis mortalibus
Diuisse cluet doctus Prometheus
Clepsisse dolo, pœnasq; Ioui
Fato expendisse supremo.*
- Tendens neruo tela reciproca
Concita equino.*
- Loca aspera, saxa tescia tuor*
- Microb. 1.6.
Sasano. 5. *— Heu Mulciber
Arma ignauo inuictâ es fabricatus manus.*

Quera

- Quem neque tueri contra, nec affari queas.*
- Inclute parua pradite patria,
Nomine celebri, clarog, potens
Pectore, Achivis classibus ductor,
Graui Dardaniis gentibus vltor,
Laertiade —*
- Cui potestas detur, tua cupienter malis membra discerpas suis.*
- Agite, ac vulnus ne succisset gressus, caute ingredimini.*
- Vt dixi his armis, mactè, mactè virtute patris.*
- Phrygia minorem esse immanem Graciam.*
- Caprigenum trita vngulis.*
- Dracontem.*
- Cum ex viperino morsu vena viscerum
Veneno imbuta tetros cruciatu scient*
- Si imperasses tibi, ego nunc non essem miser.*
- PHINIDAE.
- Ac ubi curuo litore latrans
Vnda sub vndis labunda sonit,
Simul & circum magnisonantibus
Excita saxis seu sonando
Crepitu clangente cachinnat.*
- Aut saepe ex humili sede sublima aduolant.*
- Nec vlla curas finis interea datur.*
- Tacete, & tonsillas litore in lauo edite,*
- PHOENISSAE.
- Vicissitatemq; imperitandi tradidit:
Ne eorum diuidia discordes dissipent,
Disturbent tantas, & tam opimas ciuium
Diuitias.*
- Iussit proficisci exilium, quoniam gentium:
Ne scelere tuo Thebani vastescant agri.
Egredere, exi, effer te ex urbe, elimina.*
- Idem lib. 2.
c. 1.
- Victorin. de
orthogr. &
Salisberienis.
Polyg. lib. 6.
- Non. cupien-
ter.
- Non. succul-
tare.
- Non. mactè.
- Non. immanis.
- Macrob. d.
1. 6. c. 5.
- Chariclib. 2.
- Cicer. lib. 2.
Tusc.
Non. imbut.
- Pub. lib. 5. c.
10.
- Non. sonit. &
cachinnat.
- Non. sublima
- Fest. finis.
- Fest. tonsillas
- Non. diuidia,
& vicissitas.
- Non. vastesc.
& elimina.

T

Vbi

- Non. saucij. *Vbi nunc vostra mœnia, & omnis saucios.
Coruissit, ut curentur diligentius.*
- Non. sancti-
tud. *Delubra calitum, mari sanctitudines.*
- Non. expe-
ctant. *Incusant vltro à fortunâ opibusq; omnibus
Desertum, abiectum, afflictum ex animo expectant.*
- Prisc. lib. de
verf. Comi-
tis. *Sol qui micantem candido curru atque equis
Flammam citatis feruido ardore explicas;
Quam natum aduerso augurio & inimico omine
Thebis radiatum lumen ostendis tuum.*
- Non. medici-
na. *Venenis sterilem esse illius operâ medicinam autumas.*
- Non. liberta-
tem. *Natus virtute sceptrum potiretur patris.*
- Non. castitudo. *Ibi fas, ibi cunctam antiquam castitudinem.*
- Non. antiquior. *Ab dracontis surpe amata exoratus genere antiquior.*
- Non. crepera. *Quæ ego cuncta esse fluxa, in meâ re creperâ comperi.*
- Non. *Salsis cruorem guttis lacrymarum laui.*
- Non. vesci. *Num pariter videor patris vesci præmiis?*

PROMETHEVS.

- Non. in gelu.
& Prisc. lib. 6. *Tum flamine profusus hyberno gelus.*
- Cic. 2. Tusc. *Titanum soboles, socia nostri sanguinis,
Generata calo, aspiciat religatum asperis
Vinctumq; saxis; nauem ut horri sono freto
Noctem paentes timidi adnectunt nauita:
Saturnius me sic infixit Iuppiter,
Iouisq; numen Mulcibri adsciuit manus.
Hos ille cuneos fabricâ crudeli inserens.
Perrupit artus: quâ miser sollertia
Transerberatus, castrum hoc furiarum incolo.
Iam tertio me quoque funesto die,
Tristi aduolatu aduncis lacerans unguibus.
Iouis satelles pastu dilaniat fero.
Tum iecore opimo facta & satiata affatim.*

Elan-

*Clangorem fundit vastum, & sublime auolans
Pinnatâ caudâ nostrum adulat sanguinem.
Quum verò adesum inflatu renouatum est iecur,
Tum rursus retros auida se ad pastus refert.
Sic hunc custodem mœsti cruciatus alo,
Qui me perenni viuam fœdat miserâ.
Namque, ut videtis, vinculis constrictus Iouis,
Arcere nequeo diram volucrem à pectore.
Sic me ipse viduus pestes excipio anxias,
Amore mortis terminum inquirens malis:
Sed longè à letho numine aspellor Iouis.
Atque hæc vetusta, sacbus glomerata horridis,
Luctifica clades nostro infixâ est corpori,
Ex quo liquata Solis ardore excidunt
Gutta, quæ saxa assiduè instillant Cuiusc.*

TELEPHVS.

- Iam iam stupido Theßala somno
Pectora languentque, senentq;.* Prisc. lib. 10.
- Nam si à me regnum fortuna atque opes
Eripere quiuisset, at virtutem non quisset.* Non. & Macrob. lib. 6. c. 1.
- Quem tibi ego aspexi virum memorabilem intui viderer, ni vestitus teter,
mœstitudo, vastitudo predicarent hominem esse.* Non. mœstitudo.
- Remisq; nixi properiter nauem in fugam
Tradunt, subter saxa ad lanam, qua mons molliat mare.* Non. molle.
- Nunc tu in re creperâ tuâ, quid capias consili vide.* Non. crepera.
- Proinde ista hæc tua aufer terricula, atque animum iratum comprime.* Non. terricula.
- Pro certo arbitrabor sortis oracula, adytus augura.* Non. augura.
- Profecto quanquam est ortus meliori satu.* Non. satu.
- Qui neque cuiatis esset unquam potuimus multi rogitantes scire.* Non. cuiatis.
- Nam etsi operta squalitate est luctuq; horrificati* Non. squalor.
- Aere atque ferro feruere igni, insignibus florere.* Non. feruere.
- Nam is demum miser est, cuius nobilitat miserias nobilitas.* Non. nobilitat.

I 2

Quan-

Prisc. lib. de
vers. Comi-
ci.
*
*Quantam Tyn dareo gnata, & Menelai domus
Molem exci arit belli, pastorq; illius.*

Non fluit. *Flucti cruoris voluerent mihi.*

T E R E V S.

Non dulcitas *O suauem lingua sonitum, o suauitas conspiritum.
Anima.*

Non contend. *Video ego te mulier more multarum vti,
Vt vim contendas tuam ad maiestatem viri.*

Non depositum. *Tereus indomito more atque animo barbaro
Conspexit in eam amore vecors, flammens,
Depositus, facinus pessimum ex dementia
Conspicit.*

Non famulanter. *Deum Cadmo generatum, semel affare & famulanter pete.*

Non compar. *Atque id ego semper mecum sic agito & comparo, Quo pacto
magnam molem minuam.*

Non sanctitudo. *Alia hic sanctitudo est, aliud & nomen & numen Iouis.*

Non vagat. *Fama nam nobilitas lata ex stirpe praeclare viget, vagat.*

Non ferax. *Nouus nouo dabunt, aduena animo audaci in medium proripit sese ferax.*

Non occupatum. *Sed ubi clamor is regem auferre ab regina occupo puerum.*

T R A C H I N I A E.

Cic. a. Tusc. *O multa dictu graua, perpressu aspera,
Qua corpore exanclauit atque animo pertuli.
Nec mihi Iunonis terror implacabilis,
Nec tantum inuexit tristis Eurystheus mali,
Quantum vna vecors Oenci partu edita.
Hac me irretiuuit veste furiali inscium,
Qua lateri inbarens morsu lacerat viscera,
Vrgensq; grauitate pulmonum haurit spiritus.
Iam decolorem sanguinem omnem exforbuit.
Sic corpus clade horribili absumptum extabit.
Ipse alligatus peste interimor textili.
Hos non hostilis dextra, non terra edita
Moles Gigantum, non bisformato impetu
Centaurus ietus corpori inflixit meo,
Non Graia vis, non barbara vlla inmanitas.*

Non

*Non saua terris gens relegata vltimis,
Quas peragrans vndique omnem hinc feritatem expulsi:
Sed femineam vir, femineam interimor manu.*

O nate, verè hoc nomen vsurpa patri:

Ne me occidentem matris superet caritas.

Huc arripe ad me manibus abstractam piis.

Iam cernam, mène an illam potiore putes.

Perge, aude nate, illacryma patris pestibus.

Miserere, gentes nostras flebunt miseras.

Hæu, virginalem me ore ploratum edere;

Quem vidit nemo vlli ingemiscem malo!

Sic feminata virtus afflictæ occidit?

Accede nate, adiste, miserandum adspice

Enisceratum corpus lacerati patris.

Videte cuncti, tuq; caelestum sator

Iace, obsecro, in me vim coruscantem fulminis.

Nunc, nunc dolorum anxiferi torquent vortices.

Nunc serpit ardor, ante victrices manus!

O pectora! o terga! o lacertorum tori!

Vestrone pressu quondam Nemeæus leo

Frendens efflauit grauitate extremum halitum?

Hæc dextra Lernam tetrâ maculat excetra

Placauit? hæc bicorpore afflixit manum?

Erymanthiam hæc vastificam abiicit beluam?

Hæc, è Tartareâ tenebricâ abstractum plagâ,

Tricipitem eduxit hydrâ generatum canem?

Hæc interemit toru multiplicabili

Draconem, auriferam obtutu asseruantem arborem?

Multa alia victrix nostra lustrauit manus.

Nec quisquam è nostris spolia cepit laudibus.

Rectè perfectis sacris volt accipi:

T H E B A I S.

*Cum id Circeo fonte aduenient mundula, nitidantur
vulgò pripendantur soni.*

T R O A D E S.

Saxo fruges frendam.

*— nam neque
Precio, neque amicitia, neque vi impelli, neque prece quita sumus.*

*Sed utram terramotus, sonitûsve inferum
Peruasit auris inter tonitru & turbines?*

T 3

E x

Varro lib. 6.

Non, nitidans

Non, frendens

Diomed. lib.
1. de quibus.

Prisc. lib. 6.

EX INCERTIS ATTII FABVLIS.

- *
 Nō ferax, & labascatur, & frageant. — neque vi tantā quisquam est, neque tam ferax
 Abundans fortunis, neque vllum est ingenium tantum, neque
 Cor tam ferum, quod non labatur lingua, mitescat malo.
 Neque fera hominum pectora fragescant, donec vim per se serent
 Imperij. — *
- Varro lib. 6. — peruade polum
 de L. L. Splendida mundi sidera bigis
 Continuis sex apti signis. *
- Non. franc. Imparia frenata sarig equorum accommodant. *
- Varro lib. 5. Obuiolant. *
- Varro lib. 6. Mystica ad dextram per vada uecti. *
- Fest. in. mundus. Cum virginali mundo clam patre. *
- Fest. repudiū. Repudio eiecta ab Argis iam dudum exsul. *
- Fest. in. reses. Odi residuos, summo deditos atque inertes. *
- Fest. sospes. Si rite ad patriam saluus & sospes peruenisset. *
- Fest. vastum. Iam hanc urbem ferro vastam faciet Peleus. *
- Var. ybi sup. Iamq; Auroram rutilare procul cerno. *
- Prisc. in. Ioni Custodem assiduum Ioni apposuit virgini. *
- Diom. lib. 1. Vnde omnia disci ac percipi queuntur. *
- Fab. lib. 8. c. 3 Gradus eliminat. *
- Cicero 2. Scindens dolore identidem intonsam comam. Tule. *
- Prisc. experta. Multa inuenta expertaq; ex hoc sunt bona. lib. 8. *
- Non. melos. Vacci, acri, crepitantes melos. *
- Cic. 2. ad Herenn. Immune est facinus, verum in atate vile. *
- Charis. lib. 1. Quinam Tantalidarum internecioni sit modus? *
- Caper. & Prisc. lib. 7. Quorum genitor fertur esse ops gentibus. *

Multi

- *
 Multi iniqui atque infideles regno, pauci boni sunt. *
- Video sepulcra duo duorum corporum. *
- Mulier una duum virum. *
- Non calida latice lautus. *
- An hac iam oblitus sunt Phryges? *
- Ecquis hoc animaduertit? vincite. *

ILII.

THEVTRAS.

- *
 Flammeam per athram altè feruidam ferri facem. *

C. GRANII.

PELIADES.

- *
 Sonat impulsu regia cardo. *

MEMORIS.

HERCVLES.

- *
 Herte suppetias optimi comites. *

IULII CÆSARIS.

ADRASTVS.

- *
 Cum capit viridi lauro velare imperans
 Profeta, sancta castè qui purant loca. *

GRACCHI.

THYESTES.

- *
 Mersit sequentis humidam plantis humum. *

ATALANTA.

- *
 O grata cardo regium egressum indicans. *

Q. LVTIATII CATVLI.

ALCMÆON.

- *
 Intendit crinitus Apollo
 Arcum auratum genu innixus:
 Diana facem iacit à leua. *

- *
 Vnde hæc flamma oritur? *

Incende,

Cicer. lib. 3.
de offic.

Cic. in orat.

Prisc. lib. 5.

Rufin. lib. de
metr. comic.

Cic. Tusc. 4.

Macrobi. l. 6.
c. 4.

Non. cardo.

Fulgen. in
suppetias.

Festus.

Censoriu.

Prisc. lib. 8.

Cic. in Lu-
cillo.

Ibidem.

*
Incende, incende. adsunt, adsunt: me, me expetunt.
Fer mihi auxilium. pestem abige à me,
Flammiferam hanc vim, qua me excruciat.
Cerulea incinet igni incendunt,
Circumstant cum ardentibus tedis.

*
Sed mihi neutiquam cor consentit cum oculorum aspectu.

VARI.

THYESTES.

*
 Fab. lib. 1. c. 3. *Iam ferre infandissima, iam facere cogor.*

MÆCENATIS.

OCTAVIA.

*
 Prisc. lib. 10. *Pexisti capillum naturæ muneribus gratum.*

OVIDII NASONIS, vel OSSIDII GETÆ.

MEDEA.

*
 Fab. lib. 8. c. 5. *Servare potui. perdere an possim rogas?*

P. POMPONII SECUNDI.

*
 Terentian. 1. & D. Augustin. lib. 1. de Musica. *Pendeat ex humeris dulcis chelys,*
Et numeros edat varios, quibus
Assonet omne virens latè nemus,
Et tortis errans qui flexibus
Vdis ———

RUTILII GEMINI.

ASTYANAX.

*
 Fulg. Placidus. *Meliùs suggrundarium quæreres, quàm sepulchrum.*

EX INCERTIS INCERTORVM

TRAGŒDIIS.

*
 Cic. lib. 3. offic. *Cuius ipse Princeps iurisdictioni fuit,*
Quod omnes scitis, solus neglexit fidem.
Furere assimilavit; ne coiret institit.
Quod, nisi Palamedis perspicax prudentia
Istin' percepset malitiosam audaciam,
Fides sacratæ ius perpetuum falleret.

*
Quâ causâ accusem hunc, nequeo exputando evolvere.
Nam si veretur: quid eum accusem, qui est probus?

Sim

*
Sin inuerecundum animi ingenium possidet:
Quid eum accusem, qui id parui auditu existimet?

*
Nunc ego te ab summo iam detexam exordio.

*
Vidi te Vlysses saxo stermentem Hectora,
Vidi regentem clypeo classem Doricam.
Ego tunc pudendam trepidus hortabar fugam.

Charislib. 4.

*
Quia mater grauida parere se ardentem facem
Visa est in somnis Hecuba: quo facto pater,
Rex ipse Priamus, somnio mentis metu
Percussus, curis sumptus suspirantibus,
Exsacrificabat hostiis balamibus.
Tum coniectorem postulat pacem petens,
Vt se edoceret obsecrans Apollinem,
Quò sese vortant tanta sortes somnium.
Ibi ex oraculo voce diuinâ edidit
Apollo; puerum, primus qui Priamo foret
Post illa natus tempora, hunc si tolleret,
Eum esse exitium Troie, pestem Pergamo.

Cic. lib. 1. de diuinat.

*
Praesagibat animus frustra me ire, cum exhibam domo.

Idem lib. 1. de diuin.

*
Sed quid oculis visa es derepentè ardentibus?
Vbi paullo antè sapiens illa & virginal modestia?
O Mater optuma, tum multo mulier melior,
Missæ sum superstitiosis ariolationibus.
Neque me Apollo fatis fantis dementem inuitam ciet.
Virgines verò æquales patris mei, meum factum pudet.
Optimi viri mea mater, tui me miseret, mei piget.
Optumam progeniem Priamo peperisti extra me: hoc dolet,
Me obesse, illos prodesse: me obstare, illos obsequi.

Ibid. & in Oratore.

*
Adest, adest fax obuoluta sanguine atque incendio:
Multos annos latuit: vos ciues ferte opem, & restinguite.
Iamq; mari magno classis cita
Texitur, exitium examen rapit,
Aduenit, & fera velinolantibus
Nauibus compleuit manû litora.

Idem 1. de diuin.

*
—— eheu videte indicauit inclutum
Iudicium inter Deas tres aliquis, quo iudicio
Lacedæmonia mulier Furiarum vna adueniet.

V

Adsum

- *
Cic. 1. Tusc. *Adsum atque aduenio Acheronte vix, viâ altâ atq; arduâ,
Per speluncas saxis structas asperis, pendentibus,
Maximis; ubi rigida constat crassa caligo inferum.
Unde animæ excitantur obscurâ umbrâ, aperto ostio
Alti Acherontis, falso sanguine imagines
Mortuorum.*
- *
Ibidem. & 3. de orat. & pro Sextio. *O pater! ô patria! ô Priami domus,
Septum alti sono cardine templum!
Vidi ego te adstante ope barbaricâ,
Tectis calatis, laqueatis;
Auro, ebore instructam regificè.
Hæc omnia vidi inflammari,
Priamo vi vitam euitari,
Iouis aram sanguine turpari.
Vidi, videreq; me passa sum ægerrimè
Curru. Hæctorem quadriiugo raptarier.*
- *
Tusc. 1. & in Lucullo. *Mater te appello, quæ curam somno suspensam leuas,
Neque te meæ miseret. surge & sepeli natum, priusquam feræ
Volucrèsq;e*
- *
De finib. lib. 1. *Nemo pius est, qui pietatem cauet.*
- *
Tusc. 1. *Heu reliquias semia si regis denudatis ossibus,
Per terram sanie delibutum fœdè diuexarier.*
- *
Cic. 2. Tusc. *Etsi in segetem sunt deteriore datæ
Fruges, tamen ipse suapte natura eritent:*
- *
Ibid. & in orat. *O Patrocle, ad vos adueniens auxilium & vestras manus peto,
Priusquam oppeto malam pestem, mandatam hostili manu.
Neque sanguis villo potis est. pacto profluens consistere.
Si quâ sapientiâ magis vestrâ deuitari mors potest.
Namque Æsculapij liberorum saucij opplenti porticus.
Non potest accedi.*
- *
Cic. 2. Tusc. 4. *— qui alteri exitium parat;
Eum scire oportet, sibi paratam pestem ut participet parem.*
- *
Eloquere res arguunt prælio ut se sustinet?
- *
*— ubi fortunâ Hæctoris
Nostram aciem inclinatam —*
- *
Cic. 3. de orat. & 4. Tusc. *Impius hortatur me. frater, ut meos malis miser*

Mandem.

*Mandem natos, eorum adponit viscera.**Ob scelera, animiq; impotentiam, & superbiloquentiam.*

*
*Iterum Thyestes Atreum attractum aduenit.
Iterum iam aggreditur me, & quietum excusat.
Maior mihi moles, maior miscendum est malum,
Qui illius acerbum cor contundam & comprimam.*

Cic. 3. de orat.

*
*Quis homo te exsuperavit unquam gentium impudentiâ?
Quis autem malitiâ te?*

Cic. Tusc. 4.

*
Proinde ita parent se, in vitâ ut vinci nesciant

Tusc. 5.

*
*Nequaquam istuc istac ibit. magna inest certatio.
Nam ut illis supplicarem tantâ blandiloquentiâ.*

De nat. deor. lib. 3.

*
Qui volt quod volt, ita dat se res, ut operam dabit.

*
Neque tuum unquam in gremium extollas liberorum ex te genus.

Cicero orat.

*
*Ille transversâ mente mihi hodie tradidit repagula,
Quibus ego iram omnem recludam, atque illi perniciem dabo:
Mihî mærores, illi luctum: exitium illi, exitium mihi.*

*
*Postquam pater appropinquat, iamq; penè ut comprehendatur parat,
Puerum interea obruncat, membrâq; articulatum diuidit,
Perq; agros passim dispergit corpus. id eâ gratiâ,
Ut dum nati dissipatos artus captaret parens;
Ipsa interea effugeret, illum ut mæror tardaret sequi,
Sibi salutem ut familiari pareret parricidio.*

*
*Quod in re summâ summum esse arbitror
Periculum, matres coinquinari, regiam
Contaminari stirpem, admisceri genus.
Addo huc quod mihi portento caelestum pater
Prodigium misit, regni stabilimen me;
Agnum inter pecudes aureâ clarum comâ;
Quondam Thyeste clepere ausum esse è regiâ:
Quâ in re adiutricem coniugem cepit sibi.*

Lib. 3. de nat. deor.

*
*Ipsè summis saxis fixus asperis,
Euisceratus, latere pendens, saxa spargens tabo,
Sante & sanguine atro.*

Lib. 3. de orat.

V 2

Neque

*
Neque sepulcrum quò recipiat, habeat portum corporis,
Vbi remissa humanà vità corpus requiescat à malis.

Cic. in orat. Quémnam te esse dicam, qui tardà in senectute.

Tusc. 3. Nolite hospites adire ad me ilico isthic, Ne contagio mea bonis, umbrà ve obsit:
Tanta vis sceleris in corpore haret.

*
Refugere oculi, corpus macie extabuit,
Lacryma peredere humore exsanguis genas,
Situ nidoris, barba pedore horrida
Atque intonsa infuscat pectus inlunie scabrum.

De orat. 1. 3. Quídam est obsecro, quid te adiri abnutas?

Tusc. lib. 3. Pol mihi fortuna magis nunc desit, quàm genus.
Namq; regnum suppetebat mihi. ut scias quanto è loco,
Quantis opibus, quibus de rebus lapsa fortuna occidat.

*
Ego cum genui, tum moriturum sciui, & ei rei sustuli.
Præterea ad Troiam cum misi ad defendendam Graciam,
Scibam me in mortiferum bellum, non in epulas mittere.

*
Hiccine est Telamon ille, modò quem gloria ad calum extulit?
Quem aspectabant? cuius ob os Grayora obuertebant sua?

Tusc. 1. Calum nitescere, arbores frondescere,
Vites latificæ pampinis pubescere,
Rami baccarum ubertate incurvarescere,
Segetes largiri fruges, florere omnia,
Fontes scatere, herbis prætia conuesturier.

*
Imò enimvero corpus Priamo reddidi, Hectorem abstuli.

Tusc. 2. Audisne hac Amphiaræ sub terram abditæ?

*
Inter se strepere, aperteq; artem obterere extispicum,
Soluere imperat secundo rumore, aduersaq; aui.

Cic. in Lucullo. Video, video, te viuum, Vlyxes dum licet.

De diuin. lib. 1. — quo genere nil est arrogantius:
Quod est ante pedes, nemo spectat: cæli scrutantur plagas.

Anea

*
Anea, quis est, qui meum nomen nuncupat?

*
Quis meum nominans nomen exciet,
Quamuis tumultu inuocans incolarum fidem?

*
In altifono calis clypeo.

*
Cornuat aurum,
Umbram iacit, icere paret.

*
Nihil horum simile apud Lacenas virgines:
Queis magi palastra, Eurota, Sol, poluis, labos,
Militia in studio est, quàm fertilitas barbara.

*
O Apollo, qui umbilicum certum terrarum obsides,
Vnde superstiosa primùm seua euasit vox fera.

*
Anques ingentes alites, iuncti iugo.

*
Cum te expetebant omnes, florentissimo
Regno reliqui: nunc desertum ab omnibus,
Summo periclo, sola ut restituam paro.

*
Ego sum Orestes.

*
Immo enimvero ego sum, inquam, Orestes.

*
Vbi inuitantur gentes orarum vltima.

*
Qua tempestate parens Helenam innuptis sibi iunxit nuptiis,
Ego tum grauida fui expletis iam ferè ad pariendum mensibus,
Per idem propè tempus Polydorum Hecuba partu postremo parit.

*
Si quidem sit quisquam Deus, cui ego sum curæ.

*
Heu me infelicem.

*
Sanusne es, qui temere lamentare?

*
Te, Apollo sancte, fer opem, teq; omnipotens Neptune inuoco:
Vosq; adeò venite.

*
Nam quid ego te appellem Venus?

*
Sed mihi cum tetulit coronam ob collocandas nuptias,

V 3

Lib. 3. de
Orat.

Tibi

Varro lib. 4.
de L. L.

Censorin.

Varro lib. 4.
de L. L.

Varro lib. 6.

Cic. 2. Tusc.

Cic. 1. de
diuin.Idem 1. de
inuent.Ibid. & 2. ad
Herenn.Cic. lib. 5. de
Finib.Cic. lib. 1. de
nat. Deor.Lib. 3. de
Orat.

Tusc. 4.

Tibi ferebat. cum simulabat sese eam alteri dare,
Tum ad te ludibundum doctè & delicatè detulit.

In oratore.

Num non vis huius me versutiloquas malitias.

Lib. 3. de
orat.

meque me patior
Iterum ad unum scopulum & telum, classem Achiviùm offendere.

Erras, erras. nam exsultantem te, & praesidentem tibi
Reprimunt valida legum habena, atque imperij insistent iugo.

Fab. lib. 9. c. 3
Diom. lib. 2.

Ioue propagatus est (ut perhibent) Tantalus,
Ex Tantalo Pelops, ex Pelope autem satus
Aireus, qui nostrum porrò propagat genus.

Seneca li. 11.
epist. 31.
Fab. lib. 9. c. 6
vlt.

En impero Argis, regna mihi liquit Pelops,
Quà ponto ab Helles, atque ab Ionio mari
Præteur Isthmos.

Quod nisi quieris Menelaë, hac dextrâ occides.

Charif. lib. 4.

Thespote, si quis sanguine exortam tuo
Prolem inter aras sacras sacram immolet:
Quid meritis hic sit, dubium an cuiquam fiat?
Mebe

Fab. lib. 1. c. 5

Charif. lib. 4.

Ritè Thesprotum pudeat rei, quod ipse à Tantalo ducat genus.

Fest. Erebum.

Erebo creata fuscis crinibus
Nox, te inuoco.

Idem, de Me-
tonymia.

Persuasit animo vinum, Deus qui multo est maximus.

Fest. abstrinet.

Sed iam se caelo candens aurora obstinet suum patrem.

Idem, ubi de
Zeuxide.

Nam quid modi facturus risu denique?
Nisi peccator fieri vult, qui risu mortuus est.

Cic. 4. Tusc.

Neque tam terribilis vlla fando ratio est,
Nec fors, nec irâ calidum, inuectum malum:
Quod non natura humana patiendo ferat.

Censorin.

Tela, famuli, tela properè, sequitur me Thoas.

Axena Ponti per freta Colchos denique delatus adhaesi.

Ibant mala eluere venena corona.

Nox

Non memoro quod Draconis saui sopini impetum,
Non quod viros domauit, & segetis armata manus.

Charif. lib. 4.

Ore beato lumine volitans, qui per calum candidus equitas.

Censorin.

Quaedam terribilis tua pectora turbat, terrifico sonitu intulit.
Proinde & abs te regimen Argos dum est potestas consulendi.

Qui repens semipulsus onere grauiiores strepitu terrent.

Hac bellicosus cui mater patèrve Minerva.

Nam nos decebat cœtu celebranteis domum,
Lugere ubi esset aliquis in lucem editus,
Humana vita varia reputanteis mala:
At qui labores morte finisset grauis,
Omnes amicos laude & letitiâ exsequi.

Lib. 1. Tusc.

Nec verò tantâ præditus sapientiâ
Quisquam est, qui aliorum ærumnam dictis alienans;
Non idem, cum fortuna mutata impetum
Conuertat, clade subitâ frangatur suâ:
Vt illa ad alios dicta & præcepta excidant.

3. Tusc.

Atqui Prometheu te hoc tenere existimo,
Orationem mederi iracundia. PRO. Siquidem
Qui tempestiuam medicinam admouens,
Non adgrauescens vulnus, illidat manus.

Nam facinus fecit maximum, cum, Danais inclinantibus;
Summam rem erexit, prælium cum restituit insaniens.

4. Tusc.

Quinam Tantalidarum internecioni modus
Paretur? aut quamquam unquam, ob mortem Myrtilis;
Pœnis luendis dabitur satias supplicij?

3. de nat.
Deor.

unde sibi ——— consiliū expetunt
Suarum rerum incerti, quos ego, mea ope, ex
Incertis certos compotesq; consili
Dimitto, ut ne res temere tractent turbidas.

Cic. 1. de
orat.

Quandoquidem iste circumuestit, dictis sepiit sedulo.

Deorat. 3.

Mullis

*
*Multimodis sum circumuentus; morbo, exsilio, atque inopia:
 Tum pavor sapientiam mihi omnem ex animo expectorat,
 Alter terribilem minitatur vitæ cruciatum & necem:
 Quæ nemo est tam firmo ingenio, aut tantâ confidentiâ,
 Quin refugiat timido sanguen atque exalbescat metu.*

Idem pro Sexto.

*
*Labor, pericula magna, multa insidia sunt bonis.
 Sed te id quod multi inuideant, multiq; expetant,
 Inscitia sit postulare, si tu laborem summâ cum curâ efferas
 Nullum.*

*
Huic vitæ tuæ.

*
 ——— principia atque exitus
Vitiosæ vitæ.

*
*Summum amicum, summo in bello, summo ingenio præditum,
 O ingratiſci Argiui, inanes Gray, immemores benefici,
 Exsulare ſinitis, ſiſtis pelli, pulsum patimini.*

Cic. pro Rabirio.

*
Animaduerte, & dicto pare.

Vitorinus.

*
Præter rogatum, si querare.

*
Struunt sorores Attica dirum nefas.

Sertius in centimetro.

*
Matrem fatigat prodigus vitæ furor.

D. Aug. li. 3. de Musica.

*
*Cuncta igitur Camæna
 Fonticolæ puella;
 Quæ canit sub antris
 Mellifluos sonores;
 Quæ lauit capillum
 Purpureum Hippocrene
 Fonte: ubi fusus olim
 Spumea lauit almus
 Ora iubis aquosis
 Pegasus, in nitentem
 Peruolaturus æthram.*

*
 Apul. 4. Flor. *Liber qui angusta hæc loca Cytheronis colis.*

OPINA.

OPINATIONES

IN

TRAGICORVM FRAGMENTA.

LECTORI S.

IN IL hoc scribendi genere incertius. plerumque coniectores etiam acutissimi, araneas imitantur, & ex se telas textentes, quas facili negotio vesperæ crabronesque perfringant; operas, olei & operæ non exiguâ iacturâ, laboriosè conferunt. hæc nouæ inscriptionis causa: ne te ex Tripode quidquam hîc inuenturum putes. verisimilia dumtaxat, & vtinam non profus improbabilia, offerimus. Vale.

IN LIVIVM ANDRONICVM.

PRIMVS Livijs pœsim bellicosam in Romuli gentem intulit, Cicerone & Fabio testibus. solebat pueris Romæ prælegi, ut nunc Virgilius, & maximo erat in pretio. Horat. lib. 2. epist. 1. — emendata videri Pulchrâque & exactis minimum distantia, miror.

ACHILLES.

Mortem Achilles opinor narrabat, de qua Q. Smyrnaus lib. 3. *ἠρωπιδίης*. Homeri. Achillem Carcyni, citant Greci.

ADONIS.

Formosissimi obitum deplorant elegantissimè eidylliographi pœta.

ÆGISTHVS.

Lætaviſti] malè vulgò apud Non. in species, legitur; læta viri. fortassis hæc Clytemnestra dicit adultero, vel Agisthus adultera, occiso maiore Atridâ. Nemo hæc] lego; nemo hæc nostræ. Nullus (inquit Agamemno Cassandra) uxori meæ adulteria nostra narrabit. vet. edit. noster Lascium Nerei pecus] Delphines. de naufragio Græcanica classis agit. Tyrhenorû piscium lasciuos lusus, eleganter describit Seneca Agamemno. a vers. 426. Solennitus, &c.] monstra verborum. quidam; Solemnitasque aded ditem. non melius. placuit mihi aliquando; Solemnitûsque à tali lauder libens. vel sanè; S. à labe tali declinet iubent. vel ut in Comm. in Agam. ver. 294. Solennitus à Deo tali laud. lib.

Ipsè se.] Agamemno.

Quin quodd.] verba Clytemnestra ad famulos de Cassandrâ vel Electrâ ab aris abstrahendâ. Seneca extremo Agamemno.

Arripite famuli monstrum, & auectam procul, &c.

X

AIAK.

AIAX.

Ex Sophoclis Iorario. Quod sit factum] Castigo; quod sit? Factum.

ANTIOPE.

Antiopam Euripidis memorat Stobæus. Abs te.] reponunt; à Deo. sed quid si Deum oraculi datorem, vel Pythiam Sacerdotem alloquatur? Melius Lipsius; abs te datur.

ANDROMEDA.

Ex Sophoclis Andromeda.

CENTAURI.

Centaurus fabulam dedere, Theodoridas & Pindarus apud Athenæum: Centaurum, Cheramon. illis, Centaurorum infelix cum Hercule pugna; hoc, Chironis infortunium continebatur.

EQVVS TROIANVS.

Videtur imitatus Phrygas Æschyli, de quibus Stobæus. Vide Triphiodorum, & Smyrnaum. Serò sapiunt] addunt alij Phryges, de suo. nam Cicero, non habet. Primus Erasmus glossæ hoc Cicero adfinxit; tanquam non satis adagio Sexti Pompeij auctoritate fulciretur. Manutius, an Nautianum sit, ambigit. non arbitror.

HELENA.

Ex Euripide transtulit. Maria veliuola.] mare veliuolum. Attius quoque, naues veliuolas, Ennius, bis opinor. Helenæ raptum ornate Colubus Thebæus.

INO.

Non dubito quin perperam alibi; Ion. Euripidis Ion exstat: Ino, citatur à Græcis. in Prisciani membranis; Liuius in Ioë, vno etiam cod. Leuius. Séque in alta.] hic Prisciani locus damnat collectorem appendix Virgiliana, qui, in Cirim, reponit, præcipitem; pro, præcipem. Vult idem hoc fragmentum esse Lelij antiquissimi scriptoris, cuius Apuleius meminuit. Sequor ego Prisciani codices. Inops.] censo repon. Ino. nota historia, vide Nonnum Dionys. 8. & i. Pausan. in Bæot. Ouidium 4. Metamorph. In fine pro, Herois; quidam, deruit. Certa cubilia] si certa, cur dirigantur? malim; cæca. sunt. ex choro quopiam.

LAODAMIA.

Multa fuere Laodamiæ: vna Protefilai vxor, nota pudicitia & fidei coniugalis, quam celebrat Catull. carmine ad Manlium; alia Homero mater Sarpedonis, alia Triphiodoro, alia alia. Hic de illâ primâ agebatur, quæ vis à mariti umbrâ, uens in amplexus exspirauit, auctore Volaterr. An hæc fabula eadem cum Protefilao, qui sequitur? dubito. Ornatu affluens] pleræque membranæ, fluens; melius.

TEREVS.

Tereum scripsere Græci, Sophocles, Euripides, Anaxandrides & Philetæus; Latini, noster, Actius, & alij. Lætantem] non malè Bongars. lætantem: sed melius, si, lactentem. lactans mater, lactens fœtus: etsi aliquando confundantur. mendosi sape libri. Credito] Facile apparet verba sororis

roris esse, se sorori, Terei vxori, purgantis, nec unquam vel osculum sponte Tyranno tetulisse affirmantis, quare suspicor rescribend. Credito cum illo, soror, meâ volunt. n. limauit c. hæc verba: numeros meditetur alius. vet. editio anni 1498. habet; Neui. in Tereo: credito cum illos Sol in ea volunt. n. limauit caput. His adiungi possent alia fragmenta Liuij, quæ opinor ex Comædiis vel Odysseâ. de vno tantum monebo. apud Priscian. lib. 7. vulgò legitur; Liuius in Sereno, Cura nunc Laërtie velle para Ithacam. sed in optimis membranis; Leuius in Sirene, Circa nunc Lertie, &c. placet inscriptio. nam præcesserat continuò locus Liuij Andronici, ut videatur repetitione nominis super sedendum; & verba sunt, Sirenis Vlyxem adloquentis. Quæ etiam lib. 10. adfert Priscian. impressus ex Erotopagn. Liuij, membrana Leuij, ni fallor rectius, adscribunt.

IN Q. ENNIVM.

ACHILLES.

PER ego] Festus sic citat; Nubes per ego Deum subices humiditas, unde oritur imber sonitus aërio spiritu. Nonius verò; Per ego Deum subices s. h. & c. uterque ex Gellio castigandus, ut representant. nisi quod non displicet; sublimas subicis; ut legitur in veteri Veneto Nonij. Quattuor ista fragmenta absolute citantur ex Ennij Achille. duo alia, ex Achille Aristarchi, cum addito. Vnum apud Non. in, præliant, scilicet; Ita mortales, inter se pugnant, præliant: alterum, Prolato ære, apud Festum, quæ dubio procul Comica sunt.

AIAX.

Conuertit ex Sophocle, sicut Liuius. idem narrat Q. Smyrnaus lib. 5. Volant. quidam; euolant. sed iunc foret leg. efflant euolant. utrum salientibus conuenit. ydem, pro, sanguine emisso; malunt, misso sanguine. Quis est] Sic omnia Nonij, quæ vidi exemplaria, ineptè. quid si Phryges tum Achivis cesserunt st.

ALCESTIS.

Alcestim Antiphonis citat Athenæus. puto, hanc fuisse comædiam. nam in membranis Fulgentij habetur. Enn. Telespide comædia. quid si pro, nimirum, corrigas? nimium.

ALCMÆON.

Nota historia, ex Statio in Thebaid. Athenæo lib. 6. Aristotele 3. Eth. Virgilio in 6. Æneid. & alius. Intendit] Si hæc Ennij, ut puto; profectò & alia quæ inf. Q. Catulo adscribemus. ibidem enim omnia ex Cicero. Non ausi tamen fuimus, Catulo adimere, eo quòd Cicero Alcmaonem Catuli vocet. Sed hoc intelligi potest dictum, quia Catulus Alcmaonis testimonium produxerat. liberum ergo cuius iudiciam relinquo.

ALEXANDER.

Alexander seu Paris, Philoctetæ vulnere, Oenones contemptu, perit: ipsaque Oenone se in rogam eius præcipitem dedit; Q. Smyrnaus lib. 10. an hoc igitur fabulæ argumentum? sanè, si vera inscriptio. Sed nutat animus. potiùs, Alexandræ, hoc est Cassandra nomen reponendum, in omnibus his Grammaticorum

rum locis, quod in multis codicibus, quibusdā locis, reperitur. scripsit Alexandram Euripides, scripsit & Sophocles, & sic supplenda Stephani lacuna in voce Ἐρωος. Multi alij.] Idem Ennius Annal. xi.

Multi præterea quos fama obscura recondit.
Nam maximo] diuidendus mihi fuit tertius versus.

ANDROMACHE.

Translata ex Euripide. Primum verò fragmentum de cadauere Astyanactis esse liquet. quare mendosè nunc in Nonio legas; Andromeda. Acherusia.] secutus sum Ciceronem, etsi nonnulli eius lib. Acheruntia. Varro, sic; Acherusia templa alta Orci saluete infera Leti obn. &c. Hæc omnia] alienā hæc fide contunxi. Summuflare] sic reposui ex mente Festi. Fulgò legitur; nam muflare. Quid fit] Lubens reposui hanc Iusti Lipsij, quam approbo, castigationem; ut & in precedenti fragmento, quod felicissimè castigauit. Nonnulli legunt in illo, conatur graue, non placet. Nam neque] citat Non. ex Andromachâ & Hermaphrodito; quod posterius aliquod latens vitium subindicat.

ANDROMEDA.

Vertit ex Euripide. Ad nationem cæli.] quidam lib. cauationem cæli. melius. Scrupeo inuestita saxo] non videtur mihi sanus hic versus. quid enim attinet ad, scapres. Non inuitus illum cum sequenti, nonnullis mutatus, conglutinarim, hoc pacto;

Filiis propter te obiecta sum innocens Nerei,

Scapreo inuestita saxo, atque ostreis, quam excalperent.

Scapreo, inquam ad sensum Nonij, excalperent Nerei filij monstra marina, cete grandia.

ATHAMAS.

Hoc nomine dramata dedere Æschylus & Amphib; sed huius fortè Comædia. Secundum fragm. Varro ex incertâ Ennij citat: arbitror me non imminitò in hanc sedem recepisse.

CRESPHONTES.

Sumpta ab Euripide, meministi Stobæus, de quodam Cresphonte vide Pausan. in Messeniæ. & Polyanum lib. i. Sed res tota meliùs colligitur ex Plutarcho lib. 2. ἐπεὶ σαρπηδονίας & Arist. in lib. de poet. unde apparet Meropen Polyphi uxore, quæ Cresphontem existimabat filium suum fuisse necatū ab ipso met Cresphonte; dum eum ut hostem necare parat, agnouisse hunc illum esse filium, quem vlcisci conabatur. O Pie secum] fortassis scrib. Propere secum aduocant, eunt ad, &c. Iniuria abs te] adscripsi ex auctore ad Heren. sed duos ultimos versus puto non Ennij, sed ipsius auctoris ad Heren. volentis artem conuertendi argumenta ostendere.

ERECTHEVS.

Euripidis Erectheum citat Stephanus. Quibus nunc.] Muretus emendauit olim; Quibus nunc.

EVMENIDES.

Conuersa ex Æschylo. continetur iudicium, & accusatio, liberatioq; Orestis. accusatum vult Simonides ab Ægisti filibus; Nymphodorus, ab Erymnibus; ab ano Tindaro, plerique.

HECV.

HECVBA.

Nunquam scripsistis] Lipsius coniecit;

Sed numquid scripsisti; qui parentem aut hospitem

Necassit, quò is cruciatu perbiteret?

ILIONE.

Quam Virgil. i. Æneid. Iliouam, Homer. Iliad. ζ'. Laodicea nominat. ea natarum Priami maxima, captâ Troiâ impetrauit à Diis, ut, ne in Græcorum potestatem veniret, terra sibi debisceret. auctor Q. Smyrn. ἀπαρ. π. 13.

IPHIGENIA.

Vertit ex Euripide, quamuis & Sophocles ediderat. Quid nocti] semel monuerim quæ ex Varrone, præclare emendata, accipi, ea me doctissimis in eum Coniectaneis debere, ut & conglutinationes quasdam lacerarū partium. Procede.] exhibui emendationem alterius. mihi Festus videtur scripsisse; procede. gradum proferre pedum cessas? nitere. imperat, increpat, hortatur (saltem conari. Mortis thesauri] sic Næuius, Orcium thesaurum, & Tertull. thesaurum incendiorum.

HECTORIS LYTRA.

Alij Lytra, alij lustra, eodem sensu. nam & lustra à luendo Varroni. redimebatur à mæsto patre Hectoreum cadauer. vide Iliad. 22. & 24. Scripsit etiam Æschylus Hectoris lytra, à quo noster. Sciendum porrò hanc inscriptionem (Hectoris lytra) inde natam, quod veteres longè aliter citabant Homeri scripta. nos Iliad. ε'. & c. Illi à rei narrata materiâ seu historiâ denominabāt. sic Athenæus laudat ἐν τῷ ἐπιταφίῳ, quoderat ex Iliad. ψ'. Strabo, ἐν ταῖς κριταῖς, quod Iliad. ι'. ἐν τῇ ὀπισθεῖα, quod Iliad. γ'. atque alia huiusmodi; & omnium sæpissime Ælianus, ex Iliad. Δολωνία, Πατρόκλεια, ἐπὶ ναυσιμαχίῃ, κῦπρᾶ simpliciter sine addito: Ex Odyss. verò, τὰ ἐν Πύλω, καλυψοῦς ἀντρον, κωλωπία, Νευία, Νίππρᾶ, Μυσηίων φόνος, & c. Melius] Vide Notas in lib. 2. Varron. de re rust. Hector resumma] excusorum meliorum lectio- nem exhibui: veteres habent; Hectorei summa armatos educit vi foras, castrisque castra vltro iam ferre occupat. quid si rescribatur; Hector vi f. a. e. f. Castrisque c. v. conferre oc. nota vis verbi, occupo. de quo nonnulla in Senecam. Caligo oborta est, omnem] concinnius; caligo oborta, ut o. Per vos & vestrum imperium] quidam cod. nostrum. Verum intempestiue Priamus (ui faceret imperij mentionem. Quæ mea cominus.] non infelicitè Critici; Quem mea c. m. a. h. hostiuit manu. Duce quadrupedem] paucissimis mutatis in Lipsij castigationem concepsi. dissentiunt enim summi Critici. confutata prorsus omnium exemplarium lectio. cur ergo id & amicitia & veritati non tribuerem? nec tamen etiam nunc per sanatum locum Nonij affirmem. sanior certè, quàm hoc pacto; Ducet quadrupedum iugo inuita, indoma, infrænis, & iugo valida quorum tenacia infrænari minis nequit. Nos quiescere] Hoc & sequens fragm. adducit Diomedes ex Ennij Lustris. sed opinor intelligi de Hectoris lustris. non, etiam alia lustra Ennius; hæc fortè simpliciter, Lytra, vel lustra inscripserat, ut & Hom.

X 3

HECV.

Accepta ab Euripide. Quid petam] sic emendant Critici. apud Cicero-
nem tamen legitur; Quid petam præsidij, aut exsequar? quove nunc au-
xilio, &c. Plimum etiam Hemistichium additum ex Cicero. Mæ in-
quam] mællem dispescere; mæ in quam; scilicet Polyxenam. verba Helena
natam retinentis. Miserete anuis] vulgò, manus. vox nauci. Critici; mei
anuis. ego; anuis. ex Non. in, anuis. Varro, Cato. Anuis enim vt sanguis
deterior.

MEDEA.

Quidam duas ab Ennio scriptas volunt: vnam ἐὼλῶς, Medeam; alteram,
Medeam exulem: ambas ex Euripide. aliis vnica videtur. vt his, ita illis
nonnulla suffragantur. mihi tutius visum, vtriusque reliquias in vnum co-
gere. In secundo carmine Prisciani scripturam reieci, quod putem ex Tullio
castigandum. Argo qua.] apud Ciceronem i. Tuscul. Argo, quia Argiui
in ea delecti viri. minùs rectè quàm apud Priscian. Petebant illam]
Ranconctus & Lambin. petebant villo. Nam ter] non eodem planè mo-
do Non. & alij citant. putem ubique leg. Nam ter sub armis mællem vitam
cernere. hoc est dimicare, vt rectè contra Non. Muretus.

Asta atque] Sunt Critici, qui; Asty. Sed quid opus? Teneor consipta] Fe-
stus docet ex Medea esse. Non. Nemeam citat. mendosus. potuit tamen En-
nius Nemea quoque scripsisse imitatione Theopompi Comici, cuius Nemeam
citât Athenæus. sanè Priscian. lib. 5. ex Nemea Ennij quiddam profert; quod
nos tamen in Medeam (et si timidè) transcripsimus. Fructus] aliàs legi-
tur; f. v. aures aucupant. Medea Colchis] assensus sum Lipsio. prius
legebatur; Medea cordis. Vna marito] In vet. impress. non exstat τὸ,
vna. credo rectè. & pro, marito, fors an? Martio, vt loquatur de Colchico
Dracone. quidam; arietino.

PHOENIX.

Sic inscripsit tragædiam, teste Stobæo, Euripides; teste Athenæo, Sophocles
& Eubulus. exsiliij sui causam narrat Phoenix Iliad. i. Stultus est] scrib.
stultus est, qui. Plus miser sum] repono — plus miser

Sim, si scelestum faxim, quod dicam fore.

miserior sim (ait) si id faxim, de quo quale sit facinus si interroger, scelestum
id esse pronuntiem.

SCIPIO.

Gellius lib. indiget at: ego prætextatam puto. Qui] notat Gell. Hannibâ-
lis, productâ penult. Confistere] Lips. constitère. quod fuit amplexus.

TELAMON.

Ipse & Peleus propter fratris Phoci necem exsularunt: meminit Apollonius
& Scholiast. lib. i. Argonaut. Gratia ea est] venustius foret, & Gratius
acceptius, si scriberetur; grata est; vt quidam. Acacum auum omittit, quod
eius aspectus tetricus & minimè iucundus, vt indicem decet tetrica ora.

Atque aures] vulgò; neque. nequini committere quin vinulam Nic. Fa-
bri correctionem amplecterer. Deum me sentit] Lipsius; Deum me in-
cendit. quod perplacet.

TELE-

TELEPHVS.

Scripsere, τέλεφον, Archilochus & Agathon, citantur Stobæo & Athenæo;
sed Ennius Euripidem expressit. de Telephi miseriâ etiam Horat. ad Pison.
& de eius vulnere idem in Epodis: de mendicitate, Suidas.

THYESTES.

Scripsere Euripides, Agathon, Chæramon, alij. idem porrò, Thyestis, Atrei,
Pelopidarum, argumentum fuisse opinor. Sublimen.] sic Agenneus
Aristarchus ex Apuleio. Impetrem.] quidam cod. Impetrent facilè
ab animo vt c. v. halitum. hinc mihi suspicio (quia vox illa, Bæbium,
futilis omnino) hæc dici Thyestæ filius, vt patri persuadent sustineat redire
in patriam, & fratrem contueri; & scriptum fuisse ab Ennio; Impetret fa-
cite ab animo, vt cernat vitalem Atreum. Sed sonitus] de, crepo,
agitur, non, increpo. quare repon. — Sed sonitus aures in meas
Pedum pulsu crepat. —

INCERTÆ TRAGÆDIÆ.

Atque prius] o. l. quos vidi, tribuunt Ennio: Turnebus tamen scribit ma-
nusc. cod. dare Nauio. Peruolga.] sic Critici, pro, peruolat. Sed quid
sibi vult, quod in aliis codicibus habetur; Ennius, Creffis: Poluis oritur,
& cet. hæreo. nam Creffas Ennium scripsisse scio. sed & femin. genere pol-
uis solitum vti. scio. Annal. 8.

Iamque ferè poluis ad cælum vasta videtur.
Item; Iamque ferè poluis fulua volat. —

Thelis.] hoc est Thetis, auctore Varrone de re rust. Salmacida] à Sal-
macis notâ libidine, & fontis obscenitate solent deducere. sed veteres illi
magistri Latino Græci in Glossar. Salmacia Ἀμφιπύτη. Salmacia aqua
ἄλμυρον ἔδωρ. Salmacidus ἄλμυρός. Salmacidum ἄλμυρόν. Non ha-
beo denique nauci] Addubito an totum hoc fragmen ex Satyrus; an pri-
mus Ennij versus, an verba Tullij; an septimus aptè à me insertus ex alio
eiusdem lib. i. de Diuinat. loco. Ego Deum] sapiunt ista Eubemerum.

Ego eo ingenio] Achilles vel Neoptolemus. apud Gellium mendosè;
fronte. Philosophandū] frustra de huius carminis emendatione exsultat
Turneb. lib. 2. aduers. c. 8. oleum non perdidisset, si Gellium consulisset; à
quo Neoptolemo datur, sed ex qua Tragædia non additur. Fragmenta ex
Ennij Ambraciâ omisi, quod Comædiam putem. qui requiret, Nonius sug-
gerit, in cluet, in veget, in cunctant, in populat. Moraes] puto
scribendum; mueres.

IN CN. NÆVIVM.

Melior Comicus, quàm Tragicus. quod ad Ægisthum attinet; scio Nauij
Ægisthum citari à Nonio in, lustrare, & fragmen hîc exhibui. Credo tamen
esse Liuij, quoniam ipse Non. in pecus, priorem versus assignat Liuius: &
in, lustrare, m. s. pro Næuio, Liuium agnoscant. quod probè probum.

ALCESTIS.

ALCESTIS.

Corpore] non patior hoc Nævio detrahi, & Lævio cuidam adiudicari à Criticis. constanter enim Nonius in o. l. tribuit Nævio: & Nævij Alcestis etiam Varroni cognita. Quod verò Lævij mentio apud Gellium lib. 19. c. 7. & 9. agnosco recens nomen à Criticis insertum, nescio an ex m. scriptis, an ex huius sæculi audaciâ. nam vet. impres. vnus Venetus anni 1472. alter Argentinens. 1517. continent utrobique Næuius. item, tardigemulo; non, tardigenulo. ut ut est, Alcestim scripsit Eurip. ab eo mutuatus Næuius. De Lævij Protefilaodamia mox. Lævij nomen pro Liviij, non pro Nævij, passim membr. Prisc.

DANÆE.

Quomodo pater ut gravidam comperit, vltus sit, dictum à me in Adversariis. tragœdiam fuisse ut non dubitem facit Ouid. 2. Trist. Animi iubeo] mendosum suspicor. quid si; Auri iubeo l. homini m. ut sit consiliū lenoniū.

IPHIGENIA.

Passo vel hoc] implicata, falsa lectio. an non magis arridet hæc ingeniosus Batavi; Passo velo, vicinam Aquilone horiam fer foras. ego nec probo, nec improbo. Lipsius malebat, Aquilone orto. nondum liquet.

LYCVRGVS.

Accepit ab Æschylo vel Anaxandride. Thracis exitium Lycurgi Ovidius in Metam. Nonnus Dionys. vcl. Epicroco] gloss. Epicro. cum τὴν λυργίαν. & paullo antiè; ἐδῆτος εἰδος, ἢ ἑωνίον ἀπὸ πρῶτου κατ' ὄρερον. Vos qui Regalis] coniuncta & emendata, quæ apud Non, quattuor dispersa locis, à Iulij F. felicissimè, exhibui. varo sit ingenio oportet, qui factum velit improbare. Pœnæ feræ, leones, lynces, tigres; non quod in Africa ista venatio; sed propter Punicarum ferarum feritatem, magnitudinem, multitudinem. Oderunt Dij homines.] sunt qui Ennij velint, ego, cuius cuius sit, ad Nonij mentem corrigo; ——— oderunt Dij homines iniurios.

Egône, an ille iniuriè facimus?

Proin Dryante] hæc aurea boni Criticis: vulgata, proindustria ne te regem, plumbea vel arca. Glaucus sit qui volet, ego Diomedes dici malui. Suaue summum] corrigunt; suauissimem. Iam vbi nos] emendant; Iam ibi nos duplicat aduenientis timos Panos. ut non sit exemplum de, vapos, sed, timos. Ut videam] alij, flaminis; alij, flammis; alij, fimbriis. quidam etiam, fimbriis fieri florida. tu iudica. mihi placet, flammis f. flora.

PHOENISSAE.

Hoc nomine, tragœdias scripserunt, Phrynichus, Strattis, Euripides; comœdiam, Aristophanes. quod adferimus ex Nonio, comœdiam redolet.

PROTESILAVS.

Protesilaus Euripidis & Anaxandride memoratur à Grecis. Nos tria fragmenta exhibemus, quæ Sphyngea enigmata dici queant. In primis sedet animo illa non ex Protefilao tragœdia, si quam talem dedit Næuius, & Priscianus mendosus non est lib. 6. sed vel ex Liviij, vel Lævij, Protefilaodamiâ, accepta. Mouent me vestigia scripturæ. Mouet, quod apud Gellium lib. 10. c. 12. legerim Protefilaodamiam fabulam; ut. habet Venetus ille, Læuij; ut Argenti-

Argentiniensis, Liviij; ut recentiss. Parisiensis, Lævij. Constat ergo de fabula nomine, de auctore non aequè: ego Liviium Andronicum puto, vel Næuium, ut omnes Nonij & Prisciani codices, quos vidi. His ergo tribus fragmentis & Nonio Priscianoq. hanc facio, missis aliorum coniecturis, medicinam. Primum, Nonio in Gracilens: Næuius Protefilaodamiâ: Gracilentis colorem. Idem: Orco gracilens exiit. Secundo eidem in Ioca, hoc modo; Næuius, Protefilaodamiâ; eunt, irruunt, ioca, dicta, risitant. vel, ioca, dicteria ititant. Denique, Prisciano lib. 6. reponens; Næuius, Protefilaodamiâ; Complexa somno corpora, &c. hæc arbitror veris proxima. Quam ego fabulam puto fuisse de iteratis post obitum Laodamiæ & Protefilai nuptiis.

IN INCERTÆ TRAGŒD.

Vt est opus.] sic ego; alij, id est opus.

IN M. PACVIVM.

Quinctilianus lib. 10. Tragœdiæ scriptores Attius atque Pacuuius clarissimi, grauitate sententiarum, verborum pondere, & auctoritate personarum: ceterum summa in excolendis operibus manus, magis videri potest temporibus, quàm ipsis defuisse. Virium tamen Attio plus tribuitur. Pacuuium videri doctiorem, qui esse docti affectant, volunt. Horatius idem ex Criticorum sui temporis iudicio:

Ambigitur quoties vter vtro sit prior: aufert

Pacuuius docti famam senis, Accius alti.

ANCHISES.

Laudat Euripidis Anchisen, Stobæus; Anaxandridis, Athenæus. materia, fulminatio Anchisæ, de qua Virgil. Æneid. 2. Lingua] sic vet. Venet. & Argentinens.

ANTIOPE.

Fruges frendeo] explicat Lucret. ——— Fruges quoque sæpe minaces Robore cum saxi franguntur.

Saluete] agnoscit Antiope Zethum & Amphionem filios. Flammeo vapore] an potius leg. Torrens vapore flammeo Terræ foetum exusserit.

ARMORVM IVDICIUM.

Vertit ex Æschylo, vide Q. Smyrn. lib. 5. & Ouid. Metamorph. Effectum dabo] sic repono; pro, da. Nunc Pœnitebant] apud Non. legitur, Pacuu. arm. iudic. prologo. Nunc, &c. latet aliquid vitij. In antiq. Venet. prologo nunc pœnitebunt. libunt liberi g. e. l. fortè; proelio, &c.

ATALANTA.

Atalantas comœdias scripsere Epicharmus & Phormus, teste Athenæo; & multa hinc Comica latitia. potuit tamen esse tragœdia de certamine procorum cum virgine Schœnarde, eiusq. infelici morte: idq. confirmat Ouid. eleg. 1. lib. 2. Trist. quem consule 10. Met. & Musæum de Hero & Leandro. & Apollonij Scholia; in lib. 1. 769, vers. Vbi ego me] facile hoc cum sequentibus coalesceret. Magnate ut verear] lego; Me gnate ut verear.

Y

Cum

Cum incultos] *malim*, in timarer; *vel*, quia, *pro*, cum. Et si metuo] *alibi etiam legitur*, picta de plaga pallam. Calydonia] *ex coniectura non incommode hoc loco sic legitur. sin; cedo commodiorem.*

CHRYSES.

De repulsa Smythai Sacerdotis & peste subsecuta ex prima Iliade.
Quicquid est hoc] *Scio aliter legi in Lambinianâ editione, sed minus felix corrector Lambinus, quam Varroianus coniector; quem sequor.*
Adiutami] *corrigendus ex Nonio Donato in Adelph. ubi legitur; Adiuta mihi. Animam æther adiugat] sic quidam; alij, animam æther adiungat, contra Nonij sententiam. prius mendosus; anima mater.*
Orestes ut heres fiet] *Spero hanc coniecturam nostram non prorsus displicenturam navis emuncta Criticis. Nonium certe mendosum esse claret. ego sic emendo; Orestes ut heres fiet. Varro in Eumenid. &c. pro, quod nunc existat; Orestes ut heres sit, sed tamen Enn. Eumenid. Redantruare] certant Grammatici, & lis adhuc sub iudice, sic scribendum, an redandruare, an redamptruare. Vide Castigationes in Sex. Pompeium. Certissent.] *Non. corrumpunt, qui, certificant, obtrudunt.**

DULORESTES.

Ex Euripidis Oreste, Aeschylis Agamemnone, & Cœphoris, concinnata.
Incaphareis] *Secutus sum pleros codices. quidam m. f. Capherei faxis pleros didit. Aula] adiecta vox à Criticis, versus fulciendi causa. Formæ gratia.] vulgò Non. famæ gratia. Nam te in tenebris] Sic Nonij etiam emendatiß. codd. Antwerp. & Paris. anni 1583. ego ex coniectura; Nam te in tenebris sæua lacerabo fame Clausum, &c. minatur malam mansionem tenebrosam, famem, ecaleum. Maeste esto] *nōne venustiùs legeris; Maeste esto virtute, operaque Omen approba. Quid quondam] versus aptè ordinavi. quondam, retinui, pro, iam pridem: superflua enim diligentia, quoniam, substituere. Flexi uice] aliàs; Flexa ceruice tum tenderet. Atque ægre madefactum feram] quib. lib. deest vox secunda, aliis & tertia. Delphos venum pecus] *valde deprauatus locus: nec aliquid inuani tot in Marcellum Critici, unum præter; qui monet etiam legi in libris, Delph. v. p. egi vnde ad stabula ac i. c. melius paullo; sed nec prorsus sincerè. Is quis est? Qui te in] fortassis; Egisthus est, Qui, &c. Oro] cur bis, mi? quale illud, flecti prolixitudine fandi? aucter lego; Oro ne me afflictes fandi prolixitudine. Animum. Quæ tum largitio] sic ista in Nonio habentur: sic à Collectore fragmentor. poetorum exhibentur. nec ausus fui rejicere, veritus inuidiam. omnino tamen credo non esse Pacuij: nisi Salustius ad verbum illa à Tragico sumsit. scio ut verba antiqui Catonis multum furatum male audiuisset Crispum, ut furem tamen; cohibitorum, non memini. sanè in Iugurthinâ historiâ hæc hodie ad verbū. Quare censeo apud Non. reponi debere potiùs: Apud Sallustium in Iugurthinâ. Nam quæ tum, & cet. nec difficile degeneratio istorum verborum in istâ mendosâ editione.*
Pacuu**

Pacuu Duloreste: animum quæ tum. Scio quid alij Critici, sed eosdem fefellit memoria. Fortassis etiam initio apud Non. pro, manes, legendum munifici. hoc enim exempla producta, non illud præferunt. Me caluitur] *restitui numeris verba. Vereor si vnquam] hic versus secundus, in fatiscuntur, tribuitur Attio, perperam; vel in, fatiscere, mendosè Pacuio: nisi uterque eundem, ut nonnunquam Virgilius Enniusque, Ovidius & Tibullus, item alij.*

HERMIONE.

In Duloreste, matrem, Orestes; hic, Pyrrhum necat, & cum uxore fratris filiâ vix effugit meritum supplicium. Tragædiam fuisse patet ex Ouid. 2. Trist.
Sunt autem & alij Philos.] *hunc versum mendosum arbitror, non quin de mente constet, sed quia varia lectio. nam cod. quid. Qui contra fortunam negent miseriam esse vllam. Num legendum; Sunt autem alij qui contra à fortuna miseriam negent esse vllam, &c. Vult à quibusdam fortunam coli ut Deam, quæ prospera & calamitosa cæco quodam impetu largiatur modò his, modò illis; ab aliis negari vllam talem esse Deam, cui effectus hi ut causa efficiendi tribuendi; sed temere ista euenire, puta incendio, ruina, naufragio, &c. hanc ergo temeritatem volunt esse ipsam fortunam, non Deam aliquam. quæ sententia ex utraque lectione colligitur.*
Veretur maximè] *addunt vulgati, acta gratulatione; sed id Critici merito sustulere. Quod ego in acie celebros] vel dele, celebros, quod vet. impres. Aldi non habet. vel lege ex coniectura:*

Quod ego in acie obiectans vitam crebro
Bellando aptus sum.

Probitate conferuetis] *sic reposui; legebatur, probitatem.*
Quum neque me] *sic Nonius. at Diomedes, Cum neque aspicere æquales dignarent eius*

ILIONA.

Ab eâ depulsum mammâ] *egregiè quidam; — ab eo Depulsum mammâ pædagogandum accipit Repotialis liber. — alij; ab hoc.*
Ut si onere] *quid. l. vfi, &, patientur. Valde suspicor, cum in membranis Nonij per errorem bis scriptum esset, Iliona; ex posteriore natum, vfi onere. Credo restituend. Pacuu. in Iliona; Sin verò me adhuc sc. patientur poti. An de illo suo sceptro loquitur Iliona, de quo Maro lib. 1. Vno se obnuntiem] hoc malo, quàm, obnuntient. Des perpetem] Des, deest al. lib.*

MEDEA.

Mulier] *Secutus sum excusos libros Prisciani, nam in 4. manuscr. codicibus hoc fragmentum tribuitur Pacuij Medo. Illum amor] satis indicat Cicero Medea verba esse; sed non ex Ennij Medea. suspicor, potiùs Atij vel Pacuij, iccirco, quia Cicero quod huic præposuit poetæ fragmentum alterius esse ait; at illud Nonius Enny esse me docuit. non ergo istud Enny.*

MEDVS.

Comædia fuit hoc nomine Theopompi, de leta Medea matris & Medæ agnitione: de Medo, consule Pausan. in Corinth. Strabonem, alios. mihi hæc Pacuuij ad Soccū pertinere videtur, non cothurnū. Atque eccum ipsum, & c.] cui non placebit hæc conglutinatio docti Coniectoris in Varron. ; dissoluat compagem: sua Varroni, sua Festo, sua Nonio, sua Macrobio reddat. Festus habet, in ipso tēpore. Perperam Ennio tribuuntur, tertius à Diomede lib. 1. à Varrone & Macrobo. lib. 3. c. 8. ultimus. vide Non. in caluitur, & in Quis.

Credo quorsum] fortassis, Cedo. Linguæ bisulcis actu] pulchrè Critici; linguæ bisulcæ iactu. Ques sunt isti] aliàs, Ques sunt ij. Ne quis attollat] apud Diomed. Et c. e. v. n. q. eum abstulit. nec ipsum, attollat, Nonij planè placet. Videntur veteres etiam, abstulo, vsi. Ire si resto] hanc emendationem partim à me, partim ab aliis. vulgò; bibite si resto pergit iter, nam si ire conor prohibet betere.

NIPTRA.

Niptram Gellius, alij Niptras vocat. Agi de pugna ad naues primum frag. subindicat. inscriptionis causa, ex antepenultimo clara. & ex Homero, cuius ea pars Odyssæa, ubi Ulysses, pedes abluens, nutritrix agnoscit, etiam ab Aliano vocatur, Νίπτρα. Sed dubitare me facit, quod pleraque fragmenta ad ἐπιναυοῖ μαχῆν pertinere videntur, & quod (cum Ulysses dicitur post Telegonus occiderit, de quo Charemon apud Athenæum lib. 13. & Astydamas apud Aristotelem) in Niptris morientem induci Ulysses docet Cicero 2. Tuscul. dissentit ergo ab Homero & reliquis Pacuuius; nisi Cicero memoria lapsus addiderit, idque moriens, vel id aliunde irrepserit. Scrupulosam.] sic Priscianus, apud quem mendosè recentiores; In Nuptiis apud Non. in specus, legitur; scruposam. in m. s. Prisciani; scruplosam. puto diuersa esse, unū Aëtij, alterum Pacuuij. Spartam] debetur hæc emendatio Fulvio Ursino, viro erudito, & quod hæc ætate rarum, bono. Tu quoque Ulyxes] disposui, ut visum, è secundo; penè, sustuli. Retinete] tres hæc reliquias commodius ita collimari posse iudicavi, eodem Cicer. lib. tribus locis sparsas.

PAVLLVS.

Prætextata est, à Nonio vno loco Ennio tributa, non rectè. Quamuis caprigeno.] sequor Macrobiū fidem. apud Priscian. vet. impress. gradibus gressio est. recentiores; Quæ via cap. g. gradibilis g. est. manuscr. verò quatuor; Quia via.

PERIBOEA.

De Peribœa, uxore Lelantis, Auræ matre, multa tragica Nonn. Dionys. µν. an hoc argumentum; an idem quod Perrhœbis Aeschylis, cuius meminit non semel Athenæus; an de Eurymedontis Gigantis filiâ, de qua Homer. 7. Odyss., agatur, planè ignoro. Parum est, quod te] Venit in mentem multa posse in vnum cogi paruo negotio quæ ex hac fabulâ citat Non. in senium, lapit, macor, ætas mala, timor, & expedibo; quam ad rem, cui lubebit, utetur operâ Iani Guilhelmij lib. 1. verisimilium; addat etiam ex aliis vocibus quas

ego

ego addidi. Thesiantem] Reponunt, thyasiantem. rectè. Thyasus Baccharum canticum. Consternata animæ] Lips. lib. 3. ep. 22. priori versu; expectorata & voluere; secundo; subiit omnes quod natum est modo. ingeniosè. In ultimo ego muginor, an; offeras. Exanclari clauos] quid clauum textit Critici, & laborem fugitis? omnino retineo; labos. Factum mihi] legendum; fac tu mihi, quod contra rogo; respondeas. Multimodis] sic ego, pro; multis modis. Quamquam ætas senet satis, habeam rem virium, ut te ab ara arceam] sic vulgò nunc: olim impress. te arca arceam. num, arce arceam? mihi etiam, tō rem, & tō, ab, reycien-da, utq; exhibui scrib. videtur.

TANTALVS.

Quod supra retuli in Atalanta, secutus Nonium: hic rursus posui deferens doctissimorum hominum sententia, & emendationi.

TEVCER.

Ex Teucro Sophoclis, quem citat Stephanus. Segregare] duo conglutinavi fragmenta. Quæ desiderio] Lud. Carrio I. C. lib. 1. antiquar. lect. constanter vult reponi, squalles scapresque. Rapido reciproco] Sic impress. Venet. Aldini, Paris. & Romani: in aliis est; rapito, reciproca, parcito, augeto, citare, neçtere, reciprocare, nudique gremiis subuectare. æquè scabre & rediuosè; velim ut quis affabre exposita præset. nunc ex Criticis vnus de mendo monet: alter sic corrigit; rapio, reciproco, pedem cito, ut vitro citro restem. reliqua putat Festi verba. ceteris altum silentium. quos imitari decretum mihi, nec verbum addo. Nam si] verba Telamonis, negantis res humanas Diis curæ; quæ ex coniecturâ hic inserui. Illa hinc sine vsquam prouideam] quid. prouegeam. & initio apud Non. prouege-re. in reliquis an corrigendum; illâ hinc sine si vsquâ: vel; si sine vsquam? Naturam dico faceffi] rectè alij cod. faceffe. sunt qui corrigant; matura, dictum, faceffe. propius erit à recepta lectione; matura dico, faceffe. pellit Telamon Teucrum Salaminâ, nec moram vllam fert, nec Tecmessam vnâ patitur abire; quod præcedenti fragmento postulatum. Hinc omnes.] Festus; omnes hinc. Vbi poëtæ] pace Nonij, non puto hoc ex tragædiâ.

Murmuro] al. murmure. Neque Perpetrare] vulgò malè. recta tamen lectio in margine, ut Ursinus monet. quidam repon. imperio, quiti.

Patria] visum conuenire Teucro. quare hic posui. Mihi classem imperat] legendum; — mihi classem imperat ut Theffalam, Nostramque in altum properiter deducere.

IN EX INCERTIS.

Quadrupes] Amphionis esse verba docet Cicero, suspicor, in Antiopâ. Ego odi] Hunc versum Macedo Philosophus pro foribus templorū omnium scribi debere censebat: ego in animis & cordibus totius iuuentutis malim. ne illos imitetur, qui cum leuissimî & vanitate toti disfluant; præcepta tamen sapientia & grauitatis, & meram virtutem calamo crepant. quam verè Fabius; Tum dignum operæpretium venit, cum inter se congruunt præcepta

Y 3

cepta

cepta & experimenta. Filias tibi] *puto ex Nypris. Hic tibi strepitus] hac & sequens in Duloreste trāscribo. Curuifrontes] non malè m. f. cornifrontes. Sol si perpetuò] hac sic à Varrone referuntur, ut Pacuuij verba pateat mutata. fortè respexit Varro ad illud ex Antiopa; flammeo vapore, & c. ut animaduertit Pet. Victorius. Ad manticulandum] hoc fragm. cum seqq. quattuor, ex orco, ut Eurydicen Orpheus, Criticorum optimus reduxit. Vide Castigat. in Festum fol. 85. vulgata lectio talis, ut nec describendam putarim. Spiras [sparteas] rudentes anchorarios. Nec satis resarrire] citat Varro, eo tamen modo, ut non videatur Pacuuij. Turbido.] al. turpido. sed qua illa frons innata? non capio. an, inarata? hoc est rugosa. Improbis, confidens] apud Nonium, sic; Idem lib. 10. Improbis confidens, nequam malus habeatur. quid. cod. æquum malus. Num ergo castigandus Tiberius; Ennius lib. 10. Improbis, confidens, æquè ac malus ut videatur. vel; æquum malus ut vid. sed non assuero. opinionones scribo.*

IN L. ACTIVUM.

Hunc alij Attium, alij Actium, alij Accium. quouis utere. Animosi oris vocat Ouid. altum Horatius, disertissimum Cicero; Moderat. Columella in Prefat. Virgilio, ut alterum poetarum Principem coniungit. Velleius Paternulus extremo lib. 1. tragœdiæ Principatum adiudicauit his verbis; Nisi aspera & rudia repetas (Luuium & Ennium perstringit) & inuenti laudanda nomine, in Attio, circæque eum Romana tragœdia est. Sequentes deinde lib. clara etiam per idem æui spacium fuere ingenia, in togatis Afranij, in tragœdiis Pacuuij atque Attij, vsque in Græcorum ingeniorum comparisonem euecti; magnūque (sic lego) inter hos ipsos facientis operi suo locum. ad eò quidem, ut in illis limæ, in hoc (Attio) penè plus videatur fuisse sanguinis. Salue igitur Romana tragœdiæ Princeps Atti. tua has ego inferias memoria. Imitabor Theſeum,

Disiecta dolens membra laceri corporis

In ordinem disponam, & errantes loco partes restituere conabor, si non suo, at vacuo loco: sed Quàm magna lachrymis pars adhuc nostris abest: anquirent alij felicius fortassis, & per scriptorum agros corporis partes reliquas inuenient. Ne tum] Fruterius reponit; Ne dum cum feruat victus irac. quod non placet.

ÆGISTHVS.

Cùm manus] sunt qui; Quoi manus.

ÆNEADAE.

Prætextata est. nam Diomed. hoc inter Tragœdias & Prætextatas interesse docet; quòd in illis Heroës, in his Romani proceres. vide Diomed. lib. 3. Deuorabo.] quid. deuotabo. non muto. similis varietas in Bibliis; Deuorare sanctos, vel, deuorare. & apud Apulcium lib. 9. de Asino. manuscr. deierando deuorasti: impressi, deuotasti, ut aliis testatum. Eo nunc, quæ] huic versui bonorum scriptorum Esculapius, noster Lipsius; Et nunc, quæ eorum segnitas, ardet locus. nam focum ardere quæ segnitas? Vim Gallicam] intelligis, qui legis? non ego. Arbitrarer; Vim Gallicam obduc

obduc contra in aciem exercitum. Secundo qui medear, non habeo. Callecti voce] an hic de Gallacis mentio? nuga. non illi Galli, de quibus agitur. videndum an scripserit; Gallici voce can. vel; Calles hi deuios canoro fremitu, & c. vel sanè; Cales hi, & c. de urbe, Cales, Linius lib. 8. & Ptolomæo, καλῆς dicitur; Stephano, καλνοία. Fruterius in verisimil. emendat. Gallanti voce, canoro fremitu peragrant minit. vel etiam; Galle tibi voce canora fremitum peragunt minit. sed nec prior coniectura satis dexira, & magis leua posterior. Dij summatibi] mera vulnèra. laudo manum Ios. Merceri, qui; De summâ tibi rerum duellum est, quod ab iis se partibus Gliscit: quibus rem summam & patriam quondam adauctauit pater.

ALCESTIS.

Ad imitationem Euripidis. Cùm strideret] sunt vet. lib. in quibus, strident. in aliis, striderat. malo, strideret. proprium id Vmbri ac Manibus. Lucanus lib. 6. Auribus incertum feralis strideat Vmbra. Statius Papin. 4. Thebaid.

Huius in aspectu lico stridere sagittæ.

& 9. Thebaid. Stridebit vestros Tydeus inhumatus ad ignes.

ALCMEON.

Ex Alcmeone Euripidis, vel Astydantis, citante Aristotele; de Alcmeone consulendus etiam Thucyd. lib. 2. Fortassis etiam, qua infra Catulo tribuimus, Attiana sunt. Quod Dij] monent in quib. lib. legi, interpressum, pro, depressum; & restituum, interdium inferum, & anapesticos censent. Suos deseruit] Quidam, Duos deseruit, & delet rō sunt. placet deleri: alterum illud mallem non mutari. Repositum immerentem] certa lectio, depositum & merentem.

ALPHEBIOEA.

Charemoni puto scriptam Alphebioeam, sed in Athenao lib. 13. corruptè haberi Αλεσιβοία, facili lapsu. hac Alcmeonis vxor, in faustum illud Eriphiles monile nacta, (ortem quoque. Propert. lib. 1. Eleg. 14. Etsi est] emendat Lipsius: Etsi est in malis depositus animus meus; Quæ sciui exinde audivit. Ita territa] haut facile persuadear integrum esse locum Nonij. deesse puto totum Accij testimonium, præterea nomen auctoris, eius qui sequitur versus Heroici, Membra animo, & c. ut planè existimem sic Nonium castigandum. Accius Alphebioea: Ita territa

—Membra animo ægroto cunctant sufferre laborem.

Odiorum] facio medicinam, Odiosum host. d. obuiam t. & c. sunt qui; & dirum.

AMPHITRYO.

Puto tragœdiam, idq; & fragmenta indicant, & Athenaus, qui Amphitryonem citat, non Archippi modo, sed & Æschyli: diuersum ergo à Plautino argumentum. Hoc in re est] fortassis, hoccine est. Cedo ecquid te] mira lectionis varietas. hac una apud Festum: alia, redhostitum cùm eafsem obiecter: tertia, redhostitum cùm ea se oblectet. Nonius sic: Quid hic

hic redhostit viam, cometet obtet facilius. *Est qui non malè corrigat: Cedo ecquid hic redhostit, cum mi affem obhiet facilius, sed melius alter: — cedo ecquid te redhostit, cum ea seni*

Obiectet facilius?

Tamen ista tua] *transpositione exigua versum concinnaui. Cum patre paruos] subuenite diligentius Critici: parum haftenus opis tulistis, nondum sententia constat, licet moneatis in quib. lib. legi, hircere, pro, viscere, licet reponatis, miscere. Non paruum] vel post, ordibor, alia persona inserenda, vel, retine, pro, retice, legendum.*

ANDROMACHE.

Hæc Malos annos] *numeris consules, si rescribas: malos hæc: sententia quoque, si, malos hoc.*

ANDROMEDA.

Multi iniquo mulier animo] *secutus sum in priore versu Criticorum sententiam, in posteriore nihil mutandum duxi. Misera obuallata] addidi syllabam voci, obualla. Obesse intelligis.] probum illud Fruterij lib. 2. Verisimil. obesse, pro, obseuisse.*

ANTENORIDÆ.

Ex Antenoridis Sophocles citat Athenæus. Namque venio huic] *vulgò malè: namque huic inuenio, vt mea ope opes togæ integrent. Inde ego, Namque haud inuenio vt mea ope opes Troiæ integrem. Eruditi tamen Critici censuram meæ prætulit, eiusq. lectionem excudi voluit. facile illi, & cuius alteri, laudem artis & industria huius concessero.*

Qui aut illorum] *reduc ad sese quæuer sum.*

ANTIGONA.

Hanc etiam à Sophocle mutuatus. Heu vigiles] *ita me non malè concinuisse arbitror.*

ARGONAUTÆ.

Talis fuit, & tam infelix Argonautarum exitus, vt Tragicum poema dici debeat. Vide Apollon. Argonaut. & Medeam Seneca chor. 2. primum ego fragmentum non satis sanum, sed versum praua transpositione ægrum arbitror. Vomit] *quidam, eruit. Turnebus lib. 26. Aduers. c. 33. cernit, contra carminis legem. valde mihi placet, eruit, quod est in Prisciani m. s.*

ARMORVM IVDICIUM.

Cedit Achilli] *ita nonnulli cod. vulgò habetur; Cedit Achilli indutis armis, vefci studet, vt ea cuncta optimè Achilli induto, leuia præ illis putet. Sed cui malo, si meam adiecero coniecturam;*

Sed ita Achillis incluti armis vefci studet,

Vt etiam cuncta optima is leuia præ illis putet.

meliora hæc certè. Æstuat] quidam, acciuit, corrigunt. quid si legas:

— bene facis.

Sed nunc quid subiti mihi febris mali æstuat?

Nam trophæum] *debetur castigatio huius loci Fruterio.*

Mora-

Morabilioni.] *mirabilis morio, qui hoc sanum putet. Lipsius legit; inorabili, praclarè. vide not. varior. in Non. Spes summas] aly, spes supremas. nonne rectius; In quo salutis spes summas fitas habet exerciti? Dicitio.] Lambin. legit; Pythius: sed corrumpit. Vide Turneb. lib. 30. aduers. c. 1.*

Virtuti sis] *rectè aly sis, pro, is; nam puto verba esse Aiakis, Eurysatem alloquentis: qua forè expressit noster cum Aneas iubet Ascanium virtutem ex se, ex alius fortunam discere.*

ASTYANAX.

Primum fragm. continet Andromacha verba. Nunc in] *fortassis additium ex gloss. id quærunt. Propter te] Helena id obijcet Andromacha apud Senec. in Troad. vt & illud de Gracis, quod sequitur, Quorum crudelitatem. Properantem egredi] hoc reposui pro, aggredi. vltimum properantem, scilicet pra metu, sed primum vitiosum. quid si scrib. Hic per matutinum lumen dum vado trepidanti gradu, & c. Abducite.] est de Astyanacte, idem enim Seneca. Vtinam] Hecubæ votum de Cassandrâ.*

Hunc Altispicem.] *vulgata lectione nil pote monstrificabilius. quis enim malum hæc intelligat? hunc altaispinem regionum fac ac desistet exercitum morari, nec me ab domitione marceretur obscæno homine. Nunc verò, vt exhibui, legentibus peruia & expedita cuncta. Vltimum versum ego, ceteros Ios. Mercerus recensuit. cur in vltimo dissentia, hæc est causa. ille reponit, N. ô obscænum hominem; vt sint alterius persona verba. Ego, obscæno nomine, vt cohereat superioribus, nihil adicio, demo nihil, solum h, in, n. muto. obscænum pro vitabili & malè auspicato sumi sciunt, qui Non. legere & Seruiam. inde aues obscæna Ouidio, James Maroni, & Accio, obscæna dicta. obscænum ergo nomen Astyanactis, ait Gracorum aliquis, & malè ominatum, morari classem: primo quia Astyanax regnatorem urbium significat; eoque magis si ad Alty Atticum respexerit. Sic omen ex nominis etymologia quidam, cum Verres in prouinciam Siciliam missus, acceperunt eum prouinciam euerriturum, teste Cicerone (etsi obscurius) in 4. Verrin. Deinde quia ea littera nomen eius conficiunt, quæ & vocalium multiplicatione, & numeris per eas significatis (Gracis enim littera, vt & Arabibus & Hebrais, numerandi ratione obtinent) futurum in bello, & imperio victorem superstitemq. superstioso hominum ridiculorum errore, portendebant. cuius opinionis stultæ pulcrum vestigium reperias apud Terentianum Maurum, hanc causam reddentem, cur Hector Patroclum, Hectorem Achilles superarit:*

Et nomina tradunt ita litteris facta;

Hæc vt numeris pluribus, illa sint minutis:

Quandòque subibunt dubiæ pericla pugnae,

Maïor numerus quàm steteris, fauere palmam:

Præfagia lethi, minimâ parte summa.

Sic & Patroclum Hectoreâ manu perisse,

Sic Hectora tradunt cecidisse mox Achillis.

Ex sententiâ Pythagoræorum, quorum fors his numeris litterariis vanissimè mitebatur, cuius meminit Plinius lib. 28. Nat. hist. c. 4. Cic. 1. de Diuinat.

Z

Neque

Neque solum Deorum voces Pythagoræi obseruauerunt, sed etiam hominum quæ vocant omina, quæ maiores nostri, quia valere censebant, idcirco omnibus rebus agendis, *Quod bonum, faustum, felix fortunatumque, esset, præfabantur. Eo loco non ineptè, nomina, reponeretur: illa namque Pythagoræorum opinio, non ex quibusuis vocabulis, sed ex nominibus maximè, & primis dictionibus. Nominum quoque ratio in victimarum ductoribus, & in templorum dedicatoribus, & in locorum emptionibus sollemnibus Romanis, idem Cicero, & Plinius lib. 28. c. 11. & Tacitus lib. 20. & Festus, non vno loco, docent. Vide Brisson. lib. 1. de form. fol. 102. Possset etiam legi eadem sententia obscuro nomine, ex Nonio, in obscuro. Subtiliora hæc fateor, germanè tamen germana ad Attij mentem.*

ATHAMAS.

Argumentum Athamantea insania prosequitur Nonnus Panopolita Dionysiorum. lib. 9. & 1.

ATREVS.

Hanc senior Pacuuius sonoram & grandem, sed duriores paullo & acerbiores iudicauit. Vide Gellium lib. 13. Noct. Attic. c. 2. Concoquit partem] commodius profectò, si;

concoquit partem vapore flammeo,
Tribuit veribus lacerta in focos. — vel in focum. Quo more funesto colloquar] malle; Quoi ore funesto loquar. Melius Douza iunior; — aut Pelopiâ digner domo?

Quoi me ostendam? q. t. a? quem c. f. alloquar?
Infideli cuiquam] malle; quoipiam.

BACCHAE.

Ex Euripide acceptam ipsa collatio docet. scripsere præter Eurip. Bacchias, Antiphanes, Epicharmus, Epigenes, Lysippus, & Sopater. Siluicolæ] coniunxi duo fragmenta. Formæ figura] amplius arrideret; formâ, figurâ.

Eue] alij; Euthya. in Macrobio etiam sequens carmen;
Almaque curru noctiuago Phœbe; ita adducitur, ut non videatur huic fragmento coniungendum, sed alteri alicui. quia subditur Egnatij exemplum;

Roscida noctiuagis astris labentibus Phœbe:
cùm tamen Attij verba componantur cum illis;

Vitifator curuam feruens sub imagine falcem.
Stirpe cum inclyta] Vide an non probum mage; Deinde o. ff. c. i. Cadmi vagant Matronæ p. r.

BRVTVS.

Nocte] verba Lucretia de Sex. Tarquinio. Cùm iam] somnium Regis Tarquinij, cui meâ ope versuum ordo, sententia exigente, quarti & quinti transpositione, redditus. Rex quæ] interpretatio coniectorum. Haud temere visa] alij; temere improviso. Egregium] fortassis; egregiâ.

CHRYSIPPVS.

Edidit & Strattis, sed ex Euripide ista,

CLYTÆMNESTRA.

Valuæ resonant] sunt, qui, valde, minus bene. In vet. Imp. additur vox una; sed valde r. domus. Mali pigrent.] est in multis lib. pigne. vox nihili. Scibam hanc mihi] verba Cassandra, ut & apud Senecam Agamemnon. Aut ego] ait Electra clepens Orestem.

DEIPHOBVS.

An hoc drama de morte Deiphobi, quâ Virg. in 6. Aeneid.; an aliquid Comici socci continet, ut & nostri, Demetrius: quem planè comœdiam puto fuisse.

At infando] sic quid. alij verò; Aut infando homine gnatula erat, aut arena si ex sole, Qui neque, &c. Denique nonnulli; Aut infando homine gnatula ait à cœna se exule, Quinque annos, neque amicus vnquâ grauis, neque hostis fuit. Equè omnes descobinatè. mihi medicamentum, quod dem, non suppetit. Vereor, ne duo Attij & Attæ testimonia coaluerint, aliquâ parte interceptâ. nam illa, at gnatula ait à cœna; non difficulter ex istis, Attæ in Gratulatione, demigrarent, sed hariolor.

DIOMEDES.

Passim quæ præda] sunt qui, quia præcia à præciendo, idcirco corrigunt, Passimque præcia. malle; passimque prædæ. Me Argos] sic Non. in Festi lib. inconstans lectio, in quibusdam; Ergo Argos referam; nam hinc sum gnobilis. in alijs; Ego me Argos referam (nam hinc suam gnobilis) &c. quam puto rectiorem. Insolentiam] scribe, insolentiâ, Latino casu.

EPIGONI.

Ex Æschylo. vide Papinium in Thebaid. Sed iam] ad senarios hi reuocandi. Nunc pergamus] Lipsius; nunc pergam vt.

EΠΙΝΑΥΣΙΜΑΧΗ.

Ego vellem ubique Latinis verbis scribi Epinaufimache. coaluit enim ex Græcis tribus, ἐπιναυσιμάχη, de industria. vide Iliad. 15. Martes] Hectorem & Aiace. Scamandriam] vulgò, Vmandriam. hinc Aldus; Cùm Andriam. Ego; Scamandriam. loquitur de victoriâ Achillis ad Simoentem, cùm eius cursum rapidum, cadaverum stitit multitudine. nota res ex Homero, Catullo, ceteris. Haud fatiscam] nonnulli lib. antefatiscar. Primores] quid. lib. Ni, pro nisi. hinc recenseo;

— primores procerum reuocarent nomina

Ni esset quis, qui armis, &c.

Eos mortalis fœnis] corrupti s. locus. Aristarchi legunt, Mortaleis felicis misereri sæpe studio nolo. ignoscant, nec hoc placet.

ERIGONE.

Erigona Icarij filia, patris desiderium non ferens, suspendium elegit. vide præter ceteros Nonn. Dionys. p. c. Tum autem Aeg.] sic vulgò, quam lectiorem ego non comitassim assensu meo; minus etiam illos, qui sufficiunt, cobitasset. Egregia Palmerij coniectatio, nisi si paullo audacior, Accius Antigona;

Tum autem Ægisthus si med eodem letho comitasset patri.
In primis assentior non esse ex Erigona, sed mendosè citasse Noniū; sed putem ad Epigonos potius pertinere, quam Antigona; vel sanè ad Ægisthum.

Sed ubi ad finem] *Et hic duplex Nonij mendum: unum quod ex Erigone adducatur, cum pertineat ad Ægist. alterum, quod malè, affistit, pro, affitit. Lipsius totum sic recensebat; Sed ubi ad fanum v.e.v. i. f. c.l. Atque Orestem g. f. p. adstitit. de ar à Taurid.*

ERIPHILE.

Amphyarai uxor à filio necata, de qua Propert. lib. 2.

EURYSACES.

Aiacis & Tecmessa filius Eurysaces à Sophocle nominatur. an de hoc? hic Teucrum mortuo patre Salaminem redeuntem accessu prohibuit, teste Iustino lib. vlt. Iam potero.] peit Eurysaces liceat sibi Salaminem incolere. quare scribendum, ut volunt Critici, Iam pater. & Salaminè, addo, tecum, pro texum. nondum tamen planè sana verba. Lipsius castigat; Iam petere incipiam, etsi nequit id, cõtendam quasi ex composito tecum Salaminem abeam. Sed ut ratuista & rauelte] nolo, dum conor fieri Oedipus, Dauus esse, & magis turbare omnia. proponam emendationes aliorum; Quidam, atrâ veste & vastitudine tetrâ formatus. alij; sed utere tu istâ veste & vastitudine trade formam tuis. Diffidam] mira mera. mihi crede, & curationem hominis erudit viere; Diffidam autem, & de re turbat vulgum ambigua, ac ius vitat, mœros dificit. Heu me.] Quid si huic annectas quod sequitur; Hei mihi, &c. Magis eos esse] quid si; magis crescere?

Tot Tropæa] bene sit scriptori, qui sua castigatione densissimas nubes discussit errorum. cuius operâ, clara nunc qua prius erant prorsus nebula.

Nihil est. si autem ad te] adiuvant castigantes; ad te ire tardat socium. nec amplius. ego sic totum locum restituo; Nihil est. si autem ad te ire tardat, socium in portu copiæ subsistent. modò tute ipse effer arma (vel effirma) & compara. Heu mihi] Augiæ cerno stabulum, conabor non potè egerere. Inprimis post Accij verba duplex vocabulum (alia persona) inseritur. perperam. id per N. litteram noto. tum amplector, quod in aliis libris est; solitatem. tertio ex eo quod iidem continent, multis talia; elicio, multi mali. denique sic recensio: Hei mi, ut etiam hæc ærumna luctû addit luctibus.

N. Quid miseraris, Eurysace, solitatem memorans tuam?

Quid formidas? te commiserabar magis, quàm miserebar mei,

Tam multis mali aliquando vexata generibus.

Ilico inquam] vet. impressi; i. i. habitato vis quàm propitius. quid si, habitat istam propitius; vel, nobis quàm propitius?

ILIONA.

Rimarentur loca.] alij; rimarem loca. quid si, humore, pro humorem? humoris enim indicis aquilegi utuntur. Attrice vrsu.] quidam lib. Atrise. fortè, Attrum se vrsu; vel, Atticum vrsu. multi enim in Parnetha monte.

ION, seu IO.

Ionem scripsit Eubulius, & Euripides etiam, unde noster. Apposuit] citatur hoc fragm. eadem à Prisciano pag. bis, vno loco habetur, instituit; altero, appo-

Nouus nouo] verba videntur Terei nolentis monita Philomena aqua in aures admittere; ut & illa paullo prius posita:

Alia hic sanctitudo, aliud & nomen & numen Iouis. sed non occurrit quo pacto castigem prima verba. Exanclai] exanclò an exanilo scribendum, certant Grammatici. de hoc loco vide Turneb. lib. 2. aduers. c. 8.

Virginalem me ore] sic plerique. Lambinus autem; more.

Lacertorum toros] vulgò lacertos esse volunt eam partem, qua à cubito ad carpum; nec desunt testimonia; hic videtur subicere proximè humeris, ut & Quid. in Metam. — laudat digitosque manusque,

Brachiâque & nudos media plus parte lacertos.

Idem:

— redeunt humeri, & subiecta lacertis

Brachia — scio tamen nec ipsum perpetuò exactè hoc discrimen obseruasse. Hæc è Tartarea] quid. à, pro, è. & paullo post, obseruantem; non, asseruantem.

THEBAIS.

Scripsere Antiphanes & alij, de quibus egolim in Aduersar. Septem ad Thebas, præter Æschylum dedit Amphus Comicus. Cùm id Circæo] sic Non. in, nitidare; quidam cod. alij; quin idcirco fonte adueniunt mundulæ, nitidantur; vulgò quæ præpediuntur vi sonipedum. paullo minus prodigiosè. censèbam capiti sic mederi posse; Cùm è Dircæo fonte. nequeo ceteris membris.

TROADES.

Liberius hanc ex Euripide vertit, potuit etiam nonnulla ex Æschyli Phrygius. quatuor manu] c. Prisciani vocant, Troiades.

IN EX INCERTIS ATTII.

Obuiolauit] ita Turneb. & explicat, vitium obtulit. at rectius alij monent eo loco nihil Actianum contineri. Sumno] hoc est somno. secutus sum Fuluij & aliorum castigationem. Custodem assiduum Ioni] hunc eundem versum adducit Caris. sed scribit; Inoni. nos etsi sup. in Inone, dedimus; hic rursus, quod nesciamus an bis aliter ac aliter ab Attio positus. Scindens dolore] Agamemnon Attianus, teste Cicerone. Vacciacri] alij lib. Vacciacris crepitanteis melos. fortè an; Bacchæ acris crep. melos? Immune] explicat Turneb. lib. 15. c. 11. Quorum genitor] Hercules.

IN ILIVM.

Quis iste Ilius? nusquam alibi eius nomen reperio. an fortè reponendū apud Macrob. Lælij nomen, cuius meminit Appuleius? an Rutilij, cuius Placiades, & primæ litteræ euauerunt? an Liuij? an Iulij? vide quæ de Sulpitio retulit lib. de Tragæd. cap. vlt. nam vltima hæc coniectura potior. nihil de finio. Flammeam per æthram] ad Etymologiam Olympi alludit, de qua nos alibi.

IN MEMOREM.

De hoc diximus in lib. de Tragæd. Membrana quadam Fulgentij eo loco continent; non, Memor, sed Mummius in Herculis tragœdiâ.

IN GRANIVM.

Corruptum huius vatis nomen, apud Fabium lib. 2. ab iis qui Caninium (ut Valla) vel Gabinium reposuerunt; apud Nonium quoque & Censorinum. pro, impulsa; malle, impulsu.

IN GRACCHVM.

Humidam] sic Censorin. sed ex Prisciano lib. 6. rescribe, humidum; sic etiam Linius in Adon. humum humidum pedibus fodit.

IN Q. CATVLVM.

Vnde hæc] Catulo tribui, quia Cicero Catulum alloquens; Quid ipse (inquit) Alcmaeo tuus, qui negat, &c. & ista adducit. vide qua sup. ad Attij Alcmaeonem diximus.

IN VARIVM, OVIDIVM, POMPONIVM,
ET RVTILIVM.

Hæc Varij, sunt Atrei loquentis verba. apud Fabium correctum à Gallandio habetur, iam ferro; cum in ceteris, iam ferre. Idem Fab. lib. 10. Varij Thyestes cuilibet Græcorum cõparari potest. Ouidij Medea videtur mihi ostendere, quantum vir ille prestare potuerit, si ingenio suo temperare, quàm indulgere maluisset. Eorum quos viderim, longè Princeps Pomponius Secundus; quem senes parum Tragicum putabant, eruditione ac nitore prestare fatebantur. Idem lib. 11. Senecæ copiam tribuit, Pomponio autem elegantiam. Ego miror cur Critici nostri Thebaidem Senecæ ademptam Pomponio non ascripserint. ego me id suspicatum aliquando non diffiteor: nec dubitauerim eque illum ornata dare potuisse. sed de hoc suo loco. De Rutilio nihil equidem alibi legi. in manu sc. etiam vno Lutacj, seu Fulgencij Placiadis, legitur; quæsieris miser, quam sep. in alio; querens m. q. s. De Macenatis Ocfauia egi, quando de ipsis Tragicis.

IN FRAGMENTA INCERTORVM
TRAGICORVM.

Quattuor priora videntur verba Aiæcis, in Armorum iudicio. Falleret] subiungit Cicero; Illi verò non modò cum hostibus, verù etiam cum fluctibus (id quod fecit) dimicare melius fuit, quàm deferere consentientem Græciam ad bellum Barbaris inferendum. In quibus verbis pellucent mihi quadam ipsius pœtæ, quæ suis Cicero intexuit. Accusem] sic lib. 3. ad Herenn. sed primò de Inuent. accuses. Vidi te Vlysses] Sarcasmus Aiæcis. Quia Mater] multa sequentia fragmenta videntur ad Attij Troades referenda: quæ vnum in fasciculum colligauit. Disceptantibus autem Criticis cui nam, Attio, an Pacuio reddenda, Attio crediderim. facit stylus, huic similior. facit Ciceronis consuetudo, qui Attiana sine auctoris nomine, Pacuiana nominatim solet laudare. Eheu iudicauit] ut qui sæpe scopum petunt, aberrant sæpe: ita Criticis accidit in conyiciendo. exemplum præbet Turneb. lib. 5. Aduersar. cap. 23. de hoc loco differens. Adueniet] hæc & præcedentia omnia ad vaticinium Alexandræ in Troadib. Attij, quæ sequuntur, ad Hecubam eiusdem vetulegiam, nonnulla namque respondent Euripid. Hecuba.

Mor-

Mortuorum] vox hæc ab adtextu. sunt autem verba Polydori. O pater, & patria] horum conferruminationem ut probem, inducor quòd oratio pro Sextio indicet omnia ex eadem fabula esse. Mater te appello] qui Cicero nis Lucullum & Horatij lib. 2. Sat. 3. & Cicero. pro Sextio legerit attentè, facile deprehendet ad Iliam referenda. O Patrocle] hoc cum tribus sequentibus perspicue ad eam fabulam referendum; quæ Græcorum aduersa ad naues pugna describebatur. sunt enim, Cicerone teste, Eurypili & Patrocli verba. vide Turneb. lib. 4. Aduers. Æsculapij] in orat. legitur, Æsculapij. Impius.] sequentia, vsque, nequaquam; partim Atrei, partim Thyestæ verba sunt, ex Attij Atreo; vel, Pelopidis. posui ex castigatione Adr. Turnebi lib. 7. cap. 18. Vnquam] concinnius legas; vsquam. Proinde] prius hoc ex coniectura posui, in Atreo. Nequaquam] hunc versum, & proximum illum, Qui volt, loquitur Niobe, in Athamante vel Bacchis. Qui volt] hunc Cicero asserit esse omnium malorum seminatore. Neque tuum] Cicero significat eiu(s)dem esse, cuius ille, Namque Æsculapij, &c. qui Attij est. Attij ergo et iste. Ille transuersa] hoc fragm. & sequens, ex Medea sunt. Quod in re] ista & seqq. aliqua poterant reponi in Attij Atreo.

Ipse summis, Item, Neque sepul.] Thyestæ hæc preces continent; Turnebus commutat, sed non in melius. Quemnam] ex Thyeste, nescio cuius citat Cicero. Nolite] Thyestæ verba, dubio procul; sed innumera, numeris conentur alij reddere. Refugere] Æthæ querela; nisi si apud Ciceronem Thyestis nomen deprauatum; quod non omnino à vero alienum. Pol mihi] An Medea verba; similia etenim apud Senecam loquitur. Ego cum] verba Telamonis de Aiæce. Hiccine est] ex Attij Telamone. Imò] Achillis apud eundem verba. Audisne] Cicero ait ex Epigonis esse.

Summam] vide Turneb. lib. 7. Aduers. c. 18. Quo genere] cur hoc hemistichium pœtæ esse nequit? at vulgus tribuit Ciceroni, non pœtæ. non pugnabo, tribue & tu, si libet. Ænea] hoc ego fateor ex Nyctegressa videri; sequens, ego non arbitror. Nihil horum] Andromacham contemnentis Hermionæ verba, ni fallor, apud Pacuuium. Fertilitatem barbaram ad luxum & mundi muliebris ornatum refert Turneb. lib. 4. c. 18. non placet. quin potius fertilitatem sterilitati suæ (quod liberos ipsa nullos pareret) opponit. cui rei vxoria, & agri nomen, metaphoricè accommodari, quis nescit? O Apollo.] Priorem versum Varro lib. 6. videtur Mantio tribuere: sed malo plus soluere, quàm partem detrahere. Sequentia duo fragmenta ad Medeam pertinent. Ioue] Ex Eurip. Oreste. Diomedes paullo aliter; Ioue prognatus est v. p. T. Ex T. ortus Pelops, ex Pelope satus, & cet. Impero Argis.] Primus hic versus in o. l. quos vidi Quintilianus, etiam Aldinus lib. 9. cap. vlt. mendosè legitur, Hypero-Argus sceptrum mihi liquit P. mendum vidit Gallandus, & Græcaturiens reponit ὑπεροχος sceptrum, & cet. sed hoc credant pueri, & qui nondum ære lauantur, Tragicum Latinum Græca suis miscuisse. Ex Seneca lib. 10. epist. 81. ad Lucill. corrigendus Fabius. licet & ipse Seneca in vet. impress. ante annum millesimum quingentesimum decimum sextum sic; Impe-

Impero agris, in excusis verò anno 1521. Impero Argis. sed deerat adhuc
versui syllaba, quam se Muretus ex Siculo cod. primum scribit reddidisse: En
Impero Arg. in contextu tamen ab eodem castigato legitur mendosè; Ex im-
però. ex vestigiis opinor scribendum; tam apud Fabium quàm Senecam. Rex
impero Argis. regna (l. sceptrà) m. l. P. & c. nec indecòra repetitio ad exag-
gerationem. Rex impero, regna. Quod nisi] verba Teucris in Aiace,
ex Sophocle. Sacras sacram] legebatur; sacrare sacram. reposui; sacras
sacram. ludit in contraria vocis facer significatione. videntur verba Cly-
temnestra excusantis se quòd maritum necavit. Mehe] pro me, frequens
Tragicis, notat Fabius lib. 1. c. 5. Ritæ] non intelligo. fortassis; Ni te
Thesprotum pudeat Regis, quod, & c. Sed iam] malè sana verba.
summus Criticus, de cælo, non, se cælo. sed quis ille pater Aurora? an Sol?

Nam quid] Dignum quod adscribatur, non tamen ex tragœdiâ.

Ore beato] quid si; Phœbe? Hac verò Censorini plera mendosa, & fortassis
exempli tantum gratiâ conficta; quapropter multa eius (modi omisi, tum à Cen-
sorino, tum à Servio in Centimetro relata. Nam nos] Ex Euripidis

Cresphonte monet Cicero: videntur tamen, ut & sequentium maior pars, ab
ipso Cicero, non ab aliis, conuersa. sed malo prodigalitatibus, quàm parcimo-
niæ reus, vestro cum bono, fieri. Vnde sibi] Cicero; idem quod apud En-
nium dicat Pythius ille Apollo se esse, eum vnde sibi, si non populi &
reges, at omnes sui ciues consilium expetant, & c. Ex his ego verbis ex-
putando colligo primi versus medicinam; Vnde sibi populi atq. reges con-
silium expetunt. Multi modis] Dion. Lambinus hac edi curauit, ut

quinque versus continuos. id si verum est, quod mihi non liquet, omnes En-
niani sunt; cui quinçtum ego iam ex Grammaticis veteribus tribui.

Labor, pericula] ut potui hac ex orat. pro Sextio exscalpsi. Attio adiudica-
rim, nec prorsus à mendis libera præstiterim. Summum amicum] apud
Ciceron. pro Sextio tribus dissecta locis conglutinavi, ut puto, non infeliciter.
certum mihi sic Attium edidisse. Attij quidem, quem disertiss. pœtam nuncu-
pat, ipsemet paulo pòst docet. Animaduerte] Regum hac esse imperia Ci-
cero ait. Struunt] Procne & Philomela. Cunctæ] mallem cultæ.
puto esse Pomponij Secundi. vide Comment in Oedip.

Hac habui in Fragmenta. fruerè (lector) & memento quot à nobis verba
Tragicorum correctæ, totidem scriptorum, qui adducunt, vulnera sanata. Ne
erres, & inutilem hanc operam putes.

FINIS.

MARTINI
ANTONII DELRII
EX SOCIETATE IESV
SYNTAGMATIS
TRAGOEDIÆ LATINÆ
Pars secunda.

In qua L. ANNÆI SENECAE TRAGOEDIÆ
cum Aduersariis recognitis, & c. uti
sequens pagina indicabit.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
Apud Viduam, & Ioannem Moretum.
M. D. XCIII.
Cum gratia & priuilegio.